HACI MAHMUD EFENDİ
BEŞİKTAŞ
Vakıf Kütüphanesi

٣٤٥٨

Süleymaniye U. Kütüphanesi
Kısmı Hacı Mahmud Ef.
Yeni Kayıt No 3458
Eski Kayıt No

٢٦٠٩

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد اول اللهه کم اولدر احد — وصف ذاتی هم ازلدر هم ابد

جمله دن هم اول آخردر اول — جمله شیده باطن ظاهردر اول

عرشی اب اوستنده بنیاد ایلدی — عمر مخلوقاتی برباد ایلدی

کاف نوندن خلق ایدوب هفت انجمی — نه فلك هم انس وجن ومردمی

کوکلری اعلا یری پست ایلدی — جمله سن بن جامله مست ایلدی

اسمانی قلدی مانند قباب — خیمه یا بدی نی ستون ونی طناب

قلدی زرین حقه‌لر کردنده ساز — اولدی افلاك ایله دایم حقه باز

دام جسمه مختلف قلدی مزاج — جان قوشی خاك ایله ایتدی امتزاج

بحری صو ایتدی اریتدی هیبتی — طاغلری افسرده قلدی دهشتی

بحری لب خشك ایتدی مبهوت ایلدی — قانی مشك وطاشی یاقوت ایلدی

طاغلرن

طاغلره هم تیغ ویردی هم کمر — اولدی سهمندن جهان قالدردی سر

کاه اتش اوزره قلدی دسته کل — کاه دریا اوستنه بغلادی بل

بن سگله قهر قلدی دوشمنی — قلدی دور تیوزیبل باشنده مسکنی

عنکبوته دام ویردی حکمتی — صدر عالم اتمکیچون راحتی

ایلدی قاریجه صاحب کمر — کیم سلیمانه معادل چکلدی سر

حبس ایدوب انی سلیمان طاسده — تا سه لنمش قالمش ایدی یاسده

حق خلاص ایدوب انی اول طاسدن — ویردی خلعت کسوت عباسدن

ایلدی حقنده نازل طاوسین — کیم سلیمان ایله اولدی همنشین

عیسایه بر ایکنه قلدی حجاب — قلدی یارم یولده انکدی اضطراب

لاله‌یه خون داغ خون آلوده دل — کلشن نیلوفر ایتدی دود دن

پاره پاره خاکی قلدی غرق خون — قانیله قلدی عقیقی لعل گون

سجده ایلر دایما خورشید وماه — یوزلرین ایدوب یولنده خاك راه

کوربیورانلرده سیمای سجود — سجده سز سیماده چون اولمز وجود

روز بسطندن سفید افروخته — کیجه قبضندن سیه رو سوخته

طوطیی کور طوقنی زر ایلمش — هدهدی هم پیك ورهبر ایلمش

مرغ کردون بس یولنه پر اورر — حلقه کبی قپوسینه سر اورر

چرخه ویردوردوریر کوزه کیم — اختلاف ایتمز ایشنده ذره جه

کیجهٔ ایلتقوز کوندوزی   شمع ایدر انده کونشله یلدوزی
طپراغنه نفخ ایلیوب آدم قلور   دود وتقدن خلقت عالم قلور
برسنی کاه ایدر اولمردله   برکدیدن کشف ایدر ره کاه کاه
برسنی کاه لایق قربت ایدر   شیر مردی که سکه نسبت ایدر
زین ایدر تا سیر اوله انس و ملك   کردهٔ خورشید ایله خوان فلك
برعصا کاه اولور ثعبان ایدر اول   کاه بر موری سلیمان ایدر اول
کاه چرخی کرهٔ سرکش قیلور   که هلالی نعل بر اتشی قلور
طشدن اولدر ناقه اظهار ایلین   کاوی اولدر صاحب اسرار ایلین
یاز وقیش سیم و زر ایلر نثار   حکمتیله آسمان وشاخسار
امر بر عکس اول شه یزدان ایدر   غنچه نك بیکا نده قان پنهان ایدر
یاسمینه چار ترکی تاج ایدر   لاله نك که تاجنی تاراج ایدر
عقلی ولدر واله وحیران ایدن   یری ساکن کوکلری کردان ایدن
یرلر وکوکلر هب آیاتی انك   جمله ذره شاهد ذاتی انوك
جمله توحیدنده مستغرق درر   بلکه محو فانی مطلقدرر
کونی التحیو کونده پیدا ایلدی   پرده دن سرّن هویدا ایلدی
تا که خاکی قرق صباح ایتدی عجین   ایکی لیله اولدی جسم نازنین
بعد ازان ایتدی اکا چون نفخ روح   قلدی جان آرام وکسب ایتدی فتوح

چونکه

2

چونکه کیردی روح تن بولدی حیات   عقل ویردی تا که بینا اولدی ذات
عقلی کوردی چونکه بینا اولدی روح   علم ویردی تا که دانا اولدی روح
چونکه عجزین بیلدی اقرار ایلدی   حیرت الدی جسمی افکار ایلدی
جمله نك بو بینده انك بار بیدر   بینه لیکن جمله نك ستار بیدر
اوتاد ایتدی طاغلری میخ زمین   بودیدر یا ایله اندن یری زین
پشه کاوی ایلدی دنیایه جای   ایتدی هم کاوه بالق ظهرنده پای
اول بالق صو اوزره صو انی هوا   بس هوا نه اوزره اولمشدر بنا
هیچ دریاده هوا هیچ اوزره هیچ   بس بو دنیا هیچدر هیچ اوزره هیچ
فکر قل کور حقه نه ایجاد ایلمش   بونلری هیچ اوزره بنیاد ایلمش
عرشه صو صویه هوا اولدی مکان   کچ هوادن حقدر انجق همان
عرش عالم جمله اولدی بر طلسم   حقدر انجق جمله عالمده بر اسم
بو حقیقتله که هب عالم اودر   اندن اوزنکه وار ایسه هم اودر
ای دریغا کمسه ده یوق قدر نظر   شمس ظاهر جمله کور وکر
کر بو فنی بلسك عقلك اولور هبا   جمله کورر سن انی کندك فنا
جمله عالم دوتمش الله دامق   لیك انلر جز کروب پیرامتن

ای اولن غایت ظهورندن نهان   جمله عالم سن وعالم بی نشان

جان جسم ایچره نهاندر بجانده سن   ای نهان اندر نهان بس قنده سن
جانده سنسن اولن کنج نهان   سنسن اولن جانیله تنده عیان
عقل وجان ذاتکده حیران اولدیلر   هم صفاتکده پریشان اولدیلر
کنه ذاتک بلمده عاجز جهان   انبیا خاک رهکده جان فشان
وارلغک بلمکده ارخوق وار مجال   لیک کنهک فهم اولنمقدر محال
جمله وارلق سنسن اوزکه وار یوق   سندن اوزکه دارده دیار یوق
جملهٔ عالم سنکله در عیان   لیک عالم ایچره یوق سندن نشان
کرچه وصاف نشانک چوقدرر   طرفه بودر کیم نشانک یوقدرر
بیک کوز اجدی کرچه چرخ دیده ور   کورمدی خاک رهکدن بر اثر
افتاب وماه سندن بی خبر   کیجه کوندز کچه ایلرلر سفر
یوزینی طپراغه سورر افتاب   بر هلال دوندی مه قالمادی تاب
تشنه لکلن بحر اولمش تلخ کام   جوش ایدر سودای وصلکله مدام
بحر درکم موجی کوهر درانک   بو سوزه عقلی ایرشمز کمسنونک
کیم بو بحر و کوهری درک ایتمدی   لادن الا الله یول ایلتمدی
هر نه کیم موصوف اولدی وار دکل   یا بودر یا او دیمک معقول دکل
اول دیمه اولدر اشارتدن اوته   بو دیمه کا ولدر عبارتدن اوته
نه اشارت نه بیان ایلر قبول   علمله بو سوز بلنمز فارغ اول

سن کل

سن کل اراده اولمه کا ولسه کمال   کندوکی کم ایله کیم بودر وصال
ایکی لکدن برلکیه کل کامل اول   مشترک اولمه یکجهت اول بیک دل اول
ای خلیفه زادهٔ بی معرفت   معرفتده اول باباکله هم صفت
هر نه کیم خلق ایتدی حق بولدی وجود   جمله سی تسلیم اولوب ایتدی سجود
دور ایله چون بیتدی خلقت ادمه   ایتدی اول معبود عزت ادمه
غیریندن کورانکا حق بیلدی   یوز حجاب التده پنهان ایلدی
ادمه اولدم دیدی اولجه جود   جمله سی هپ اولدی ارباب سجود
ادماسن بحر لطف وجود اول   جمله ساجد اولدیلر سن مسجود اول
بیری منکر اولدی سجده قلمدی   ظاهرینه باقدی سرین بلمدی
مسخ وملعون اولدی مردود ابد   اول سبب رو دیدی ای فرد واحد
ای قبول ایدن قمو حاجتلری   اتمه ضایع ایدوکم خدمتلری
حق دیدی کیم ادم ایمر دودراه   هم خلیفه اولدی وهم پادشاه
بلمدک بو سر پنهانی بوکون   صاغ اولوب حسرتله حشره دک دوکون
جسمه چونکم کیردی جان جزو ولدی کل   بر طلسم اولدی که هیچ اولمش دکل
روح عالی ایدی تن اسفل چو خاک   جمع اولدی خاک سفلی وجان پاک
اولدی اعلا اسفلک چون همدمی   اولدی اسرار عجوبه ادمی
کرچه دریای بلور عالم قمو   لیک قعرین کمسه بلمز ای عمو

جسمی رفع ایت اره دن کیم قاله جان . تا سکا ظاهر اوله کنج نهان
بر طلسم عیردر جانکه دخی . جان و جسم و جان و جسم و جان جسم
بویله کیتکم بو یولك پایانی یوق . درد مهلکدر بو کیم درمانی یوق
نیجه لر بو بحره غرق اولدیلر . هیچ بولنمادی خبر کتدی کیدر
بویله بحر اعظم ایچره اولدی بر . ذره عالمدر و عالم ذره در
قالمسه هب عالم و بر ذره هم . اولمیه بو بحردن بر قطره کم
کیم بیلور کیم بو یم زخارده . طشمی بکیه یا کهر مقدارده
کتدی عقل و جان قالمدی مجال . ایتمدم بر ذره تحصیل کمال
عرش و کرسیدن ایتمه سؤال . بو قدر بر ذره بلمك احتمال
ملکه بلمز ذره نك سرینی تمام . پس نه صورتله استماع ایت والسلام
بو فلکك بر سری کوندر پایدار . دائما بو قدر قراری برقرار
باشی ایاغی یلر سن ذره در . بو سوزك ایرادی نیجه کره در
بو نیجه بیلر اولکه باشی اوزره کزد . نی سرو پا بو هواده سیر ایدر
اولمدی آگاه دردن بر ده دن . نیجه نهم ایسون بو رازی سن یا بن
عالمك کاری قمو عبرتدرر . وه نه عبرت بلکه هب حیرتدرر
انبیا و اولیا کیم کلدیلر . بلدیلر عجزین فراغت قیلدیلر
اولا کور آدمی کیم نیلدی . نیجه ییللر یاس و ماتم ایلدی

نوحی

نوحی کور کیم بیك ییل ایتدی دعوتی . چکدی کافردن جفا و محنتی
بق کور ابراهیمه نمرود ایتدوکن . منجنیقله انی اوده اتدوغن
پس کور اسماعیله رسمه سوکوار . بویله قربانلق ایتدی اختیار
پس ینه یعقوب سرکردانه بق . قلدی نابینا کوزین درد فراق
یوسفی کور کرچه اولدی پادشاه . قول اولوب صاتلدی چکدی جوز چاه
کورکه ایوب ستم کش مبتلا . جسم پاکن قورتلره ایتدی غذا
یونس بیچاره کور نیلدی . یرین اخر بطن ماهی ایلدی
حضرت داودی کور کیم کینه دن . آهنی موم ایتدی سوز سینه دن
کور سلیمان نبینك ماتمن . نیجه آلدی دیو ملك و خاتمن
کور زکریای نیجه پر جوش ایدی . ایردی بچقو باشنه خاموش ایدی
محنت فرعونله موسای کور . راه حقده چکدوکی غوغای کور
حضرت یحیای کور ویردی سر . کسدیلر باشن لکنده قویدیلر
هم دخی عیسای کور ای اهل جود . نه جفا ایتدی اکا قوم یهود
مصطفایه کور نه ایتدی ای امین . قوم کفار و ابو جهل اللعین
مرتضای کور که قلورکن نماز . نیجه ایردی اکا تیغ مع ابدار
سن صانورسنکه بو ایش آسان اوله . الك قولایی ایش بو ترده ترك جان اولور
نیجه دیمك قالمدی سوزم . قالمادی دخی تحملدن یوزم

حیرت اولدی بنی ویرمز امان — چاره خاموش اولمه در انجق همان
کوردیجه سیر ایلمش اهل سلوك — کر فقیر و کر غنی و کر ملوك
جمله بیشتابشت همراه اولدیلر — قویدیلر سر عازم شاه اولدیلر
آکه هر بر ذره دن راه وار — بلکه هر بر نده بر درکاه وار
سن نه بیلورسن نه بولدن کیدرسن — کندیکی تا محرم شاه ایده سن
کر نهان اتسك طلب اوله عیان — کر عیان اتسك طلب اوله نهان
کر عیان وهم نهان اتسك طلب — ایکیسی دخی دکلدر ای عجب
یاوی قلمادك نه بو استماع — هر نه دیرسك او دکل چکمه امك
هر نه دیرسك هر نه بیلسك سن اول — کندیکی بیل کندیکی وسن سن اول
سن نیه انوکله انجه اره بول — بنه انوکله بولونورا که بول
وصف ایتلر وصفنه قادر دکل — کرچه کیم وصف ایتمده قاصر دکل
عجزیله همنشین اولدی معرفت — معرفتیله شرح اولنمز بو صفت
هر نه کیم اندن دیسه بحشی بیان — کندو ذاتندن قیلورانی بیان
قدس ذاتی بی حدود و بی نشان — ایتمع انی علمله اولمز عیان
کمسه وارلقده ویوقلقده نشان — ویرمدی اندن مکر کندو همان
ذره ذره بلدوکك وهمکدر — هر نه دیسك اول دکل فهمکدر
صد هزاران طور جاندن جهدر — هر نه کیم دنسه اول اندن بوجهدر

عقل

عقل سوداسنده حیراننه انك — عاجز و سرکشته سی جانذر انك
غیریه ایتمه قیاس ای حق شناس — کاربیچون اولمز عقلله قیاس
انبیا و اولیا وهم رسل — بولمدیلر جون آکا یول جز وکل
عجزله خاکه قودیلر یوزلرین — ما عرفناك ایلدیلر سوزلرین
بن کیم تا دعوئ عرفان ایدم — کندومه بلدم دیو بهتان ایدم
اندن اوزکه دینه وعقبا دیوق — بو سوزی فهم ایلین دنیاده یوق

ای منزه ذات پاك ذو الجلال — بن کبی ابله سکا ایتمك محال
ذاتکه ایرمز سنك علم وعیان — کمسه دن ایرمز سکا سود و زیان
سن کبی بی حد وغایت کمسه یوق — بی بدایت بی نهایت کمسه یوق
ای اسیر درکهك خلق جهان — لیك ذاتك بیك حجاب ایجره نهان
یا فتح جانم اتش سوز نهان — پردهٔ رفع ایت مدد ای مستعان
بحر فکرکده غریقم هی مدد — خضر لطفکله خلاص ایت یا احد
نفس ودنیا محکم دوتدی دامنم — سندن اوزکه کمسنم یوقدر بنم
سن الم طوت قویمه آلوده بنی — قالمدی طاقت قیل آسوده بنی
خلق سندن قورقرای داناي راز — ایلرم بن کندوزمدن احتراز
کورمشم زیرا که ای شاه جهان — یخشلقلر سندن وبندن یمان

اولمشم بن خاكه دوشمش آه آه … قل بني لطفكله احيا يا الله
مؤمن كافر قمو كلدی جاكري … اولدیلر جون لطف و قهرك مظهری
بوكه لطف ايتسك اولور مقبول شاه … انكا قهر ايتسك اولور مردود راه
سن ديدك سيزكله يم بن روز وشب … فارغ اولمدی روز وشب ايدك طلب
بو بله جونكم بزه سكا همسايه بوز … سن كونش سن بز مثال سايه يوز
يا نولور اي معطی لطف عطا … قونشلق حقيني كر ايتسك روا
رعد كبي جان و دل افغان ايدر … اشتياقك اشك چشمم قان ايدر
دردمي ديسم اولوردم نی محال … بس سكا دردم ديمك اولدی محال
رهبر اول باكه كه اولمشم كمراه … يول بيتوردم اولمشم طالب راه
هر كيمه كويكله دولت يار اولور … ساكه محرم كندودن بيزار اولور
وار اميدم كه قداك حزين … اوله كويدك ايتلر يله همنشين

وار ايدي بر مردم اهل نظر … دائما ايلردي هر ياكله سفر
انكا بر عيار رحلت ايلدي … خانسينه انی دعوت ايلدي
دعوته ايدوب اجابت اول فقير … واردي عيار ايله اول صاف ضمير
واردی عيارك اوين قلدی مقام … قلدي انوكله برز سوق كلام
كتدی اول عيار تنبق المغه … اول فقيرك كردنينه جالمغه

اول

اول كيدنجه عورتی اتك همان … صونري دستينه اتك ير بار نان
كلدی عيار الده تيغ آبدار … كوردي مهمانك النده نانی وار
ديديكم قاندندر سكا بو نان … ديديكم ويردی عيالك اي فلان
بو سوزی عيار كوش ايتدی تمام … ديديكم قاتك بكا اولدی حرام
ارمزده جونكم اولدی حق نان … دمی اولدی ملك سنی اولور زيان
كيم بزم هر كيمله ييدي نانمز … بس دريغ اولمز اندن جانمز
خالقا قيل بزه لطف و رافتك … كيم ييبدك خوانكده نان و نعمتك
ليكن بيانه بر عيار كار … تا بو رسم اولورمش حق كذار
سنكه بحر جود سن اي پادشاه … هم كريم و هم رحيم و هم اله
قل بزه لطفك معين اي مستعان … قومية كيم بو حسرتيله جيقه جان
بنده يا رب حددن ارتقدر ذنوب … غم دكل سنسن جو غفار الذنوب
كرجه غفلتدن بن ايتدم بيك كناه … سن عوض قيل انكا رحمك يا اله
ايلمسه جرم جهلمدن اول … كيم ديدك بزه ظلوم و هم جهول
بن خوعالمسن قمو افعالمه … سن اكر رحم ايتسك ويجالمه
يا الهي بخشی قلدم كرمات … انی كندوك نعمه قلدم همان
عفو قيل كيم بلمشم تقصيرمي … قهر يله قيلمه شها تقديرمي
كوستروب لطفكله بر راه مناص … بو كشاكشدن بني ايله خلاص

كرچه خادم سن بنى كل ايلكل | نيم جزوم سن بنى كل ايلكل
بنده كم يارب سنك بن روسياه | سن قولم ديسك اولورم پادشاه
درد كيله هركيم اولخوش دلكل | اولمسون خوش بنده مقبل دكل
حضرت عطار اولسترين مقال | خوش بيورمشدر بو بيتى حسب حال
كفر كافرا ودين ديندارا | ذره درد دل عطارا

دائما ايله فدائيه قرين | درد عشقك يا اله العالمين
اى بنم احوالمه ناظر اولان | كيجه لر فريا ديمه حاضر اولان
افتاب رحمتكدن سائلم | ذره يم بر لمعه بولسم قايلم
ذره لرله قارشوب جرات ايدم | افتاب حضرته دوغرى كيدم
جانلك تا زنده ايكن بو قفس | ايرشوب فريا ديمه البته كس
جان چقوب اولدقده تن اولجه رفات | قبرده يربن قالم برده تراب
ياديب اول دمده يودر پاكه هوس | پاكه يولداش اوله سن اخر نفس

خواجه دنيا ودين كنج وفا | صدر بدر كاينات اول مصطفى
افتاب شرع ودرياى يقين | نور عالم رحمة للعالمين
خاك جانى انبيا واوليا | جمله عالم خاكپاينه فدا
صدر عالم صاحب معراجدر | سايه حق باشلره تاجدر

دينه وعقباده اولدر پيشوا | مقتداى اوليا وانبيا
مهدى اسلام وهادى سبل | مفتى غيب وامام جزو كل
انبيادن جمله دن اعلادر اول | صاحب قاب قوسين اوادنادر اول
نور او مقصود موجوداتدن | اصلدر بو جمله مخلوقاتدن
كوردى حق اول نورى چونكم بر حضور | قلدى خلق اول نوردن بو بحر نور
چون يراتدى كنديچون اول پاك جان | انوكيچون يارادلدى بو جهان
نه زمين نه انجم ونه افلاك ايدى | خلق اولن اول او نور پاك ايدى
بعد زان اول نور پاكه ويردى علم | يارادلدى عرش وكرسى وقلم
برعلم اول نوردن عالمده در | برعلم دخى بنى ادم دره
اولدى چون اول نور اعظم اشكار | كرم كاره سجده قلدى بنده وار
سجده ده قلدى نيچه بيك يل اول نور | اولدى ذكرى يا عفو ويا غفور
بس ركوع ايتدى نيچه بيك يل تمام | نيچه بيك يل دخى كوستردى قيام
بس نمازندن انكا اى اهل راز | فرض اولدى امتنه قلمق نماز
حق او نور پاكى قلدى معتبر | كاه وبيكه انكا ايلردى نظر
تلكهان بحر حقيقتدن يكشا | حق تعالى بر قپو اچدى انكا
كوردى بحر رازى چون اول پاك نور | جوشه كلدى عشقله كوستردى شور
هر نظر ايتدكجه بر كوكب عيان | اولوريدى طالب كنج نهان

پس بخارندن او نورك اى همام عرش و كرسى پاره دلدى والسلام
عرش و كرسى عكسنى ايتدر اتك پس ملايك هم صفا بيتدر اتك
اولدى انفاسدن انوار اشكار قلب بر فكرندن اسرار اشكار
فكر سيلر روحدر اى يار بس لبن نفخت فيه من روحى نفس
چونكه بو اسراريله انفاس اولدى جمع لاجرم ارواح اجناس اولدى جمع
چونكه اونورك هب طفيليدر اتم جمله يه مبعوث اولدى لاجرم
ايتدى جرأت دعوت شيطانه هم قلدى شيطانن مسلمان لاجرم
قدسيلر خيلنى دعوت ايلدى جمله سى انكا اطاعت ايلدى
دعوت ايتدى حقه امرى برله او جنيلر دعوتن هم ايتدى قبول
دعوت حيوانى قلدى اشكار كلدى هم بزغاله وهم سوسمار
جمله بتلر دعوتينه كلديلر جمله اوكوتده نكونسار اولديلر
انبيادن كيمدر اى عالى همم كه ايليه اول دعوت كل امم
جزو وكل هب امتى اولدى انك خوشه چين نعمتى اولدى انك
بر الاى مسكين ايچون كور همتى كيمسه ديمز روز محشر امتى
اولمشدك يوزى صوينه واخدا ايلر انك امتينه هب ندا
احمدك يوزى صوينك حرمتى يا مساكين ادخلوا فى جنتى
كر حكيم اولميرسه هيچ تقيدى كوكلى دنيا زينتنه آقمدى

هب

هب بناهنده قمو عالم انك ∴ ∴ بنده سيدر عيسى ومريم انك
انده مقحتم نبوت ايلدى ∴ معجزين خلق فتوت ايلدى
نعمتينه حاضر اولدى خاص وعام انده ايتدى نعمت عامن تمام
ويردى مهلت انكا تا دور رحمانى كورميه عهدنده كافرهم عذاب
دين ودنيا هب انكا اولدى پناه زنده قلدى امتيچون اول اله
بركيجه اول عزم معراج ايلدى قاب قوسين باشنه تاج ايلدى
انكا ارسال ايلدى رب البشر بر كتابى كم قمودن معتبر
امهات مؤمنين ازواجيدر احترام مرسلين معراجيدر
كورنه عالى قدردر اولكم اولا امتينك عالمى كالانبيا
مسجد اقصاده اول بدر تمام انبيانك خيلنه اولدى امام
ذكر قلدى حق انك تبجيله نامنى توراتله انجيله
طاشه رفعت ويردى اول اعزلدى پس يمين الله ايله خلعتلدى
هر امم دن چوقلرى مسخ ايلدى امتندن نسخى هم نسخ ايلدى
كورنه سلطاندر اول محبوب اله خاك كوين ايلدى حق قبله كاه
بعثنا انك بتلرى قلدى سرنكون امتينه غير امتلر زبون
كوردى تشنه دللر اولدى بى مجال اغزى يارندن روان ايتدى زلال
پاره قيلدى آيى ايلدى ايكى شق بونه معجزدر يا رب الفلق

كعبه بيت الله الذن در همان | كيم كيرور جهنمدن يولور امان
جبرئيل اولدي الذن خرقه دار | اذن ايتدي دحيه شكلن اختيار
خاكى عهدنده انك بولدي حضور | اني عقوهم مسجد ايتدي هم طهور
اولمشدي سر كوننه عليم | امتي ايدي كرچه اول دريتيم
چون زباني حق زبانيدي انك | جمله دن بكرك زمانيدي انك
روز محشر محو اولور جمله زبان | سوليان انك زبانيدر همان
عمري اولدقچه آغلايو ايدي حال | شوق ايدردي دائما حقدن سؤال
اول اوزندن كه كيدوب كلدوكي | اول دكلدر خلق عالم بلدوكي
دوستيله انسه اولشب خلوتي | جبرئيلك دخي اولمز جرأتي
كيم او مجلس سرينه واقف اوله | لي مع الله رمزينه عارف اوله
ليلة المعراج اولشمع ذو الجلال | اشيدردي صوت نعلين بلال
حق ايدوب تعظيم عز و جاهنه | ايتدي رحمت چاكر درگاهنه
كرچه موسى شاه ايدي عالي جناب | ليك نعليني آكا اولدي حجاب
موسى عمران كوروب بو قربتي | مصطفى نك چاكرينه حرمتي
ديدي يارب اهل همتايت بني | احمد مختاره امت ايت بني
كرچه موسى ايستدي بو خلعتي | ليك عيسى كيدي كوربو حكمتي
انو كيجون اولدي مقبول الدعا | منزل ايتدي ايتدي دردنجي سما

كيم

٩ كيم ايوب يربوزينه همتا ايده | خلقي احمد دينينه دعوت ايده
مصطفى قوللغن ايتدي اختيار | نامني ايتدي مبشر كردكار
خاطرم بو كلدي كيم بر كيمسنه | وار ميسه اول دنيايه وكلسينه
كيم بز اول دنيه دن وير سه خبر | كوكلمزده قالميه شكدن اثر
كلمدي كمسه اودنيادن اينان | مصطفى دن غيري بيدا و نهان
انبيا هب انده دانا در همين | بونده كوردي مصطفى عين اليقين
اول غني عالم طفيليدر انك | شاهد اولمز غيري خيليدر انك
باشنه چون لعمرك تاجدر | قابوسنده شاهلر محتاجدر
خدمتينه طاغلر ايدردي سر | قوللغين قلماغه بغلادي كمر
تشنه ديدار ايدي جمله قلوب | وحش و طير و انس و جن وسنك وچوب
وصفي انك خارج اوصافدر | اي فدائي كل اوتان انصافدر
اول فصيح عالم وسن لال السن | بي حيا و شرم بر ابدال سن
وصفي اولامز لايق حدو بشر | آنكا اوصف خالق عالم يتر
اي شها خلق جهان هب بنده در | بادشاهلر بنده افكنده در
زير فرمانكده دربو نه قباب | اغلمغ كلمك سحاب و آفتاب
ايكي عالم خاكپا نكدر سنك | دنيه سفلي نه جا نكدر سنك
بوكليم خاكدن قالدر سنك | تاكليم اولسون سنك غيرت كشتك

جمله شرعی محو ایدوب شرعك سنك / جمله اصلی کم قلدی فرعك سنك
حشره دك قایمدر احکامك سنك / جمله بسم الله ایله تامك سنك
کمسه سندن اوك وجوده کلمدی / دینکه بیری مخالف اولمدی
احتیاج جمله عالم سنده در / سن سلیمانسن که خاتم سنده در
یا رسول الله یا خیر البشر / عاجز و درمانده یم قل بر نظر
قل شفاعتکیم کناهم چوق بنم / سندن اوزکه هیچ کمسم یوق بنم
کرچه یوزم یوق سکا بلواره جق / لیك یوقدر سندن اوزکه واره جق
کرچه لاتأمندن اولدم نا امید / نکتهٔ لا تیأسوا ویرر امید
چونکه سنسن رحمة للعالمین / قل شفاعت یا شفیع المذنبین
اولمشم در غرق دریای کناه / سن شفاعت ایتمسك حالم تباه
اغلیو کلدم قپوکه سائلم / کونا وجیله بر نظر قل قایلم
تاکه اولم اول نظردن بی نشان / حشره اولیجه بی نشان و جاودان
کیم قمو بندار سنڭ بر قات / محو اول بندن کیده ای پاك ذات
کرچه واردر بنده یوز بیك خاملق / لیك واردر انده ده همتا ملك
اومرم که اولیجق روز جزا / ایدهسن همتا ملك حقی ادا
طفل راهم چونکه غلطان اولمشم / غرق اب بحر عصیان اولمشم
اومرم که مادر لطفك یتوب / قورتره اول غرقدن دستم طوتب

اولدی بر طفل اوینر ایکن غرق اب / دوشدی مادر جاننه نار عذاب
طفل اب ایچره اوررده دست و پا / بردکرمن ناونه ایرشدی تا
چونکه اول طفلی ایلتدی ناوه اب / انه سینك قالمدی جسمنده تاب
کندوزینی اول صویه اتدی همان / ویرمکیچون اوغلنه صودن امان
باتدی صویه مادر مشفق عزیز / اتدی صوا ورته اوطفلنی تیز
اوستنه کلدکده اوغلونا که هان / ایکی الیله صاریلوب طوتدی همان
شفقت ایدوب اوغلو ایچون ویردی جان / ایکیسنه دخی ویردی حق امان
ای ویرن هر مادره شفقتله مهر / اولمشم غرقاب سیلاب سپهر
غرق ناو حیرت اولوب قالمشم / مبتلای حسرت اولوب قالمشم
صویه دوشمش طفل سر دانکم / قل عنایت طالب احسانکم
مرحمت قل بودل بر تابمه / بقکرم قل دیدهٔ پر ابمه
دستم البوتاب حرماندن کچور / باکه بستان کرمدن شیر ایچور
ای وراء پردهٔ ادراك اولن / ای صفات واصفیندن پاك اولن
کمسنك الی یتمز فتراکنه / شفقتیله باق بو لکدهٔ خاکنه
انلرك حقی که سرداش اولدیلر / بوك دمنده سکا یولداش اولدیلر
اولی بوبکر اخری مرتضی / چار رکن کعبهٔ صدق و صفا

بيريسي صدقيله همراز وزير — اول بري عدليله خورشيد منير
اول بيريسي بحار نعم وحيا — اول بيريسي صاحب علم وسخا

يار اولكيم انوڭله يار ايدي — ثاني اثنين اذ هما في الغار دي
صدر دين صديق اكبر قطب حق — جمله عالمدن ايلمتش سبق
هر نه كيم خالق كون ومكان — مصطفى قلبنه قويمشدي همان
قويمشدي سينه صديقده — تا كه همراز اولدبلر تحقيقده
ايكي عالم سرّي كوكلنده نهان — قلمز ايدي كمسيه ليكن عيان
مهر لب كچيكم خاموش ايدي — ليك قلبي بحر تك پرجوش ايدي
كاه ايدردي نصف شبده ذكر هو — هو تي انك مشك وش ويرردي بو
اول سببدن ديدي او سلطان دين — اطلب العلم ولو كان بالصين
چون عمر كوردي بو سرّي ديدي قال — برقيل اولميدم انك كوكسنده كاش

خواجه شرع آفتاب جمع دين — ظل حق فاروق اعظم شمع دين
آنكا ويرمش عدل الله صافي حق — وحيدن ايمش فراستده سبق
ويردي پيغمبر حديثنده خبر — كه اولسا ايدي اول صراط اوزره كذر
جمله دن اول اودر يوم العمل — خلقه دار السلامه اوردن آل

سكان

كار دين عدليله بولديكي انتظام — اشكار ايدي الى يوم القيام
شمع دولتله او دولت غايه شي — روشن اولدكيم شمعك اوطز سايه سي
بو العجب بوكه اول شمع يقين — سايه سندن قچر ابليس لعين
كه يقاردي نار عشقله جان زار — نطق حقدن كه زبانه شعله دار
كوردكيچون ثاني رسول معتبر — ديدي اولدم شمع جنتلر بوار

اولكه عين نور ونور عين ايدي — شمسد كيم ادي ذو النورين ايدي
اولكه كنج مخزن عرفاندر — صدر دين عثمان بن عفاندر
ايت ايمانه ويردي رفعتي — شرعله ويردي اسلامه شهرتي
بحر تقوا وحيا كان وفا — يوسف ثاني بقول مصطفى
باشني كستردي ايمان اوستنه — كور نجه جان ويردي قرآن وسنه
قول ذي القرباني ادعا ايلدي — جانني انلاره قربان ايلدي
كر هدا ايتدر جهانده كر هنر — منتشر اندن اولوبدر سربسر
هم بيورمشدر نبيّنه خير البشر — كوكلده عثماندن ملكلر شرم ايدر
غايب ايدي چون دم بيعتده او — نايب ايتدي دستنه دستن رسول
حاضر اولنلر ديدبلر اي لخي — غايب اولميدق نوليدي بزدخي

خواجهٔ حق پیشواي اهل دین　　کوه علم و حلم و عرفان و یقین
خواجه قنبر علي المرتضی　　کیم انك شاننده کلدی هل اتی
ساقی کوثر امام ورهنما　　ابن عم مصطفی شیر خدا
خواجهٔ معصوم و داماد رسول　　مرتضی و مجتبی زوج البتول
اولیانك جمله سلطانیدر اول　　کاشف اسرار بر هانیدر اول
مقتدای دین باتحقاق قدر　　مفتی عالم علی الاطلاق قدر
مردهٔ زنده قلدی انفاس مسیح　　برکسلمش دستی اول قلدی صحیح
قادر اولدن قلع باب خیبره　　هم ولیدر هم وصی پیغمبره
جمله دن اعلا اولوجون اولدی اول　　اسم حقیله مسما اولدی اول
حقدن اولکم کاشف اسراردر　　بو تراب و حیدر و کراردر
کوکده جبرئیل ایتدی اواز جلی　　یا محمد لا فتی الا علی
کزلو رازین احمدکا سویلدي　　ستر غیبه انی محرم ایلدی
صقلمق اول سری قابل اولمدي　　دیمکه عالمده محرم بولمدي
کورنه سردر قدرت اللهدن　　بتدي بر نی حکمتیله جاهدن
کسدي انی نای دوزدی بر چوبان　　ستر غیبی سویلدي اولدی عیان
بو سوزك یا یانی بو قدردی دم　　یکده انی بو قدر ایله ختم ایدیم

13

ای تعصبده قالان اواره لر　　بغضله حیله ده قالان بیچاره لر
لا فعقل و دین ای اهل مرض　　پس نه در سانکه تعصبدن غرض
میل اولیدي کر خلافته اکر　　میل ایدرمیدي ابو بکر و عمر
میل اولسیدي خلافته روا　　هر بري اوغلن ایدردي پیشوا
منع ایدردي غیرینك حقیني　　نصب ایدردي هر بري ذریتین
چونکه انلر منعه قابل اولمدي　　ارزوي جاهه مائل اولمدي
سن اکر تکذیب ایدرسك انلري　　بلکه تکذیب ایلدك پیغمبري
دیدي پیغمبر که اصحابی نجوم　　قلمدك سن اقتدا ای طبع شوم
منکر اولدك چون بو رازي بلمدك　　لا جرم صاحب هدایت اولمدك
بر کشی بر کمسه سوسه اکر　　هب انك اصحاب و احبابن سوور
سنکه بغض ایتدك عداوة مؤیدي　　حقلرنده بیهوده سوز سویلدك
پس اولر که درده صابر اولدیلر　　جاي و مسکندن مهاجر اولدیلر
جمله عقد همتی برك ایتدیلر　　بر بري یولنده باشی ترك ایتدیلر
بولد دمنده احمده یار اولدیلر　　دین ظهورنده قفادار اولدیلر
دیدي یا رب نیجون اولمز جلی　　کیم بولردر جمله خلقك افضلی
سنکه افضل اولنه دیرسن بتر　　دیمك اولمزسکا ای اهل نظر
احمدي غار ایچنده چون صوقدی مار　　صوقدي اول رهبری اودم اولیار غار

دین یولنده اوینا دیلر باش وجان   مال وملک رخت وبخت وخانمان

هر بلا ومحنتی ایدوب قبول   ایمدیلر ذره جه حقدن عدول

ذره جه میل اولسه کر صدیقده   پهلوان عالم تحقیقده

مائل اولسه ذره جه دنیایه اول   مالنی ویرمیدی یغمایه اول

ذره جه مائل اولسه کر   حضرت فاروق یعنی کیم عمر

دین یولنده جهد ایدوب بیک جد ایله   اوغلنی اولدرمز ایدی حد ایله

دائما صدیق مرد راه ایدی   کیجه کوندز لازم درگاه ایدی

اولکه قلدی دین یولنده ترک جان   ظلم ایدرمی بویله لمسه کل اوتان

اولسه کر فاروقده میل وقمار   کسمز ایدی گاه کوبچ کامخار

کوتربابلتو رمیدی شهروانی   بو صفات ظلم می عقلک قنی

میل وجاه ومنصب اولورمی کا   بیلی لقمه نان اولمحق غذا

سفره سنده یا نمک ایدی یا خل   اورمز ایدی هیچ بیت المال الـ

کیجه لر تفسیله کاری حیلک ایدی   بستری قوم یصدوغی هم سنک ایدی

کوتربعشلی سو بسو (کزدی) :.:.   تاویره هرخسته ومسکینه صو

لشکرا جوا ولسه اول شاه جهان   صبحه دک کندو اولوردی پاسبان

دیدی برکون یا حذیفه قل نظر   وار اسبه عیبم بکا ویر خبر

کیم بکا برکسه طوغری سویلیه   بنی اوز عیبمدن خبردار ایلیه

صانوردم

13

صانوردم بکا کتوردی ارمغان   استرم شکرانه ویرم اکا جان

یوغیدی ذاتنده جرک نادمن   خرقه سی موزون ایدی اون یدی من

کرچه کیم ذاتیدی شاه کامکار   هر نه کیم بولسه کیوب ایتمزدی عار

بویله خدمت ایلین سلطانی کور   انکا باطل سویلین حیوانی کور

معنی عدلا اولدی چونکم طوغریلق   عدلا اولن منزلده اولمز اوغریلق

برق تیغندن جقوب دهره شعاع   روشن اولدی کفردن نیجه قلاع

سن ایدرسن ای خرناحق شناس   کندو جاه منصبک انکا قیاس

السلر کر منصب جاهله سنک   اولدر دوشوب یانر جانه وتنک

السلراندن اکرا ول دولتی   رفع اولوردی نیجه دورلو آفتی

صنمه اسان اندرک سن دولتن   بو بینه الملق جهانک خدمتن

کلدی ویسلک قاتنه برکون عمر   دیدی ای یار رسول معتبر

استرم اولم خلائقدن بری   بیع ایدردم اولسه کر بر مشتری

کرچه بالوکر او جوز دوندرمزم   اولسه بر دینار یوز دوندرمزم

چون اشتدی بوسوزی ویس القرن   دیدی سن قوالسون انی استین

سن نه لازم درکه انجضاته سن   برفقیری دفی قده اتله سن

استدی انی براقمق اولامیر   قوبدی یار اندن فغانیله نفیر

جمله اکا دیدیلر کیم یا عمر　　لطف ایدوب باشدن بو سودای کید
اهل اسلامی پریشان ایلمه　　بو سوزی لطف ایله دنمی سویلمه
قلدی بوبکر اول شه عالی مقام　　اوز یرینه چون سنی قلدی قائم مقام
کاری انکه چون علی العمیا دکل　　سن انی ترك ایلمك اولی دکل
سن مخالف ایلسك شمدی اکا　　انجق البت اتلك دومی سکا
چون عمر کوش ایلدی بو حجتی　　ایلدی تغییر اول ایشدن نیتی

ابن ملجم چونکه اول ایوزی قرا　　تیغله برزخم اوردی حیدرا
اول جراحتله یاتورکن مرتضی　　قلدیلر بر سکری شربت اکا
مرتضی دیدیکیم خونریزم قنی　　که بو دولتده شریك ایدیم انی
ایچورك بو شربتی اول اکا　　کیم اولا جنتده اول همراه بکا
باکه ویردی اولشهادت شربتی　　لازم اولدی باکه قلمق حرمتی
ایچمدی ویردیلر اکا اولدنی　　دیدیکیم اولدرمکا استرسز بنی
صاندی اول شربت ازلمش زهر بله　　انی اولدرمك دیلرلر قهر بله
مرتضی دیدی بحق کردکار　　ایچسه کر اول شربتی اول نابکار
کر اولا حقدن بکا لطف و کرم　　جنته انسز قومزدم قدم
مرتضیه اول اهانت ایلدی　　مرتضی کورا که شفقت ایلدی

اوکله اعداسنه شفقت ایلیه　　دوستنه نیجه عداوت ایلیه
دوست ایدی اکا ابوبکر و عمر　　دوستنه هرکز یمانلقمی صاتر
نیجه دیرسن مرتضا مظلوم ایدی　　هم خلافت امدن محروم ایدی
دیرسن ای نادان عثمان و عمر　　مرتضایه کوز کوره ظلم ایتدیلر
چون علی شیر خدا در ای عجب　　شیره کیمدر ظلم ایدن ای بی ادب

برغزایه کیدر ایکن مصطفی　　قوندی بر وادیده اول کان صفا
اولیرك قرینده واریدی مکر　　برعظیم الشان چاه معتبر
واردی برکمسه اکا صو الغه　　قصد قلدی دلوین اکا صالمغه
کوردیکیم یوقدر انك ایچنده صو　　قانده ایسه برلب اولمش اول قیو
انی کوردی قالمادی جسمنده تاب　　کلدی پیغمبر قتنه بر شتاب
مصطفی بلدی اول ساعتکم علی　　سویلمش اول چاهه اسرار ولی
طاقتی قالمیوب اندن اول قودی　　قان اولوبدر لاجرم انك صوتی
اوکله جاننده یوربیم شور اولا　　ایلمز ازکر بیرمودا اولا
مرتضا مستغنی ذات احد　　سن تعصبه قالوبسن هی حسد
مرتضی غرق یم اسراردر　　مدح وزمکدن سنك بیزاردر
ایتدوکك بیهوده در ای کورزض　　سن علیدن بی خبرسن بی خبر

بس همان دوزی زیادر بلدوکك / حرف عین لام زیادر بلدوکك
کد برین اصحابدر اهل و پاکبان / کافر ایله ایلر یکن کارسان
کورسه ناکه بر شهید اولمش تنی / حسرتیله دیر ایدی یا لیتنی
دیر ایدی پیغمبره کیم یا حبیب / صبر قیل کیم ساکه هم اولور نصیب

کوررلر ایدی کیم اول سلطان یقین / قوم کفاره که ایدوب بغض وکین
طوتوب انی نفرتیله بغلادیلر / ضرب اوروب یوره کن طغلادیلر
اوردیلر چون ناکه چوب بی عدد / اه ایدوب دمادم دیردی یا احد
پایکه باشسه سنك برخار اکر / بغض وحیدن قالمیه سنده اثر
کورنجه انلری کوبدر دیلا / اولمدیلر ذره جه حقدن جدا
ایلمه بیهوده دیوانك سیاه / ذی سعادت کردکلدوسنك نکاه
کر علیه کر بوبکر عمر عثمانه در / غرق بحر رحمت رحمانه در

کتدی صدقیله غاره مصطفی / یاتدی اول کیجه یرنده مرتضی
کورنه جرأت ایتدی اول صدر کبار / مصطفی جانینه جان ایتدی نثار
تا کلوب بوطلایه کفار لعین / احمدی بوبکر ایله انده همین
سنده انلر کبی جان ویر ادم اول / طوت دلکی اغزنده یوضه ایسم اول

من

سن علی دیر سن وبوبکر وعمر / لیك اول کی علم حقدن نی خبر

ساکه هیچ لازم دکل بو واقعه / مرد حق اول کل مثال رابعه
زن دکل اول بلکه یوز بیك مرد ایدی / کیم سراسر غرق بحر درد ایدی
اولمشدی غرق نور حق مدام / ضمه کم سن تاء فضول تا تمام
دیدی بر کون اکا بر صاحب قبول / کیم نجه در فرق اصحاب رسول
دیدی بو قدر بنده بیلکدن اثر / نیجه ویرم سکا انلردن خبر
نکا بوندن ارندن اولورهی خبر / نیجه ویرم سکا انلردن
غافل اولسم بر نفس حقدن اکر / کوزیمه برخار باتمش اول زمان
بن اولم که سجده ایلرکن همان / لیك بن قاندن وکوزدن نی خبر
طورمیوب قائم روان اولمشکیدر / اول قجان مشغول مرد وزن اولور
اولکم الله بویله برشیون اولور / زید وعمر ایله نیجه سی فرقن قیلم
جهدم اولکم ذره جه کندم بلم / کاندری سن ردّ ایده سن یا قبول
سن اراده نه خدا سن نه رسول / قوی حدای مصطفی انلری
مرد ایسك اول سن بو دعوادن بری / طیراغ اول طبراقدن اورکه سویلم
کج تبرّا وتولّا ایلمه / جملیه پاك سویله وپاکیزه اول
کذ وکذلك سن براوج جاهل بیل

دیدی برگون خواجهٔ کون ومکان — امتمی باکه قوی یا مستعان
کمسه واقف اولمسون نقصاننه — بندن اوزکه امتك عصیاننه
حق تعالی دیدی ای صدر کبار — امتیکك جرمی نیجه دونی شمار
کورسن انی ایده مزسین سن قرار — پس اولورسین بو سوزکرن شرمسار
عایشه کم سوکلو یرك جاندن — نفرت ایدك اکا بر بهتاندن
کانی اهل مکه دن کوش ایلدك — بر نفس صبر ایتمدك جوش ایلدك
بلمدین کرچکمیدر یوخسه یلان — اهلنه ردّ ایلدك انی همان
فارغ اول سن یا محمد اورمه دم — بندن ارتوق اولمیه سنده کرم
امتكك جوق قدر جرم وخطا — واقف اولسن طاقت اتمزسك اکا
سن فراغت ایله ای کان صفا — امتوکی باکه قوی یا مصطفی
سن کرا سترسك کر بیدا ونهان — بلمیه عصیانلرین خلق جهان
استرم بن شویله ای عالی کهر — سانکه هم اولمیه اولا ایشده خبر
امتك کاری سنکله خوش دکل — بو سنك حکمکله اولور ایش دکل
حکمدن الچك زبان کوتاه قل — کچ تعصبدن وعزم راه قل
سنده اتلرکی کارو بینیابت — یول اوزا قدر متزلك اندیشه ایت
یا قدم بصوطدقله صدیق وار — یا عمر تك عدلی ایله اختیار
اول یا عثمان کبی بر حلم وحیا — یا علی تك صاحب علم وسخا

یوخسه

یوخسه نه عثمانی اکه نه حیدری — قیلنکی کور جمله سنك اول بریء
سن نه مرد حیدر کرارسن — دایما نفسك الندہ زارسن
اولدر اولنفسی اندن مؤمن اول — اولدر انی بوندن اندن ایمن اول
کل تعصب ایلیوب اولمه فضول — اوزا وزندن اولمدی کمسه رسول
کمسه قلمزچون شرعك قبول — جکمه زحمت فارغ اول ای بو الفضول
بودر رسندن مرادم یا غنی — کیم خلاص ایله تعصبدن بنی
بو تلوثدن بو یوب دامنی — صوقه نفس ایمانله الجامنی

یا الهی ایلیدم عزم سفر — بر یول کیم بس دراز و پر خطر
بو قدر اولدی یولده نه هنر رفیق — بر و بحر کوه قطاع الطریق
قالمش اولدی یولده جوق اسب رهوار — بن ضعیف وخسته وزار و نزار
سن الهی قل عنایت طوت الم — رهبر ایله لطفك اسان ایت یولم
بر عجب دشوار ایشه ایتدم هوس — یعنی کیم عطار اولا شیرین نفس
رهرو عرفان وقطب العارفین — رهبر اسلام ذخر العاجزین
صاحب تمکین عرفان نوفادن — طیب انفاسیدر عنبر نثار
عارف اسرار ربانیدر اول — ملك تحقیقك سلیمانیدر اول
اولکه انك کیبی عطار اولا — طیب انفاسیله هب عالم طولا

بن نه حاجت كم انى تعريف ايدم　　كند وجهلم عالمه توصيف ايدم
جمله عالم هب بونى بيلور عيان　　بوي عشق ومشك جون اولمز نهان
سوزى محصل اولمشدر عاليمقام　　ايلمش بر نسخهٔ مشكين ختام
قوش دليله بر حكايت ايلمش　　معنى تحقيقى تحقيق ايلمش
بس نوايا ير وبر عجب خبر ايلمش　　نام ياكن منطق الطير ايلمش
خيره كورمش كرچه چكمش زحمتى　　روحنه اوله خدانك رحمتى
حق تعالينك منزه ذاتنى　　هم صفات وجملهٔ اياتنى
بر كوزل وجهيله تعبير ايلمش　　طالب ارشاده تدبير ايلمش
هم طريقيله سلوك احوالنى　　سالكك اول بوليه قيل وقالنى
قويمش بر نسنه هب قلمش بيان　　كنج مخفى سرنى ايتمش عيان
ليك اولميدان نظمك فارسي　　لفظنى قلمش زبان فارسي
قوش دلن فارسي دليله سويلمك　　اولور اما كوج اولور فهم ايلمك
بو فقير خسته مجروح الفؤاد　　ايليوب بردم بو علمه اجتهاد
ايلدم سير سلوك مولوي　　اوقودم كه مثنوى كه معنوى
جونكم اولدم هر بريدن خوشه چين　　تاكه بولدم خرمن علم اليقين
حق معين اولدى اچلدى جان كوزى　　تا كوريدى عينمه معنى يوزى
استدم كه يار بيمه بولماشمه　　فارسي فهم ايتميان قرنداشمه

كوردوكم

17

كوردوكم اشتدوكمي سويليم　　انى معنيدن خبردار ايليم
بن دخى بر نسخه تحرير ايلدم　　توركي دلده انى تعبير ايلدم
تاكه شايد ناظر اولنلر اكا　　بو فقيري بر دعا يله اكا
هجرتدن حضرت پيغمبرك　　بيك يكيجه يانده سرورك
ايلدم بيك قرق بشنده ابتدا　　خير ايله يا ربك بوله انتها

مرحبا اى هدهد شهر سبا　　مرد هر اقليم ووادي مرحبا
سن سبا شهرينه قلمش سن سفر　　اندن اولدك قوشلره چون تاجور
بلمده قوشلر دلن اوستادسن　　صاحب تعليم وهم ارشادسن
هم سليمانله اولدك رازدار　　ديوي نفسي حبس ايدوب قلدك زار
ديوي كر حبس ايتدك ايى اهل يقين　　بل سليمانيله اولدك همنشين

مرحبا موسيجهٔ موسى صفت　　مسكنوكى ايله طور معرفت ⁘ ⁘
ايله موسيقاردن بر زمزمه　　جون بيلورسنكم ارشمز دمدمه
جونكه سن سن موسيقي شناس مرغ　　بر صدا قيل كو كلمزده قويمه ياس
عزم طور همتك موسيجه در　　لاجرم اسمك سنك موسيجه در
ديمه كل موسي كبي انستنار　　ناردن كچ نوره بق ايجره كار

قوي بو فرعون بهيمی ذاته كل   مرد طور اول وعدهٔ ميقاته كل
پس كلام بی زبانی اكله بيل   عقلسز فهم ايت قولقسز كوش قل

مرحبا اي طوطیٔ طوبی نشين   يا لذر بوينكده طوق آتشين
حلهٔ خضر بزن اكنكده در   طوق آتش يا لذن بوينكده در
حلهٔ خضر علامات سنی   طوق آتشدن نشان دوزخی
چون خليل اسابت نفسين صيان   نار نمرود ايلمز اكا زيان
نفس نمرودينك ايت باش قلم   آتش نمرودن جمله الم
وحشت نمرودن اولدكمه پاك   حله پوش اول طوق آتشدن نه باك

مرحبا اي كبك خوش رفتار مست   كوه عرفانده سن اولغل يار مز
قهقهه بو يولده اولور راه زن   شادی و كولمك چون اولدی راه زن
صالح اول عينكدن آقسين قان ياش   ناقه اظهار ايليه تا ساكه طاش
ناقه يه چون مالك اولدك اي همام   بلكه شير انكبين ايچدك مدام
ايله استقبال صالح اي پسر   ناقه كود بتور صالح اي پسر

مرحبا اي چره باز تيز چشم   نيجه بر بو كيني حقد و آزار و خشم

بايكيه

بايكيه سنده ايله عشقك نام سن   سور كوكلدن غيرينك هنگامه سن
عقلنا دردزادی عشق قل بدل   تاكه بر اوله ابد برله ازل
چار چوب طبعی صندر مردوار   خار وحدت ايچره قلجای قرار
كر اوغا راجره ايدرسك سن قرار   صدر عالم ساكه اولور يار غار
سركش اولمه كم اولورسن سرنكون   باش چكمه كم اولميه سن غرق خون
بستهٔ مردار دنيا اولمغل   لاجرم محروم عقبا اولمغل
ايله دنيا ايله عقبادن كذر   الكلاهك باشدن قل برنظر
كچسه كر كونيندن رايك سنك   دست ذوالقرنين اولور چابك سنك

مرحبا دراج معراج بزم الست   اي بلی ديوب كين تاج الست
چون الست عشقنی اشتدك ازل   كل بلای نفس كافردن چك ال
باقمه كل عيسی كبی نفسن خره   روح اول پرواز ايدوب چق كوكلره
چون بلای نفس بر كرداب در   ذوق بو كردابده نا ياب در
قوي بو كردابی چاه شمعن اوياد   تاكه روح الله ديه ساكه يار

مرحبا اي عندليب خوش نوا   داغ درد عشق پاره مبتلا
عشق كلزارنده قل صوت هزار   روح قدسی ساكه اتسون جان نثار

لحن داود ایله اول نغمه سرای — نغمه‌کیله عالمه اول رهنمای
تا دره بوش اولمیه بو نفس شوم — کل حدید نفس شومی ایله موم
اهنك نرم ایله کل داود وش — اوله سن تا آتش عشقیله خوش

مرحبا طاوس باغ هفت در — مبتلای زخم مار هفت سر
اشبو مار نفس میشوم وردنی — ایلدی محروم جنتدن سنی
مایل طبع اولوب اولدک دل سیاه — سدره وطوبی یولیکی اوره راه
تا که همدمسن بو نفس اماره‌کن — ایره مزسن جنت ودیداره سن
کل بو مار نفسی اولدر آدم اول — جنته کیر آدمیله همدم اول

مرحبا ای تذرو دوربین — ای اولن بو ظلمت ایچره نوربین
جاه ظلمانیده قالدک مبتلا — حبس حیوانیده قالدک مبتلا
کندیکی بو جاه ظلمتدن چقار — عرش رحمانه ایرش ایله قرار
سنده یوسف کبی ایله ترك جاه — مصر عزتده وارب اول پادشاه
کل بو ملکه مالك اولدغی بل یقین — یوسف صدیقه اولدك همنشین

مرحبا ای قمری خوش نغمه ساز — کچ بو سوز نوحه‌دن اول سرفراز

خسته

خسته دلسن غرق اشك خویشتن — مبتلای محبس ذو النون سن
ماهی نفسک اولوب سرکشته‌سی — دشمن بدخواهک اولدک کشته‌سی
قتل ایدوب بو ماهی بدخواهی سن — باشکه تاج ایله مهر و ماهی سن
ماهی نفسکدن اولدکسه خلاص — مونس یونس سك اولدك مرد خاص

مرحبا ای فاخته قل بر نوا — تا ملکلر کوکده رشك ایتسون سکا
کردنکده وار چونکه طوق وفا — حیفدر بس سکا اولمق بی وفا
ذره جه اولسه وجودکدن اثر — بی وفاسن بی وفاسن ای پسر
کل وجودکدن کچوب آزاد اول — راه معنایه ایرش ارشاد اول
عقله یار اول عقله یار و عقلیار — خضر یله آب حیاتی ایسته وار

مرحبا ای مرغ زرین سن خوش اول — عشق جامن نوش ایدوب کل خوش اول
کار عشقك کرم ایدوب بازارکی — هیچه صات جمله جهانك وارنی
یاق قمو موجودکی قل ناپدید — کیم کله حقدن سکا نزل جدید
واقف اولدك چونکه حقك اسرارینه — کیدوکی وقف ایله حقك کارینه
راه حقده اولدن مرغ تمام — سن کیده حق قلودیس والسلام

بريره جمع اولدی مرغان جهان   هر برلیسی ایدوب وارین درمان
دیدیلر کم قنده وار شهر و دیار   انده البته اولور بر شهریار
بس نیچون یوقدر بزم اقلیم شاه   شاه سز اقلیم حالی اولور تباه
یر ولاینده که اولمز بادشاه   قنده جمع اولسون وارب میر و سپاه
اولالم بس جمله یکدل یکجهت   بوله وز تا بر شهه بر معدلت
اول اقلیمك که بر سلطانی یوق   جسم میتت کبید کم جانی یوق

هدهد انده ایدی چکردی انتظار   اولدی قوشلر ارسنده بی قرار
حله کیمش اول طریقت سروری   هم حقیقتدن اورینمش افسری
تیز فهم ایدی او مرد راه ایدی   نیك و بد احوالدن آگاه ایدی
دیدی ای مرغان بنم بی شك و هم ریب   هم برید حضرت وهم بیك غیب
لطف حقده بن خبردار اولمشم   تا ازلدن صاحب اسرار اولمشم
اولکه منقاریده بسم الله اوله   نوله کر اسراردن آگاه اوله
کندو شغلم قیدیه بنده همان   نمسه دن یوقدر بکا سود و زیان
[illegible]دن بالکل ازاد اولمشم   کندومه یا اوزکه دن یاد اولمشم
کندو کندمدن پریشان اولمشم   واقف هر راز پنهان اولمشم
بن سلیمان ایله اولدم هم سخن   جمله دن یانده یقین اولدم بن

کیمله

19

کیمله غایب اولسه اندن ای عجب   هیچ صورمزدی انی ایدوب طلب
بن که غایب اولسم اندن بر زمان   کوندروب ادملر اردمجه دوان
بن سز اولمزدی سلیمان بر نفس   هدهده یتر بو دکلو قدر بس
نامه سن بلقیسه بن ایلتدم همان   انوکیله اولمشم بر ده نشان
کیمکه مطلوب اولا اول پیغمبره   لایق اولمزمی او تاج و افسره
انی کم خیر ایله یاد ایدی خدا   دکمه بر قوش همجناح اولمز اکا
بر و بحری جمله سیران ایلدم   یا شی طوب و قدی چوکان ایلدم
عرصهٔ عالمده کزدم سربسر   هم سلیمان ایله اولدم هم سفر
بلمشم سلطانمزی نی احتمال   لیکه تنها کتمکه یوقدر مجال
سز دخی کر انکه همراه اوله سز   محرم و مقبول درگاه اوله سز
دین یولنده مؤمن آگاه اولك   جان و دلدن طالب الله اولك
هر کم اکا جان قبر سه جان اوله   بنده کلدن قورتلور سلطان اولور
قوك قدم یولنده ترك جان کدك   پای کوبان پا شکر غلطان ایدك
وار در بر بادشاه بی خلاف   بیزه انك منزلیدر کوه قاف
نامیدر سیمرغ و سلطان طیور   اول بیتین بزه بزدن لیك بز دور
پردهٔ عزتده ارامی انك   جا بیده هر یرده احکامی انك
چشمدن اولدم خفیده هم نهان   نیجه یوز بیك پرده ارده ندن عیان

چوقلر ایتدی گرچه بولنده هوس   بهره دار اولمادی اندن هیچ کس
تا ابد اولحاکم مطلقدرر   عزتی بحرینده مستغرقدرر
قایم بالذات اولدر تا ابد   یتمز انک کنهنه عقل وخرد
پادشهدر جمله عالم قوللر اکا   نه تسلی اندن ونه یول اکا
ذات پاکی بردر اما وصفی چوق   عقلده سرمایهٔ ادراک یوق
نه کمالن بیلدی بر دانا انک   نه جمالن کوردی بر بینا انک
فهم وتمیز اولدی جمال اول کمال   جمله عالم بیلدوکیدر بر خیال
ایرمز انک ذاتنه وهم وخیال   بر خیالیله انی بولمق محال
برره بر جنک وهای وهویدر   صد هزاران سر او یولده کویدر
وار بو یولده صد هزاران بحر وبر   سن قیاس ایتمه بو راهی مختصر
بو یوله کتمکلکه سرور کرک   زن کرکمز بو یوله بر ار کرک
روی راه اولدیکه حیران کیدوز   خواه خندان خواه کریان کیده وز
یا ایروب بر مقصوده بر کار ایلیوز   یوخسه جان بولنده ایثار ایلیوز
عاردر اولمق بونده سلطاندن سز   نه بدن جان سز نه جان جانان سز
بو یوله ارصلان یورکلو ار کرک   صرف اوله بو یولده جان وسر کرک
غافل اولمه کل اولو ار جان ودلی   ترک جان ایدر بونک اول منزلی
کیمله بونده جان ویرسه جان اوله   صد هزاران جان اکا قربان اولور

کسن

کسن اکا جان ویرسک مردوار   اولیسنا ایلر هزاران جان نثار
بی نیاز وبی باک وبی پروادر اول   فهمه صغمز بر عجب عنقادر اول

بر کیجه سیمرغ اولدی جلوه کر   شهر چین اوزره مکر قلدی گذر
شهر چینه دوشدی انک بر پری   ایلدی بر شور او شهر وکشوری
نیجه یوز بیک پری وار ایدی مکر   هر برنده اویله یوز بیک نیجه پر
بر عجایب بر نقش ونکار   کم انی هر کیمسه کوردی اولدی زار
خلق عالم کر سعید وکر شقی   هر بری بر نقشک اولدی عاشقی
شمدی اول بردر نکارستان چین   فهم قل بو سری ای اهل یقین
کر او برک نقشی اولمسه عیان   بو قدر غوغا دوشمزدی جهان
کل اشیا جمله نقش پریدر   زین ایدن آفاقی انک فریدر
چون انک وصفنده نه سزوار بن   لایق اولدر کیم قیلام ختم سخن
حاصلی سزدن اوکم مردانه در   باش قیدین یمز فرزانه در
سالک اولدر بو یوله کر مرددر   دیمز اولکم کرمدر یا سرددر
چونکه هدهد قلدی بو نوعه مقال   شوق قلدی انلرک جاننه کار
عاشق ومشتاق دیدار اولدیلر   کند وکلدن جمله بیزار اولدیلر
لیک چون اول یولدر از ودراز ایدی   هر کسه اکا کتمدن معذور ایدی

یوله کرچه عزم رفتار ایتدیلر   هر بری بر عذر اظهار ایتدیلر

بلبل شیدا کلوب و کار مست   عشقدن انده پابلونه دست
اچدی منقارین سرآغاز ایلدی   قلدی آوازه معابندن بر قاچ افغان ایلدی
دیدی بنده ختم اولمیدر کار عشق   کیجه کوندز ایلرم تکرار عشق
لیك یوقدر دوش بر خوش قدم   تازه بور عشقی اکا او کردم
نای نالان ایتدی گفتارم بنم   بوکدی جنکلك قدینی زارم بنم
صحن کلشن بندن اولدی پر خروش   بندن اوکرندی دل عشاق جوش
هر زمان بر نوع آوازه ایلرم   اهل عشقی واقف راز ایلرم
دست عشق ایله دهادم بکا زور   ایلرم دنیا کبی اظهار شور
چونکه معشوقم بنم هر نوبهار   بوی مشکن عالمه ایلر نثار
انوکیله اچیلور کویا دلم   حل اولور کل طلعتیله مشکلم
بنه معشوقم چونا بیدا اولور   بلبل شوریده کم کویا اولور
کم بنم زارم اشتمز هر دکن   بلبلك زارین بنه کولدر بلن
عشق کولدن باشمه سودا بنی   باکه مطلوبم کل رعنا بنی
چونکه صد برك اوله دلدارم بنم   اولکه نه برك ایله نه کادم بنم
طاقتم یوقکم کیدیم سیمرغه بن   عشق کلدر بلبلی مفتون ایدن

اجلوب

2

امدی کل زینت بستان اولور   بلبلی کورسه کولر خندان اولور
کلانه دکلو برده ده سانز اولور   باکه انوك خنده سی ظاهر اولور
ینجه قور بلبلك تاب و طاقتی   اویله خندان لب نکارك فرقتی

اشیدوب هدهد اکا ویردی جواب   ای اولن صورت اکا یوز بیك حجاب
عشق کلدك لاف اوروب اویمه ایکن   هر کلك اردنده وارد ریوزد یکن
کرچه کول محبوبدر صاحب جمال   لیك اکا هفته ده بر وار زوال
اول جمالك کم زوالی واردر   کامله میك انمك اکا عاردر
خنده کل کرچه انمش سانکه کار   اغلدر اول سنی اخر زار زار
کوتنوکینه الدنور سن انك   معنیك اولا او سنکه کولیستك
ذره دکلو عار اولیدی سنده کر   ایلر ایدیك اکا خشمیله نظر

بر شهك وار ایدی بر خوش دختری   ماه ایدی اول عالم اکا مشتری
یعنی کم هب خلق اکا مفتون ایدی   حسنی زیرا وصفدن افزون ایدی
ناکهان سیر ایلر ایکن بر فقیر   کوروب انك یوزنی اولدی اسیر
واریدی دستنده انك نیم و نان   اولدی دوشدی الندن ناکهان
عشق دختر زور قلدی چون اکا   دوشدی یولده اوزره قالدی مبتلا

بانتي دختر اولكدانك حالته | كولدي نازيله انك احوالنه
زير لبدن بر تبسم ايلدي | عقل وهوشن اول كدانك ايلدي
كلدي دختر بر اتش كبي | قالدي بويله اول كدا سرخوش كبي
چونكه كوردي اول نكارك خندهسن | ضايع اتدي جمله سيله زندهسن
قالدي اول راه اوزره وايتدي مكان | كيجه كونذز ايلدي آه وفغان
دمبدم اول خنده ياد ايليوب | اغلر ايدي آه وفرياد ايليوب
ديدي بيل القصه اول اشفته كار | اولدي ايشلريله كوتي ازه ياد
دخترك خدامي وچاكرلري | اقرباسي جمله غيرت ارلري
واقف اولديلر بو طرفه حالته | جمله سي كلدي برالدن غيرته
اتفاق ايدوب تموسي اولدي جمع | كيم كسهلر باشني مانند شمع
رحمي كلدي دخترك شيداسنه | ديدي اكا چاغروب تنهاسنه
كاي فقير خسته وبيخانمان | طورمه كوميده مسافر اول همان
غورينه كارك چون اعدا ايديلر | دونمكه قانك سنك قصد ايديلر
سن كدا وبن شه عالم قيزي | ممكن اولمز چونكه جمع ايتمك بزي
امدي فج كيت فتنه بيدار اولمادين | هم سكا ظلم وبكا عار اولمادين
چون كدا اندن اشتدي بو سوزي | طولدي قانيله روان ايكي كوزي
ديدي جاندن بو ستم اولدمده الست | كيم بني سوداي عشقك ايتدي مست

22

كاش بو زنبيك جانم اولسه اي نكار | ايلر ايدم جمله عشقكه نثار
اولدر ايدرسن چون بني بي ارتياب | بر سؤالم وار كرم قيل وير جواب
چون بنم باشم كسردك بي امان | يا نيچون يوزيمه كولدك اول زمان
ديدي غايت بي حيا كوردم سني | ريش خند ايتدم سكا بن اي دني
سن كبي بي عقله كولمكلر روا | كيم دمادم مايل صورت اولا
بويله ديوب كتدي اول دختر روان | حسرتيله اول كدا طپشوردي جان

كلدي طوطي شكرين منقاريله | فستقي جامه ايله خوش رفتاريله
كردنده طوق زر ناز ايده رك | ديميوب سيمرغ عنقايه سكاك
سوزه كلدي وسراغاز ايلدي | حدن ارتوق خيلي پرواز ايلدك
ديدي هر اهل دل وهر هيچ كس | باكه ايلرلر موردن بر قفس
حبس ايدرلر اول قفس اچره بني | ايلرم اول حبس اچنده مسكني
بن بوزنان اچره هر شام وسحر | ابخضرم طالبم سوز مختصر
قوشلرك بن خضرم هم سبزه پوش | شايد ايدم خضر آب بيده نوش
براچوب هر جانبه سير ايليم | بلدوكم بيلمدوكم سويليرم
بن عجايب عاشق سودايي يم | كيده رم هر جانبه هر جايي يم
كربولورسم ايچ ايدرم اثر | پادشاهم اوزكي قلمم نظر

کتمکه سیمرغه بوقدر بنده تاب / تا ایچم سرچشمهٔ حیواندن آب

دیدی هدهد ای سفیه پر غرور / غفلتیله طالب وذوق وسرور

ارزوی نفسیله ای خیره سر / شربی خیر اکلرسن وهم خیری شر

سالک حیر اولدرکه آگاه اوله سن / جان ویروب سیمرغ وصلن بوله سن

طول عمر ایسی قاحز شرب واکل / هب هوای نفسدر ای حیوان شکل

بلکه میل چشمهٔ حیوان هم / حور وجنت روضهٔ رضوان هم

عاشق اولمز هر کیم اولجانی سور / جان ویرر کیم که جاناننی سور

حیوان ابی ستیوب جان دوستسن / یوق نصیبک مغزدن سن پوستسن

جانانکی جانان یولنده قل نثار / ترک جان ایت عاشق اولمردانه وار

کوردی بر دیوانهٔ عالی مقام / خضر انکا دیدیکه ای مرد تمام

کل بنمله یارلق قل همدم اول / آب حیواندن ایچ اولومدن بی غم اول

دیدی یوق بنده سنکله یارلق / استرم سندن قلم بیزارلق [illegible]

کم سنک ایچدک آب حیات / جانکله تا اوله اولمکدن نجات

استرم بن اولمدن اولا اولم / دمبدم جان ترک ایدوب جانان بولم

بوسنک فکرک دمادم حفظ جان / بنده جانان فکری سنده الامان

بو لوض

فکرمز چون بر برندن در ایراق / پس او بکید دیه ونه هذا فراق

بعد ازان طاوس کلدی زرنگار / هر قنادنده هزاران نقش وار

جلوه لر قلدی سر اغاز ایلدی / نو عروس انه برز ناز ایلدی

دیدی رعنا قوش جهانده جوقدرر / لیک بن تک مرغ زیبا یوقدرر

یزدی نقاش ازل نقشم یقین / صورتم اولور کوره سه کر نقاش چین

چون بنم قوشلو اجنده جبرائل / لیک اولدم بر قضا بیله ذلیل

مسکن ومأوام ایدی باغ نعیم / یار اولدی بانکه چونکه مار لئیم

ایرود بشدم کلشن فردوسدن / اوق کبی کانی اتالر قوسدن

چونکه اولدم غرقهٔ بحر گناه / اولدیغی بایم اولدی علامتدن سیاه

همدم ناجنس الذن هر زمان / ایلرم حسرت چکوب آه وفغان

فکرم اولدر کم اوله بر مرد خاص / کیم ایده بنی بو محبسدن خلاص

رهبر اولوب بانکه اوله مرد گزین / ایلیه منزلکاهم خلد برین

بن نه [illegible] سلطانه ایرم / اولدیکا بسدکه دربانه ایرم

بن اگر فردوسه جا ایلرم / پس نیجن سیمرغه پرواز ایلرم

فکرم وذکرم بنم کیم دائما / جلوه کاهم جنت المأوی اولا

دیدی هدهد کیم عجب دیوانه سن | هر کیم استرسه اوشهنك خانه سن

نقش زیبا ملك دنیا استمز | جنت فردوس مکان اعلا ایستمز

هر نه دکلو خانه لر زیبا اولور | شه سرایندن قجان اعلا اولور

نفس اویدر باغ خضرای بیوفا | خانهٔ دل مقعد صدق وصفا

حضرت حقدر جودریای عظیم | کویا بر قطره در باغ نعیم

بحر و یتمك ممکن ایکن ای دنی | شبنمه میل ایده سن عقلك قنی

روز روشن ظاهر ایکن آفتاب | ذره یه میل ایلیکدر نی حساب

کله ما کل اولان اجزای بندر | روحه واصل اولان اعضای بندر

آتش عشقیله کل یانوب کل اول | کلی بول کلی طلب ایله کل اول

ایتدی اوستادینه بر شاگرد سؤال | کای هر ایشده اهل عقل و اهل حال

نیچون آدم ایلدی ترك جنان | سرنی بو نکته نك ایله بیان

ندی آدم مائل اولدی جنته | حق تعالی کلدی اولدم غیرته

کلدی هاتفدن بو آواز او زمان | کای اولان مفتون کلزار جنان

کیمکه بندن اوزکه مائل اولور | خالقی قور خلقینه قایل اولور

ویرورز بز اکا البته زوال | دوستدن غیریه میل ایتمك وبال

هر نه شیکیم غیر حقدن زنده در | آدمیسه دخی اول افکنده در

جان

جان ندر جانان قتنده صد هزار | جان نی جانان اولور در خوار زار

اوله قیر میدانده کوی دولتی | کاتمتی ایکی جهانه رغبتی

کیم اودولت صاحبی خیر البشر | حق دیدی حقنده ما زاغ البصر

نعمتدن جنتك ویردی خبر | کیم جکردر انده اولمیا حضر

بیر یلر دنیاده جون خود جکر | هم انی جنتده تکرار ایتدیلر

صد هزاران پا کلکله کلدی قاز | کیم بنم دنیاده مرغ پاك باز

صوده یم تر اولمزام دامنم | پاکدر دامانم دیمك تر دامنم

لحظه لحظه الیوم جوغمسه آب | هم دخی اکمزده در خیر الثیاب

غرق اولمم صو اوزره یوردم بن | بو قدر زهر کن اما ما تمذه ظن

قوشلرك بن زاهد مرتاضیم | قانده کم بر صو اولسه بن قاضیم

بن نفس آیر وانسز بلمزم | زاد یوم اولدر انسز اولمزم

اولسه دنیالر قدر درد و غم | صو اولور کر آب اولورسه همدمم

چون بکا آبیله حاصل اولدی کام | آب اولمزسه اولورم تلخ کام

چون حیات جمله شی صودر تمام | بکا صودن ایرمق اولدی حرام

بن که عالمده بر آبی مرغ اولم | بن ممکن طالب سیمرغ اولم

اولکم دایم قبله کاهی آب اولور | اول ره سیمرغده نی تاب اولور

جواب هدهد

دیدی هدهد ای فقیر ناتوان　کیم بولکل اورمش سنك آب روان
کیم بو دنیا و خیالاتی بذر　بو نیجه کوناکون حالاتی بذر
دیدیکیم بر قطره صودر غیری یوق　بخشی باقسك اولادقی نه وار نه یوق
اولدی چون بر قطره صودن آشکار　پس صودر بر قطره بو نقش و نکار
بر شیئك چونکم اساسی اولسه آب　سنك واهن اولسه ده آخر اولور خراب
هیچ نسنه یوق صودن سخت‌تر　هم اساسی صودر ای بیخبر
جمله اشیانك که اصلی ابددر　طاش دمور دیمه خیال خوابدر
مکسه انی کورمشسن پایدار　پس بنا آب اوزره اولمز استوار

عذر اوردن کبک

کلدی کلکك نازیله ایدوب خرام　سرکش و سرمست و خرم شادکام
کوهدن کلدی عجب رعنا دیله　چشم پرخون سرخ کون منقار یله
دیدیکیم بن اولمشم مرغانه سر　سرفراز و نیك نیاز و پرهنر
عشق کوهر اولدی آرام دلم　آتش غم اولدی انجق حاصلم
چون اول آتش دمبدم افزون اولور　سنك ریزه حوصلمده خون اولور
باکه اول آتش که تاثیر ایلدی　طاشی خون ایتدی بنی سیر ایلدی
طاش و آتش اره سنده قالمشم　هم مشوش هم معطل اولمشم

بیدیکم

بیدیکم سنك ایچدوکم کیم ایدر　دل پر آتش دیده وهم پر آبدر
طاش ییوب طاش دوشنور دلخسته‌یم　طاغده عشق کوهریله بسته‌یم
باکه انجق عشق کوهردر عرض　عشقه لایق اولمدی زیرا عرض
ملك کوهردر اولن پس پایدار　لیك کوهر کوهده طوتمش قرار
طالب کوهر اولوب بن بی کهر　همدمم رکاه تیغ و کاه کمر
طاغده ایلم کیدیجی مشکلم　یا اولم یا کوهر اوله حاصلم
کتمکه سیمرغه یوقدر قدرتم　عشق کوهرله توکندی طاقتم

جواب هدهد

دیدی هدهد انکا کیم ای شوخ و مشك　مرد راه اولمیجه بر بو عذرلرانك
پای منقارکده هب خون جکر　رنك ویرمش سکا سودای کهر
سنك رنك امیددر اصل کهر　رنکی کتسه ینه اولور بر حجر
الدنورسن رنك و بویه زن کبی　کورمدم بر طاش بوریکلوسن کبی
المدك بوی محبتدن اثر　پرده اولمشدر سکا سنك و مدر

حکایت خاتم سلیمان

وارمیدی عالم ایچره بر کهر　کیم سلیمان خاتمندن معتبر
بر حجردك هالك ایدی بس ولکین　عالمی تسخیر قلدی کور یقین
چون سلیمان کوردی ملکن بی عدد　بندهٔ فرمانی اولمش دیو و دد

امرینه محکوم اولوب کور بختنی … کوتردی بادمردم تحتنی
دیدی برکوت کم بوملک وکاروبار … برچکردک طاشدندر برقرار
بس اولورمی بوندن اوزکه عار … که آدم ایده بویله ملکه اعتبار
باکه ویردک انی باری خدا … غیری بی قیلمه بوردده مبتلا
بیلرم بن بویله جاه وملکتی … بس بکا زنبیل اورمک صنعتی
چون سلیمان اول کهردن شاه ایدی … لیک او کوهر اکا سدّ راه ایدی
تاکه بش یوز سال ازبعد انبیا … جنته قویر سلیمانی خدا
کل بوسنک کوهره قلمه هوس … کوهر بیه طالب اول ای بوالهوس

عذر اوردن هما

کلدی جمعه کورو فرّیله هما … اول قموقوشلر ایچنده خود نما
دیدی ای برنده کان بحر … قوشلر ایچنده بنم نفس معتبر
قوشلر ایچنده همایون کلمشم … جمله دن همته افزون کلمشم
ایلیم نفس سکی بن خوروزار … پادشاهلر بندن اولدی تاجدار
ویرورم نفس سکه بر استخوان … بسلتور سایمده شاهان جهان
بن او علی همتم کر دمبدم … سایه برورمدر افریدون وجم
اولیمز سیمرغ سرکش باکه یار … بس بکا خسرونشانلق اولدی کار

جواب هدهد

دیدی هدهد ای فقیر برغرور … اضعف ومسکین ترین هر طیور
بومیدر خسرونشانلق ای کدا … ایت کبی بر استخوان اوله غدا
قورتر اول استخوایدن نفسکی … بوقدر مدح ایله ایدن نفسکی
امر حقیله اولوب روز جزا … چون کدا ار شاه اوله شاهلر کدا
هر کدا جنتده ایده عشرتی … شاهلک ارتز فرقتیله حسرتی
شاهلره دنیا وعقباده تعب … هب سنک سایک دکلمیدر سبب

حکایت شاه محمود ومرد صالح

کوردی برحق بولنیک کرچلک اری … او بچوده محمود شاه غزنوی
اکا صوردی کای شاه نیکوخصال … آخرتده ساکه نیجه اولدی حال
دیدی ایسیم بوسخندن اول بری … کمذ و قیدک کورنه سلطانلق یری
شاهلق هب صغله بندار ایمش … پادشاهلق برکدایه عار ایمش
چونکه کوردم عجزم وحیرانلغم … اوتانورم ایلچق سلطانلغم
پادشاه عالم جمله اولدرر … کم قوی دیر کوهرهم اولدرر
شاهلق اللهه در انجق سزا … کاشکی دنیاده اولیدم برکدا
دردم افزوندر غمم نی حد وعد … هرنکم قیلدم جهانده نیک وبد
مو بمو بربر هب ایلرلر حساب … قالمشم بین الحساب والعقاب
فرصت اولوب کرچه قیدم دنیده … ضایع اولوب کلخن یاقیدم دنیده

اولوبن محمود کلخان تابِ من | اولمیدم غرقهٔ گرداب محن
اولهمانک قورو سن بال و پری | کیم بکا ظلنده ویرمشدی یری

عذر آوردن باز

اول مجمعه کلدی باز خوش سرفراز | معنی اسرارندن ایدوب کشف راز
دیدی مرغانک سپهداری بنم | هم سپهداری و کلهداری بنم
گوزمی دکدم جمیع خلقدن | تا که بولدم ساعد سلطانی بن
چوق قیر پاضنله جگر خون اتمشم | تا که دست پادشاهه یتمشم
همدم اولدم خادم و بوابله | تا که بولدم پرورش آدابله
هپ رسوم خدمتی بلدم تمام | شاه الینه لایق اولدم والسلام
قنده بن سیمرغ قنده ای عجب | بیهوده چکمک باکدن تعب
باکه بر رقعه ید سلطاندن | بسدر بو راه بی پایاندن
چون نصیبم بو قدر اولدی کاهدن | کامرانم شمدی دست شاهدن
حاضر ایکن بویله دست پادشاه | پس نه لازمدر چکم بن رنج راه
باکه یکدر خدمت سلطان قلم | زحمت سیمرغدن آزاد اولم
اوله کاردم گاه اوکاه شکار | هم ییم هم ییدورم هر نکه وار

جواب هدهد

دیدی هدهد ای گرفتار مجاز | بی خبرسن یوکنک اورمش حرص و آز

شاهد

شاهدر دیرسن انی کیم صد هزار | ملک عالمده انک همتاسی وار
پادشاه اولمق نه بی همتا اوله | بی شریک و بی مثل بی پروا اوله
ظاهرا هر کشوره بر شاه وار | جمله شهلردن یجه الله وار
گرچه سلطانلر اولور اهل صفا | گاه هم اولور گرفتار و بلا
انلره شول کمسه کم نزدیک اولور | گوزینه دنیا انک تاریک اولور
جمله آتشدر بو شاهان جهان | وار ایسه عقلک ایراقدن طور همان

حکایت عاشق شدن پادشاه بغلام

چنده بر شهنشه عالی گهر | المش ایدی بر غلام سیمبر
عاشق ایدی شاه اول سیمین تنه | کیم اونوتمشدی صفاسن دیننک
بر نظر گر گورمیدی انی شاه | اولوریدی عالم گوزینه سیاه
جمله قوللردن ارتوقا ایدی پایه‌سی | هیچ باشندن کتمز ایدی سایه‌سی
گیجه گوندز شه اکا مفتون ایدی | صانکه اول لیلی و شه مجنون ایدی
قطره چنده هر زمان شاه جهان | اوقاتردی الوبن تیر و کمان
لیک بر المای ایلردی هدف | اوروب اول المای ایلردی تلف
اول قولک باشنه قوردی اول زمان | کیم اول المای شه ایلردی نشان
شه اوروب الما اولوردی تار و مار | لیک اول قول خوفدن اولوردی زار
کند وکیجه اولمه صاحب جمال | بدر ایکن گوندن گونه اولوردی هلال

اكا بركون صوردلر كه اي سيمبر　سيم تنك رويك ندندر اولدي زر
شله قتنده محترم سن بوكه سن　سويله كيم بويله صر رمش سن ندن
ددي برالمايي قورشنه باشمه　اوق اتراغو قوبا رصان باشمه
خطا ايدوب بكا ايرسه اولاوق　دير صنورم قوللرمدن بوي يوق
اوروب كرالماي انسه تار ومار　هم ايدرلر شاهه تحسين هزار
كمسه هركز بالكه تحسين ايلمز　بو المله نيجه در حالك ديمز
بن بو ايكي غمدن اولدم اي فلان　يا سمين ايكن مثال زعفران

عذر اوردن بوتيمار

كلدي اول جمعه با القجل دردمند　والله واندوه كين ومستمند
ديدي كم بن قوشلرك درويشيم　سز كبي صانمك كه دور انديشيم
جون لب دريادر مسكن بكا　يتميه هيچ كمسه اسراره تا
طالب دريايي برجوش اولمشم　بر نظرله اكا مدهوش اولمشم
قوشلره اسم جون بوتيماردر　خسته يم كويا كه بوتيماردر
واصل اولمم ليك بحره روز شب　بكلرم انك كنارين خشك لب
بحردن بر قطره اب اولورسه كم　اولورم بن غرق دريايي الم
بن كبي مرغه غم دريا يتر　باكه اوزباشمده كه سودا يتر
قدرتم يوق كتمكه سيمرغه بن　بكزمم زيرا كه اوزكه مرغه بن

اوكله

اوكله بر قطره صو اوله اكا اصل　اكا قدن صحبت سيمرغه وصل

جواب هدهد

ددي هدهد اي اوزيلدن بي خبر　بحر دايم بر نهنك وجانوز
بر عجايب نسنه در اول منقلب　كه سكون اوزره اولور كه مضطرب
انده غرق اولمش نيجه يوزبيك كمي　مال وملك ورخت وبخت وادمي
اكا غواص اولدي اي جوق بوالهوس　اجادي انده اغزين بر نفس
اغزا جوب كردم اورسه غافلن　مرده انك ساحل ايلر منزلن
بو صفت كمسيه وفادار اولمدي　هيچ دريا كمسيه يار اولمدي
دوست شوقيله اولوبدر پرخروش　هركه امواجن صالوب ايلر اوجوش
موج اوروب كر جوش ايده بحر قدم　بحر زخار انده اولورك بسته دم
جهد ايدوب سن چشمه بول اي فقير　بو سرابه حيفدر اولمق اسير

سوال مرد صالح با دريا

ايتدي دريايه بر اهل دل سؤال　كوم كوك اولمش سن ندندر بو حال
ماتمك يوق نيچون ازرق پوش سن　اتشك يوقدر ندن پرجوش سن
ددي دريا اكا اي صاحب كمال　فرقت يار ايله اولدم خسته حال
عشق يار ايله نه صبر ونه سكون　دو كنور جسمي اتيدم بنيل كون
ايرودوشدم رويت ديداردن　كوك لباسه كيردم اه وزاردن

خشك لب قالمم كيدوب هوشم بنم — آتش عشقيله درجوشم بنم
تشنه يم كه جرعه نوش وصل اولم — قرعه ايكي خوش جا ودانى اصل اولم
بوضه بن كبى هزاران تشنه لب — جان ويريبولنده انلر روز وشب

عذر آوردن جغد

كلدي بيقوش دخى اول جمعيته — باشه چكمش خرقه كيرمش حالته
ددى بن بر عاجز درمانده يم — فارغم نه بونده يم نه انده يم
كوجدكم بن جوق معمور كورمشم — انده سكنا ايجه ضارت كورمشم
كيمكه معمور ايلمك استردلنى — ايليسون دايم خرابه منزلنى
جكمينجه كنج ويرانه جره رنج — بلمشم كه حاصل ولمز بالكه كنج
اولدكم بركون بو محنت خانه ده — ايغم كنجه كجه ويرانه ده
عشق سيمرغ اولدى افسانه بكا — كيم كوردم انى افسانه بكا
بن انك عشقينه قادر اولدمم — كنجى قويوب بن مسافر اولدمم

جواب هدهد

ددي هدهد عشق كنج افسانه در — انك هركيم ميل ايدر ديوانه در
طوتلم كم كنج اولوبي حاصلك — اولدك وخانه اولدي حز منزلك
مبتلاى عشق زر كافردر — بت دوزن التوندن آزر دردر
زر پرستك نار دوزخدر يري — قوزرو كنجى دكلسك سامري

هكه

هركه غالب اوله سنه عشق زر — آخرنده حق انى ممسوخ ايدر

حكايت مرد زردوست

واراليدي بر مرد واول مرد مكر — وارايدي يانينده بركيسه ايله زر
اول زرى خاك اجره مدفون ايلدي — جون اجل حالنى دكركون ايلدي
كوردى اوغلى بركيجه باباسنى — مسخ اولمش صورت زيباسنى
موش شكل اولمش همان انك صورتى — اوغلنى كوريجه اغلادي قتى
ددي اوغلى اتاكم ايتدم سؤال — كم بابا سويله ندندر اشبو حال
اه ايدوب ددي كه اي جان پدر — قومشدم ايدم خاكده بركيسه زر
بن كيدوب حسرتله قويدم اول زرى — ارارم انى بنجه كوندن برى
بن ددم زردندر بس حضرتك — فاره شكلنده نندندر صورتك
ددي كيم هركيمده اوليسه عشق زر — موش شكلنده انى حق حشر ايدر
زرپرستك صورتى بودر عيان — طوت نصيحت انى خرج ايله همان

عذر آوردن صعوه

صعوه كلدى دل ضعيف وتن نزار — سربسر آتش تك اولمش بيقرار
ددي كيم بر مرغ فرتوت اولمشم — نى دل ونى قوت ونى قوت اولمشم
نه سليمان كبى صاحب شوكتم — مور وش كور ضعيفى نى قوتم
بنده نه بال ونه پروار ونه بال — باكه سيمرغه ايرشمك محال

حالك اقرونده طلبكارى اناڭ   صعوه مسكين دكل يارى اناڭ
بلمشم وصلينه انڭ يتمزم   بن عبث اول يوله دوشوب كتمزم
كو غنيمت ايليسم اول راهه بن   اولورم ايرشمدين دركاهه بن
ضايع اولوب اولملك اول راهده   باڭا يكدر كم كروب بو چاهده
يوسف كم كشته مه جويان اولم   كوره بن شايد يوزين سلطان اولم

جواب هدهد

ديدي هدهد اڭا اي سركشته اولن   مسكنتله خاكه ايكين اتشى اولن
بويله مسكين بويله سالوس اولمغل   راه حقدن بويله مايوس اولمغل
بويله كير مردانه يو عجزي قو   حق بيورمشدر سڭا لا تقنطوا
طوت ارنلر ايزنى مردانه اول   كوارنلر هب اولورسه سنده اول
معنيده يعقوب اولورسه ق للتال   بولمزسن يوسفى اتمه جدل
غيرت حق يعقوبه ايردي تمام   يوسفڭ عشقنى اڭا ايتدى حرام

حكايت يعقوب عليه السلام

يوسفندن چونكه ايرلدي پدر   كريه دن يعقوب اولدي بى بصر
يوسفڭ نامن اكردى هر زمان   كوزلرندن قان ياش اولوردى روان
كلدى اول ساعتده جبريل اڭا   ديديكم الله سلام ايدوب سڭا
ديركه يوسف نامنى يعقوب اكر   بردخى اكوب تاسف كر چكر

نامنى

نامنى محو ايلرم بلسون يقين   انبيانڭ دفترندن كى صفقين
امر حقيله دلندن اولزمان   محو اولدي يوسفڭ نامى همان
كرچى نام يوسفى ايتدى نديم   قورقودن جاننده قالمشدى نديم
يوسفى كوردى دوشنده بر كيجه   قالمدى صبر وقرارى ذره جه
ايستدي اول راه صدقڭ سرورى   چاغروب ديه كه يوسف كل برى
يادنه كلدى چون امر ذات پاك   چكدى جانندن بر آه سوزناك
چون اويخودن اويانتى خوابدن   ايردى وحى اول خالق وهابدن
كيم اگرچى يوسفى ذكر اتمدڭ   آه قلدڭ معنى سن فكر اتمدڭ
بن اول اهلڭ معنى سنى بلمشم   توبه صندوڭ اڭا اوّلمشم
بويله ايشلر عقلى بر سودا ايدر   عشق دردين كورنلر پيدا ايدر
بر يوكه اولنجه اوبيزنى قرار   يوسفڭ نامن نهان واشكار
كورمينجه يوزنى ذكر اتمدى   بلكه كوكلندن دخى فكر اتمدى

سؤال كردن مرغان با هدهد

جمله قوشلر بعد ازان هپ كلديلر   هر برى بر عذر اظهار ايتديلر
كرچه عذر ايتدي قو جنس طيور   جمله نڭ عذرى ولى جهل وغرور
هر برينڭ عذرينى ديرسم اكر   سوزى اوزانور يكدر اتمك مختصر
جمله سنڭ عذرى غايتلنڭ ايدى   كيميسى صلح وكيمسى جنكڭ ايدي

طالب سیمرغ اولان عذر ایلمز   مال و ملک و جان و باشی قیدین یمز
هر قوشک مقصودی بر تاج دانه‌در   دیکر عنقا استین دیوانه‌در
سنده یوق بر ذره‌یه تاب ای عجب   سن نیجه سیمرغی ایلرسن طلب
بر قدحدن مست اولورسن ای فلان   اوله مزسن طالب رطل کران
یوقدر بر ذره‌یه سنده چوق تاب   نیجه اولورسن ظاهر اولسه آفتاب
قطره‌یه اجه غرق اولن مور ضعیف   بس نه قوتله اولور بحره حریف
ای نیجه فرزانه سوردی بویداغی   بر ایکی بیدق سورنجه اولدی مات

سوال مرغان از هدهد

قوشلره ظاهر اولدی چون بو مثال   سربسر هدهددن ایتدیلر سوال
دیدیلر ای جمله مرغان مهتری   جمله‌نک هم بهتری هم رهبری
یول بو رسمه بز بر الای ناتوان   بی پر و بی بال و بی تاب و توان
بز نیجه سیمرغه واصل اولورز   بلکه اول منزلنده اولورز
لطفله بزه بو رمزی سویلیکل   مشکل ایتدر مشکلی حل ایلیکل
هر بریمز تا که اولسون با خبر   کندوکی بولدن اولوری بهره‌ور
وار می سیمرغه بزمله نسبتی   کیم بزه اوله او بولک رغبتی
او سلیمان بز قومز ضعیف   بزنه رسمه اولورز اکا حریف
چاه اچنده حبس اولن مور کدا   نیجه سیمرغه رسیده اولا

کیم

کیم نه دکلو ایلسه دقت کدا   حاصل اولمز دولت شاهی اکا

جواب هدهد با مرغان

بس دیدی هدهد که ای بی حاصلان   عشقه لایق اولمدی هیچ بی دلان
لاجرم اولان عشقه اول دلدر   اوکه بی دلدر او بی حاصلدر
هر کیمک عشقله اچلدی کوزی   روشن اولدی اکا سیمرغک یوزی
کوردی یوزین واقف راز اولدی اول   عشق میداننده جانباز اولدی اول
بلکه سیمرغ الدی یوزندن نقاب   آشکار اولدی مثال آفتاب
خاکه صالدی صد هزاران سایه اول   قلدی خاکی صاحب سرمایه اول
سایه‌سن چون عالمه قلدی نثار   بو قدر مرغ اندن اولدی آشکار
صورت مرغان عالم سربسر   سایه‌سیدر سیمرغک ای بی خبر
چون بونی فهم ایتدک ای عالی مقام   نسبتک سیمرغه بلدک والسلام
چونکه کوردک کورمکه قلما تلاش   بیلمسون بیکانه سرک اتمه فاش
هر کیم اول بو سوزه مستغرق اوله   هر نه دیرسه هر نه کورسه خوش اولور
چونکه بیلدک بو رموزی شاد سن   اولمدن دیرلمدن آزادسن
اولمسیدی هیچ سیمرغ آشکار   اولسه یا خود اولمسیدی سایه‌دار
یا مکر سیمرغ اولسیدی نهان   سایه‌سی عالمده اولماسه عیان

بس بو عالم جملةً معدوم ایدی — جمله سی معدوم نا مفهوم ایدی
اشکار ایتدی یوزین اول کوریقین — لیک یوق بر دیدهٔ سیمرغ بین
کورمدکسه نه دیرم کوریاکه باق — کوکلنی ایینه ایله اکا باق
کرچه یوقدر کمسه ده تاب جمال — لیک سیر ایتمک جمالندن محال
بالله کوزدوکمز جمالی آیینه — دوزدی لطفندن بز مجنون اینه
کورمک استرسک عیان روین اکر — کوکلکی ایینه سته قل نظر

حکایت پادشاه صاحب جمال

وارایدی بر پادشاه بر کمال — حسن اچنده لا نظیر و بی مثال
وجه پاکی صفحهٔ ایمان ایدی — خط و خالی ایت قرآن ایدی
با قمغه طاقت کتورمزدی نظر — اولمشیدی کمسه اندن بهره ور
خلق و عالم هپ اکا عشاق ایدی — انی کورن کورمین مشتاق ایدی
یوزینه بر قنع صالوب اول شهریار — عزم سیر اتسه اولوب اشهب سوار
خلقه شول دمده اولوردی ازدحام — بربرین باصوب اولوردی خاص و عام
ایلسه اول برقعه هر کیم نظر — قطع اولوردی بلاشنی بی جرم و خطر
هر کیم اندن نامنی السه دله — قطع ایدرلردی زبانن تیغله
یا کوکلدن فکر ایدیدی ناکهان — جاننی باده ویردی اول زمان

بویله

بویله یوز عشقده قلمق ترک جان — بس اکر بو زیبک حیات جاودان
کون اولور ادم اولوردی صد هزار — عشقی ایله اشته عشق و اشته کار
هر کورن اولوردی اول خوش طلعتی — کورمین خود صبره قالمز طاقتی
خلقی یایم اولدرردی بو طلب — کورن و کورمین اولوردی عجب
کمسه ده کر طاقت اولسه بر زمان — کوسترردی شاه اکا روین عیان
کمسنک یوغیدی لیکن طاقتی — استماعیله الوردی لذتی
کمسه اندن المزدی کام دل — لیک اولوردی خلق هپ ناکام دل
دوزدی بر ایینه اول شاه غنی — کانده کورمک ممکن اولیدی انی
شاه هم یا پدردی بر قصر بلند — قرشوسنده قلدی اول مراتی بند
تاکه اول قصره چقیدی پادشاه — ایلیدی تاکه مراته نکاه
رویی اول ایینه ده اولوردی عیان — هر کشی اندن الوردی بر نشان
کرسکا مقصد جمال یاردر — بلکه ایینهٔ دل دیداردر
حاصل ایت بر دل جمال یاری کور — ایینه ایچره وصال یاری کور
شاه عالم ساکن قصر جلال — ایتمش اول قصری منور اول جمال
سیر ایدوب مراتی دلده شاهی کور — ذره نک اچنده عرش اللهی کور
هر نه شیکم سیر ایدرسن ای فلان — سایهٔ سیمرغ عنقادر همان
کرسکا سیمرغ کوسترسه جمال — سایهٔ سیمرغی کوردک لا محال

جمله كوجل مرغ يا سى مرغدر — هر نه كورسك سايهٔ سيمرغدر
چون ايكيسى قلدى بريرده قرار — سايه دن كچ كاوله سيمرغ اشكار
سايه چون سيمرغدن اولمز جدا — كر اولوردير سكا بو سوز اولمز روا
سايه سيمرغده اكر قالدكسه اه — بوله مزسن حضرت سيمرغه راه
كر سكا ميسر اوله فتح باب — سايه ايچره سير ايدرسن افتاب
سايه خورشيد ايچره محو اولور تمام — جمله خورشيدى كورسن والسلام

حكايت سؤال شدن اسكندر

ديدى اسكندر اولور صاحب قبول — استه سه بريره كوندرمك رسول
ايليوب تبديل صورت اول زمان — الچى طونلارين كيوب شاه جهان
كندو اولوردى روانه اول يوله — تا كه كارك سرينه واقف اوله
كرديدى فى المثل اسكندرم — خصم اينانمزدى اكا اى محترم
هر قلوبه اول شهك راهى وار — غافلك نه علمى نه اكاهى وار
داخل اولكيم شه سكا همخانه در — خارج ايسك اول سكا بيكانه در

حكايت خسته شدن اياز و رفتن شاه محمود بپيش او

چشم بد ايردى ايازه ناكهان — خسته لكدن اولدى زار و ناتوان
بر ايكى كون چونكه غايب اولدى يار — شاه محمود اولدى غمدن بيقرار
الدى محمود اول شه نيكو سير — چون ايازك خسته لكندن خبر

جاغروب

جاغروب بر خادم اول شاه بنام — ددى ايت سندن ايازه وار سلام
ديكه سندن ايروالى شاه جهان — شاه اولمشدر ضعيف و ناتوان
كرچه جسمك تن دردهجرانكده در — جان مشتاقم سنك يانكده در
ددى سن تعجيل ايدوب ايرش اكا — تيز كتور انك جوابينى بكا
ايلمه يولده توقف زينهار — كيت تتون كبى كلا ايرش برق وار
ايلريسلك يولده بر ساعت قدر — ايلرم دنياسن اين ساكه طار
خادم بيچاره جوله دوشدى يوله — تا كه خدمت ايليوب عزت بوله
كلدى سروقت ايازه ناكهان — بقدى كوردى انده در شاه جهان
لرزه الدى خادمك اندامنى — فكر اتيكى جون ايشك هنكامنى
ددى شك قالمديكم شاه جهان — هم كسر باشم بودم ويرمز امان
شاه اوكونده ايلدى خادم يمين — كم سنك باشكچون اى شاه كزين
نه طوروب يولده نه ارام ايلدم — قدرتم اولدقچه ابرام ايلدم
ذره دكلو بيلمدم بن بيكناه — بندن اول بوتده ينجه كلدى شاه
شه ديدى سندهمى عازم اولمدك — خادم اولدك سن ملازم اولمدك
كونلو بر يولم وار اى خادم بتم — اندن اولوردى اوستادم بتم
يارم اندن واروم ايلدى نهان — كم خبردار اولمز اندن انس و جان
طشره دلقم كر صورورم اندن خبر — ليك انكله بيلمم شام و سحر

صاقلرم رازم ولی اغیاردن   برده ایچره ایروا ولم یاردن
چونکه قوشلر بو سوزی اشتدیلر   نسبت سیمرغی ادعان ایتدیلر
لاجرم چون واقف راز اولدیلر   جمله هم درد وهم آواز اولدیلر
صوردیلر اندنکه ای اوستاد راه   نه دررز بو یولده یلدر زاد راه
کیم بو راه برمهالك بر تعب   بر ضعیفز بیچه قطع اولور عجب

جواب هدهد با مرغان

هدهد رهبر دیدی کای عاشقان   کیمکه عاشق اولدی اتمز فکر جان
عشق ایچنده اولکه ترك جان ایدر   کندوی شایسته جانان ایدر
زهد و فسقه بونده یوقدر اعتبار   سن ره جانکدر انی ایت نثار
کر سکا امر ایتسه کم جانکی آل   یا خود ایماندن بری اول واز کل
سکا بر منکر بومنکر در دیسه   ترك ایدن ایمانی کافر در دیسه
منکر عشقه بودر شافی جواب   کار عشقه کفر و ایماندر حجاب
کفر و ایماندن منزه اولدی عشق   غیر صغمز منزل شه اولدی عشق
عشق استر یاقه هر خرمنی   خاکله یکسان ایدر جان و تنی
یانه کسیلور قان دوکیلور دائما   اندن مقتولدن هم قان بها
درد خون دل کرکدر عشقده   قصه مشکل کرکدر عشقده
یکدر بر ذره عشق آفاقدن   درد یکدر جمله عشاقدن

عشق اصل کائنات اولمش مدام   هیچ بی درد ایشی اولمز تمام
چونکه ملکده عشق وار درد یوق   آدم اولانلر جهانده دردی چوق
درد انجق آدمه لایقدر   باخصوص اول کمسه کم عاشقدر
عشقده هر کیمکه اوله ثابت قدم   قویدی الدن کفری و اسلامی هم
انتهاسی کار عشقك فقردر   فقر ذاتم مقام کفردر
چونکه سنده کفر و ایمان قالمیه   محو اوله هم بو جان و تن قالمیه
بعد از ان بو کار اولور آسان سکا   ظاهر اولور نکته پنهان سکا
مرد راه اول حاصل ایله عشق یادم   کفر ایمان قیدینی قوقالمه پاك
طفل نادان کبی قو وحشیتی   یولکه کیر مردانه ایله همتی
یولکه یوز عقبه کلسه غم دکل   چونکه راه عشقده ندر کم دکل

حکایت شیخ صنعان رحمة الله علیه

شیخ صنعان فاضل دوران ایدی   معرفتده فایق دوران ایدی
اللی یل اولمشدی او شیخ حرم   وار ایدی دورت یوز مریدی محترم
هر مریدی وار ایدیکیم بو العجب   زاهد و مرتاض ایدی هب روز و شب
هم عمل هم علمله آراسته   هم عیان هم کشف ایله پیراسته
اللی حج اتمشدی او شیخ بنام   بیمشدی هیچ عمرنده حرام
شیخلر جمله آکا تلمیذ ایدی   هر کلامی جانه بر تعویذ ایدی
صاحب سر اصول و معنوی   کاشف رمز و کرامات قوی

خلقة فی الجمله اول ایدی مقتدا　　علم وارشادیله پیر وپیشوا
دوشدی برقاچ کیجه کوردی اول الهام　　کیم حرمدن ایلمش رومه خرام
رومه بر بت انی المش اسیر　　قرشوسنده سجده یه وارمش او پیر
چون بو خوابی کوردی اول بیدار بخت　　ددی دردا کم بکا کار اولدی سخت
یوسف توفیقی حبس جاه اولور　　باکه تا بر عقبه سد راه اولور
قورترمی بلم اندن جانمی　　جان ندر حق صقلسون ایمانمی
کیم اولور بو مرصد اکثر سالکله　　کیم اولور بو یولده محل مهلکه
قطع ایدر جهد ایدوب اول منزلی　　وصله ایرر شاد اولور جان ودلی
کر قله اول ورطه ده مشکل اولور　　منزل مقصوده کچ واصل اولور
ددی القصه او قطب العارفین　　بر صاحبینه کیم یا طالبین
لازم اولدی باکه عزم روم ایدم　　بو دوشك تعبیرنی معلوم ایدم
اندن اولدی ورت یوز مرید معتبر　　بی رو اولوب ایتدیلر عزم سفر
مکه دن چون عزم سیران ایتدیلر　　عاقبت اقصای رومه یتدیلر
سیر ایدرکن رومی اول شیخ کزین　　کوردی منظره ده بر زهره جبین
دختر ترسا ولی بر معرفت　　صنکه نوح الله ور روحانی صفت
حسن بر چنده او ماه باکمال　　صانکه خورشید ایدی امانی زوال
عکس رخساریدن انك افتاب　　نور کسب ایلردی صانکه ماهتاب
یوزده زلفی سیر ایدن اولوردی مست　　بغلنوب زنارا اولوردی بت پرست

لعل نابی چشمهٔ حیوان ایدی　　جسمی خود باشدن ایاغه جان ایدی
کوزلری خود فتنهٔ عشاق ایدی　　قشلری هم قبلهٔ مشتاق ایدی
دام زلفنده او چشم بادمی　　غمزه ایله صید ایدردی ادمی
تر ایلمش اول عارض کوهر نثار　　آتش ایدی لیك غایت ابدار
لبلری بر لعل کوهر ریز ایدی　　هر مژه بر خنجر خونریز ایدی
اغزی وصفنده سوزه یوقدر مجال　　کرچه وار بر نقطه ده چوق قیل وقال
صد هزاران یوسف جان سرنکون　　اولمشدی اول چاه دوشوب زبون
یوزینه صالمشدی بر مشکین نقاب　　بر قبع التنده یوزی چون افتاب
الدی یوزیدن نقابین ناکهان　　شیخی کوردیکه اول خورشید جهان
راست دوشدی اول یوزه شیخك کوزی　　آتش اوردی جاننه انك یوزی
شیخ کرچه اندن ایتدی اجتناب　　اولدی اولدم غرق دریای حجاب
عشق ترسازاده زور ایتدی نیه　　الدی انی پنجهٔ تسخیرینه
بیك فسون وسحر پیدا ایلدی　　هر نسی وار ایسه یغما ایلدی
عشق دختر غارت ایتدی جاننی　　کفر زلفی الدی هم ایماننی
عشق بر تور ایتدی انك جاننه　　باقمدی جان ودل ایماننه
دیدی جان ودل بو یولده باردر　　عشق ترسازاده مشکل کاردر
کوردی انی اصحابی اولدیسه زار　　بلدیلر کیم عشق شیخه ایتدی کار

لیکه بو احواله پریشان اولدیلر   جمله بو احواله حیران اولدیلر
جوق نصیحت ایتدیلر یاران اکا   اولجق خود اولدی نه درمان اکا
شیخ بیندیله پشیمان اولمدی   درد درمان سوزنه درمان اولدی
شیخ اولکون ماحصل اخشامه دك   کوزلری منظره ده قالدی جام تك
ایردی شب جون قدرت صنع اله   کفرتك دنیا یوزین قلدی سیاه
شیخ انده صبحه دك بیدار ایدی   اشك چشمی کوکب سیار ایدی
بر نفس نه خواب قلدی نه قرار   عشق دردندن ایدردی آه و زار
دیردی یا رب بو شبه یوقمی سحر   یا فلك شمعنده قالمادیمی فر
شبمی یا روز قیامتمی عجب   کمسه هرکز کورمدی بویله شب
شبده کلکویا برافندر بو شب   روز محشردن علامتدر بو شب
بو شبك یا زنی یوقمی کوندزی   تا نمایان اوله اول یارك یوزی
برزمان نالق قالدر ب ایتدی دعا   دیدی ای جمله جهانه رهنما
عمر ویرکم عشقه اقدام ایلیم   یاری بیك اقداملە رام ایلیم
صبر ویرکم جملەدن آزاد اولم   برزمان همخواب اولە دلدار اولم
عقل ویرتا علی تحصیل ایلیم   جمله وارم عشقله تبدیل ایلیم
دست ویرتا باشمه تبراق قویم   عشق اچنده تاکه بر رونق قویم
پای ویرتا کوی یاری سیر ایدیم   چشم ویرتا روی یاری سیر ایدیم
یا روی ویرتا کم بکا غمخوار اولا   دوست تاکیم بنمله یار اوله

روز

روز ویرتا ناله و زار ایلیم   هوش ویرتا سبر دلدار ایلیم
صبر کتدی عقل کتدی یار یوق   حالمه رحم ایدر بر دلدار یوق
جمله یاران هبا اولدی تا نه جمع   اولدیلر پروانه و شیخ اولدی شمع
هر بریسی دیدیکم شیخ زمن   بالغ طور غسل ایله وسواسدن
دیدیکم بن بوکیجه ای غمگسار   کوز یشندن ایلیم غسل هزار
اول بری دیدیکه اور تسبیحه دست   ایله تسبیح ایله بو سودای بست
ددی بن تسبیح اللہ صالمشم   جانله زناره طالب اولمشم
اول بری دیدیکم ای مقتدا   توبه قیلکر واقع اولدی بر خطا
ددی ایتدم توبه بن سالوسدن   شیخلقلن عاردن ناموسدن
بری دیدی کل بو سودادن کسل   خلوتکله کیر خدایه سجده قیل
دیدی اولسه اولبت صنمدن   آکه قرشو ایلریدم سجده بن
بری دیدی کعبه یه کل عازم اول   ایت وکلك جرم و خطایه نادم اول
دیدیکم بن نادم اولدم صد هزار   کا اولدی ضایع عشقسز بودور وکار
بری دیدی هرکیم اشتسه بونی   سالە عیب ایلرمدعقلك قنی
دیدی اوله دستله عشقك تیشەسن   قرمشم عار ناموسك شیشەسن
اول بری دیدیکم یاران قدیم   جمله سهبکا انجذی عظیم
ددی محبوبم کرك خشنود اوله   غیریسی یا بود یا نابود اوله
اول بری ددیکه شیخا قل کرم   ایله یا رانیله طور عزم حرم

دیدیکم بن دیرده اوکا راولم   یکدر ردکم کعبه ده هشیار اولم
اول بری دیدیکه طور قل عزم راه   کعبه یه وار جرمکه اول عذرخواه
دیدیکم عذرم بنم اولمز قبول   یا رایشکی اولمینجه فارغ اول
بری دیدیکم جهنم یوقمیدر   سنده نار ندن انده غم یوقمیدر
دیدی قورقمه جهنمدن بنی   آهم ایله یاندوردم بن انی
اول بری دیدیکه ای شیخ کبار   توبه قیل اول جنته امید وار
دیدی جنت بالکه کوی یاردر   باکه بوندن ایرولق دشواردر
اول بری دیدیکه کل حقدن اوتن   فارغ اول بو کار ناحقدن اوتن
دیدی حقدر یاندرن بو آتشی   انی سویندرمک اولورمی بر کشی
اول بری دیدیکه وار نکل ساکن اول   توبه ایدوب اهل ایمان مؤمن اول
دیدی کورمی استه بن حیراندن   کافره ایمه سؤال ایماندن
کوردیلر اتمز نصیحت انکا کار   اولدیلر دم بسته وحیران وزار
کوزلرندن اقیدوب یاشیله قان   ایندیلر تقدیره ارخای عنان
ینه صبح اولدی جهان پرغرور   چشمهٔ خورشیددن اولدی غرق نور
شیخ ایتدی ینه عزم کوی یار   قلدی کوتی ایتلری اجره قرار
معتکف اوتوردی کوی یارده   کوزلری منظرده دل دلدارده
کیجه کوندز کوزلری پرناش ایدی   تپراغ اوزره یصدوغی برطاش ایدی
عاقبت بیمار قلدی عشق انی   ضعفدن قلکبی انجلدی تنی

عاقبت

عاقبت قز واقف اولدی حالنه   رحم قلدی عاشق ابدالنه
عرض ایدوب انکا جمالن اول نکار   دیدیکم ای عاشق آشفته کار
کیم سنی بو رسمه اوکار ایلدی   بویله ناموس وفنی عار ایلدی
تجن التشدر ای شیخ خام   شیخ کامل کوی ترساده مقام
کربکا اولدکسه عاشق ای فقیر   خوش بلا وردده اولمشسن اسیر
شیخ دیدیکم تجاهل ایلمه   کوکلمی الدک تغافل ایلمه
یا بکا ویر کوکلمی ای دلربا   یا بمله لطف ایدوب اول آشنا
بن غریب عاشقم ناز ایلمه   بن حریصم لطفکی آز ایلمه
عشقی صنمه نکارا سرسری   یا بکا یار اول یاخود کس بو سری
هر نه حکمک وار ایسه فرمان بریم   کوردیسک یولکده جان ویر جان ویرم
کوز کوروب ایچه کوکل سودی سنی   اره ده غوغا یه صالدیلر بنی
دل پریشان دیده پرنم قالمشم   ایلیوب هجر ایله ماتم قلمشم
بن کوزمدن کوردوکم محنتلری   یا کوکلمدن چکدوکم آفتلری
مکسه نه کوردی نه اشتدی انی   یاقمه نار حسرته سنده بنی
جانمه کار ایتدی درد انتظار   قومه کم حسرتله کچسون روزکار
بن که کویکده مکین ساز اولمشم   عشق سداسته جانباز اولمشم
قومه کم خاک درکده جان ویرم   مرحمت قیل کم وصالکه ایرم
یوزیمه آچ باب وصالک ای نکار   قومه خاک راهده اولم غبار

کم یوزك خورشید درین سایه ام　　صبردن غایتده کم سرمایه ام
سایه کبی ایچنه صالمه بنی　　کون کبی ناساکنه ایدیم روزنی
زیردستمده اولور هفت آسمان　　کسمله یارا اولورسك بر زمان
پای درکاره دست بر دل قالمشم　　ایله کیم بحر فنایه طالمشم
بکلدم عمر اولنجه کویکی　　نیجه بر پنهان ایدرسن رویکی
دیدی دختر اکا ای پیر خرف　　پیر ینه ذات و فعلك مختلف
فکر کافور و کفن ایله همان　　پیره لایق اولمدی عشق جوان
شمدی حاضر ایله وار کور و کفنی　　باکه بویله عشق [illegible] عرض ایتمك ندن
شمدیکم بر ایتکه مرهون سن　　بکا عشق عرض ایلسك مجنون سن
دیدی شیخ ای دلبر صاحب جمال　　باکه ویرمه کل بو سوزلرله ملال
عشق هر بر قلبه کیم تأثیر ایدر　　صالمه کم فرق جوان و پیر ایدر
ددی دختر وار ایسه صدقك کوزد　　یوخسه دعوای زبانکدن کوتور
استر ایسك اولورسن بر قله یار　　دین ترسایی ایدرسن اختیار
اولمدی کیمسه هم راز حبیب　　عشقده کام اولمدی اکا نصیب
شیخ ددی هر نه دیرسك ای نکار　　ایلرم جانیله انی اختیار
حلقه در کوشم سکا ای سیم تن　　بو بیمه ایت حلقه زلفك رسن
ددی دختر اکا کیم ای مرد کار　　دورت ایشی ایتملك کرکسن اختیار
بت اوکنده سجده قل قرآنی یاق　　خمری نوش ایت دینکی الدن براق

شیخ

شیخ ددی خمری ایدم اختیار　　اولماوجق تکلیف ایتمه ای نکار
باده ایچمك رویکه قابلدرر　　لیك اولماوجی ایکی مشکلدرر
ددی دختر کم دوامدی ایچ شراب　　تا اوله سن بر زمان مست و خراب
باده کم غمدن دینه درمان اولور　　بر قدحله جمله ایشی آسان اولور
دختر ایله دوردی اول شیخ زمان　　منزلینی ایلدی کوی مغان
ایلدی شیخ چونکه اکادی اختیار　　ایتدی یارانی بر اللن آه و زار
شیخ کوردی مجلس اولمش کارساز　　باده و ساقی و مطرب روی طناز
کوردی یارك کیسوی پرچینی　　ویردی هب یغمایه عقل و دینی
الدی دست یاردن می ایتدی نوش　　ذره دکلو قالمدی باشنده هوش
چونکه جمع اولدی شراب و عشق یار　　اولدی شیخك عشقی بر ایکی صد هزار
آتش عشق اول زمان چکدی علو　　یاقدی رخت شیخی هب کهنه و نو
اوچ قدح می دلبریله شیخ ایتدی نوش　　عشق سیلی باشدن آشدی ایتدی جوش
ایلمشیدی نیجه یوز تصنیف یاد　　حفظ قرآنده اولایدی اوستاد
اوچ قدحدن چونکه اولدی مست شیخ　　جمله سینی ایلدی برباد شیخ
علم قرآنی مثال آب و تاب　　یبقدی لوح ضمیریندن شراب
علم تفسیر و حدیث و صرف نحو　　قالدی عشق و جمله سینی ایتدی محو
چونکه مست اولدی شراب عشقدن　　جوشه کلدی آب و تاب عشقدن
باده تاکه کونکلنی ایردی سره　　استدی تا الا اولا ده دلبره

ددی دختر اکا ای مرد خام   دخی پخته اولمدی عشقده تمام

عشقده اولمق دیلرسک بهره مند   بوینکه زلفم تاکه اوله کمند

سنده زلفم کبی اول کافر اول   عشقده ثابت قدم اهل سر اول

عاقبت عشقیله اولمز سازکار   کفر ایله بس عاشق اولور نامدار

زلفمه کر ایلدیکسه اقتدا   بو سیمه صابلمغه اولور روا

نور عشق و قوت کیف و قضا   نیلسون شیخ اولدی تسلیم رضا

مست ایدی می سز او شیخ باصواب   باده ایتدی انی بر آلدن خراب

بلمدی کندونی رسوا اولدی شیخ   دنیه دن نی باک و ترسا اولدی شیخ

عشق جام و باده و جام خوار اه   نیجه صبر ایتسون اکا بر مسلمان

بادهٔ عشق ایتدی شیخ بر مست   دور جام باده قلدی انی پست

دیدیکم بیطاقت اولدم ای پری   اولمشم عقل و دل و دیندن بری

اولمدم هشیار لقده بت پرست   بت پرست اولدم چون اولدم میله مست

دخی امرک وار ایسه فرمان برم   ای نثار مقدمک جان و سرم

دیدی قزکیم شمدی اولدک باکه یار   شمدی پخته اولدک ای شیخ کبار

خام ایدک شیخا عشق ایچره خام   شمدی غایت پخته اولدک والسلام

چون خبردار اولدی ترسایان روم   کاولدی ترسا بویله بر صاحب علوم

آیلتوب شیخی کلیسادن برکا   بند ایدوب آیینله زنار اکا

شیخ چونکه زناری قلدی در میان   خرقه سینی اتشه اوردی همان

دونلدی ددی ایتمدک بر ایش قالمدی   کیتدی عقل کندی علم دخی دینم قالمدی

خمر اچیلم سجده هم قلدم بینه   دخی نسنه قالدیمی بوندن اوته

اهل عرم عبادتده نیجه   بن انی بوکدم هب ویردم هیچه

بویله کاری عشق بسیار ایلدی   نیجه شیخی اهل زنار ایلدی

اولاجق هب اولدی ای زیبا نکار   نیجه بر بانکه ویررسن انتظار

هر نکم شرط ایلدک ایتدم روا   سنده ایله لطف ایدوب شرط وفا

ددی دختر اکا ای پیر اسیر   بن اغر کابینم و سن بر فقیر

سیم و زر لازمدر ای نی خبر   سیم و زر سن ضنمه کم بر ایش بتر

ددیلرکم عاشقه نی سیم و زر   چاره سی صبر ایلمکدر یا سفر

ددی شیخ ای سرو قد و سیم بر   لطف ایدوب بو سوزلری دلدن کیدر

بو قدر صالدک بنی غوغا له   لطف قیل صالمه بنه فرد الرد

هر زمان بر نوع علّه ویرمه فریب   عاشقه نی کس اسیرم هم غریب

بولکه هب صرف ایتدم واری   کافر اولدم بیله ویردم عاری

بویله می قلدک بنمله سن قرار   قل وفا لطف ایله یتر انتظار

جمله یاراندن ایردک بنی   دین و ایماندن ایردک بنی

شیخ اودکلو کیم سخن کرم ایلدی   قلب بولادن انک نرم ایلدی

دیدی اقچه یوغیسه ای ناتوان   بر ییل اول کابینم ایچون خوکبان

یعنی خنزیرم کودیجی بانم اول   دخی وصلم خواننه مهمانم اول

شیخ جانانك سوزندن چقدی — خانهٔ عشقك اساس یقمدی
اولدی معشوقك قوامینه رام — خوکبانلق ایتدی بر ییل تمام
هر کسك طبعنده بر خنزیر وار — طوکز صوب انی کودر ییل و نهار
سن بو رمزه اتمه ظن ای بیخبر — کیم او شیخه اولدی انجق بو خطر
هر کشینك بو خطر ذاتنده وار — سالك اولمایجه اولمز آشکار
کندو خنزیرن کورن آکاه اولمدك — شویله بلکیم سالك طریق اولمدك
کبر بویله مرد اولور قویسك قدم — قیربتی اولدر سکی کل ای ددم
نفس خنزیر یبنی اولدر اولا — قطع منزل تا سکا آسان اولا
چونکه یاران شیخی کوردی خوکبان — هر بریسی ایلیوب آه و فغان
دوندیلر انوکله هب یار اولمدن — قورقدیلر بویله کرفتار اولمدن
کرچه عهدن باشه طپراق صچدیلر — جمله سی یارانلغندن قاچدیلر
ای دریغا جمله یاران زمان — یار زماندرانی صانمه یار جان
بخشی کونده همدم و یاران اولور — غم کوننده جمله روکردان اولور
وار ایدی اول جمعده بر پاك ار — شیخه اولمشدی مرید معتبر
کلدی شیخه دیدی ای مرد کزین — ایلدك اصحاب و یارانی حزین
چونکه سن ترسالغ ایتدك اختیار — بزنه تدبیر ایده لم ای مرد کار
قالوم یلخوز مسافر اولالم — جمله یاران کبی کافر اولالم
بزده طاقت قلمدی دوه مقلغه — شیخمزی بو صفتده کورمکلکه

شیخ

شیخ انکا دیدیکیم ای یار جان — قانده کیم استرسکز اولك روان
دیر بانکه مسکن و ماوی بنم — یارغارم دختر ترسا بنم
سز کیدك زیرا که سز افتاده سز — عقلکز وار کارنا افتاده سز
کر اولیدیکز بنم تك مبتلا — هر غمده یار اولوردیکز بکا
وارکز سز منزل ماواکزه — کیم بلوردی نولور بونده بزه
کر صوروردرسه سزه یارانکز — کیم نه اولدی شیخه سز کرو دوندیکز
دیك که چشمی خون دهانی زهر در — مبتلای اژدهای قهردر
هیچ کافر ویرمیه انکا رضا — اول ایشی کیم ایتدی او شیخه قضا
ایتدی بر ترسا یوزندن انکا زور — عقل و دین و شیخلقدن ناصبور
حلقهٔ زلفن کچوردی حلقنه — ایتدی افسانه جهانك خلقنه
باکه هر کیم ایلرسیه سرزنش — دیه سز چوق واقع اولور بویله ایش
بویله یولده کاوله نی حد و کران — کمسیه ویرمدی خط امان
بویله دیوب ایتدی دامن در میان — کندی طوکز کوتکه شیخ جهان
جمله یاران باقه قلدیلر انکا — شیخك احوالنه قلدیلر طاکا
عاقبت بو حسرتیله کتدیلر — دیده پر خون چون کعبه یه کتدیلر
کعبه‌یه کورنجه بونلر ایتدی آه — اولدی کعبه کوزلرینه سیم سیاه
شیخك احوالنه کریان اولدیلر — هر بری بر پرده پنهان اولدیلر
شیخ روضه ایتدوکی دمده سفر — قالمشدی ایدی بر مرید اندن مکر

شیخه قول اولمشدی جاندن اول مرید　　کجمش ایدی بو ندن اندن اول مرید
خلوت شیخه کلوب اولمش درراه　　شیخدن کوردی تهی در خانقاه
شیخدن صوردی جون انلره خبر　　دیدیلر هر نه که اولدی سربسر
دیدیلر کلدی قضادن بر بلا　　ایلدی شیخی بلایه مبتلا
ایتدی بر ترسا بجه انی اسیر　　جیقدی عقل و دیندن اول شیخ پیر
ذکر و طاعتدن کجوب اندیشه‌سی　　شمدی خنزیر کودملک اولدی پیشه‌سی
بلکه زنار الیودی اماندن　　شمدی فرق اولمز او بر رهباندن
جون اشتدی بو سوزی اول مرد پاک　　ایتدی افغان یاقه سینی قلدی جاک
دیدی ای قوم و سزه یوق حیا　　ذره دکلو یوغیمش سزده وفا
بو میدر شرط مروت کا ایتدیکز　　شیخکز محنتده قویوب کتدیکز
کر اولیدیکز مرید حق کذار　　جمله ده اولوردیکز انوکله یار
شیخ جون زناری بغلادی بیله　　سیزده زناره کیریدیکز بیله
جونکه ترسا اولدی شیخ جهان　　جمله کز ترسا اولیدیکز همان
بنه ده شرط مروت بو میدر　　ای منافقلر صداقت بو میدر
یار اودر که یاری ایله بر اوله　　کر مسلمان اوله کر کافر اوله
شیخه مأوی اولدی جون کام نهنک　　قجدیکز جمله زهی ناموس و ننک
دیدیلر جمله سوزک معقولدر　　لیک عذرمز شاید مقبولدر
سن دیدیککی سوزلری هب سویلدک　　اکا بلوارروق تظلم ایلدک

کیم

کیم سنکله جمله مز یار اولمشم　　شادی و محنتده همواره اولمشم
قولمشم هب زهدی ترسا اولمشم　　جونکه اولدق جمله رسوا اولمشم
لیک شیخ اول رای لایق کورمدی　　بیزه اول کاره اجازت ویرمدی
بزی لایق کورمدی همیا که　　دیدی دونمک سزه فرضی سوالکه
بز اتک حکمیله دوندک هب تمام　　عذرمز بودر که بیشتندک والسلام
بعد زان یارانه دیدی اول مرید　　کر اولیدیکز مرید بر مزید
جمله‌کز مسجدده درکه دیرده　　اولور ایدیکز دعای خیرده
تا که حق سزده کوره صبر و ثبات　　شبهه یوقلکم شیخه ویردی نجات
شیخ سزی رد ایتدی جون ایرلدیکز　　حق قبوسندن نیجون ایرلدیکز
جون اشتدی بو سوزی یاران قمو　　خجلت ایدوب ایلدیلر سر فرو
پس دیدی اول مرد کامل اعتقاد　　یکدر اتمک امر حقه انقیاد
پس تأسفله خجالتدن نولور　　اولان اولدی بو ملالتدن نولور
جاره اولدر شمدی عازم اولیوز　　درکه حقه ملازم اولیوز
کیجه کوندز باش اجق بویان اولق　　یالیی ایاقن شیخمز جوبان اولق

رفتن مریدان شیخ بر دم بطلب شیخ

کعبه‌دن عزم ایتدی مردان عرب　　واردیلر رومه جکوب رنج و تعب
هر بری بر پرده خلوت ایتدیلر　　کر عبادت کر شفاعت ایتدیلر
فرق کون اولنجه کیجه کوندز تمام　　کوشهٔ عزلتده دوتدیلر مقام

اولدیلر مشغول نه خورد و نه خواب … کیجه کوندز بیلمدیلر نان و آب
چون تضرّع ایلدی اول قوم پاك … دوشدی هفت افلاکه جوش صعبناك
کوکده که ملائك جمله ایتدی آه … ماتم ایدوب کیدیلر جمله سیاه
آخر الامر اولمریدِ معتبر … کم او قومه اولمشدی راهبر
عاقبت اولدی دعاسی مستجاب … کوردی اول بیدار دل بر کیجه خواب
ناکهان بر بادهٔ اسدی مشکبار … اولدی اندن سرّ مکتوم آشکار
مصطفی یی کوردی اولمش جلوه کر … برق اوردی نور جبینی چون قمر
حلقهٔ زلفینی بردوش ایلمش … ماه چرخی حلقه درکوش ایلمش
صالبونه کلدی تبسّم ایلدی … کیمکه کوردی کندوزین کم ایلدی
انی کوردی طوردی درویش اوکرن … دیدیکم ای فخر زمان الامان
ای رسول فرد و تیّان واحد … شیخمز کمراه اولوبدر قل مدد
مصطفی کولدی ددی ای پاك دین … شیخکه چون همتك اولدی قرین
شیخله حقّ ارسنده بر غبار … وار ایدیکم اندن اولمشدی بو کار
همتك ارشدی دفعه ایلدم … حق تعالیدن شفاعت ایلدم
شبنم اساردی حقّك رحمتی … ساکن ایتدی اول غبار وحشتی
جکمه غم شیمدنکو ای مرد خاص … شیخك اولدی بند محنتدن خلاص
بحر احسان حق اولنسه موج زن … محو اولور اندهٔ کناه مرد و زن
بر بخه حرف ایتدی انکله کلام … اولدی غایب اندن اولمرد تمام

اوینغب

اویانوب بر نعره اوردی اول جوان … نعره سندن جوشه کلدی آسمان
نعره سندن جمله یاران طوردیلر … انی بو حالتده خوشکم کلدیلر
کوریجك اصحابنی آه ایلدی … انلری خوابندن آگاه ایلدی
دیدی مژده سیزه کم اول مستعان … رفع قلدی ظلمت شیخی روان
بویله دیوب عزم صحرا ایلدی … کوه و صحرای تماشا ایلدی
جمله یاران اکا تابع اولدیلر … شیخی اول صحراده ناکه بولدیلر
کوردیلر که شیخ اولمش بیقرار … جوش ایدر دریا کبی بی اختیار
کسمش اتمش بلده کی زنّارنی … دلده تکرار ایلمش اذکارنی
الده کی ناقوسنی آتمش دوتیم … دیر ایدی استغفر الله العظیم
شبقه سنی باشدن اورمش یره … دیر ایدیکم یا عظیم المغفره
کوریجك یارانی صاحبی باشتڭاه … هم خجالتدن ایتدی تیان جاه
نادم اولوب ایلدوکی کاردن … یاش دوکردی دیدهٔ خونباردن
کاه افغانیله ایدوب ماتمی … آتش آهی یقردی عالمی
حکمت قرآن و اسرار خبر … کتمش ایدی خاطرندن سر بسر
خاطرینه جملةً کلدی بینه … کمسه ایرمز بو ایشك اسرارینه
فکر ایدوب اول حالکم بولدی وقوع … ایلر ایدی که سجود و که رکوع
که ندامتدن چکوب آه و فغان … که هدا ایتدن اولوردی شادمان
کوردی اصحابی انی شاد اولدیلر … بند غمدن جمله آزاد اولدیلر

بوكوروب شيخيله هب كورشديلر　　اغلشوب هب اياغينه دوشديلر
قوجيديلر انى بيراهن كبى　　كه اياغن اوپديلر دامن كبى
ديديلر كيم مرحبا اي بيرمز　　قالمه كم جوقدر بزم تقصيرمز
حمد لله اي شه عالى جناب　　قالمشدى ابر ايچنده افتاب
شكر لله ايردي بنه همتك　　بنه كوردك افتاب طلعتك
موج اوروب ناكهان درياي قبول　　كيم شفاعت خواه كن اولدى رسول
اولكه امر ايله بياض اولدى سياه　　توبه ايله محو ايلمزمى كناه
طوردي غسل ايلدي وشيخ باكباز　　ايلدي ياراني ايله عزم حجاز

خواب ديدن دختر ومسلمان شدن وي

دختر ترسا هم اول شب كوردى خواب　　كاولمش انك همنشينى افتاب
افتاب ايچدي اكا اولدم جواب　　ددي طوز اول شيخه ارتق اي كامياب
طوت انك دينن بوليه خاك اول　　اي انى جر دار ايدن سن باك اول
اولجانا ايلدي دينك قبول　　سن حقيقتله طريقنده قول اول
سن انى بولدن جقرد هم‌ره اول　　نيجه بر غافل كزرسن اكه اول
جون اوياندى خوابدن بر اضطراب　　برق اوردكوكلنده نور افتاب
واقع اولدي اكا بر حال عجب　　جقدي صحرايه ايدوب شيخى طلب
صانه سن دوشدى بر اتش جاننه　　بغمدي ناموس وادو شاننه
دوشدي صحرايه نه يار ونه رفيق　　اولدي سركردان وبس بلمز رفيق

113

محو اولدي اندن اول ناز وطرب　　واله وحيران اولدي اي عجب
راه عشق اي دل بليور ره دكل　　هيچ عارف بو يولدن اكه دكل
نعره اوردي جامه سن چاك ايلدى　　راه عشقده يوزينى خاك ايلدي
يوزين طپراغه سوروب اول حزين　　دير ايديكم يا اله العالمين
يولدن ازمش بر زن بيچاره‌يم　　باكه يول كوستركه بر اواره‌يم
يولنى اوردم او شيخ كاملك　　باكه يولداش ايله لطف شاملك
بلمز ايدم شمدي بلدم يا الله　　توبه كارم رحم ايت اي پادشاه
غرقه‌يم درياي عصيان اولمشم　　ايتدوكم ايشدن پشيمان اولمشم
حق تعالى شيخه الهام ايلدى　　دخترك احوالن اعلام ايلدي
كم او ترسا زاده اولدى توبه كار　　ايلدي اسلام دينن اختيار
هم سنك حالكدن اكاه ايلدى　　بر انى مقبول دركاه ايلدك
دون كيرو يول اول غريب وبيكسى　　كم انك يوق سندن اوزكه مكسنسى
شيخه جون بو بو غله اولدى خطاب　　دوندي كيدركن اولوب بر اضطراب
جمله ياران بنه ايتديلر فغان　　ديديلر كاي دين يولنده پهلوان
توبه ده بو دكلو قلدك ترك ناز　　ترك دير ايتدك قلوب عزم حجاز
بو زمه عهدك عشق باز اولمه بنه　　ساجد اولدك بيمناز اولمه بنه
شيخ الهام اولدو غبنى سويلدى　　هم قزك حالنى حكايت ايلدي

شیخله اصحاب دونديلر كرو … ابتديلر اول دختر ايچون جست وجو
كورديلر صحراده سركردان كزر … كل كبی رخساری زرد اولمش جوزر
اول سياه كيسولری اولمش غبار … يالڭ اياق باينه يالمشدي خار
شيخی كورنجه كلالن ايتدی جاك … ابلدي جاندن بركه درد ناك
كندي كندندن اوبوزی اينه … سايه كبی دوشدی شيخك پاينه
شيخ انی چون بويله كوردي خاكسار … قايلمش مرات رخسارن غبار
دامن رحميله سلدي باشنی … باك قلدي ديدهٔ نم فاشنی
دوشدی شيخك ايغنه اول نكار … ددی لطف ايله ای شاه عالی تبار
آتش هجرانڭه يانديرمه بنی … اولورم كركوزمسم يردم سنی
دين ترسادن ملول اولدم قتی … يافدی جانم دين واسلام رغبتی
عرضه قل اسلامی تا آكاه اولم … خدمتڭ ايتمكله مرد راه اولم
شيخ اڭا اسلام دينی ايتدی عرض … هم داي سنّت وآيين فرض
اهل اسلام اولدی چونكه اول صنم … نعمت ايماندن اولدی محتشم
ذوق ايمان جانن ايتدی بيقرار … صانكه مفلس كنجه ايردی آشكار
ددي شيخا بنده طاقت قلمدی … طاقتم طاق اولدی قدرت قالمدی
نعمت دنيا بڭا ويردی صداع … الوداع ای شيخ عالم الوداع
قالمدی دفع مجالم دم اورم … عاجزم عفو ايت كناهم قيل كرم

بويله ديوب ويردي جان اول نازنين … ايچق اولور دعوی عشق آفرين
دينده ايچق اولور عهده وفا … ايتدي راه عشقده جانن فدا
برمجازی قطره ايدي كويا … كيدی دريای حقيقتدن بشكا
كر فقير وكر غنی انس وملك … جمله سی بوكوبريدن كچسه كرك
جان ويرنلر لايق دركاه اولور … اول بيلوركيم عشقدن آكاه اولور
وصله ايرمك اولمدين ممكن دكل … خوف جاندن هيچ كس ايمن دكل
نفس امّاره قبول اتمز بونی … عاقل ايسك اولا اولدر انی
بو سوزی كوش دل وجان ايشدر … صانمه نفس وآب وخاكڭ ايشيدر
نفسله جان ايلر دايم كشمكش … دولت انڭ كيم اولا جانيله خوش
قطع ايدر بحر الهی جانڭ ارولن … بحره طالب طالب كوهر اولان
ای فداي سنڭ عطار وار … منطق اسراری قلدڭ آشكار
ليك بو اسراری فهم اتمز عوام … اكثرم دين ايدر دعوی خام
اول بيلور كيم واقف اسرار اوله … ياسليمان اوله يا عطار اوله
يا الهی عاجز ودرمانده يم … بن شيمم ياكيم ياقنده يم
مرده يم احسان ايدوب حی قل بنی … ذرهٔ ناچيز ايكن شیٔ قيل بنی

عزم كردن مرغان بطلب سيمرغ

چون بو سوزی كوش ايتدی جمله طيور … بلديلر كم راه بيچا بيچ ودور

عشق سیمرغ الدی بونلردن قرار | هر برینك شوقی اولدی صد هزار
دیدیلر ای هدهد عالی نظر | بزه بو یولده کرك راهبر
کیم بو یولك رسم وارکانن بیله | سرسری زیرا که کیدلمز بوله
بز انكا محکوم اول حاکم اوله | جمله مردن زیرك و عالم اوله
چون بزه مقصود اولدی کوه قاف | کوه قافه کیتمکی صانمه کزاف
ایلدیلر هر بری برکونه لاف | ایلیوب تعیین رهبرده خلاف
عاقبت بو نوع اولدی اتفاق | قرعه صالوب اره دن کیده نفاق
جمله نك نامینه قرعه صالهلر | هر کیمه دوشدیسه راضی اولهلر
اول قمونك اوستنه سرور اوله | جمله انكا خادم و چاکر اوله
چون بو قوله جمله راضی اولدیلر | پس قضا حکمیله قرعه صالدیلر
قرعه دوشدی انده هدهد نامینه | قابل اولدیلر انك احکامنه
هدهدی پس ایلدیلر راهبر | قویدیلر جمله یولنده جان و سر
عهد قلدیلر که اول سرور اوله | کوه قافه کیتمکه رهبر اوله
باشنه تاج سعادت اوردیلر | جمله انكا دست بیعت ویردیلر
چون سفر مالارمق ساز ایتدیلر | نیجه یوز بیك مرغ پرواز ایتدیلر
چون برایکی منزل اولدیلر روات | آسمانه ایردی فریاد و فغات
چکدیلر اول یولده برقاچ کون زحمتی | کوزلرین قورقتدی راهك شدتی

هس

45

هر برینك سست اولوب بال و پری | فرق ایتمز اولدیلر پای و سری
اولدیلر ضعفله بیمار و علیل | کوردیلر چوق اوزاقدر یول ثقیل
کوردیلر کیم راه خالی سر بسر | ذره دکلو انده نه خیر و نه شر
یوقدر اول یولده نه کاهش نه فزون | انجق انده برسکوت و برسکون
دیدی بری هدهده کای پادشاه | سویله کیم خالی نندندر اشبو راه
دیدی عز شاه ایلر اقتضا | کیم اوله درکاهی خالی دائما

حکایت بایزید بسطامی رحمة الله علیه

شیخ بسطام اول ولایتده فرید | یعنی کیم پیر هدایت بایزید
برکیجه چون عزم سیران ایلدی | شهردن صحرایه جولان ایلدی
روشن ایتمشدی جهانی ماهتاب | غرق نور اولمشدی صانكن آفتاب
آسمان پر ثابت و سیار ایدی | هر بری مشغول و کار و بار ایدی
شیخ تنها سیر ایدر اغیار یوق | کوردی اردهرده دیار یوق
کلدی برحالت انكا ایتدی فغان | دیدی کیم ای پادشاه انس و جان
بویله کیم بو درکهك عالیدرر | پس نیچون مشتاقدن خالیدرر
دیدی هاتف انكا ای حیران راه | هر کسه ویرمز اجازت پادشاه
کیم حریم عزته محرم اولا | ایلیه آمد شد انكا هر کدا
عزتم اولدر که بذل نور ایدر | خوابده اولنلری هپ دور ایدر

چوقلر انتظار ایله اولدی تباه … یوزبیکندن تا بری بولنجه راه
هول او قوشلری محزون ایلدی … بال و پرین جمله پرخون ایلدی
کوردیلر بر ره کیم پایانی یوق … دوشدیلر بر درده کیم درمانی یوق
اسمانی الیمش اول یول زبون … باد استغنادن اولمش سرنکون
بر لای مرغ ضعیف و ناتوان … نیجه کتسون بو یوله ای مستعان

صفت احوال مرغان

جمله قوشلر برابر کلدیلر … جمله سی هب بر یره جمع اولدیلر
اتفاق ایدوب ددیلر هدهده … درکه شاهه کیدلمز بیهوده
سن اولوبیدرسن سلیمان ایله چوق … ملکدا کا سندن اقرب کمسه یوق
خدمت ادابن بیلورسن سن بسر … هب بیلورسن موضع امن و خطر
پس مراد اولدرکه چون اولدک امام … منبره چیق بزه وعظ ایت ای همام
بزه شرح ایت رسم و ملوک و ادب … جهل ایله ممکن دکل زیرا سلوک
جمله مشکل اشیمزی ایله حل … تا بوله کتمک بزه اوله محل
بیلورز زیرا که بو مشکل سفر … شبهناک اولنجه ویرمز نور و فر
کوکلمزده قالمیه تا مشکلات … فارغ اوله قلب من کل الجهات
بیدل و بی جان عزم ره ایده بز … کیدوبن تا لایق درکاه ایده بز

بند دادن هدهد مرغانرا

دوردی

48

دوردی هدهد سوزه اغاز ایلدی … منبره چقدی و اواز ایلدی

سؤال یکی از مرغان

صوردی مرغک بریسی کیم ای امین … سن ندن اولدک حقه بزدن یقین
چونکه سن بر کبی بز سن کبی هب … بو تفاوت قندن اولدی ای عجب
بزنه جرم ایتدک که خلاق مجیب … سا که صاف و بزه دوردا اتمش نصیب

جواب هدهد

ددی هدهد کم سنه طوغری خبر … کیم سلیمان با که قلدی بر نظر
بن بونی نه سیم زردن بولمشم … جمله سینی اول نظردن بولمشم
بونی کمسه طاعتله بولمدی … کورکه شیطان از طاعت قالمدی
کیمه دیرسه کم سبب طاعت اولور … اول خدادن لایق لعنت اولور
طاعتله عمری صرف ایتای پسر … تا سلیمان ایده ساکه بر نظر
سنکه مقبول سلیمان اوله سن … لایق درکاه سلطان اوله سن

حکایت شاه محمود و ماهی گیر

دیدی برکون صیدده محمود شاه … دوشدی لشکردن جدا اول بادشاه
جابجا سیران ایدرکن ناکهان … کوردی بالق صیدایدر بر نوجوان
شاه کلدی یاننه ایتدی سلام … اوتوردی یاننه فتح ایتدی کلام
کوردیکم غمناک اولوب زمش اول جوان … هم دل پریشان غمدن و هم خسته جان
شه دیدیکیم نیچون اولدک غم زده … کورهدم بر سنک کبی ماتم زده

اول جوان نقل ایدی ددی ای برهمن | یدی طفلکن والمشتردن بی پدر
بر بچه طفل و یتیم و دربدر | صعیله ماهی اولدی میراث پدر
صید ایچون هر لحظه صالوب ایله دام | بکلرم بو رسمه اولنجه شام
گاه دوشر دامه بر صید حقیر | اولدر وجه معاشم ای امیر
اوشته شام ایردی تمام اولدی نهار | دامه بر ماهی اولمادی شکار
شاه ددی راضی اولورسک اگر | سا که اورتاغ اولم ای زیبا پسر
اول جوان کولدی ددیکم مرحبا | طالعک بلکه سنک مسعود اوله
شاه هله چون اولدی اورتاغ اول پسر | صالدیلر شست ایله قلدیلر نظر
بولدی اوغلان دولت شاهی او کون | دوشدی دام طفله یوز ماهی او کون
کوردی چون دامنده صیدنی شمار | دیدیکم دولت بنمله اولدی یار
دیدی بابا دولتک بیار ایمیش | طالعک طالعله فرقی وار ایمیش
شه دیدی دولت بولور دایم ای پسر | کر شریکلدن اولیبک با خبر
دخی دولت بنجه اولور یوزی ماه | کیم سکا صیاد اولدی پادشاه
بویله دیوب اتنه اولدی سوار | اوله دیدیکم قسمکی کل آلـ وان
شه دیدی بو کونکه صید اولسون سکا | ویره سن یارنکی صیدیکی هب بکا
بلکه بن یارین کلوب صید ایلرم | بلکه صید ایله سنی قید ایلرم
چونکه یارین اولدی سلطان جهان | تخته کچدی فکرینه کلدی جوان
آکا بر چاوش رساله ایلدی | کلدی عزتله جوانه سویلدی

سیم

کیم بیوراستر سزی شاه جهان | کلدی چاوش ایله چونکم اول جوان
شاه آکا تعظیم و توقیر ایلدی | تخت اوزره یاننه یر ایلدی
دیر ایدی هر کس که قندن بوکدا | لایق تخت شهنشاهی اوله
شه ددیکم دون شریک اولدم آکا | بوکون ایرملزه هیچ اولورمی روا
دون قبول ایتدم بوکون رد ایلیم | فیض حقک یولنی سد ایلیم
بویله دیوب وافر احسان ایلدی | کندوکبی انی سلطان ایلدی
اول جوانه بر کشی ایتدی سؤال | کیم سکا قندن ایرشدی بو کمال
ویردی آکا بر جواب مختصر | باشم اوزره ایلدی بر شه کذر

حکایت خونی

خشمله بر قانلویه اولدی شاه | کردننه یغجه خون بی کناه
کوردی رؤیاسنده بر صالح انی | کم جنان کلزاری اولمش مسکنی
دیدیکم سن دنیاده بر دون ایدک | نی عمل بر فاسق مغبون ایدک
پس ندن بو منزله ایردک عجب | فعلک اولمزدی سنک بوکه سبب
دیدی اولدکمده اولدردی بنی شاه | اولوکمی جمع اولوب ایتدی نکاه
سیر ایچون جمع اولدی یوز بیک ادمی | ایچلرنده هم حبیب اعجمی
کوز او جیله ناکهان اول پیر راه | کچرکن بکا ایتدی بر نکاه
اول نظردن بویله عزت بولمشم | حور و غلمانیله جنت بولمشم
هر کیمه دولتلولر قلسه نظر | کیمیا تک مسی یکن التون ایدر

تا سکا اتمز نظر بر مرد راه … بلمزسن کندوکی حالکی تباه
یا کلمز اولمز بو کار بو العجب … جهد ایدوب بر راهبر ایله طلب
بیر سز کتمه بوله تنها صقین … چوقلری غرق ایتدی بو دریا صقین
بیر لابد راه اولدی سکا … هر مهالکدن پناه اولدی سکا
طوتمدک ال چونکه بیر راهدن … جاهی فرق ایلمزسن چاهدن
جهد ایدوب سن بول بر اهل دولتی … تا که بوله چکمیه سن زحمتی
کیمکه بر دولتلویه پیوسته در … خار دستنده انک کلدسته در

حکایت شاه محمود و خارکش

شاه محمود ایلیوب عزم شکار … دوشدی عسکردن جدا اول شهریار
کوردیکم بر خارکش پیر فقیر … خر یتلمش خار دوشمش بس حقیر
کمسه یوقکم بو کله خارن انک … قورتره کلدن خار و خرن انک
شاه محمود اول شه نیکو خصال … واردی انک یاننه ایتدی سؤال
استرسک ساکه ای پیر حزین … یاردیمی بو کلتمکه اولم معین
دیدی کر بو لطفی ایتسک ای جوان … باکه سود اولور ساکه اولمز زیان
وار ایتشا شتدن یوزکره بر نصیب … بو قدر لطف اولمیه سندن غریب
ایندی اتدن رواه اول شهریار … خاریری یوکلدوب اولدی سوار
چونکه اولدی داخل جمع سپاه … عسکره قلدی سپارش پادشاه
کم کلور اوشدر عقب بر خارکش … بر خرلنک اوزره اولمش بارکش

انکا

انکا یول ویرمک یبا ندن جانبه … تا که دوشسون یولی بندن جانبه
طوتدیلر بیرلک یولن عسکر تمام … شه اوکی قالدی کنارکاه والسلام
پیر حیران اولدی چکدی اضطراب … دیدی لشکر اجره حال اولدی خراب
عاجز اولدی بولمدی غیری یری … سوردی شاهک چتری اوکنده خری
کلدی شاهک اوکنه چون اول پیر راه … باقدی انکا کونا وجیله پادشاه
پیر شاهک کوردی چون دیدارنی … بلدیکم شه بو کلدوبدر بارنی
دیدی حیفا کم عجب حال ایلدم … بلمدم سلطانی حمال ایلدم
شه دیدی انکا که ای پاکیزه دل … وار ایسه بر حاجتک اظهار قیل
پیر دیدی سن بیلورسن کارمی … بو کلدوب سن اوزالکله بارمی
بر ضعیفم پیر مرد خارکش … روز و شب بر اتمک ایچون بارکش
صاتارم بو خاری بر قاج پاره یه … اقچه سینی ویرورم نان پاره یه
پادشه دیدی انکا بیر زر الـ … خارکل سویله بهاسن نقدین ال
دیدی ای شه ایله باکه ضرر … خارمه اولدی بهااون کیسه زر
دیدی لشکر انکا ای نادان خر … اشبو خارا نجق ایکی منقر دکر
دیدی غافلسن بهاسندن ای یار … دستکیره یاتمش زیرا که خار
باری بلمزسز دیم بلمش اولک … اشبو خاره دستی دکمش بر ملکک
اول سببدن کرچه اسمی خاردر … خارده یکی بو صد هزار کلزاردر
هرکیم استرسه الا بو خاردن … الکسک اولمز بری یوز دیناردن

جبهمشم بيك خار محنتدن جفا	الاوريجه اكا بركان عطا
كرچه بو برخاردن ازران دكر	شاه اللدن اولدوغيچون جان دكر
روشن اولدي عسكره مضمون كار	هر بري ايتديلر اكا زرنثار

سؤال كردن مرغ ديگر

اول بري ديديكه يوق بنده مجال	بانه سيمرغه ايرشمكدر محال
علجوم بن بنده قدرت يوقدر	كتمكه يوله لياقت يوقدرر
نيجه يوز بيك سر بو يولده اولدي كوي	اي نيجه قانلو دوكلدي اولدي جوي
صد هزارلت عقل بونده اولدي مات	مات اولدي بونده هر كيم سوردي آت
مرد ميداني بو يول ايتدي زبون	ايلدي تسليم ودوشدي سرنكون
بر بنم كبي ضعيف وناتوان	اولين منزلده جان ويرد روان

جواب هدهد با وي

ديدي هدهد اكا اي افسرده دل	حيف قيلا تمتشسني بو آب وكل
انده قدرك يوقدر اي مرده دل	اول غنيدر سن كرك اولا بادردل
بر نجاستدر بو دنيا سربسر	خلق اولورلر انده اولوب دربدر
صد هزاران خلق اكثر يا اقل	دنيه ارد نجه اولورلر چون جعل
بيزه اولملك عشق اجنده خور وزار	يكدر اولمكدن نجاستده زار
بوطلب سندن وبيدر خطا	سن اولورسن عمرك بو هم اولور [illegible]

بركتي

بر كتي كر عاشق بدنام اولسه	يكدر كتاس ويا حمام اولسه
ايلدك دنياده بيك دورلو خطا	بوني دخي بر خطا صاي اي اتا
صد هزاران خلق هب سلطان اردر	كيم دمادم طالب مردار اردر
عشق اولطرلقدن كم دكل	سن ديلكلمدن بكا هيچ غم دكل
بحره طالب قلبي دريا ايلكل	هر نفس بر شور پيدا ايلكل
سوزمي قالدي ديمدك اشتمدك	بر نفس بزكند ومن ترك اتمدك
سيرمزدن خلق ايلر بزي قيد	نيجه بر بو اختلاط عمرو زيد
كجينجه نفسمزله خلقدن	پاك جقمز جانمز خلقدن
اولميجه خلقدن بالكل پاك	محرم راز اولمدك باش كر خاك
محرم راز اولدي هر كيم مرددر	خلقله مشغول اولان نامرددر
كير بو يوله مردانه هم كاره اول	پس يتر عورت كبي مكاره اول
بو يولك مردي اولور كرم قريب	اشنا حقيله عالمدن غريب
عشق اشجارنده اولمز برك وبار	كر ديلك كيم واردر عجز وانكسار
هر كوكل كم عشقله اولا بالوله	وار لغندن عالمك بيزار اولور
اني درد عشق غرق خون ايدر	خلق اجنده اني مجنون ايدر
اني تا اولدر هدين امز رها	اولدرر هم استر اندن قان بها
صو بجرمز اكا ندر درد زحير	ويرسه بر نان قانله ايلر خمير
كيمكه درد عشقله اولدي اسير	دردسز بر لقمه يمز اول فقير

حکایت شیخ ابو سعید خرقانی

شیخ خرقانی او مرد باخبر   ایتدی نیشابور سیر ایله سفر
جمله اهل و وطندن دور اولوب   ایردی رنج راهدن رنجور اولوب
یاتدی بر ویرانه ده بر هفته اج   جوع سرما ایله رنجور المزاج
جوع کجدی جاننه چکدی براه   دیدی لطف ایت بر دلم نان یا اله
دیدی هاتف اکا کم بر لحظه دور   جمله میدان نشابوری سپور
تاکه میدانی سپورسک سر بسر   لازم انده بولنور بر ایکی زر
انوکیله المک الوب ایت غدا   تنبلانه یاتوب اولمه بی نوا
دیدی یارب سالکه مخفی حال یوق   بنده ده جاروبله غربال یوق
اولسه کر جاروب و غربالم بنم   نان بهایه اولمز اشکالم بنم
دیدی هاتف دور بهانه ایلمه   مفت المک یوق بیانه سویلمه
اغلیوب دوردی او پیر ناتوان   ولدی اولدم جانب شهره روان
کوردی بر مرد فقیه خوش صفت   الدی غربال و سپورکه عاریت
خاک میدانی سپوردی سر بسر   بولدی اخشامه یقین بر ایکی زر
شادمان المکجیه اولدی روان   تاکه اول ذری ویروب اله نان
المک الدی دوندی سیر ایت حالنی   بولمدی جاروبله غربالنی
شیخک اولدم اتش دوشدی جاننه   اغلیوب الدی اوردی هر یاننه
دیدی یارب نه بلا ویردک بکا   نان ایچون بو نجه جفا ایتدک بکا

نه بوزم

نه بوزم وار صاحبینه وارمغه   بو قدر انجم که بهان ویرمکه
بو تردد له دونوب دیوانه   واردی اول معهود اولن ویرانه
واردی چون ویرانه بر درد و غم   بولدی جاروبله غربالنی هم
شادمان اولوب دیدیکم یا اله   حالمی بکا ایتجون قلدک سیاه
زهر اولدی لقمه بر پاره نان   ویرمیسک کاشکی انی همان
دیدی هاتف اولمدکی باخبر   کیم قاتق سز نان اولمز معتبر
اتمکی قوری یدک دیدیم یا زق   منت اتمکله سالکه کوندردم قتق

حکایت مجذوب حق

وار ایدی بر مرد حق نو خاسته   جسمی عریان خلقله بیراسته
بر عجب دیوانه و شیدا ایدی   بی لباس ایدی برهنه پا ایدی
دیدی بر کون اه ایدوب او مرد راه   باکه بر جبه عطا قل یا اله
دیدی هاتف اکا کیم ای اساس   افتاب کرم ایتمزمی لباس
دیدیکم یارب بتر ویردی عذاب   بو قدر خرقه بغیر از افتاب
دیدی اون کون صبر قل ای محترم   ساکه تا بر غیری جبه کوندرم
اون کون اولنجه الا بر مرد پاک
یا ملنمش بنجه بو زیلک پاره دن   کلدی بر جبه کتوردی چاک چاک
هر بیری بر رنکه اقدن قاره دن
مرد مجنون ایدی ای دانای راز   بویله خرقه حضرتکدن خیلی از
نه احتیاج ایدی بو دکلو یامه لر   وار خزینکده چوق فاخر جامه لر
کورنه چکدی اولیا بو راهده   کارا سان صانمه بو درکاهده

سن همان خدمتده اول ایّ بو الفضول   بر اوله یا تنكه یا ردّ یا قبول
ای نیجه كس چكدی درد و زحمتی   ایرمدی مقصوده چكدی حسرتی

حكایت رابعۀ عدویه

رابعه یدی ییل ایتدی اهتمام   تا كه ایده حج ایكانن تمام
كیدر ایدی پابرهنه خسته حال   قصد حج ایچون زهی تاج الرجال
چون حریم كعبه اولمردی قریب   دیردی بو ییل شكر حج اولدی نصیب
دوز وقفه حكمت پروردكار   اولمردی عذر نسوان آشكار
دوندی د دیكم یا ذو الجلال   یولی بو كوردم یانی ایاق هفت سال
اولمز مانكم مقصد اوله اشكار   بولمه صالدك بنم بر بویله خار
بلمزم قنده بولیم یاربنی   دور ایدرسن چونكه خانكدن بنی
یا بكا ویر خانكه وارمغه راه   یا بنی اوزا ولمده قوی یا اله
عاشق اولماسك رابعه مثال   روشن اولمز سكا واقع حال
بر عجب ره دار دربوای فضول   موجی بو بحرك اولمردی ردّ و قبول
كه ویرر كعبه یه رخصت سكا   كه ویرلر دیرده خدمت سكا
كر خلاص اولدكسه بو كرد ابدن   جمع اولدك صحبت احبابدن
كر بو كرد اب ایچره قالدك مبتلا   جز كبور یا شكی مثال آسیا
بوی جمعیتدن المز تا شر   هر نفس یانر دهرنك چون شرر

حكایت دیوانۀ خدا

وار ایدی غار اچره بر دیوانه خوار   واردی آكا بر عزیز نامدار
دیدی وار در چون كه سنك اهلیتك   وار میدر علمده هیچ جمعیتك
دیدی جمعیت اولوردی بر بره   كوندز اولماسه سككك كیجه بره
كوندزین سكك ویرر بكا عذاب   بیره دن كالمن كیجه كوزمه خواب
اولدی نمروده مسلط بر سكك   ایلدی اخرانی خاك ایله یك
مكر بن نمرود وقتم كه حبیب   پیشه وكیك وكس اولمتش نصیب

سؤال مرغ دیكر

اولبری دیدی كناهم چوقدرر   وارمغه سیمرغه یوزم یوقدرر
بر مكس كیم سربسر الوده در   میل سیمرغ ایلك بیهوده در
جرم و عصیانله مرد بر كناه   قنده لایق آكا قرب پادشاه

جواب هدهد

دیدی هدهد آكا نومید اولمغل   یا سله مردود جاوید اولمغل
عذر استه جا بجا و سو بسو   دمیدی حق سكا لا تقنطوا
سنده كرچه جرم و عصیان چوقدرر   لیك انك لطفنه غایت یوقدرر
بلمز حق مكسنك بوزینه در   توبه قل بو شكی كوكلدن كید
توبه قلسك قبوسنه چون نصوح   اچیلور یوزیكه ابواب فتوح

حكایت مرد كنهكار

ایلیودی بر مرد جرم بی شمار   نادم اولودی اولمشدی توبه كار

نفسله شهوت برابدوب بنه دست   مجرم اولوب توبه‌یی ایتدی شکست
برنیجه مدت جو عاصی والدی اول   ارتکاب هر معاصی قلدی اول
بعدزان کلدی ندامت کوکلنه   ایدوکی ایشدن خجالت کوکلنه
کوردی یوق راه خداده حاصلی   توبه میل ایتدی جان ودلی
لیک جرأت ایدوب اولمزدی فضول   دیدی توبم شاید اولمیه قبول
بو تردد برله محزون ایدی اول   دل براتش دیده برخون ایدی اول
ای چشم دیده پرحسرتی   سلدی کوکلندن غبار وحشتی
برسحرها تفدن ایردی برندا   کای اولان درد وبلایه مبتلا
چونکه توبه قلدک ای قلاش   دیدی اول ساعت خداوند جهان
توبه‌سینی ایندم امدی مستجاب   قادرایدم ایتمدم لکن عتاب
ینه‌اجو قدرقیوم ای نی حتیر   رد اولنمز توبه ایلرسک اکر
چونکه اول کره بوزدک عهدیک   مهل ویردم اولمدم بن خشمناک
ینه کل کیم قیومز اچقدر   طورمشز بزکسنیه دردیو قدرر

حکایت جبرائیل علیه السلام

سدره ده برکیجه جبرئیل امین   نعرهٔ لبیک اشیدردی همین
دیدی جبرائیل زهی عبد منیب   عرشدن لبیک اوله اکا جواب
وار ایسه بربندهٔ مقبل دردر   نفسی مرده لیک زنده دلدرر
جان ودلدن دیمش اکا ای خدا   کم اکا لبیک او اشتدر ندا

استدی اول قولدن بوله خبر   کردی هفت افلاکی بولمدی اثر
یر یوزینه ایندی جولان ایلدی   کوه ودشتی جمله سیران ایلدی
بولمدی چون سدره‌یه قلدی شتاب   ینه لبیک ایله ایشتدی جواب
بو تعجبله ینه روح الامین   دوندی ینه سیر قلدی یریوزین
اول قولی بولمدی دیدی ای خدا   یاندی جانم اول قولی کوستر بکا
ندوککدر انی بر کز کورم   اینی طبراغنه یوز سورم بیم
حق تعالی دیدی عزم روم قل   وار فلان دیرده انی معلوم قل
واردی جبرائیل انده کوردی اشکار   بربته بر راهب اغلر زار زار
جبرئیله ویردی بو ایش حیرتی   دوندی اندن قالمدی چون طاقتی
حضرته کلدی دیدی ای بی نیاز   لطف ایله کیم ندر بو کزلو راز
اول که دیرده بته ایلر خطاب   لطف ایله سن اکا ویررسن جواب
حق تعالی دیدیکم اولدی سیاه   بلمیوب یولن غلط ایلر اوراه
غفلت ایدوب بلمش چون اول القط   واقفم بن بولمی ایتمم غلط
لطفم ایله انی ایدم مرد راه   ایتدوکی ایشدن تا اوله عذرخواه
بویله دیوب اکا لطف ایتدی احد   یا صنم دیرکن دیدیکم یا صمد
رحمت حق منع اولنمز کسه‌دن   انی کورسن نی بها ونی ثمن
نه ایتسک بخشی کم اولمز قبول   درکهنده هیچ هم اولمز قبول

حکایت صوفی

کوردی برصوفی مکر بغدادده   برکشی حلوا صاتر بغدادده

دبرکه اوجوز صاتارم یوق مشتری — هرنه اولورسه الورم کلسون بری
دیدی اول صوفی که ای حلوافروش — هیچه هم ویررمسن دیدی خموش
سن مکر دیوانه سن ای بوالهوس — هیچه برلسنه صاتارمی هیچ کس
صوفی چون مایوس اولوب دوندی کرو — دیدی هاتف اکا ای صوفی کارو
کل بره هیچ صوفی بیچاره هیچ — بزویروز هیچه ساکه جمله شی
افتاب لطف حق ایدوب درخشش — جمله ذراته ایلر نور بخش
اول قدرده رحمت حقدر حساب — دوشمن ایچون دوسته ایلر عتاب

عتاب خدای تعالی با موسی

حق تعالی قلدی موسی‌یه عتاب — دیدیکیم قارون سکا ایتدی خطاب
دیدی یتمش کره یا موسی سکا — سن جوابن ویرمدك برکز اکا
دیدی یتمش کره یا موسی مدد — یتمدك فریادنه ای معتمد
کر سیدی باکه برکز یا اله — یازمزایدیم اکا بن هرکز کناه
یاغدروردم رحمتم بارانی — شرك جرکندن یوریدم جانی
جوشه کلسه بحر لطف مستعان — قطره جه کلمز کناه انس وجان
هیچ عیب جرم وعصیان ایلمه — کندوکی جبارنادان ایلمه

حکایت مرد مفسد

اولدی چون بر مرد مفسد برکناه — عمری کچمش فسق ایله نامه سیاه
اکا بر زاهد مکر یکیم جار ایدی — ظاهر اکرچه انوکله یار ایدی
اولدی مفسد قلدی زاهد احتراز — دیدی مفسد در بوکی قلمم نماز

کوردی

کوردی زاهد اول کیجه دوشنده مکر — مرد مفسد جنت اچره سیر ایدر
مرد زاهد اکا دیدی کای غلام — ساکه قندن حاصل اولدی بو مقام
سنکه کارك روز وشب عصیان ایدی — ساکه منزل آتش نیران ایدی
دیدی جونکیم سن نمازم قلمدك — لطف حقك وسعتینی بلمدك
رحمت ایتدی باکه اول پروردکار — اولدیسن تا سن ایشکدن شرمسار
لطف حقی کورکه نه حکمت قلور — اکا انکار ایده نه رحمت قلور

حکایت بالتمثیل

شول قرانکو کیجه کیم مانند زاغ — کوندرر بر طفل النده بر چراغ
بس انك اردنجه بادی کوندرر — وارب اردندن چراغی سوندرر
بس طوتر اول طفلی ایلر عقاب — نیه سوندردك دیو ایلر خطاب
جمله کر معصوم اولیدی خاص وعام — حکمتی معلوم اولمزدی تمام
روز وشب بو بیدی برکار ای پسر — هب سنکچون اولدی درکار ای پسر
هب سنکچون طاعت روحانیان — خلد ودوزخ قهر ولطفدن بیان
سن سکا قلمه حقارتله نظر — چونکه سن سن بو جمله اشیادن معتبر
جسمك اولدی جزو وجانك اولدی کل — عجز ایله سن کندك ایتمه عین ذل
چونکه جزوك کله ایردی اولدی فاش — جانه ایردی جمله عضوك اولدی فاش
تن جدا صانمه کر جاندن جزودر — جانی ایروبله دلدن عضودر
خارج اعداد در راه احد — دیمك اولمز جزو یا کل تا ابد

ظاهر اولدقده قمو تارغ رفعتی — هب سنكچون بجدیلر بو خلعتی
بو قدر بیك بیك ملائك طاعتی — هب سنكچوندر ملائك خذمتی
جمله‌سن روز جزاده كردكار — هب سنكچون ایلیسر درنثار

حكایت عكاشه

دیدی عكاشه كه روز حشرده — عالم اوله دهشتله نشرده
عاصی و جاهل قمو اهل كناه — جمله سینك یوزلری اوله سیاه
جمله بی سرمایه حیران اولر — هر بری غمدن پریشان اولالر
قدرتندن اول كریم و كردكار — پرده وكوكده ملائكلر وار
بونجه یوز بیك اولن طاعتلرین — حق بولنده ایتدوكی خذمتلرین
جمله‌سن لطفیله اول كردكار — ایلیه عاصیلر اوزره نثار
دیه اول دمده ملائككای اله — بزدن افضلمی بو قوم روسیاه
حق تعالی دیه كای روحانیان — سیزه بوندن بو قدر سود و زیان
بلكه اولمز بونلرك كاری تمام — هم نقصان ارشمز سزه والسلام
طاعتنه محتاج ربو خاكیان — اج ایچون لازم اولور البته نان

سوال مرغ دیكر

اول بری دیدی مخنث كوهرم — كم ره دینده نه عورت نه ارم
یعنی كه زاهد اولورم كه شقی — كاه فاسق اولورم كه متقی
كاه اولور شیطان بنی اغوا ایدر — لاابالی رندلك پروا ایدر

كه

كه فرشته اولمیا كه رهنما — یته ایلر سالك راه خدا
بن بو ایكی لكده حیران قالمشم — بو كشاكشله پریشان اولمشم
بن بجه سیمرغه عزم راه ایدم — كندومی شایسته دركاه ایدم

جواب هدهد

هدهد انكا دیدیكم ای بوالهوس — یكجهت اولمز جهانده هیچ كس
هر كشیده بو صفت موجوددر — كاه مقبول و كهی مردوددر
ایله طاعت قادر اولمزقجه مدام — وار وار نفس سركش اوله رام
اشلك شكرفی اولهلر سراردل — دیلر طوتلقدر ز نكار دل
نفس پرورلكدر ایشك دمبدم — نوله كر اولسك مخنث بلكه كم

حكایت شبلی رحمة الله علیه

شیخ شبلی اول ولی و پیشوا — مرد راه حق كزین اولیا
بویله نقل اولندی بر روایتدن — غایب اولدی نیجه كون بغداددن
ارادیلر انی هر ویرانه ده — بولدیلر بر كون مخنث خانه ده
اول كروه بی ادب ایچره ملی — شیخ اوتورمش خشك لب با چشم تر
صوردی بر سائل كه ای شیخ كزین — نه یركدر بو سنك ای پاك دین
دیدی بولدم بر بولاك تردامنی — راه دنیاده نه مرد و نه زنی
بن دخی دین اجره بونلر كبیم — پس نه زن كبی و نه ار كبی بیم
ایلیم نا كسلكمدن اجتناب — اركلمدن ایلیم دایم حجاب

ذلتچه هر کیمکه ایتدی اختیار | حق ایدر دایم اکا عزت نثار
کندوکی اتسه که تکبرله نظر | بس کورر سن کندوکی زندان بتر
بوده در مشهور بین الخاص و عام | بنده لکدن یوقرو یوقدر مقام
جامه تقوی ایله ای ذی حیا | اوله دایم کافر صوفی نما
ای مخنث کیمه ارلر جامه سن | کوتدامنه عمر بیکك سرنامه سن

حکایت دعوی دو صوفی

کلدیلر قاضی یه ایکی خرقه پوش | بربریله ایدیوب جنك و خروش
کوردی قاضی ایکی شیخ کامران | الده سبحه باشلرنده طیلسان
قلدی قاضی انلره بخوش ادا | دیدیکم ای صوفیان باصفا
صوفی اولدیکم اوله صافی درون | جنك و غوغا صوفیلکدندر برون
جامه تسلیمی چونکیم کیدیکز | یا ندر بو جنك و مکر و کیدیکز
بونکه ایلرسز بو رسمه جنك و کین | سزده نیلر پس لباس زاهدین
فقرا اهلیسز جهالت ایلمك | بربریکزله خصومت ایلمك
بن کر قاضیم نه مرد باصواب | ایلرم بن بو مرقعدن حجاب
سزه چونکیم ماکل و مطمع کرك | بو مرقعدن سیزه مقنع کرك
عشقده چونکیم نه غوث سز نه دار | نیجه الورسن عشق سرندن خبر
مبتلای عشق اسیدك ای بنك نام | هر بلادن کندوکه طوتمه قنام
کبر بوله فکر و سر و جان ایمه | فارغ اول یا عزم میدان ایلمه

دعوی

دعوی عشق ایدوب اولمه خوفناك | اولمیه سن تا کیم بو رقیب یره هلاك

حکایت عاشق شدن کدا بشاه

مصرده وار ایدی بر شه نامدار | تخت حسن اجره عزیز و شهریار
بر کدا بر کون اکا ایدوب نظر | عاشق اولمش بر قضا ئیله مکر
چون او حالندن خبردار اولدی شاه | چاوشی انی دیدی ای مرد راه
چونکه عاشق سن بکا ای بیقرار | ایکی ایشدن بربن ایله اختیار
یا بنم عشقده ایت ترك سرك | یوخسه ترکی طوره اور یوکشورك
عاشق ایسك ایله جانك دریغ | سانکه دیدم اشته راه و اشته تیغ
عشقده چونکیم دکلدی مرد کار | کیتمکی ایتدی اوزینه اختیار
چون او مفلس اولدی شهردن روان | کوندرب جلادی اول شاه جهان
کسدیلر تندن سرینی دولتی | چونکه قویدی کتدی جانان صحبتی
ناکاه برکسه دیدی کای پادشاه | قطع قلدك انك باشن بیکناه
شه دیدیکم داعی اول عاشق دکل | عشق اجنده عاشق صادق دکل
کر اولیدی عشقمه اجره مرد کار | اولمکی ایلردی اول اختیار
باشن ترکن استیدی اول اکا | ایلریدیم بن انی صاحب کمر
ایلریدیم انی تخت شهریار | خدمتن ایلردم انك اختیار
عشق اجنده هر کیم ایلر فکر جان | مدعی کاذب اولور اول همان
باشنی کسدم کیم تا هر زنی فروغ | عشقمه اجره اوره سون لاف دروغ

سؤال مرغ دیکر

بیری دیدی نفس اولدی دشمنم | وه که بالله همره اولدی رهزنم
نفس سك بنم فرمانم طوتمز | قورتره بلمم اندن جانمی
کوك صحرا اشنا اولدی بکا | وه که بو بیکانه در اولکدن صوکا
کورمدم بر بویله کلب بیوفا | جاك داماندرا اندن اشنا

جواب هدهد

دیدی هدهد ای کوبکله همچو آل | نفس سك اتمشی سنی پامال
نفس هم احول وهم اعور در | هم سك وهم کاهل وهم کافر در
هرکشی اوکسه سنی اما دروغ | اول دروغیله طوتر نفسك فروغ
هیچ اولورمی بویله سك کیم بلا | مدح وکذبی اشیدوب فربه اوله
اولکده جونکه بیجا اصل در | طفل ونادان بدذل وغافلدر
اخرنده کاولدی بیرنی محال | جان حرف تن ناتوان دل پر ملال
اوسط حالنده خود بیکانه در | تابع باد هوا دیوانه در
بو روشله کشی انسانی اولور | نفسی کافر هیچ مسلمانی اولور
نتیجه شهلر اشبو کلبه تبع در | قوللق ایتمز اکا هر کیم نفسه در
تنده طاقت جانده قوت قالمدی | بوسك کافر دریغا اولمدی
کاه جانی اتش شهوت یاقر | زمهریر اولور کهی نخوت یاقر
اکا نسبت اولدی دوزخ دلپذیر | کرچه وار هم اتش وهم زمهریر

حکایت کورکن

وار ایدی بر پیر حفار المزار | اکا بر سائل دیدی کای مرد کار

قبر قازدك بو قدر عمر دراز | نه عجب کوردك بو یرده جوق واز
دیدی بنلیم سکسنم یتمشیم | جوق عجایب نسته لر سیر اتمشیم
لیك کورمدم بر عجایب جسب حال | بو سك نفسم بنم هر ماه وسال
یوز بیك اولمش کوردی کندو اولدی | بر نفس فرمانده رام اولمدی

حکایت عکاشه بالتمثیل

دیدی عکاشه که ای یاران جان | کافر اولسه جمله خلق جهان
بس بوده کلو کافران بوالفضول | مومن اولوب ایلسه ایمان قبول
ممکن اما نفس کافر بز زمان | یا اوله مومن یا اوله ناکهان
یوز یکرمی دورت بیك اوله انبیا | دعوت ایچون کلدیلر اولکدن صوکا
جکدیلر بو نجه جفا بو نجه تعب | بوکه قادر اولمدیلر ای عجب
جمله مز بو کافر فرمان برز | معنیده بز جمله کافر پرورز
هب بز انی نعمتیله بسلرز | خواب وخورد راحتیله بسلرز
شاهد در اناکه شاه اولسه حقیم | اول سك اولمز انکله ندیم
شب بوب اتکر اتسه عزم شکار | سك هم ارد بجه سکر دربنده وار
اصدی ویرمه اولسه قتنه تمناکا | ساکن اولمه ایله سیراب هرکا
جونکه اولمکدن مراد ربودر | ابلمک بن دایم انی بسله زبون
کیمسه نفسی کندویه محرم ایدر | نا منی افاقده مشهور ایدر
هر کیم ایلر بو سکی علمده بند | شیر دولت اولور اکا دربند

هر کیم اوره بو سکه بند کران   ایکی عالمده اولور اول پهلوان

سؤال پادشاهی بدرویش

کوردی بر درویشی چون بر پادشاه   صوردی اکا کیم دیدی ای بیرراه
سنمی کیسن بو حسنه بن ای خرقه پوش   اشیدوب درویش آنی ددی خموش
کندومی اوکمکه دکلدر مدعا   کندین اوکمک ادمه اولمز روا
لیک صوردک واجب اولدی سویلمک   سا که بو معنای تصریح ایلمک
بو یله شرح المش بزه چون بیر مز   یکدر یوز کیبدن بر مز
اولماشسن ذوق دیندن باخبر   نفس بیمش ضرکه ماننده خر
باشکه اورمش یولاری چونکم اول   سن انک فرمانن ایلرسن قبول
چونکه امر اتسه سکا اول قلتبان   کام و ناکام انی ایلرسن همان
لیک بز چونکه دیندن ذوق المشز   اولکسی هر لحظه بز خو قلمشز
اول خرک اوستنده بن ای شهریار   کیم سنک اوستکه اولمشدر سوار
هر کیم چونکه سکا المش رکوب   قنغمز در فکر ایله کورکه خواب
ای گرفتار سکه و دنی   اتش شهوتله یاندرمش تنی
نار شهوت اچوب یاقوب جانکی   دلدن المش قوت ایماندکی
چشمکی کور صاغر المش کوشکی   غارت المش عقلیکله هوشکی
بو نجه دیوز بو قدر لشکر در   هب اجل سلطاننه چاکردر
کیجه کوندز دوروب لشکر کلور   برکون ارشورکه سر عسکر کلور

هر

57

هر طرفدن کیم کله خیل و سپاه   هم سن و نفسک اولورسز خاکراه
نفس سکله ایلیوب عیش و طرب   عشرت ایلرسن انوکله روز و شب
صحبت سکله هرگاه اولور مست   زیر حکمنده اولورسن پای بست
کلسه ناکه عسکر ایله پادشاه   سن او سکدن سلک سندن اولور تباه
خواه ناخواه اولسز چونکم جدا   فرقت و حسرتله اولور مبتلا
بونده اولورسز دخی جمع اولمق عسیر   دوزخ اچره بولشرسز ای فقیر

حکایت روباه

ایکی روبه بر بر یله اولدی یار   بر بریله جفت اولوب طوتدی قرار
صیده چقدی ناکهان بر پادشاه   بی عدد کلبیله بازیله سپاه
کوردی چونکم بونلری اول ایکی یار   هر بری بر جانبه ایتدی فرار
بیری دیدی بریزه کیم ای اخی   بس نه یرده جمع اولورز بر دخی
دیدیکم کر اجتماع امکانیدر   مجمعمز کورککجیلر دکانیدر

سوال مرغ دیکر

اول بری دیدیکم ابلیس غرور   یولمی اوردی بنم وقت حضور
بن انکله نوره قادر اولمیم   کوکلمه بتر اندن رنج و الم
بلمزم اندن نیجه بولم نجات   تاکه اولام طالب اب الحیات

جواب هدهد

دیدی هدهد سکا نفسک یاردر   بلکه ابلیسدن دخی مکاردر

طمع ایدر ابلیسه تلبیسك سنك　　آرزولر اولدی ابلیسك سنك
ایلیسك برار رزوی سن تمام　　سنده طوغریوز بیلك ابلیس والسلام
کلمن دنیا که سجن المؤمنین　　اولدی هب اقطاع شیطان لعین
الجك اقطاعندن انك ای کشی　　تا سنکله اوملیه انك ایشی

شکایت کردن مرید از ابلیس پیش شیخ

شیخه بر غافل حکایت ایلدی　　کاشیطاندن شکایت ایلدی
کیم اوررویم بنم اول روسیاه　　مکر ایدوب بو بنمی ایلر تباه
دیدی اول شیخ اول مریده کای فتی　　کلمش ایدی سندن اول اولدفی
اول دخی سندن شکایت ایلدی　　کا ظلمکدن حکایت ایلدی
دیدی ملکمدر بو دنیا سربسر　　الاورن ملکیمه باکه ظلم ایدر
سن دی اکا یولنه اولسون روان　　ملکمه اوزلمسون الدهر زمان
اولبنم دنیام اوزادره الن　　اورورم بن هم انك دینی یولن
اولکه اقطاعیمه الصونمز تمام　　یوقدر ایشم انونکله والسلام

سوال کردی از مالک دینار

مالك دیناره دیدی بر عزیز　　بر خراب اولدق ولی سز نیجه سز
دیدی هر لحظه حقك خوانده یوز　　بس تمو شیطان فرمانده یوز
سور صدك شیطانی بر الحوال ایله　　راضی اولدق دیدن بر قول ایله
فکو دنیا ایله هردم زار سن　　باشکه طبراق عجب مردار سن

58

ای اولن مستغرق دریای از　　دنیه هب سنك اولسه دیرسنکه از
حب دنیا المش ایمانك سنك　　ارزوی حرص هم جانك سنك
نه اومرسن اشبو ملك و کوندن　　قالدی چون نمرود ایله فرعوندن
بر زمان شدتله شداد اولدی شاه　　قویدی کندی حسرتله جکدی آه
حق تعالی دیدی لاشی نامنه　　جانله سن دوشدك انك دامنه
مایل دنیای دوسن تا بکی　　نیجه بر لاشی اوله قتکده شی
اهل دنیا جمله بیکار اولدیلر　　جمله بیکار و کرفتار اولدیلر
اولدی دنیا اتش افروخته　　هر زمان بو خلق انکله سوخته
چونکه دنیا اتش اولدی سربسر　　عاقل اولدرکه قاچوب قورتاره سر
شیر دلسن ایله اتشدن حذر　　یوخسه پروانه کبی یاق یاك ویر
بر نظر قل وار مید ریری انك　　کیم بو اتش یاندوره جان و تنك
یاندی بر کون حضرت عیسی مکر　　اتیدی یا دم کربجی بالین سر
خوابدن کوزی اچوب کوردی اول امین　　باشی اوزره طور در ابلیس لعین
دیدی عیسی اکا ای شوم وردی　　نه دورورسن باشم اوزره طوغری دی
دیدی شو باشن قویدوغك کربج بنم　　وبرکه بوق سنکله کادم هیچ بنم
چون تصرف ایلمش سن ملکمه　　داخل اولمشسن کورورم ملکمه
عیسی اول کربجی بر تاب ایلدی　　خاکه قویدی باشنی خواب ایلدی
چون قبرده خشت الوبر بالین سکا　　بس نه لازم فرش اوله قالین سکا

چونکه جنبردن کچرسن عاقبت　　بوده سن تا بن اجرسن عاقبت
قویمغل برطاشی برطاشی اوستنه　　چونکه تبراق قویلور باش اوستنه
صونکه اولنلك شمدی قارون زمان　　کاروبارك قبره دك اولور همان
اولیا وانبیا چون قلدیی کار　　سندخی انلر ایزین طوت زینهار

دعا کردن خواجه وجواب دیوانه باو

دیدی برخواجه دعاده کای خدا　　باکه رحم ایت حاجتم ایله روا
چونکه اشتدی انی بردیوانه ار　　دیدی اکا کای اوزندن بی خبر
نه جفا چکدك نه اولدك مبتلا　　سانکه رحم ایتمك ندن اولدی سزا
نعمت دنیا که وافر سنده وار　　بو قدر ناز وتکبر سنده وار
قصر عالی کوشك زیبا سنده وار　　چار دیواری سراسر زرنکار
اون غلام اون جاریه وجه حسن　　رحمته لایقمی سن بو سویلدن
رحمته لایق اولان محتاجدر　　صبح طوق اولورسه اخشام آجدر
کوبرلمك اولسه بن تك قسمتك　　لایقی اولوردك اولدم رحمتك
یوزجویره مبخنه ملك ومالدن　　ذره جه واقف دکلسن حالدن
عاشق ایسك جمله دن یوزك چویر　　مرد راه اول وارلغیکی باده ویر

کفت دیوانه خدا با لتمثیل

دیر ایدی برپاك دین نیك خو　　کم برالای بی حیا وحیله جو
دوندررلر متی عندالنزاع　　قبلیه قرشو وایلرلر نزاع

درکلنده بلمز ایکن کند وزین　　اولدوکنده قبله یه دونر یوزین
شمدی دولتك نفع ایتمزای فلان　　شاخ بروبرمز جوایام خزان
اولمك اولکه وقتی روکردان اولور　　برحطبدر لایق نیران اولور

سؤال مرغ دیکر

اولبری دیدیکه بن زردوستم　　عشق زرمغز اولدی وبن پوستم
کلابی تا اولمسه کستمه زر　　خار غم مغز ودیر با یه کدر
عشق زر ودنیا بنی　　ایتدی بردعوای بی معنی بنی

جواب هدهد

دیدی هدهد اکا ای صورت پرست　　عشق صورتله اولن حیران وست
مرد معنی اول بوصورتدن جکل　　اصل معنیدر بو صورت آب وکل
زرد یدیکك سنك ای رنك امیزدر　　رنکی کتسه سنك بس ناچیزدر
طفل وزن تك مایل رنك اوملغل　　خاك اولورسك طالب سنك اوملغل
مرد ایسك جوق اعتبار ایتمه زره　　قفل ایدرلر انی فرج استره
چون زر کدن کیسه یوق فایده　　ساکه اندن حسرت اولور عایده
ذره جه زر استنسه سندن کدا　　الور اولدم جانکی رنج وعنا
حق قتنده مایل زر اردکل　　داغ پهلودر اول ساکه زردکل
کوزکه جوجله کورنمز عمر وزید　　بایزید عصر اوله یاخود جنید
ای حسابی کون کون ایلرنکه تا　　اله حماام دیکا ندن کرا

لیك دار التنده سن ای ناتوان   ایاغك التنده چرخك نردبان
کون بکون چون اشبو در روزکار   نردبانی الیور ای مرد وار
برکون اولور کیم کیدوب بو نردبان   دارده بر دار اولورسن ای فلان
غرق دنیا سن دیلرسن دین دخی   دین دنیا جمع اولمیز ای اخی
شغل دنیا و فراغت ای عجب   اتش وابیله صحبت ای عجب
یبی بید رسیم زری ای زشت خو   لن تنالوا البر حتی تنفقوا
چون بیلورسنکم قالمز بو جهات   مال وملك سیم وزرله خانمان
بر بلاس اولسه سکا کر خوابکاه   اول بلاس اولور سکا هم بند راه
اول بلاسی اتش سوزانه صال   عاقلا نه بر حصیر اوستنده قال
اول حصیر اولسا اوچ هم قل فنا   کنج مسجد خانه نیترمی سکا
اوایکی حرق اولدی ای غلام   خاك خون اچره دردانلر مدام
واوی کمه خون اچره طوتمشله قرار   هم الف خاك اوزره سنده خوار زار

حکایت همراه شدن پیر و مرید

برمریدك وارایدی بر قاچ زری   شیخدن پنهان طوتردی التوی
شیخه کرچه اول خبر معلوم ایدی   لیك افشا اتمسی مذموم ایدی
اول مریدیله او شیخ راهبر   بریوله اولدی ایکیسی هم سفر
ایردیلر بر وادیه پس پر خطر   نیولا ایکی یولدی کید کبی مکر
ایندی خایف اول مریدی سیم وزر   ادمی زر عاقبت رسوا ایدر

شیخه

شیخه دیدی اوله رفیق راهبر   قنغی یوله کیده لم ای معتبر
دیدی اول معلومی معلوم ایتن یوری   قنغی یوله استرسیك کیت یوری
بو خبردن هر کیشی اکاه در   مرد مفلس فی امان الله در
واقع اولسه ذره جه سیم حرام   قل ایا ردن صالمیده انی تمام
روز شب خلقیله جنکا جنك سن   دین یولنده لیك شال ولنك سن
خلقیله جنك ایتمده سلطان سن   دین یولنده لیك بر حیران سن
حب نداك یولنکه ایتدی سد   قالدی جاه اچنده محبوس ابد
یوسف اسا چیق بو حبس چاهدن   منزلك اعلا اوله تا ماهدن

حکایت شیخ نصراباد و رابعه

شیخ نصراباد اول شیرین سخن   شیخ کامل لطف وخلقیله حسن
رابعه ایله اولدی برکون همنشین   دیدی ای حق یولنه مرد کزین
سویله بر نکته بزه توحیددن   عشق اچنده عالم تجریدده
واقع اولمق کسه دن اوله محال   اولمش اوله لکن سزه حسب حال
رابعه دیدی ای شیخ زمان   برکون اکرمش ایدم بر ریسمان
نفقه اوله تا که بن بیچاره یه   وارورین صاتدم بر ایکی پاره یه
بربینی ضاغ المه الدم اندك   صول المه بیر بنی اول اقچه نده
خوف قلدمکه ایکیسی زور ایده   نفسی دنیا ایله مغرور ایده
اهل دنیا دمبدم اقدام ایدر   دورلو دورلو حیله‌لرله دام ایدر

تا بر ایکی اقچه جر المر حرام   چونکه حاصل اولدی اولدی والسلام
وارثینه اولدی اول اقچه حلال   اول صفتدن سوردی حکم اولدی وبال
ای صاتن سیمرغی بر جبّه زره   عشق زرله یاقمه کندک اودلره
عاشق زر اولنک یوق بهره سی   کیم وجنده مکسنک یوق زهره سی

حکایت عابدی وعتاب حق تعالی باوی

وار ایدی بر عابد اهل شرف   خلق ایچندن اولمش ایدی بر طرف
ایلمشدی دورتیوز ییل طاعتی   اختیار اتمشدی کنج و عزلتی
رغبتی خلق جهاندن از ایدی   خلوت اچره حقله همراز ایدی
وار ایدی اول بر دره کا تمشدی مکان   بر درخت اوستنده بر مرغ آشیان
مرغ خوش الحان و خوش آوازیدی   هر بر آوازنده یوز بیک راز ایدی
شیخ اونک آوازینه مأنوس ایدی   التذاذ غیردن مأیوس ایدی
اول زمان پیغمبرینه کردکار   وحی ایدوبن دیدیکم اول شیخه وار
بس دیمدن سن ایله انکا عتاب   بو سؤاله استه امدن بر جواب
دیکه اوتنمزمیسن ای بوالعجب   بو نجه ییل کیم طاعت ایتدک روز و شب
نیجه ییل عشقمده یا نذردک تنی   صاتمدی بر مرغه نیچون صاتدک بنی
ای اوتنمز بو میدر عشقه کمال   بر قوش آوازندن اولدک خسته حال
صاتمدم بن صاتونِ المشکن سنی   سن نیچون نادان اولوب صاتدک بنی
بر قوش آوازی سکا ایتدی اثر   سن انکا طالب اوسندن نی خبر

مشتریم

61

مشتریم ساکه قونادانلغی   قندک او کرندک بو بازرکانلغی
استدیکک بردن ایله سن طلب   تا که سکا حاصل اوله نی تعب

سؤال مرغ دیکر

دیدی مرغک بریکیم ای حاضران   اندہ کیم بن طوتمشم اشیان
بر مکان عالی وقصر و زرنکار   عالم انک حسرتندن دلفکار
دورت یانی کلزار بر کوشک و سرای   بر مقام دلکش و بس جانفزای
حاصل اندن بکا خرم کلکه حال   اندن ایرلمق بکا اولدی محال
شاه اول قصر اچره جمله مرغه بن   کتمزم اندن نچوب سیمرغه بن
نیجه اندن صالیم سلطانلغم   وار ایکن بو قصرده شادانلغم
ترک ایدرمی جنتی عاقل عجب   چکمک ایچون راهده رنج و تعب

جواب هدهد

دیدی هدهد دون همت مردسن   حاشا لله اردکل سن نامردسن
کر او قصرک فی المثل جنت اوله   بر کون اوله خانهٔ محنت اوله
یعنی اول کونکم اجل مهمان اولور   قصر و کوشکک باشکه زندان اولور
جمله کلخندر بو دنیا سربسر   قصرک اول کلخنده جای مختصر
قورتلیدی کر اجلدن دامنک   خوش مقام ایدی او قصر کلشنک

حکایة بنا کردن قصر پادشاهی و جواب کاملی او

دیدیلر کیم وار ایدی بر شهریار   یاپدرب بر قصر خوب زرنکار

چون اول قصرك كتشی ایتدی تمام / ویردی اکا فرش دیبادن نظام
هر دیارك خلقنی حدّ و شمار / كلدیلر هر برسیی ایدوب نثار
شاه برعالی ضیافت ایلدی / جمله خلقی انده دعوت ایلدی
جمله اعیان واکابر كلدیلر / چونكه هپ اول قصرده جمع اولدیلر
شه دیدی انلره كم ای عاقلان / وارمیدر بو قصره برنا قص مكان
وارسه ایدك بكا ای خاص وعام / تا انی جهد ایلیوب ایدم تمام
جمله دیلر كه ای روشن ضمیر / كورممشدر كمسه بو كوشكه نظیر
انده برزاهد دیدی ای بر هنر / وار برنقصانی وسن نی خبر
شهر دیکم بونجه عالم كورمدی / كمسنك عقلی اكا ایرمدی
سن ندن كوردك عجب اول رخنه‌یی / كیم براقدك اره‌یه بو فتنه‌یی
دیدی اول نقصانی ای شاه جهان / ساكه عزرائیل ایدر یارین عیان
شمدی سن اول رخنه‌یی ایله تمام / قصر و تاج و تخت و قوای نیك نام
كرچه بو قصر اولدی مانند بهشت / كوزكه مرك ایلر انی صكره زشت
عیبی اولدركم بقاسی یوقدر / كمسه هركز وفاسی یوقدر
بو سرای و قصره مغرور اولمغل / اخری موت اولدی مسرور اولمغل
كند وعیبك كورمیوب ای نیك رای / ساكه عیبك ایلدیبه وای بكا وای

بنا كردن قصر خواجه وجواب دیوانه با وی

یا پدی چون برخواجه آشفته كار / عجبله برقصر خوب و زرنكار

62

قصری بو زیبك جهدیله ایتدی تمام / قلدی انده كبرله برجشن عام
خلقی دعوت ایتدی بو زیبك نازایله / تا سرایین كوستره اعزاز ایله
دعوت ایچون اول بلركن دربدر / یولی بر دیوانه‌یه اوغرر مكر
دیدی اول دیوانه اكا بی خبر / وارمغه اول قصره كیم كوكلم دلر
وار بن صبحنی دلردم ای دنی / لیك مشغولم بنه بولم سنی
بویله دیوب بیل كبی اولدی روان / باقه قالدی خواجه اردنجه همان

حكایة عنكبوت بالتمثیل

كورمیسن عنكبوت بیقرار / برخیالیله كچورر روزكار
صرف ایدوب واربنی بو محنت خانه‌ده / ایو بنا بر كوشه ویرانه‌ده
دام قورر انده صرف ایدوب هوس / تا دوشه انك دامینه برمكس
برمكس تا دوشر انك دامنه / لرزه دوشر دوقدن انك اندامنه
لمتوب انی قوت ایلر قاننی / برزمان بسلر انوكله جاننی
برزماندن صكره صاحب خانه كلور / خانه‌سنده دستنه برچوب الور
خانه‌سینی اول مكسله اشكار / ان واحده ایچره ایلر تارمار
دار دنیا وایدن انكله قوت / اول مكس كبی و بیت العنكبوت
كر مسلم اولسه هپ دنیا سكا / كوز یوموب اچنجه اولور هپ فنا
اول زمانكم ارشور سكا اجل / ساكه دیركیم وقت ایرشدی دور كل
اول سرای باغ هپ زندان اولور / خانمانك چون بلای جان اولور

عاقل ایسك بوفنادن قیل كذر | چونكه كوردك هر كلن طوروب كیدر
همتك عیانن اچوب راهی كوزت | بص قدم راهه ودركاهی كوزت
كیتوردك اولا اولودركاهه جان | اصله ایردك هب سنكا اولدی جهان
عزت باقی دیلرسك بردوام | دركه حقه طوت یوزك والسلام

حكایت فقیری ماتم زده

اوغلو اولمش برفقیر سوكوار | اغلیوب باشی اوجنده دیردی زار
كتدك اوغل دیدن خیر ایتمدك | هم بودنیا باغنی سیر ایتمدك
دیدی برپیر دلاكا ایدوب عجب | ایله طوتكم بردنیای كوردك هب
بیله المزسن جهانی ای اخی | كورمدین كتسك كركدرسن دنی
عمر كومز سیر ایدیجه عالمی | درد كه قانده بولورسن مرهمی
تاكه واردر سنده بونفس خسیس | جیفه ده ضایع اولور جان نفیس

فی التمثیل

عود یاندردی برعالی جناب | اول بری دستارینه اوردی آب
دیدی اكا الیه عزیز نامدار | سن صوصاجنجه یناربو عود زار
وقتنی اكاه ای عزیز یارهی | كورمدم بونیاده بوندن خوب شی

سؤال مرغ دیكر

اول بری دیدی هم ای مرغ بلند | اولمشم بردلبرك عشقینه بند
عشق سیمرغ بكا دوز الیدی | ضعف عشقی جسمی برمور ایلدی

اولدی

اولدی اناك عشقی چون رهزن بكا | ایرلقی مشكل كلور اندن بكا
ایده بلمم انسزین بردم قرار | كفر اولور چون عشق اهلنه هجر یار
كوكلم اولمز شاد انسز برزمان | ناله سیمرغه نجه اولم روان
كچدی دردم چون بنم درماندن | كچدی كوكلم كفردن ایماندن
كفر وایماندر عشقی اناك | جسمه جاندر عشقی اناك
اونودورم بوجهانك واربنی | برنفس كر كوره سم دیدارنی

جواب هدهد

دیدی هدهد ای بوصورتده قلن | باشدن ایاغه كدورتده قلن
عشق صورت چون دكلدر معرفت | اولمه شهوت باز ای حیوان صفت
شول جماله كیم اوله نقصان پذیر | مرد اولن عاشق اولور می ای فقیر
خلط وخوندر مركب اول جمال | سنكه دیرسن اكا خورشید كمال
استمه شول حسنی كیم برعیب ولا | حسن غیبی استه كم بی عیب اولا
كشف اولدر اولدمكه پرده كاردن | اوصانورسن یاربله دلداردن
صورت آفاق اولنجه محو كل | ای بخه عزته مبدل اوله ذل
دوستلكدن كاو كشلر اوردیكم | بربریله دشمن اولورلر اودم

حكایت شبلی با مرید

كلدی شبلینك قتنه برمرید | اغلیوب دیدیكه ای شیخ فرید

واریدی بر دلبر صاحب جمال — دوست طوتشدی انی بر خسته حال
چون لعل ایرشدی واولدی ناو ماه — اولدی عالم شمعدی کوزیمه سیاه
شیخ اکا دیدیکیم ای بو الفضول — جونکه اولدی واراندن فارغ اول
دوست طوت بر غیر یسنی ای بیقرار — کا اولمیه اول سن زار زار
یار اودر کیم حسنی بی پایان اوله — اول دکلکیم اولمدن نقصان اوله
عشق صعو ندکیم اولسه مبتلا — اول صورتدر ارشور اکا بلا
بر کورت اولور کیدر اول صورت روان — اول قالور حیرتده زار و ناتوان

حکایت خواجه مالدار

واریدی بر خواجه بسیار مال — بر کنیزی واریدی صاحب جمال
صاندی انی ناکهان اول مرد زار — نادم اولوب صکره اولدی بیقرار
اول کنیزی المغه میل ایلدی — ویردی اول انی کتیره سویلدی
دیدی باکه بیه اول کنیزی صات — الیه انی الدو قلکدن ایکی قات
خواجه سی جون بو کلامی ایتدی کوش — دیدی ای نادان بو سوزدن اول خموش
اولمز ماندنکه بن انی المشم — اولمش ایدم صنکه احیا اولمشم
بلمدکمی راه عشق ارکانتی — کیتی دنیایه صارتمی یارینی
اولدی عاجز اولا سیر و مبتلا — وارنی صرف ایلیوب انی الا...
یوللر اوترب بکلودی یول — صاوروب باشنه طبراق قویردی او
دوکوب طشلرله دیردی دمبدم — اولکشتک لایقیدر حاله غم

غفلتیله بلمیوب بازارینی — کوز کوره دنیایه صاتدی یارینی
کرم ایکن بازار غفلت ایلمه — دین متاعن الخسارت ایلمه
بر کهر در عمردن هر بر نفس — ویروب انی المه سودا و هوس
نعمت حقدر قوا اعضا تمام — نعمتی یرینه صرف ایت ای همام
بیله سن تاکیمدن ایرودوشدوکک — قرقتیله بو بله صبر ایدوشدوکک
دور لو نعمتیله چوجوق بسلر سنی — سن مقید غیر ایله عقلک قنی

حکایت پادشاه با سکاو

نقل ایدرلر واریدی بر شهریار — ایلریدی دایما سیر و شکار
واریدی بر تازیسی بس معتبر — جلنی ایلمشدی دیبا بیله زر
قالیه سن قلمشدی اتک سیمدن — هم رسن قلمشدی ابریشمدن
کوشولر ایله مرصع طوق ایله — شاه انی کندو بدردی ذوقله
شه کیدردی اول سک اردنجه روان — کوردی بولره ناکهان بر استخوان
میل ایدوب اول استخوانه کلب دون — دوشدی اتدن او ستنه اول سرنکون
کتمزی شول شه بقوب کوردی انی — استی حشتله یا بذردی تنی
دیدیکیم حیفا بنم تدم پادشاه — وارایکن سن ایده سن غیره نکاه
رشته سن صالدی الدن اولزمان — دیدی قوک کتسون بو کلب قلتبان
یلک ایدی ایکنه بیلک اول کلب خوار — اول استخوا بذن صد هزار
مردسکیان ددی ای شاه جهان — جونکه رد ایتدک او کلبی ناکهان
جل و طوقی اللم ای شهریار — حیفدر ضایع اوله بو یادکار

شه دیدی قو الله جل وطوقنی   اتمکز تغییر جزو کلنی
برکون اوله جمع اولوبن غیرتی   سیر ایده اوستنده بویله خلعتی
کیمدن ایرود وشدوکن یاد ایلیه   کیجه کوندز آه وفریاد ایلیه
سالک عشق حقیقی اولدمیدم   نوش قلمردانهٔ اژدر بر جام
کیم بوبیله پای دار واژدرها   ترک جان اتمکدر انده خونبها
کیم بوبیله اژدرهالر اولدی زار   بولمدی بر معرد کلو اعتبار
کیمله کیردی عشقنک میدانه   تشنه در هردمده کندو قاننه

حکایت منصور حلاج

پای دار اولدی جو حلاجه مکان   جرب ایدی ذکر انا الحقله زبان
کسدیلردن انک کورنیلدی   دست ویا ایله اشارت ایلدی
کسدیلر هم دست پاین اول زمان   زرد اولدی بس خون اولدی روان
دست ویایندن اقان قانی روان   سورر ایدی یوزینه اول پهلوان
دیردیکم مردانه یوز کلکونه در   روی عاشق خونیله کلکونه در
ایلین تا روی زردیمه نظر   دمسونکیم خوفدن اولمش مکر
مردکم قان ایلیوب بردار اولور   ارلکی اول وقتده اظهار اولور
حلقهٔ میم اولدی جون عالم بکا   داردن هیکنمی کلماع غم بکا
هرکیمه کم اژدرهای هفت سر   همنشین اولسه اولور بوندن بتر
بویله عالم عشقده بسیار اولور   اولین منزل که انده دار اولور
اولمین بوبند دنیا ایله قید   مقتدای دین بعنی کم جنید

برکیجه

65

برکیجه بغداده اول بحر ژرف   وعظ ایدوب اصحابنه دیردی حرف
وار ایدی بر اوغلی غایت برهنر   افتاب اسا جمالی بربر
کسدیلر اعداسی انک باشنی   صالدیلر مجلس ایچنده لاشنی
کوردی اول بحر کرم انی تمام   ذره جه بوزمادی اول سلکه نظام
خلقه اسرار حقیقت سویلدی   مجلس اهلن مست وسکران ایلدی
دیدی اصدم بوکیجه دیک عظیم   دخی جوق اتش کرکدر یا کریم
تا کی جوش ایدوب بودیک ناتوان   بخته اوله تا که اسرار نهان
مرد صادقسن فنای مطلق اول   فانی دنیا وباقی حق اول

سؤال مرغ دیکر

بیری ایدر باکه وبرر خوف مرک   بول اوزاقدر بنده یوق بر زاد وبرک
شولقدر کوکلم اولوبدر خوفناک   موتدن کیم اولورم اکنجه خاک
غیر مردانی زبون اتمش بوراه   اولورم بن بویرلده بی اشتباه

جواب هدهد

ددی هدهد ای ضعیف ناتوان   جسم تن جونکیم براوج استخوان
لحمله اولمش مرکب استخوان   جمله جامد در اکر اولماسه جان
ای برادر خواه اغله خواه کل   عمری بلورسن سکا باقی دکل
کورمدکمی جمله دوغن اولیور   هرنه سبی وار ایسه برباد اولیور
عمر باد حاصلک هم اولدی باد   طاعت وعصیان وظلم وعدل وداد

حاصل اولان باددن هم باد اولور   بویله عمره ادم نیجه شاد اولور
سن اکر اولدهکر پاک سن   ایله تخمیر اولنمش خاک سن
براوج تبراغله برقطره صو   نیجه دریا ایله جنک ایلر عمو
دهره شاه اولوب اوکم فرمان ویرر   زار لقله اخر اولهم جان ویرر

حکایت ققنوس

وار هندستانده برمرغ عجیب   کیم مثالی یوق انک مرغ غریب
دیدیلر ققنوس اول مرغک ادنه   کوره نک حیرت دوشر اذهانه
برعجب منقاری وار غایت اوزون   انده وار سوراخلر حددن فزون
حقتی یوقدر اول قوشک معزدرر   ناله وفریادی هم بیحددرر
قدرت حقیله اولوردائما   بو زنک هر ثقبه سندن برصدا
هرقچن اول ناله ایلر زار زار   جمع اولهلر مرغ ماهی صد هزار
جمله سی مبهوت اولور خاموش اولهر   نغمه سینی اشیدوب بیهوش اولور
دردیلرکم برحکیم فیلسوف   نغمه سینه اول قوشک بولدی وقوف
برزمان اول پرده ماوا ایلدی   علم موسیقی بیدا ایلدی
عمری انک اولهر بیلک بیله قریب   بلور اولمک وقتن اول مرغ عجیب
وقت مرک اولهر انکا چون اشکار   دورمز اودون دوشرر لیل ونهار
جمع ایدوب اطرافنه خرمن قلور   جقوب اوستنه انک شیون قلور
بو زنکده هر ثقبه سندن اشکار   نوحه لر ایلر او مرغ بیقرار

موت

موت خوفندن او مرغ دردناک   دتربوب اعضالری ایلر جاک جاک
ناله سندن اول قوشک برندهلر   نوحه سینه جمع اولوب دررندهلر
الوب اطرافنی اولهلر ناظری   اغلیوب فریاد ایدرلر هر بیری
نوحه سندن اولوبن خونین جکر   جان ویررلر نیجه بوز بیک جانور
چون اولوم وقتی ارشور اول حزین   قاندین بربرینه اورر همین
تاکه منقارندن انک قانی طمر   جوش ایدوب اولکون بجه خون جکر
بال وپرندن انک اتش جیقر   طوتشوب اول اودونی جمله یاقر
اول اودون اجنده یانر اول دخی   نه عجایب سر اولور بوای اخی
مرغ وهیزم جمله اخکر اولهر   یانه یانه چونکه خاکستر اولور
چون اول اخکر جمله نابیدا اولور   انده برققنوس بچه بیدا اولور
بونی کورمشمی جهانده هیچ ذات   یا طوغره یا طوغه بعد الممات
ققنوس اسا یاشه سک بیک بیل اکر   هم اولهرسن اخر دم ای پسر
بیک یشامش ققنوس بیچاره تق   موت ایچون بو ایلدوکی زاره تق
کیمجه کوندز مبتلای درد ایدی   چفتی یوق فرزندی یوق برفرد ایدی
بویله درد وهر زمانک جلبشی   خلق دنیایه بودر دایم ایشی
بسلر اولانی عزو نازیله   یاندرب صکره کوین ویررسیله
ظالم وقاتلدر موت دنی   جمله تسلیم ایلر اکا کردنی
ادم اوغلینک ایشی بسیاردر   جمله دن اقدم ولی بو کاردر

موعظه

کمسه هرکز موته درمان ایتمدی   کیمدر کم بونده کلدی کیتمدی
جمله یوق اولمایچون وار اولمشوز   جمله بونده اولمک ایچون کلمشوز
خاکدن کوزلری ویرن جلا   طبراغ التنده اولوبدر توتیا
عالمه حکم ایلین خونریز اولوب   شمدی یاتور خاکده ناچیز اولوب
جمله بر السنده عالم خفته در   هیچ نه خفته بلکه هب اشفته در
موت حقدر کم نه مشکلدر   کیم اکا قبر ابتدا منزلدر
کو مذاق موتدن السک خبر   جان وشیرینک اولور زیر وزبر

حکایت ابخوردن عیسی علیه السلام ازجری

ایچدی چون اب روانده عیسی اب   اب شیرین ایدی مانند جلاب
برکشی طولدردی بر کوب اول صودن   خانه سینه کتدی الوب اول صودن
واردی عیسی اکا اولدی مهمان   واردیکیم صوایچه اول کوبدن روان
اول صودن تلخ اولدی عیسی یه دهان   ایلدی عیسی تعجب اول زمان
دیدی شیرین ایدی بن اچدکده چو   بس نیچون تلخ اولدی بو خم اچره صو
دیدی یارب ایکیسی بر صودر   کیم بریسی خم بری جودر
سرنی یارب بونک بلدر بکا   قالمشم حیرتده روشن ایله سکا
اول کوبه دل ویردی باری سویلدی   عیسی حالندن اکاه ایلدی
دیدی ای عیسی بتم مردکهن   چوق عمر سوردم بو دهر اچنده بن

کاسه

کاسه چرخ اچره نی حد وشمار   اولمشم هم کوزه هم کوب هم تغار
صد هزاران کره اولسم بند کوب   غافل اولمم موت حلسن اوقوب
تلخ قلمشدر مذاقم طعم موت   اندن اچی اولدی صوم المذوق
طوریتر غافل و کمراه اولــ   جان شیرین چقمدن اکاه اول
زنده ایکن علم تحصیل ایده کور   نفسکی بلمکده تعجیل ایده کور
زنده ایکن بلمینجه سن خبر   اولدوکده نیجه بولورسن اثر
صد هزاران پرده اردندن اسیر   کندوکی قنده بیلورسن ای فقیر

وصیت سقراط حکیم بشاکرداو

دوشدی نزعه چونکیم سقراط حکیم   دیدی شاکردی اکا کیم ای سلیم
چون اولا تکفین وتجهیزک تمام   مدفنک قنده قلالم ای همام
دیدی بولورسک بنی سن ای غلام   دفن قل قنده دیلرسک والسلام
زنده کلده بولمدم چون بن بنی   سن نیجه اولدکده بولورسن بنی
ثویله قالدم بن بو عالمدن کدر   کیم اوزمدن بولمدم هرکز خبر

سوال مرغ دیکر

دیدی مرغک بیری ای نیک اعتقاد   حاصل اولمدی بکا هرکز مراد
عمرم اولدقچه بلا وغمده یم   دردمندم تا که بو عالمده یم
بو دل بر داغده چوقدر غمم   هر غمده وار یوز بیک ماتمم
دائما غمکین ونا شاد اولمشم   کافرم کوذره جه شاد اولمشم
اولمسیدی غصه دن کوکلم دونیم   بو سفردن خوشم اولوردم عظیم

ليك بوعمرله قنده كيده يم　　　بلمزم حالم نولور بن سيره يم

جواب هدهد

ديدي هدهد مست وشيداسن دخي　　　سربسر مغرور وسوداسن دخي

بو جهانده طونكه اولدك برمراد　　　چون اجل ايتدي اولورسن نامراد

شادي وغم بو جهانده اي پسر　　　دور ايدر هيچ بريسي قالمز كيدر

بو جهان چونكم كچر سندخي كچ　　　طوغري كيت راه خدايه اولمه كج

دنيده برشي كه باقيه دكل　　　دل وير لمز اكا دل زنده دكل

حكايت ناخوردن شربت شيخ كامل

وار ايدي بر كامل عالي نفس　　　دنيه دن كسمشدي سودا وهوس

حلا ايدي تعشلن هر مكسنك　　　شربت ايچمزدي الذن مكسنك

ديدي برسائل كه اي عالي جناب　　　شربت ايچمكده نندر اجتناب

ديدي هر لحظه معاين كورنمه　　　بر مكسنه باشم اوستنده دورر

دائما اول باكه ايلر سرعق　　　كيم آله في الحال المدن شربتي

باشم اوستنده موكل بويله مرد　　　شربت ايچسم باكه اولور زهر ودرد

هر شيئه كيم بر نفس اوله قيام　　　جوبه دكمز كر اوله عالي تمام

بر نفسلك ايچون برمراد　　　يكدر اندن كم اوله سن نامراد

نامراد اولوب كر اولمسك تيره حال　　　بر نفسلكدر حكمه ملال

اول ملالي كم چكوبدر انبيا　　　چكمدي اني شهيد كربلا

ساكه بر رنج اولسه ياخود زارلق　　　اني عزت بل دكلدر خوارلق

ظاهرا

ظاهرا صورتده كرچه نخجدر　　　باق حقيقتده كه اول بر كنجدر

بو عنايتدر بو بيلسك هر دمك　　　اول دمكده ذوقي سوي عالمك

هر دم احسانني كوره سن ني شمار　　　بر نفس رنجي دخي چكسك نه وار

دوستلقدن يوقدر رسنده نشان　　　رنج وكنجي فرق ايدرسن اي فلان

حكايت ميوه دادن شاه باغلامش

وار ايدي بر پادشاه محتشم　　　بر قولينه ايتدي بر ميوه كرم

اشتهايله يدي آني غلام　　　شويله كيم رشك ايلدي شاه بنام

شاهه تأثير ايتدي اندن آرزو　　　ديدي چوق لذتسه آنلر اي عمو

باكه بر مقداريني وير اي غلام　　　كه بكا اشتاه ويردي بو طعام

كسدي شاهه ويردي بر مقدارني　　　يدي چون شاه اكسدوب رخسارني

تلخ ايدي اول ميوه غايتله مكر　　　شه تعجب ايتدي ديدي اي پسر

بويله ايشي كسه هركز ايتمدي　　　كيم مذاقيكي سنك تلخ ايتمدي

ديدي اكا اول غلام اي شهريار　　　يمشم شكر الكدن صد هزار

ايلدك بو تلخ ميوه هم كرم　　　كورمدم لايق اني كيم دوندرم

نعمتكله اولمشم پرورده بن　　　كورمشم احسانكي هر برده بن

هر نه كيم دستكدن اولورسه عطا　　　زهر ايسه حلوا اولور اي خوش لقا

ساكه راه حقده كر ايرشسه رنج　　　يوز چويرمه كيم اولور اول ساكه كنج

هر نه كلسه يار الندن غم يمه　　　تلخ وتورش وشوري باشين بن ديمه

راه عشقده سالك اولن يحتمله لس　　　يمديلر لقمه لي خون جكر

سؤال كردن صوفي وجواب او

صوفي ديلر بر صوفيه كاي نامدار　　　كيم نه وجهيله سوزرسن روزكار

راه عشقی ایچره نجه خوش دلسن … یوخسه درد و غمله بیحاصلمسن
دیدی کیم مشغول کار کلخنم … کیجه کوندز چشم و لب تر دامنم
تا کرنجه دستمه بر نان بنم … قیربلوب بو زیرده پشت و کردنم
خوشلغی خلق اوبخوده کورر ولی … باکه اوبخوده هم اولمز خوشدلی
خوش دل اولمه ایله اندن احتیاط … کیم قوربلور بعد لوکه بر کون صراط
کمسه بو دنیاده خوش دل اولمدی … ارّه مقلهٔ هیچ حاصل اولمدی
سونمینجه دیو نفسک آتشی … بولیمزسن بو جهانده دل خوشی
در بدر کوچی طولسه حاصلی … برکشی بو قدر کیا اوله خوش دلی

حکایهٔ شیخ ابو الحیّن با پیره زن

شیخ ابو الحینه کلوب بر پیره زن … دیدی ای شیخ کزین ممتحن
بر دعا قل تا خوش اوله دل بکا … بر صفای قلب اوله حاصل بکا
بر دعا اوکرت بکا کیم هر زمان … خوش دل اولم ایلیوب ورد زبان
شیخ دیدی ای عجوزه روزکار … نیجه ییلدر اولمشم بن بیقرار
اولکه استرسن ایتی بن بولمدم … کمسه دن هم کرنشانن الامدم
بولمینجه خسته درد دینه دوا … خوش دل اولوری اول ای جان بنا

سؤال کسی از جنید علیه الرحمه

صوردی بر سایل جنیده کای جنید … صید اولمشسن حقه بی هیچ قید
خوشدل اولدیمی جهانده بر زمان … سویله بن مسکینه ای شیخ جهان
مرد خوش دللدغی حاصل اولور … دیدی کیم اول وقت کیم نی دل اولور
وصل یار استرسک ایته خاملق … یای مرد اولورسکا نلیکا ملق
ذرّه یه سرکشلک اولور می صواب … آفتابه چونکه یوقدر انده تاب

هرنه

هرنه مقدار اولسه ذرّه ذرّه در … بو سوزه انکار ایدنلر غرّه در
ذرّه کر یوز کرّه غرق نور اوله … صنمه کیم سرکشته لکدن دور اوله
تن نه جهد ایدرسه اول جان اولیمز … ذرّه در خورشید رخشان اولیمز
هرنه کیم بر ذرّه دن پیدا اولور … بنه اول بر ذرّه در شیدا اولور
اولسه کر خورشیده محو کل اول … هم بنه بر ذرّه در اول خورد دکل
طورمه ای ذرّه سن اول مست خراب … تا که حاصل اوله وصل آفتاب
ایلرم صبر ای اشیرنلی قرار … کورسن تاکند و عجزک آشکار

حکایهٔ خفاش بطلب آفتاب

بر کیجه خفاش چکدی اضطراب … کیم نیچون یوق بنده هم کون کبی تاب
دیدی عمرم اولدو غنجه زور ایدم … تا که کندم آنده غرق نور ایدم
کوز یوموب سیران ایدم لیل و نهار … آفتابه ایرشنجه بن و کار
دیدی بر عارف اکا کیم فارغ اول … بنده نه اکا نجه بیک سل وار بول
سن کبی مرغ ضعیف و ناتوان … ایرهمزسن آفتابه کل اوتان
دیدی غم یوق اوچرم لیل و نهار … تا کورم تو لور بو بو لنها سکار
نیجه ییللر کیتدی مست و بی خبر … تا نه قوت قالدی نه بال و نه پر
عاجز و درمانده قالدی عاقبت … خانه یابانده قالدی عاقبت
بو یلدی خورشیده چونکه خبر … دیدی کیم خورشیده کلدم مکر
دیدی بر عاقل اکا کای برغرور … داخی اول منزله ایتدک عبور
دیر سحر اوتانمدن آنده کچمشم … سن یتورسه داخی دیها و چمشم
قالدی حیرانده ضعیف و ناتوان … هم از بن زانده وهم مانده از آن
قالدی عاجز کیدی جانندن براه … ایتدی اولدم آسمانده بو نکاه

دیدی بولدم مرغ بن صاحب نظر داخی اعلارك اولدم اهل هنر

سؤال مرغ دیکر

دیدی مرغ بریسی کای رهنما دایم اجرا ایلرم امر خدا
ایلرم فرمان حقه انتظار یا قبول ایتسون یارد اول کردکار
امرینه فرمان یوم برچاکرم امردن یوز دوندرر رسم کافرم

جواب هدهد

دیدی هدهد کا ای خسته حال آدمه اولمز بونك کبی کمال
کیمکه حقه بنده چاکر اولور امرینه جانیله فرمان بر اولور
اولکه فرمان بر اولور جانان بولور اولکه نافرمان اوله خذلان بولور
امردن یوز دوندرن شیطان اولور امر طوتسك مشکلك آسان اولور
امرله بر ساعت ایسك طاعتی امرسز بیك ییلدن اعلادر قتی
سجده کیمکه امر اوله اولور فضول سجده کیمش کوپك کبیدر اول
امرله کر سجده قلسه آدمی طولدررایدی نوالی عالمی
سنده ریاضت چکدوکك چاردر چونکه امرالله دکل مردار در
بنده سن امره تخلف ایلمه نیك وبد هرکز تصرف ایلمه
یرده کوکده هر نه کیم وار خاص و عام بنده لکدن یوقرو یوقدر مقام

حکایت شاه محمود

چون غزادن کلدی برمنصور شاه شهره زینت امر قلدی پادشاه
هرنه سی وار یسه هب خلق جهان زینت ایچون قلدیلر جمله عیان
سیم و زرله رخت و اسباب و قماش زیب دکان ایچون اولدی جمله فاش
اهل زندانه چو روشن اولدی حال امر شاهه ایتدی ایچون امتثال

یوغیدی

یوغیدی آنلرده نسنه جزو و کل غیر زنجیر ایله طوق و بند و غل
هم کسلمش باشلر هم دست و پا قلدیلر آرایش اول قوم بلا
کزدی جمله شهرلی چون شهریار چونکه زندان اوکنه قلدی کذار
ایندی آتندن تواضع ایلدی هربرینه لطف برله سویلدی
جمله سن بر برکتور دی یاننه غرق ایتدی انلری احسانته
وار ایدی برهمنشینی خوش خصال شاهه اولدم لطفله ایتدی سؤال
دیدی کوردك بنجه بوزیبك زیب و فر هیچ برینه قلمدك بویله نظر
ایتدیلر شاهك قدومینه نثار در و کوهر مشك و عنبر صد هزار
جمله سن سیر ایلدك کجدك روان بیر بینه بقمادك ای شاه جهان
چون کسلمش باشلری کوردك آشکار ایلدك زندان قپوسنده قرار
بونده برشی یوق کیم اولاد لکشا کله لر بله کسلمش دست و پا
جمله خونی و حرامی قلتبان بونده نه کوردك بزه بلدر عیان
شه دیدی کیم زینت خلق جهان جمله سی بازیچه طفل و زنان
هربری عرض ایتدی کندو شانی ایتدیلر تنفیذ شه احکامنی
کیمی عشق و کیمی سودا ایتدیلر امرم انجق بونلر اجرا ایتدیلر
اتمسید بونلر کر امرم کذب بونجه مقطوع اولمز ایدی پا و سر
چونکه بولدم حکمی بونده روان اول سببدن ابتدم ارخای عنان
انلرك زینتلری جمله غرور جمله عز و ناز و افتای سرور
اهل زندان جمله سرکردانلر حکم قهرمله قوجیدانلر
باش ایاق اعضا کسلمش قهردن برطرف اولمش جمیع شهردن
منظر بونده نه کار و نه بار کوزه درلر هر بریسی راه دار

کلشنی اولدی لاجرم زندان بکا ... یوتلو امر آتشم ویرلر جان بکا

جواب دادن بایزید وترمذ براکاملی

وار ایدی بر خواجه پاک اوصاف ایدی ... پاکباز ومنبع الطاف ایدی
کوردی هر کامل اولن هر بایده ... بایزید وترمذی خوابیده
دیدی انلر پاکه ایتدی احترام ... اولدم آنلاره نماز ایچره امام
ایلدم تصیر اول خوانلی سحر ... اولوبن بیخود بر آه ایتدم مکر
پاکه اول آه اولدی آخر هنما ... فتح باب ایتدی جناب کبریا
چون عیان اولدی بکا اول فتح باب ... ایلدیلر بی زبان پاکه خطاب
دیدیلر ای شیخ عیران بایزید ... استدیلر کثرت جمع مرید
بایزید اول مرد پاک با ادب ... جمله دن انجق بزی قلدی طلب مرد
دیدی چونکم پاکه کشف اولدی بو خواب ... پاکه دیدم او ویوا اولمز صواب
قدرتم یوقدر که تا ایدم طلب ... در دیو قدر که مدد وا ایدم طلب
یوق مرادم خواه ظلم وخواه داد ... هر نه امر ایتسک بکا اولور مراد
پاکه یتر اوکر یاد ایدم سنی ... بن کیم تا کیم مراد ایدم سنی
سبقتم اول ایکی شیخ محترم ... کوردیلر جایز آنک چون لاجرم
بنده کیم تا بنده ء فرمان اولور ... خواجه نک میلی آکا چندان اولور
بنده لکدن وار ایسه سنده نشان ... ظاهر اولور اول محل امتحان

حکایة شیخ ابوسعید بالتمثیل

شیخ خرقانی او مرد با ادب ... دیدی عمری اخرنده ای عجب
پاره لردی کاشکی بو جا نمی ... آچلردی بو دل ویرانمی
خلق وعالم تا کوره حال دلم ... بیله لردی که کاشکار مشکلم

بیله لردی

بیله لردی اولد وغومی بت پرست ... نام هشیار وهوسلی بر له مست
بنده لک بودر قلایتدی هوس ... بنده لک اوکنده لک اولدی وبس
شاه سنسن سنده یوقدر بنده لک ... قانده ممکندر سکا افکنده لک
قل تواضع بنده ایسک بنده اول ... بنده ء افتاده وافکنده اول
بنده اولدر کیم ایشنده کرم اوله ... اولیه یخ بسته دایم بزم اوله
اولوبن دایم خموش ای نا تمام ... ایلمش سن اکاسنی تمکین نام
همتک بارد مثال مرده ریک ... ظاهرک هم بالمنک ماند دیک
بلکه سعی ایله ذات آدمی ... آدم وحوادن اولمز آدمی
بنده بی حرمت کلور سه زاهدن ... تین دوشر اول التفات شاهدن
اولدی چون بی حرمته نعمت حرام ... اهل حرمت بولدی دایم احترام

خلعت پوشانیدن شاهی بغلام خود

شاه ایتدی بر قولینه حرمتی ... کیدر وب اکابر او بو خلعتی
کوردی یولنده کیدر کن کرد راه ... آستینیله سویردی طوبدی شاه
شه بو بی حرمتلکه انکار ایدوب ... ویردی آنک دالنی بر دار ایدوب
پاکه بلسون کیمکه بی حرمت اولور ... شه حضورنده اولی قیمت اولور

سؤال مرغ دیکر

دیدی مرغک بیریسی کای پاک رای ... پاکباز مرد پاکدل مرد خدای
اولدی چون مشغوللق پاکه حرام ... خنج اولوبن نوا ریسه طورمز تمام
هر نه کیم رسه رشته هب کم اولور ... هر بری رشته بر کردم اولور
کند ویچی بند ایله مم زیناره هیچ ... تا بما حالم پریشان پیچ پیچ
پاکا کله بکلرم کوزی آنک ... بر کون اوله کیم کوررم روین آنک

جواب هدهد

دیدی هدهد اکا ای آزاده راه / پاکلکدر اوشبو یولده زاد راه
اول که صرف ایلدی بو یولده وارنی / پاکلکله اول کورر دیدارنی
جمله وارلق آتش شوقیله یاق / بس اکا عین حقیقت برله باق
باق وجودک آتش عشقه کل ایت / جز وایلکی کندکی بو وجهیله کل ایت
یوقلقیله وار اکا یلوار یقین / یوخسه بو وارلق سنی برکون یقن
هرنه سنک وار ایسه هب نار اولور / کورمزسن مانع دیدار اولور
جمله اشیادن الک کوتاه قل / بعد ذلک مردانه عزم راه قل
کیم اولوم وقتنده بو جمله شی / هر بری برکونه اولور ساکه کی
وقت رحلت ایومدی کورر کارکی / ایلکل تخفیف یاب یاب بارکی
ینده اول پاکباز اول طاهر اول / بس بو یولده پاکلکله حاضر اول

ایومدن

کتنا مردی بالتمثیل

دیدی تورکستانده بر اهل یقین / پاکه ایکی نسنه درجانده عزیز
بیر بسی آتم که غایت معتبر / بیری اوغلم کیم اودر جان پدر
بیری اوغلم اولدی رنجیده نکا / آتمی شکرانه ویردم آکا
کیم بو ایکیسی کیوردلو قاتمه / هر بریسی بر بت اولوردی جانمه
بو نکری نیجه ایتمیشه ای ددم / پاکبازم دیو هردم اوچه دم
پاکبازم دیو اوکیم دعوا ایدر / کوزنجه عالمی اقنا ایدر
شهرتیله یاره یوسه بر طعام / آتنی اردنجه چکر بو انتقام
پاکبازه غفلتیله راحتی / ینده اوز اهدن که کورر طاعتی

حکایت شیخ ابو الخیر و بادنجان خوردن او

شیخ خرقانی

شیخ خرقانی که عرش ایوان ایدی / پاکباز ایدی و پاک اذعان ایدی
نیجه موت نفس و شهوت چکدی چتیل / ایلر ایدی اکل بادنجانه میل
یمیوب آنی چکردی زحمتی / کیم یلوب دی انتقام شهوتی
حکمتیله مادری برکون مکر / اکا بادنجان بشوردی بی خبر
شیخ بادنجانی برکن ناکهان / اوغلونک باشی کسلدی اول زمان
آنی کوردی شیخ و اولدی خشمناک / مادرینه دیدی کیم ای ذات پاک
بوندن اول بن دیمز میدم سکا / کیم بو بادنجانی کوسترمه بکا
کورسیم شهوتیله بادنجانی بن / بس یرم اردنجه ضرب جانی بن
غیرت ایدر دلبو لی تنهاسنی / جمله دن آزاده و یکتاسنی
هرکیمی مشغول ایدر شه کارینه / استمز باقه جهانک وارینه
راه عشقده اولدی چون نیداکی تنک / اولمز انده نه مدار اونه جنک
هر زمانده ایرشور بر میهمان / ایتمک ایچون آنی یعنی امتحان
نیجه یوز بیک دردی وار در بو یولک / بو دخی بر درد دیدر اکاه اولک
هرنه که کیم عدمدن اشکار / اولدی اولدرسه کور کورزار زار
صد هزاران عاشق زار و نزار / هر نفس بیک جان ایدر اکا نثار
عید وصلیله اوجان شادان اولور / کیم توقفسز اکا قربان اولور

حکایت ذی النون علیه الرحمه

دیدی ذالنون کیم دوشوب بر وادیه / کلدی ناکه بو تعجب بادیه
قرق مرقع پوش کوردم بس فقیر / جمله جان ویرمش تیورلر بس فقیر
خوفدن بی عقل و بی هوش اولمشم / شویله کیم دهشتیله مدهوش اولمشم
بر زماندن کلدی عقلم باشمه / شویله کیم آغو قاتلدی آشمه

دیدم آخر چون تیله کای آه   بو قدر مسکینده نیدی کناه
بو نله نه جرمیله مقتول اولدیلر   نیلدیلر کیم جزاسن بولدیلر
دیدی هاتف باکه کای پر تعزیت   ائلدی بن اولدروب ویردر دیت
دیدم آیا نجه بر اولور بو کار   دیدی تا کیم دیته امکان وار
اولدرورم ائلرم هم تعزیت   تا خزینه بنم وارد ر دیت
اولدرورم دوکرم هم قانلرین   آلورم بیک قهر یله هم جانلرین
یا قوپ آنی ائلرم مانند کل   قویمزم ائندن اثر هیچ جزو وکل
بعد ازان عرض ایدم آکا طلعتم   کیدرورم رحمتمله خلعتم
ائلرم کلکو نه قانت رویته   ائلرم شاه آنی وحدت کویته
کویمه بن آنی سایه ائلرم   خوان لطفم آکا دایه ائلرم
نور اولور جسمی آنک ای ارباب   سایه قالمز ظاهر اولسه آفتاب
سایه یوله بر اولور چون آفتاب   نورا ولور والله اعلم بالصواب
کیمکه آنده محو نا موجود اولور   وار اولور باقی دیمه نابود اولور
محو اول ائده بهانه ائیلمه   صرف جان ایله بیانه سو یلمه
کورمدم بر بویله دولت بن هله   کیم کشی کند واوزندن محو اوله

القول بالتمثیل

اولمیه بر بویله دولت را یکان   بولدی فرعونک الندن ساحران
اول نه دولتدرکه اولدم بولدیلر   اولزمان اول قوم کا یمان بولدیلر
دین ایچون جان ویردیلر آخر نفس   بویله دولت بولمیوبدر هیچ کس
دین یولینه کیردیلر چون اولزمان   ائلدیلر در عقب ترک جهان
بویله دولت کورمدی هرکز بشر   بویله میوه ویرمیه دکمه شجر

سؤال مرغ دیکر

دیدی مرغ بیری کای صاحب نظر   همت ایلرمی بو منزلده اثر
صورتا بن اولمشم زار وضعیف   لیک وارد ر همتم غایت شریف
کرچکم اولدکلو بو قدر طاقتم   جمله دن عالیدر اما همتم

جواب هدهد

دیدی هدهد اکا ای مرغ حزین   خوش دیدک بو نکته صد آفرین
بلکه مغناطیس عشاق الست   همت عالیدر کرو یرسه دست
همت عالی اکا کیم ویردی ال   ایکی عالم مشکلن اول ائیدی حل
هرکیمک کیم همتی اعلا اولور   قدر یله خورشید دن بالا اولور
نقطه ملک جهان همتدر   پر و بال مرغ جان همتدر

حکایه مشتری شده عجوزه یوسف علیه السلام

یوسفی اولدم که ائتدیلر مزاد   بربرندن مصریان ائدوب زیاد
مشتریلر چوق ککه بصدی بربرین   قلدیلر بش آغرنجه مشکچین
مصر ایچنده بر عجوزه ناتوان   بو کلابه ائیلکی آلوب روان
خلق اراسنده کلوب ائیدی خروش   دیدی ای دلال کنعانی فروش
بو جوانه مشتریم بن دخی   بو کلابه ائیلکم وار ای اخی
کر صتر سک بو غلامی صات بکا   لطف ائدوب بو ائیلکیمی آل بها
کولدی دلال اکا دیدی کای سلیم   قانده سن سن قانده بو در یتیم
قیمتینه کنج عالم لیس حقیر   سزنده سن بلیه بسمانک ای فقیر
دیدی بلدم بن که صاتلمز یقین   بو بهایه بو بلیه بردر ثمین
لیک بلسون دوست ودشمن هر بری   کاولمشم اول ماه رویه مشتری
هرکیمک کیم همتی عالیدر   معرفت ملکنده اول والیدر

همتی عالی ایدی ابن ادهمک　　ترکنی اوردی تاج وتخت عالمک
تخت وملکک کوردی چون نکم آفتی　　قطع قلدی آندن انس والفتی
تاج وتختک کوردی چون خسرانینی　　جهد ایدوب قورتردی آندن جاننی
همتی آنی پاک قلدی کارینی　　ترک ایتدی دینه نکم دارنی
همتی عالی کاوله خورشید بین　　قنده اولور ذره ایله همنشین

حکایه ابراهیم ادهم قدس الله سره

کوردی ابراهیم ادهم کیم بر ات　　فقردن بر کیشیه شکوا ایدر
دیدی ابراهیم ادهم ای حسن　　کوییا الدک اوجوز بو فقری سن
دیدی ابن ادهمه اول مرد دون　　هیچ فقری کیمسه آلور می صاتون
دیدی ابراهیم ایلدوب دمدمه　　بن الی الدم جمیع عالمه
ویر ایدم لاجی ملکم اولسه کو　　بو متاع فقره زیرا کیم ذکر
بو متاعی خیلی ارزان بولمشم　　شاهلقدن جمله فارغ اولمشم
قدرینی آندن بیلورم سن دکل　　شکرینی اندن قلورم سن دکل
اهل همت ترک دنیا قلدیلر　　آتش فقره یانوب یاقلدیلر
مرغ همت حضرته اولدی قرین　　اول یوله صرف ایلدی دنیا ودین
هر کیشی کیم اهل همت اولمدی　　لاجرم اول اهل نعمت اولمدی

حکایه دیوانه کان باشاه سنجر

شاه سنجر سیر ایدر کن بر زمان　　کوردی یاتور بر بولک دیوانکان
ایلمش بر کوبری التنده مقام　　ایتمدی شاهه هرکز احترام
شه سؤال ایتدی که سزنده قومرسن　　دیمیدم مشغول اکل ونوم ستر
شیخ غوری اندر کله ایدی مکه　　دیدی اکا کای شه عالی نظر

نی سروپابر

نی سروپا برالایی دیوانه یوز　　راه حقده سالک مردانه یوز
جمله یکسان اولدی حال وقالمز　　ایکیدن خالی دکلدر حالمز
دوست اولسک سن بزه ای پادشاه　　ایلرز دنیاکی برانده تباه
دوشمن اولسک کرز بزه ای شهریار　　ایلرز دینک اساسن تار ومار
کر محبت ایلسک بل نام سن　　ور عداوت ایلسک خود کامسن
دوستلغ ودوشمنلکمز اشته بو　　قادر ایسک آنقدر میدانه قو
کوبری التنده کلور ایسک بر نفس　　ایلمزسن ملک دنیایه هوس
دیدی سنجر حب وبغضم یوقسزه　　قدرتم یوق سزه وبن ذره
بن سزه نه دوستم نه دوشمنم　　اوشته کتدم یا ممنه تا خرمنم
پادشه کیم عارف ودانا اولور　　اهل فقر ایله اوشته یکتا اولور
هیچ سزدن فقر وعارم یوق بنم　　نیت وبدبین کله کارم یوق بنم
همت اولدی چونکه مرغ تیز پر　　کیم دیمادم سیر ذه یوکسک اوچر
سیر علیین ایدر ایچوب قنت　　بال وپر دراکا علم ومعرفت
سیری اعلا دربو آب وخاکدن　　بلکه بو نه کنبد افلاکدن

سؤال کسی بدیوانه وجواب او

ایتدی بر دیوانه یه بر کس سؤال　　کیم ندر بو کنبد کرد ونه حال
دیدی کیم بر حقه در ایچنده بز　　جهله دورلو تصور ایلرز
حقه نک اغزین اجل بر کون اچر　　هر کیمک بال وپری وار دن اوچر
اولکه یوق پری چکوب یوزبیک بلا　　حقه ایچره قالدی زار ومبتلا
همتک مرغینه بر بال وپر　　عقلکه فرجانکه هم حال ویر
حقه نک اغزی طوتلمادین دخی　　مرغ راه اول بال وپر آچ ای اخی
بوخسه یانجمله بال وپرک　　هر دم اولور آتش حسرت برک

سؤال مرغ دیکر

دیدی مرغك بیری کانصاف و وفا ... بنجه در حضرتده ای کان صفا
عدل الله انصافی ویردی حق بکا ... کمسه ایله اولمدم بن بی وفا
جمع اولسه بر کشیده بو صفت ... بنجه در قدری ای اهل معرفت

جواب هدهد

دیدی هدهد اکا کیم ای پاك ذات ... عدل و انصاف اولدی سلطانلق نجات
حق اولورسه هر کیمه انصاف و جود ... تیمز اکا بنجه بیل ایتسه سجود
منصف اولنلر کلد ورتبه بوقدر ... بو ندن اعلا هیچ فتوت یوقدرر
هر کیم انصاف اهلی اولسه آشکار ... راضی اولوردایم اندن کردکار
کمسه انصاف ایلمز درکار ... لیك وبرر کند وسی ای کامکار

حکایهٔ امام احمد حنبل و بشر حافی

احمد حنبل امام عصر ایدی ... علم و فضل و دانش آنده حصر ایدی
علمه بر فکر اولیدی کراکا ... کیدرایدی بشر حافیده بکا
آنی کورنلر ملامت ایتدیلر ... کیمی طعن و کیم نصیحت ایتدیلر
دیدیلر سن سن امام و مقتدا ... علم و دانش لشکرینه پیشوا
بشر حافی پابرهنه بر کدا ... وارمق آنك یاننه اولمز روا
احمد حنبل دیدی کای یارمت ... یاکه کشف اولدی احادیث و سنن
بنده اثر نقد علوم مصطفی ... آنده لیك اثر نقد علم خدا
اولمه کل انصافسز ای بی حیا ... کاملك انصافنه ایله نظر

اسیر شدن پادشاه هند بجنك شاه محمود

پادشاه هند ایدی غایتده پیر ... شاه محمود ایلدی آنی اسیر
ییر لکن چونکه مسلمان اولدی اول ... ایتدی بکی ایشدن پشیمان اولدی اول

بولدی

بولدی آخر آشنالقدن نشان ... بولدی کو نیند عدل ایندن امان
عاقبت تنها اللهی ایتدی اختیار ... کیجه کوندن اغلرایدی زارزار
کجدی حدده ناله و زاری انك ... شاهه معلوم اولدی چون کانز اندك
شاه رحم ایلدی انك احوالنه ... اوقودی شه محمود آنی یاننه
دیدی ای پیر ایمه توجه بعد زین ... ملك دنیا ایچون اولمه حزین
ویرم ملکلرن اعلا ملکلر ... اغلدی بفیك ملك ایچون ایسه اکر
شاه هندستان دیدی ای پادشاه ... یادیمه کلمز بر ایله ملك و جاه
قوی بنی اوز حالمه الله ایچون ... اغلدیغم صنمه ملك و جاه ایچون
اغلدیم لکی که یارین ذو الجلال ... ایلیه بندن قیامتده سؤال
دیه ای بد عهد مردی و فا ... بنجون اکالدی ملکمه تخم جفا
ملك ویردم بن سنی شاه ایلدم ... خلق ایچره صاحب جاه ایلدم
لشکر ایله شاه محمود ایرمسه ... ساکه بو بیله کوشمالی ویرمسه
آدم اکمزدی بنیم ای بی وفا ... بو بیله مبدل دینده رسم وفا
تینفسز یاد ایتمدك نام بنیم ... دوستیم مسن بنیم یادشمنم
بنجه بر بندن و فاسندن جفا ... دوستلقده نوایش اولور روا
حق تعالیدن اولورسه بو خطاب ... بو فالکده ندر بکه جواب
نار خجلت یاقدی بو جانم و تنم ... اغلدیغم آندن ایچون ندر بتم
حرف انصاف و وفا لری ایشت ... بی وفا اولمه و فا ایله ایشت
یا وفا ایله وعزم راه قل ... یا بو ایشدن دستکی کوتاه قل
هر نکه اولسه خارج لطف و وفا ... اولمدی هرکز فتوتده روا

حکایهٔ غازی با کافر بجنك

بر زمان بر غازی انصاف جو اولدی بر کافر له جنکه رو برو
جنک ایدرکن اول ایکی پهلوان ویردیلر اسلامده تا بانک اذان
چون اذان ایشتدی غازی سرفراز ایستدی مهلت که تا ایده نماز
ویردی کافر غازیه مهلت که تا ایلیه وارد نمازینی ادا
چون نمازین ایلدی غازی تمام کلدی ینه ایلدی جنکه قیام
دیدی کافر اکا کیم ای سرفراز مهل ویر تا بن دخی ایدم نماز
بو یله دردهر ملتک معبودی وار هر کسک بر مذهب معهودی وار
مهل ویردی غازی هم اول کافره کتدی بر تنها و پاکیزه یره
قویدی بر بت قرشوسنده دوکزه باشی سجده قلدی اکه و اینلدی باش
کوردی غازی دیدی خوش فرصتدر اوره یم تیغ اکا کیم نقدیلدر فرصتدر
کلدی تا کیم اکا تیغ اوره نهان ایردی هاتفدن ندا کیم ای فلان
دیدی ای بد عهد از سر تا بپا بو میدر کیم ایلدک عهده وفا
اول سنی اورمادی چونکم ویردی مهل سن دخی اورمه انی و ایتمه جهل
ساکه بو قدر وفا ایده بو جهددن چونکه غافلسن واوفوا بالعهددن
ایلدی کافر سکا چون مردلک سن دخی ایتمه اکا نامردلک
اول سکا ایلدک ایدوب ویردی امان سن کمالک ایله هی مسلمان
ای مسلمان تا مسلم اولمغل قل وفا بر کسدهکم اولمغل
اولوبن غرق عرق اولدی خموش چونکه غازی بو صدانی ایتدی کوش
اغلیوب درد یله کریان اولدی اول تیغ الندن مست و حیران اولدی اول
کوردی کافر انی حیران اولزمان دیدی کیم نولدی سکا ای نوجوان
دیدی غازی حق بکا قلدی خطاب بیوفالقله دیو ایتدی عتاب

شکر قل کیم

شکر قل کیم حق معین اولدی سکا یوخسه قیلمشدم سکا ای مبتلا
چونکه کافر واقف اولدی قصه دن نعره اوردی اغلدی بو غصه دن
دیدی بلدم حقدر اول عالی جناب دشمن ایچون دوستنه ایلر عتاب
بولنه بیع ایدنه دیرلر وفا یا نیجه حالم نولور یار بنا
عرض قل اسلامکا اهل دینی اولم یا ندروب تا شرککی شرعی ایتن اولم
ای دریغا کیم بو دل کلوزوزکار غفلت ایله کچدی بو لیل و نهار
رحمت اولدم بو بیتی نی جانیدن غافل اولدم بویله بو سلطاندن
کیدوم معبود کله سن ای رب ها ایدرسن بیوفالق روز و شب
لیک صبر ور تا طاس فلک جمله سی دیبه یوز و که یک بر یک

حکایت برادران یوسف علیه السلام

ایشتمدی بر حکایت بس غریب حصه الور هر کیمه اوله نصیب ایشت ایمدی
اون برادر قحطدن ایدوب غلو واردیلر یوسف قتینه اغلیو
عجز ایله ایتدیلر اکا عرض حال کیم ایرشدی جانه جور قحط سال
یوسف صدیق چونکم اولزمان بو قصیله رویزی اتمشدی نهان
وار ایدی بر طاس اوکنده اشکاره اوردی ال اول طاسه و طاس اتتدی زار
دیدی اولدم یوسف حکمت شناس کیم بلور میسز نه سویلر اشبو طاس
دیدیلر کیم ای عزیز نیک نام فهم ایدرمی طاسدن کمسه کلام
دیدی یوسف طاسه اوزی درست اکلامنی فهمکز زیرا که سست
دیر سزک بر قرداشکز وار ایمش حسنله صانکه شمس پرانوار ایمش
طاس دیر کیم یوسف ایمش اکا نام حسنله افزون ایمش سزدن تمام
بر دخی ال اوردی طاسه اول زمان دیدی کیم دیر اشبو طاس نی زبان

أیلمش سن سزا آنی محبوس چاه | قورده تهمت ایلدیکز بی گناه
صویدیکز کل کبی اول نازنین | قانله کلکون ایدوب پیراهنی
أیتدیکز یعقوبه آنکله فسون | اولدی اعمی اولقدر کاغلادی خون
أوردی اول طاسه ینه آل بردخی | ینه طاس آوازه کلدی ای اخی
دیدی طاس ایلرکه آنی صاندیکز | اول حزین یعقوبی چوق اغلاتدیکز
کاو ایتمز قردشینه بویله کین | اویاتك اللهدن ای کافرین
کرچه کیمسز آنی چاهه صالدیکز | جمله کز چاه بلاده قالدیکز
کرچه کیمسز آنی هیچه صاندیکز | بلموب سیزی طوبه ایتدیکز
أیشدوب اول قوم حیرانه قالدیلر | اولدیلر دمبسته بیجان قالدیلر
کورا ولهجیمی اوکیم بو قصه | أیشدوب الماینه بوندن حصه
سن بو قصه یه همان قیلمه نظر | کندوحالکدر سنك ای بیخبر
بی وفالك کیم سن ایتمش سن آنی | بی حیالك کیم سن ایتمش سن آنی
أورسه بیك سیل برکشی اول طاس ال | بیکدره بیر بی دیمکه اولمز محل
خوابدن قیلمز که بیدار اوله سن | کندو فضلکله کرفتار اوله سن
روز وشب جور وجفالر قیلدیغك | کفر وعصیان وخطالر قیلدیغك
یوزکه قرشو سنك ایلی وقار | بر بر آنی ایده لر جمله شمار
ایده سن آوازه طاسه چو کوش | ذره دکلو قالمیه باشکده هوش
ای اولی مانند موزر بوین | دردایله مجبوسی طاس سرنکون
أوتمه غافل کیم بو طاس آسمان | سرنکون بر طشتدر کیم طولوقان
طاس ایچنده کر قالورسك مبتلا | ای بچه باشك دونر چون آسیا
معرفت پیریله اوچ ای خوشناس | ایتمدین رسواسی آواز طاس

سؤال مرغ دیگر

دیدی مرغ

دیدی مرغ بیری کای پیشوا | أولمی کستاخلق ایدهرروا
برکشی کستاخ أولسه بی عظیم | آنده اولوری کاهیچ ترس وبیم
وارسه برکستاخ کر اول حضرته | نیجه اولور حالی صالسه فرقته

جواب هدهد

هدهد آنی أیشدوب وبردی جواب | دیدی کیم ای سالك راه صواب
بدکه هر کیمده که اهلیت أولور | محرم راز الوهیت اولور
محرم راز اولنلر اولور روا | أیلسه کستاخلق أول دایما
لیك مرد راز دان وراز دار | قنده کستاخلق ایدر کستاخ وار
مرد حزیندن واشتر بانکه وار | قانده اولور پادشهله راز دار
أیتسه کر کستاخلق ایدوب خطا | بلکه جانن ودینن ایلر هبا
أیتسه کر کستاخلق مرد سپاه | کوشمال ایلر آنی آننده شاه
اولسه کر کستاخ شاهك محرمی | أولمز انکله برابر عجمی
هر کیمه کیم پادشاه اولور محب | آنی کستاخ ایلر البت فرط حب
شور عشق آنی که سرکردان ایدر | آب اوزره دمبدم سیران ایدر
أیلسه کستاخلق اول خوش دیر | کیم شراب عشقله سرخوش دیر
آتش اوستنده سلامت اولور | مرد مجنونه ملامتی اولور

حکایه دیوانه خدا با غلامان عمید

وار ایدی بر حال دار بر مرد بد | آکا دیرلردی خراسانده عمید
یوز غلامی وار ایدی کیم ماه روی | سرو قامت سیم ساعد مشك بوی
جمله زربفت تاج ایدی زرین کمر | کردنه سیمین اوزنده طوق زر
کیدوکی هپ اطلس و دیبا ایدی | بر بر یندن نازك و زیبا ایدی

اسب تازی‌یه اولوب گاهی سوار ایلر ایدی گاه سیر و گه شکار
بو صفتله کیمله کورسه انلری اشن ایدی کیم اولیدی چاکری
آنده بر دیوانهٔ پر معرفت ژنده پوش و پا برهنه خوش صفت
انلری چون کوردی بو دار اتله طمطراق و حشمت و آلات ایله
دیدی کیملردر بو قوم پر سرور کیم سراسر حسنله مانند حور
خواجه بکبیری اکا وردی خبر کیم عمیدک قوللریدر سر بسر
چونکه دیوانه ایشتدی بو سوزی آسمانه قلدی و ندردی یوزی
دیدی ای عالملره پروردکار کور عمیدک قوللرین ای کردکار
اوکرن اندن بنده پرورلک بولن کورنلر سنه کامران بسلر قولن
بو بله حال اهلی ایسک مسرور سن ایلسک کستاخلق معذور سن
کردکلسک ایتمه پرواز بلند ایلمه کندو اوزیکه ریشخند
ایلیوب کستاخلق دیوانه‌لر غم دکل کر نار عشقه یانه‌لر
ایلمز بو قوم فرق نیک و بد بلورلر انجق کیم اولدر فرد واحد

حکایت دیوانهٔ دیکر

بر عجب دیوانهٔ شوریده حال تن برهنه پادشاه بی کمال
قش کونیدی برف ایدی باران ایدی آچ ایدی دیوانه هم عریان ایدی
شدت سرمادن اول مرد خدا واردی بر ویرانه‌یه ایلدی التجا
چونکه اول ویرانه‌ده ایتدی پناه باشنه بر طاش دوشدی ایتدی آه
باشی یارلدی و قانی اولدی روان دیدی کیم ای پادشاه انس و جان
پس دکلمی آچ و عریان ایلدک هم باشم یاردک بوزم قان ایلدک
اولکه جانی محرم دلدار اولور آنده بو بیله حاللر بسیار اولور

کاه اولور کیم محرم درکاه اولور کاه اولور هم بند طفل راه اولور

حکایت حکومت کردن امیر کاریز

وار ایدی کاریزده بر خوش صفت قونشیسنده بر حرامی عاریت
آلدی و کندی دکرمندن بیکا غالب اولدی ناکهان اچغا اکا
چونکه باتدی و بر صو ایدی سری کلدی بر قوم دخی اول زمان یدی خری
صاحب خر کلدی دعوا ایلدی حاکم کاریزه شکوا ایلدی
چون امیرک قوشوسنه کلدیلر قصه‌یی بر بر حکایت قلدیلر
دیدیلر فرمانه سنکدر ای امیر اولمشز دردسکه بن فرمان پذیر
کیمه لازمدر غرامت سویلکل لطف ایدوب بو مشکلی حل ایلکل
دیدی تضمین ایلدم انی بو خری اکا کیم قوردی صالیدر سربری
اکا لازمدر غرامت لیکن آن خر بهاسن آندن آلسن هر همان
کسه‌یه بونده غرامت یوقدرر جمله کاری ایتسلن هیچ حقدرر
حال خانه‌نان مصر قل نظر ایتدی بر مخلوق انلرک کذر
بس تعجب ایتمه کیم دیوانه‌لر کسب حالت ایلسه حقدن اکر
تا او حالندن اولوب مستانه وار سویلیه هر نه اولورسه آشکار
جمله اندن اکا سویلرلر قموو جمله آندن آلی اوسلر همو

حکایت قحط مصر و جواب دیوانه

مصرده بر قحطلق اولدی بر زمان خلق الحمدی اوسته ویردی حیات
خلق اکثر آجلقدن ویردی جان بعضیسی هم نیم مرده ناتوان
کوردی بر دیوانه انی ناکهان دیدی کیم ای خالق کون و مکان
چونکه رزق دکل بو عیلک ای پادشا ازرادیدکر بولاری بار الله

اهل دل كسلح اولوركاه اولور — عذر أستر اولر زمان كه آكاه اولور
حالت ايرو ب كلدك ايتسه ناكهان — طلتولر لاف عذريني استرلر روان
كاه اولوركيم محرم اسرار اولور — كه وجودندن دخي بيزار اولور
هرنه كيم ديوانه ايلر لا جرم — عفو اولور چون اولدي مرفوع القلم
هرنه كيم ايتسه بيان وبخشي اول — حق تعالى جمله سن ايلر قبول

حكاية ديوانه ديكر

اولدي بر ديوانه زار و ناتوان — بس كه طوتدي طاشه آني كودكان
قجدي آخر كيردي بر ويرانه يه — كنج ويرانه يار ر ديوانه يه
واردي بلجه مي اول خانه نك — طولو ياغدي باشنه ديوانه نك
يارده دي باشن قانن ايتدي روان — آنده بيهوده سوزه آچدي زبان
بلمدي طشيمي ياغان يوخسه طولو — ويردي دشنام ايلدي آنده غلو
ديدي اي مادر نه نالونك طور ر — اوستمه باشم ياردي بكو زبركل كورك
بعده بلدي كه طولو در يغان — نادم اولدي سوكدكندن اول زمان
ديدي يا رب بلمدم معذور ايدم — سهو قلدم غفلتيله كور ايدم
ايلمه مأخوذ يا رب وير امان — هرنه ديدمسه بنم اي مستعان
اورسه بو ديوانه كيم بويله لاف — ايلمه انكار اكا صنمه كزاف
اولكه دايم مست ولا يعقل اوله — بي نوا و بي كس و بي دل اوله
عشقله راه خردن دور در — عاشق و ديوانه خود معذوردر
طوت لسانك ايلمه انكار اكا — بوخسه اذنك بو ضرر ايرسه اكا
خلق عيبندن لسانك دور طوت — عارف ايسك جمله معذور طوت

حكاية شيخ واسطي رحمة الله عليه

واسطي كيم

٦٦

واسطي كيم مست و سركردان ايدي — حيرتيله بي سر و سامان ايدي
ايلدي قبر جهود اوزره گذر — عبرتيله آنلره قلدي نظر
ديدي بونلر جمله هپ معذوردر — كرچه بونلرده عقل غفلت دوردر
بو سوزي بر منكر ايشتدي مكر — كلدي انده قاضيه ويردي خبر
شيخي دعوت ايلدي قاضي دوان — ديدي تهديد ايله اي شيخ زمان
اوسنو حرف منكره قاضي دكل — جمله اهل دين اولور راضي دكل
واسطي ديدي كه بو قوم تباه — اولمسه حكم ايچه كر معذور راه
ليك حكم حقده هپ معذوردر — حق امري جمله مقدوردر
سنده انلر كبي اول وار اي كرام — سن دخي معذور اوله سن والسلام

سؤال مرغ ديكر

ديدي مرغ ديكري كيم بن عاشقم — جمله دن آزاده رند صادقم
چون بجا مسكن اولوبدر قاف عشق — اوردم بن كيجه كوندز لاف عشق
دهردن قطع علايق ايتمشم — نامي بن تا كه عاشق ايتمشم
عشقده هر دم بكا چون كار و بار — هر كسك كاري دكلدر بويله كار
دلده بن تخم محبت اكمشم — عشق ايچنده چوق جفالر چكمشم
وقت اولدي كيم ايرم دلداره بن — نقد جاني صرف ايدم دلداره بن
چشم جاني وصلله روشن ايدم — مجلس ايچره دست در كردن ايدم

جواب هدهد

ديدي هدهد اكا كيم چوق اورمه لاف — عشقده صغر لاف و عشق اولمز كزاف
كر نسيم دولتك ايرسه يار دن — پرده رفع ايتسه روي كاردن
بس سني جذب ايتسه كندو كارينه — داخل ايتسه خلوت اسرارينه

لایق اولور اولرمان دعوی سکا / کوستر بر معنی اول دعوی سکا
عشقی آندی جانکه تا اثر ایدر / جانکی جمله جهاندن سیر ایدر

حکایة در خواب دیدن مرید بایزید را

کندی چون دار جهاندن بایزید / خوابده کوردی آنی بر خوش مرید
اول مرید اکا دیدی کای شیخ پیر / کیم سکا نه قلدی منکر له نکیر
دیدی کلدی چون اول ایکی نامدار / بکا صوردی سانکه کیمدر کردکار
دیدم انلاره که اولمز بو سوآل / نه سزه و نه بکا هرکز کمال
کیم دیسم کریمدر اول الدن بس / بو سخن بندن اولور مطلق هوس
اول دیسه قولدر اول آشکار / اول زمان بن قول اولوردم نامدار
کوربکا قولم دیمزسه اول اله / بن قولیتم دیدیکم اولور کناه
اولمز اسم بنده لکده باسند / قولیم دیدیکم اولمز سودمند
بن آنک عشقنده بر افکنده یم / وار امیدم کیم دیه اول بنده یم
کوجدامو قولیتر عاشق اولور / عاشقم دیمک اکا لایق اولور
عشق سندن اکا اولورسه اکر / ساکه لاتعدیرسه اول ای پسر
ذی سعادت که اول سکا عاشق اولا / خلعت عشقی سکا لایق اوله
اختیار اندن در سندن دکل / اشبو کارده لایق سز بن دکل

حکایت درویش عاشق خدا وجواب هاتف

اولدی بر درویش چون عشقیله زار / آتش عشقیله نایم لی قرار
نار عشقه یانزروب اول وارنی / ایشدن فریاد ایلردی زارنی
جوش ایدروب شور محبتدن دلی / دوشمش ایدی مشکل اوزره مشکلی
یوللر اوزره اوتوردی بیقرار / دیر ایدی واغلر ایدی زار زار

نیجه بر بو نار حسرتیله پس / نیجه بر بو درد فرقتیله بن
اغلمقدن دیده ده یاش قالمدی / نفرت ایتدی یار و بولراش قالمدی
کریه واهیله اولدم دربدر / شمدی یاش یرینه کوزدن قان اقر
دیدی هاتف اکا کیم جوق اورمه لاف / سن نذنه بو عشقه دوشمشسن کزاف
دیدی کیم بنی آکا دوشدم مکر / اول بکا دوشدی ایدوب خون جکر
بن نیم کیم آتش عشقه دوشم / اول بکا دوشدی که اندن سرخوشم
بن نه ایدم اول بنی ایتدی زبون / اندن اولدی دیده و دل غرقه خون
دوشسه جانه عشق ربانی اکر / بلمه کندکدن آنی ای بی خبر
سن ضعیف و عشق بو کار عظیم / قندن لایقدر سکا اولمه سقیم
کر سکا اول عشق دیرسه ای غریم / بنده کند و اطفیدر اول والسلام
قوی بو کاری او به نفس ضایعه / محو کل اول صنعنی قوی صانعه
ست عجب اثر سایه فنه کاره سن / هیچ کاره بر عجب آواره سن
حاضر اول وقتکده رب ایتمه صغین / عشقه و عاشقه عیب ایتمه صقین
راحی عشقک سر بنه سن اثرمدی / روی معشوق نهانی کورمدک
آدین ایشیدرسن آنک سن همین / کورمدک ایسته کبی اولمز یقین
عشقی معشوقدر بو زلده سیر قل / جونکه کوردک ذاتی ترک غیر قل
کن کر تردسنده کندوکی بسن ای فلان / دیندن ایماندن جیقرسن بی کمان
عاشق اول کج بود الله نابوددن / عشق کاری کور بوری محموددن

مهمان شدن شاه محمود در کلخن

بر کیجه محمود شاه کامران / واردی بر کلخنه اولدی میهمان
کوردی کلخنجی آنی جون اول زمان / دوشدی ایتنه خاکستر همان

ایلدی تعظیم یعنی کیم شه هی … قویدی شاه و کندی بر نان تهی
شاه اول اوردی اول اکمکدن یده … عادت وار ایکن انله شکر ایدی یدی
شه دیدی کر بو کیجه بو کلخنی … عذر ایلدیسه اولار رودم بن آنی
عاقبت چون کیتمکه عزم ایلدی شاه … دیدی کلخنجی اکا کای پادشاه
اوشه کوردی خانه‌دن ایو امنز … نی تکلف اولدیکوز مهمانمز
میلکز اوسه بر داخی ای کس … یوقدر بر تکلیفمز سوز مختصر
میلک اولمزسه کرای شاه جهان … کلخنده اکسدا اولتم مهمان
لیک بر اوغوره او نوبته بنی … کرچه سن شاه جهان بن کلخنی
سونلر یدن حظ ایلدیه شاه جهان … یدی کره داخی اولدی مهمان
روز آخر شه دیدی ای کلخنی … ایسته بر شی بر منت ایلدم سنی
دیدی عرض حاجت ایتسم بن کدا … شاه ایلدر بخیل بلمزم آنی روا
دیدی ایسه حاجتک ای میزبان … تا ویرم آنی اکر اولورسه جان
دیدی اولدر حاجتم کیم کاه کاه … کلخنم تشریف ایله پادشاه
کر قدوم شه میسر در یکا … جمله عالم مسخر در یکا
شهریار او دوستی چوق در سنک … لیک بر کلخنجیسی بو قدر ایدی
شاه اکر کاهی کلورسه کلخنه … کافرم ویرسنم آنی کلسنه
چونکه کلخنده اچلدی دولتم … بس شقاوتدر بو بردن جلم
بونده بولدم دولت عظمایه بن … بوخی ویرم ملکت دنیایه بن
چونکه سندن کلخنم روشن اولو … بنه سندن ایستک بکمسی اولور
بن نه دنیا ایسترم نه تاج و تخت … سنسن ایخو ایستکم ای نیکبخت
بت نه لازم کیم اوله شاه جهان … باکه بسدر شاه اولورسه مهمان

٨١

عاشقه کر عشق جانان کار اولور … اکا عین عشق جانانه یار اولور
ایسترم کیم عشقم اره نو بنسو … ملک دنیا عشقه نسبت بنم چو
ینده غیری ایرشسم عشقه بنت … میل قطره ایلمز بحره ایرشن
عاشق اولدر دل ویروب دلداره … باتمیه لطفنه و آزاره بنه
هر نه دکلو عاشق اولورسه کشی … ینه عشقه طالب اولمقدر ایشی

طلب کردن سقا آبی از سقا

کوردی بر سقایی بر سقا دخی … دیدی باکه صو ایچور کل ای اخی
دیدی اول سقا اکا ای نوجوان … وار سبیل مشکلده هم آب روان
کند وصویک وار ایکن ای یار خو … زی عجیب کیم صو دیلر حمال صو
دیدی صو ویر باکه ای شوریده حال … کندو صوییدن بکا کلدی ملال
اولدی جنتدن دل آدم چو سیر … آنکچون کندوسی اولدی دلیر
دوشدی چون عشق جدیده رغبتی … صاتدی بر قاچ بغدای اچون جنتی
اولدی عاری دوردی دوشدی جاننه … تازه لندی عشقی نو اولدی بنه
آنی تا چون ایلدی عشق بر نوی … ایلدی نابود کهنه‌سنی نوی
چون وجودین جمله افنا ایلدی … هیچ ایله کوکلن تسلی ایلدی
اوز وجودندن کچوب اولدکشی … اولمدی اول دکمه کیشنیک ایشی

سؤال مرغ دیگر

دیدی مرغ بریسی کای اهل حال … ظن اولدرکا ایلدم حاصل کمال
چوق ریاضت چکدم اولدم خسته حال … تا ایرجه دینه ده کسب کمال
بن که حاصل ایلدم بر بویله کنج … بس نه لازم کیم چکم صحراده رنج
چونکه اولدی مقصدم حاصل بنم … کیتمکم سیمرغه بس مشکل بنم

جواب هدهد

ديدي هدهد كاي أهل غرور بنلكنده أوز مرادندن نفور
كل أنانيتله مغرور اولمغل معرفتده دايما دور اولمغل
ديو نفسدن يس كه بولمشسن سرشت أيلمش ابليس مغز كره نشست
بنجه بر نفسه كرفتار اوله سن مبتلاي ظن و پندار اوله سن
نور پندار ايله پكل ذهب نار در سن صانورسن ذوق أول ايثار در
عزة اولمه سالك مرد ره اول نفس و شيطاندن صقين كل آگه اول
يول اوراق خصمك قوي سن بي سلاح ايمن اولمه بولمغ استرسك فلاح
ايله عرفان ايله دفع شر نفس اولدي زخم كرده درمان كوفس
نفسدن كر نور اولورسه آشكار اكا مغرور اولمه كيم اولور او نار
يول قراكودر ديو اوصا مغفل نور كوردم ديو ناره يا مغفل
كند و پندار كدن اول فارغ اول تا قبلكده بر اولا رد و قبول
چونكه بر ذره پندار دن يوق فجيبلك نقطه پركاردن
تا كه قالدي بر ذره پندار ده يوق وجودك ذره جه مقدار ده
ذره جه اولسه وجودكدن أثر بت پرست اولدك كافردن بتر
وارلغيله كوربنورسك بر نفس مبتلاي قهرسن اي هيچ كس
اوله سن پندار ايله اي خودنما روزكار اورر سكا دايم قفا

حكايت شيخ ابو بكر نشابوري

شيخ ابو بكر نشابوري مكر أيلدي بر قاج مريد ايله سفر
بر حمار شيخ اولمشدي سوار بر قوارت اوردي تا كه اول حمار
شيخه اندن كلدي بر حالت روان نعره اوردي جامه سن يرتدي همان

شيخ چونكه

82

شيخ چونكه بويله بر كار ايلدي كيمي عيب وكيمي انكار ايلدي
ايتدي بر خير مريد انده سؤال كيم ندندر شيخه بويله وجد حال
شيخ ديدي ايلدم چونكه نگاه طولدي اصحابيله كوردم جمله راه
اردم اوكوم جمله كنج بكده مريد ديدم اولدم بايزيددن بن مزيد
كيم نكابر جمله خدمتكار در حشر اولدقده اوميد موار در
كيم اولوبدر محشر كوتده سرفراز اوله بنده اوليا اهل نياز
ديدي بن بو فكري ايدركن مكر طعن ايچون بكا حرام وبردي خر
يعني هر كيمكه اورر بن بويله لاف كون خروبر جوابيني كزاف
جانمه آتش براقدي بر ملال باكه اندن حاصل اولدي اشبو حال
تا كه عجب وكبر ايله مغرورسن سن حقيقت مذهبندن دورسن
عجبي ور باده غروري ترك قل نفسده اولان حضوري ترك قل
هر زمان عجبيله بر لون اولمغل كبر ايله مانند فرعون اولمغل
تا كه وار دركسنده سنكلكدن نشان مؤمن اولمزسن منافقسن همان
كرمز وبادن اولاسن سن ايمن ايكي عالم دشمندر اولور همين
جهد ايد وبكر بنلكك ايتسك فنا مدركي ظلمتده و بورسن ضيا
بن ديمه زنهار كورورسن بلا بن ديمكدن اولدي شيطان مبتلا

خطاب حضرت حق با موسي

حق تعالي ديدي موسايه كه وار ال شيطاندن نصيحت آشكار
ايتدي موسايه بو سوز غايت اثر راست كلدي بو لك ابليسه مكر
ايلدي ابليسدن موسي سؤال اول جوابي كيم ديمشدي ذو الجلال
ديدي چو قدرده [illegible] بن ديمه تا اولميه سن بن كبي

کر اولورسه سنده قلجه زنکلک   کفر اولور اول بر کز اولمز بنده لک
انتهاسی بو یولک نا کما ملک   بخششی نامی عاشقک بل نا ملک
کیم بو یولده هر کیم اولور کامران   باشنه بیک طاش اورر لر هر زمان

القول بالتمثیل

دیدی بر خوب بولنک کر جزائی   مبتدی ایتسون فکر کوده یری
کیم اولوب مستغرق بحر شهود   اولمیه عیننده بحر کبی بر وجود
کیم آکا بر نسنه کر ظاهر اولور   غره اولوب ناکهان کافر اولور
سنده اولن فتنه و خشم و حسد   سکا کورنمز کوزکده وار مدد
کرچه سن کورمزسن آنی زابها   لیک آنی هپ کورر مرد خدا
بس وجودک کلمجی بر ازدها   کیجه کوندز خدمت ایلرسن اکا
ایلیوب اول اژدهایی پرورش   خاض ایلرسن اکا خواب و خورش
بلکه اصلا خاکله خو ایدر تمام   بو عجب کیم ایکسی داخی حرام
سن بو ایکی نسنه اولدک اساس   کیم بری اولدی نجس بری خنزیر
هر نه کیم وار دلدن اوزکه ایله بک   هم حرام اولدی بلاشک هم نجس
سن دن و تندن خبثی کورسک اکر   بو یله فارغ اولور میدک مکر

حکایت شیخ باسکو سوال سائل و جواب او

وار ایدی بر شیخ و بانته سکی   چکمز ایدی هرکز آندن آنکی
دیدی بر سائل آکا کای اهل راز   نیچون ایتمزسن بو سکدن احتراز
دیدی بو تک ظاهری اولدی پلید   باطنمده وارلیکی ناپدید
اولکه آنک ظاهر ننده رعیان   باطنم جمله اولمشدر نهان
باطنم چون ظاهر سکدن بتر   بس او سکدن سو بلدیم یکدر

سکه کو

83

ساکه کر اولورسه بر شی سد راه   بس بر آندن در بلورسک کوکاه

حکایت عابد دراز ریش

حضرت موسی زماننده مسکی   وار ایدی بر عابد بس متقی
کوچه ایلردی عبادت روز و شب   بولمز ایدی باطنی ذوق و طرب
بر صقالی وار ایدی غایت دراز   کاه طارردی آنی ایدوب نماز
دیدی بر کون موسیه کیم ای کلیم   ای سنه سالار راه مستقیم
طوره وار دقلده خدادن ایت سوال   کیم نیچون یوق بنده هرکز ذوق حال
صوردی حقدن بو سوزی چونکم کلیم   موسیه و یردی جواب اول کریم
کیم آنک طاعاتی نا مقبولدر   کیم دمادم ریشنه مشغولدر
کلدی موسی آکا چونکم سویلدی   صاقلینی یولدی و یاد ایلدی
کلدی موسایه چو جبریل امین   کیم صاقلینه مقیددر همین
طاره دوغی یولد و غی هب ریشندر   ایکیسی داخی همان تشویشدر
هر نه کیم اولسه سکا حقدن حجاب   مانع اولور کر خطا کر صواب
ای صقال مشغولی اولن دردمند   نیجه بر اکلدرسنی بو ریش خند
شیخ بو صورتدن اولور مرد خدا   ای صفالندن اوتانمز بی حیا
بر کون اولور غرق ایلر دریا سنی   توبت ایلرسن صقالدن ای زنی

حکایت فتاده شده دراز ریشی بدریا

بر بیوک صقللو ایکن بر زمان   دوشدی دریایه کیدرکن ناکهان
کوردی ساحلدن آنی چون بر پار   دیدی اول نقریانی بولکدن کیدر
دیدی یوق باد کل ریشمدر   بحر و بر که بلکه تشویشمدر
دیدی ریشک بو ایسه ای ناتوان   کندوکی سن غرق دریا بل همان

خوش بنجه فقر اولسه کر بو ریش و صوف … لیک بنجون فقر ایتمیه تیس و خروف
سنکه فکر ایدرسن زمانی بر لون اولور … ریشنه مغرور اولن فرعون اولور
نفس و شیطان اولدی فرعونک سنک … طوت کلیم اسا صفا الدن ایتسنک
اولمه بو فرعونلدن هیچ یار … جنک ریشله ریش قل مردانه وار
فخر ویرمز آدمه موی و صقل … اهل حال اول مقال و قیلدن وازکل
یار ایدر عرفیجه ریش چون … فکر مرهم ایله کل بو ریشه ایچون
بلمه کندو ذاتکه عزت ایچون … ایله جاروب ن خدمت آنی
دین یولنده اول کشی فرزانه در … بلمیه کیم ریشنه شانه تدر
دایم اوله کانه زلی آفتاب … با اوله دهقان اوله بی جوی آب

حکایت صوفی و خرقه شستن وی

خرقه سن یا یقردی صوفی کاه کاه … قیلدی ایدی کور بو زنینی ابر سیاه
خرقه سی چرکین اولدی عاشقانه نک … باشنه جمع اولدی فکر دینه نک
وار دیدی صابون المغه اول ناتوان … کوردی بو ترتیبی قیلدی بولوت همان
دیدی صوفی فالمیوب صبر و سکوت … بن مومن الماغه کلدم ای بولوت
صاعقه صابون الورم بن بو محل … من سنکچون بو مشتم صابونی ال

سؤال مرغ دیکر

صوردی مرغی بیکسی کای محترم … بو سفرده نه ایله بن شاد اولم
لطف قل بلدر بکا تاشاد اولم … رشد حاصل ایلیوب آزاد اولم
بو سفرده رشد کاز ملدر ایره … تا که رشد ایله مرادینه ایره
بیلنه بو قدر چون بعین شد عنیب … ایلرم خلقه دمادم طعن و عیب

جواب هدهد

دیدی هدهد انکله

84

دیدی هدهد انکله شاد اول … بنده ایسک جمله دن آزاد اول
چونکه جانک انکله شاد اولور … جمله رنج و غصه دن آزاد اولور
جمله عالم انکله زنده در … انکله زنده فلک کردنده در
سن دخی بس انکله خرم اول … دنیه و عقباده شاد و بیغم اول
آندن اوزکه وار میدر ای هیچ کس … کیم انکله شاد اوله سن بر نفس

حکایت مرد مجذوب

بر عجب شوریده مجنون وار ایدی … کیجه کوندز مسکینی کهسار ایدی
اولمشیدی واله و آواره و مست … وحشلر له اولمشیدی همنشست
بر کیشی وارسیدی یانینه روان … اکا بر حالت کلوردی اول زمان
تا یکرمی کون اولنجه صبح و شام … رقص ایدردی و دیر ایدی اول مدام
مردو تنهایم و هیچ اینوه نی … ای همه شادی و هیچ اندوه نی
یعنی تنها بوزکه هیچ اغیار یوق … ای غموشادی محن و افکار یوق
دل کانون کلر اوله ردا اولمز ایدی … اکادل و بر کیم دل اولمز آنده رد
شوقی بر لو کو کلدر اولسه مبتلا … سالک اولماز اولمیه هرکز روا

حکایت مرد عاشق

وار ایدی بر عاشق زار و نزار … جان ویوب رکن اغلر ایدی زار زار
هدهدی مسکن بیری سی ایدی سؤال … کیم نچون اغلرسن ای شوریده حال
دیدی اغلرسم نه بلدر ای حبیب … کیم انکله درد اولدی عجیب
دیدی هدمدم چونکه انکله در کوکل … سالک اولماز اولمدی مشکل دکل
دیدی هر کیم کوکلی انکله اولا … اکا اولماز اولمدی هرکز روا
بولسه کر مرد لحد ایله وصال … اکا اولماز مطلقا اولور محال

واقف اولسڭ كر بو سرّه بر زمان … شاد كلدن ايله سن بر كز جهان
هر كيم آندن وار لعندن شاد اولور … اوز وجودن تركيله آزاد اولور
شوق كلدن شاد اولن بلبل كبي … كل اجل دايم جهانده كل كبي

كلام مرد عزيز بالتمثيل

بر عزيز ايلردى تمثيل تمام … شاد لكله ايلرم عيش مدام
كيم آنڭ كبى افندم وار بنم … بيله ليكن پسندم وار بنم
سنكه عيب خلقله مشغول سن … سن غيبندن حقڭ معزول سن
بس كه هر ساعت اولورسن عيب بين … شو بيله بل كيم اوليمزسن غيب بين
خلق عيبين كورمدن آزاد اول … عشق غيب مطلقيله شاد اول
غيرڭ عيبنده اولورسن بصير … كندو عيبڭ كورمده اولورسن ضرير
سن اگر اوز عيبكه مشغول ايدڭ … نيجه بو زمبڭ عيبله مقبول ايدكز

حكايه عيب كردن مست بمستى ديكر

وار ايدى بر مست لا يعقل كشى … كيجه كوندز شرب خمر ايدى ايشى
بر كوه آچمشدى زياده چوق شراب … اولمش ايدى حالى بالكلى خراب
كوردى بر هشيار آنى بو يله حال … كيم اوزندن كچمش اولمش بى مجال
بر چواله قويوب آنى اول زمان … اوينه آلوب كيدركن ناكهان
كوردى بو حالى ايله بر مست مدام … ديدى اول مست اول آكا كى حرام
آز ايچيدڭ بو شرابى اى فلان … اولميه ايدڭ تاكه رسواى جهان
ديدى عيبكدن طولو در بر چوال … غير عيبندن ايدرسن قيل و قال
عيبنى اولدى اوكيم عاشق دكل … سر غيبى بلمكه لايق دكل
عشقدن كر سنده اولسه بر نشو … جمله عيبى كورر دكسن هنر

عاشق شدن مردى

85

عاشق شدن مردى بازن

وار ايدى بر عاشق شوريده دل … عاشق ايدى بر زنه بر بيچه بيدل
اول زنڭ عيننده وار ايدى بكر عيان … يار چه يراق بلدى بيچه زمان
عاشق آندن اولمز ايدى باخبر … كرچه ايدردى آكا هر دم نظر
اولسه عاشق عشق جانانيله زار … زوجنى اولمز آكاه كن عيب يار
عاشق اولور عشق جانانيله كيم … حبك الاشياء يعمى و يصم
چونكه مجازى عشق ايدى بولدى زوال … ايردى چون معشوقدن آكا ملال
عشقى الفصه اولوب نقصان پذير … چون وصال دلربادن اولدى سير
ظاهر اولدى آكا عيب چشم يار … ديدى نه وقت اولدى بو پيدا آ [شكال]
ديدى عشقڭ اول زمان كيم اولدى كم … بو چشمه اولى لازم بو ايدى وار ايدى هم
عشقكه چوق ايكن سنڭ اى دير زمان … عيب عينمده اوڭدم اولدى عيان
نيجه بر بو وسوسه ايله شور دل … كندو عيبڭ بر كوره اى كور دل
نيجه بر ايل عيبنى كوررسن كوزڭ … كور نيجه معيوب بس بو قلهڭ اوزڭ
كندو عيبڭ كرسكا اولسه عيان … اوزڭ در دل غير عيبن اى فلان

حكايه محتسب مستى را وجواب او

محتسب بر سرخوشه اوردى حد … ديدى سرخوش آكا كيم اى نيك خود
سكر ايچون بر سبب در كر ايدى حرام … بنده ارتق مست اولور دركن [مدام]
سنڭه مستلك حددن افزوندر نهان … سانكه آندن مستلكى اولمز عيان
حددن افزون باكه چوق تيمار ايكن … كندو عيبكدن بو بزسندن اوتن
كندو نفسڭ اوله مادب قيل … عمرو زيدى بعد از آن تعيب قيل

سؤال مرغ ديكر

صوردی مرغ ایوی کیم ای رهنما / نه قلایم آنده وارنجه رجب
کردیسه سیمرغه ایت بنی بن طلب / بلمزم نا ایسته سم انده عجب
قنغی شیدن جمله شیئدن احسنی / تا وارنجه ایستسم آندن آنی

جواب هدهد

دیدی هدهد احسن دنیا اودر / ایکی ایسته جمله‌ئی تا اسا اودر
جمله‌ئی کون ومکاندن یکدر اول / هرنه کیم استرسک آندن یکدر اول
ذره جه کر آنده اکاهلی اولا / جمله‌ئی اشیادن اکراهلی اولا
کر مکاندر اولسه اول خلوت سرا / ساکنی اولور جمله ذراتی آشنا
کیمکه یول ایلنه اوعالی حضرته / قنده میل ایلر مراد شهوته

حکایت شیخ علی رودباری

اولدی کیدم بو علی رودبار / دیدی جانه کلدی درد انتظار
آسماندن قابولار ین اجد بکا / باسته مسند ایله عنبر مجدلی
جنت ایچره دوزدیلر مأوا بکا / دوشدیلر فرش دیبالر آکا
حاضر ایتدیلر بکا آب زلال / قدسیان ایلدیلر اکیم هم مقال
شکر ایله شاد وخرم اول مدام / کاولمزدی هیچ کمسه بویله مقام
کرچه شاد اولدم بن اول توقیعدن / حکم الجان یا من تحتیفدن
بر عمر دیبا که و برد انتظار / بیلورم بن جنتی ای کردکار
دیر بکا کیم صانعا اهل شهوتم / کیم سنک تک مایل هر شهوتم
بزنه جنت نه جهنم استرم / عاشق عشوق دمادم استرم
کوزنی باقسدکه خاکستر اولم / سندن اوزکه ایستسم کافر اولم
کوز وایمانی بیلمزم بن ای غنی / بن سنی بیلورم آنجق بن سنی

بنده هرکز حاجتی یوق کمسنه‌ئی / جان سنکله‌تن سنکدر بن سنک
یا الهی حاجتم ایلمه رو ا / رهنما اول جانمه سندن بکا
حاجت اولکیم بنکلکمی الهی سن / بنده بندلک قالمیه‌سن قاله سن

خطاب حق تعالی با داود علیه السلام

دیدی داوده خدای مستعان / قوللرومه سویله کیم ای خاکیان
اولمسه جنت جهنم غالبا / قوللغنی کیز باکه اولمزدی روا
اولمسه کر اورته‌ده بو نور ونار / باکه اولمزدی سزک کله هیچ کار
بنده استحقا واردر دائما / کاپکه سز قوللق بلا خوف ورجا
اولمسه خوف ورجا وار بکون / بسن نیمله اولمز ایدی کار بکون
لایق اولدر بنکه سلطانم مدام / باکه قوللق ایده‌سز جاندن تمام
انلره دی جمله‌دن چکسون الین / طوتسونلر استحقاقله قوللق یولین
بنده ابروغن کیدرسون هر وار / جمله سن بردمده اونسون تار مار
یاقسون اوده هرنه وار جزو وکلی / جمع قلسون بره اولن کلی
بیله و برسعون اول کلی بر دم همان / باد عزتدن اوله چون بی نشان
اولزمان نکم جمله سی افنا اولور / جمله اول کلدن اکا بیدا اولور
کر سنی مشغول خلد وحور ایلر / کند ودن یل کیم سنی اول دور ایدر

حکایت شاه محمود وایاز

چون ایازی جا غزوده محمود شاه / تخته قویوب آنی ایلدی پادشاه
دیدی شهسن جمله بو لشکر سنک / سلطنت سورکیم قمو کشور سنک
استرم دایم که سن شاه اوله سن / اهل ملک ومنصب وجاه اوله سن
چون ایشتدی بو سوزی خیل وسپاه / کوزلرینه دوندی هپ اولدی سیاه

دیدیکیم هیچ بر پادشاه بنام   ایمدی بر قول ایله بو نجه احترام

لیک بو ایشده ایاز هوشیار   اغلر ایدی کیجه کوندز زار زار

آکاه دل بلورکه سن دیوانه سن   کندو سن بلمز عجب بیکانه سن

بنده ایکن شمدی اولدک پادشاه   نیچون اغلرسن ایدرسن هر دم آه

اتدی ویردی ایاز اول دم جواب   دیدی بلمزسن تو ای راه صواب

آنی بلمزسن که شاه انجمن   بنده سنی دور ایدی کندودن

بن قولی دور ایدی کوزدن پادشاه   کیم اولم هر لحظه مشغول سپاه

اولسه حکمده تمام ملک جهان   غایب اولم شاهدن بن بر زمان

قادرم هر خدمته الا که بس   ایستمم دور اولم آندن بر نفس

بندرم بن مالک و کار و بار   دنیده و بریمم آندن دید ای

طالب ایسه سن دخی ای اهل راز   قوللق ایله بیچه کیم اتمشی ایاز

روز و شب بوله معطل اولمغل   قوللق ایله بوله مهمل اولمغل

چون سنکچون هر کیجه ای بو الفضول   حق سماء دنیه ایدر نزول

سن نوم سن غفلتله روز و شب   بر بر کلور دیرنه ای بی ادب

اوچ عزتدن سنکچون کلدی بار   سن قو اغلنه قنی ناموس و عار

سن انکا اهل دکلسن ای دنی   آدم ایسه سن آکر اولور بینی

خلد و دوزخ ساکه منزلکاه اولور   صنمه بو ایردن دلک آکاه اولور

چون بو ایکیدن خلاص اوله انعام   صبح دولت ساکه بو سطوتر مدام

کلسون جنت مقام زاهدان   باغ علیین جای عابدان

بو بوکه اول الکاسن مرد اول   نه بوکه دل ویرنه آندن اکه اول

بو ایکیدن کچدیکیسه فرد سن   زن دکلسن عالم ایچره مرد سن

مناجات رابعه عدویه

رابعه بر کون دیدی کای مستعان   دشمنه ویرکل دنیایی همان

دوستیکه آخرت ویرشاد قل   ایکیسندن بنی آزاد قل

کرچه دنیا و آخرتدن مفلسم   غم دکل بردم سکا کرمونسم

بو بله مفلسلک بکا سندن یتر   کیم بکا مطلوب سندن سن یتر

دنیه و عقبایه حاشا ناظرم   سندن اوزکه ایستمم کر کافرم

کیمکه آکا مالک اولدی کل انک   دکمیه عالم قتنده پول انک

جمله موجود معدوم الوجود   مثلی وار الا که خلاق الوجود

هرشیه کیم ایسسدو واردر نظیر   اولدر ایحق لا نظیر و ناکزیر

خطاب حق تعالی با داود

خالق الآفاق من فوق الحجاب   ایتدی داوده بنده بر خطاب

کیم نه شیی کیم وار کون ایچره عیان   خوب و زشت و آشکار و نهان

جمله یه وار در عوض الا بکا   نه عوض نه ضد نه همتا بکا

یوق عوض باکه بکا قل بنده لک   ساکه جانم ایلمه جان کنده لک

ناکزیرم ساکه بن ای مرد خام   غافل اولمه بر نفس بندن مدام

بندن آیرو جسم و جانی ایستمه   هر نه کلسه ساکه آنی ایستمه

آندن آیرو ای طلبکار جهان   سن انکچون خلق اولمشسن همان

ایکی عالمده اودر مقصود کل   خالق کون و مکان معبود کل

بو جهانده چون هیچدر بالله حذر   هیچه صالمه سن آنی ای بیخبر

قلمه آندن اوزکه یه هرکز نظر   مایل اولمه هر نه کورسه ک قل کذر

بیدر آندن عمری کرجان ایسه‌ڭ   کوزده دل ویرمه ایمان ایسه‌ڭ

یافتن شاه محمود لات را و شکستن

ایلدی هندده غزا محمود شاه   صیندی کفارڭ بتن اول پادشاه
اول بتی بولدی که دیرلر اکا لات   اول کلیساده که دیرلر سومنات
جمع اولوب هندیلر آنده اول زمان   کلدیلر اکا که ای شاه جهان
لطف ایدوب معبودمز صاغ آڭ بزه   ویره لوم بو نرخ اعزی جوهر سزه
اولقدر یلواردی قوم ناسزا   شاه اصلا ویرمدی آنلره رضا
برکیشی دیدی که ای شاه جهان   صاتسڭ آنی سزه اولمز زیان
شه دیدی کیم قورقرم روز حساب   حق تعالی ایلیه بکا عتاب
دیه ایدر آزر و محمودی کوش   اولدیلر چون بت تراش و بت فروش
آتشه یاقدی آنی اول شهریار   بیك اوده کلو چقدی جوهر آشکار
شه دیدی کیم لایق لاتی کورڭ   حق تعالیدن مکافاتی کورڭ
بتلریکی سنده صندڭ ای پدر   بت کبی تا اولیاسن دربدر
دوست سوقیله بت نفسیکی باق   کوره‌سن جوهر حاصل اولور ساکه باق
چون ایشتدڭ حاجتیله قول الست   بس بلیدن ایلمه کوتاه دست
بسته عهد الست اولدڭ ازل   سرکس اولوب بس بلیدن حکم ال
چون ازلدن ایلدڭ اقرار آکا   آخرنده ایلمه انکار آکا
ناکزیر اولدڭ آنی قیل اختیار   عهدکه بالله وفا قیل تا نهان
چونکه اولدڭ بسته میثاق آکا   صککه جایز می که اوله سن عاق آکا

حکایت نذر کردن شاه محمود

دیدیلر محمود شاهه کاوات   چکدی هندا وستته جیش بیکران

شاه هندکر

شاه هند لشکری بسیار ایله‌ی   اول سبیدن شاه پر افکار ایدی
ایلدی حقیله عهد اول دادکر   کیم اکر بو لشکره بولم ظفر
هر غنیمت کیم الورم اولمزمانه   ایلیم نذر فقیر و عاجزانه
عاقبت چون بولدی نصرت شهریار   چوق غنیمت حاصل اولدی بی شمار
اولقدر اولدی غنیمتنی قیاس   عدینه قادر دکل حکمت شناس
قوللرندن بیرینه شه دیدی وار   ایله درویشانه بو مالی نثار
بنکه قلدم حقیله عهد ای کیا   لازم اولدی کیم ایدم عهده وفا
دیدیلر کیم بو نجه مال و کنج وزر   حیفدر کیم بهلك الله کیدر
پاسپاهه ویرکه چکدیلر تعب   یاخزینه ایله آنی ای عجب
شاه حیران ایلدی بو افتکار   قنقی کاری ایلیه تا اختیار
اول محلده کلدی بر دیوانه ار   بو الحسن آدلو عجب فرزانه ار
شه دیدی بونکله ایدم مشورت   کیم بو در هم نی غرض هم مصلحت
چون چاغردی آنی اول دم شهریار   ایتدی اکا بو اموری آشکار
دیدی کیم ای پادشاه محتشم   جمله کارڭ بر جوبه دکمز بو دم
حقله هیچ داخی کارڭ یوقمیدر   بو بخشی الدی بولیه جوقمیدر
بر کوت اولورینه دوشر ساکه کار   قل وفا عهدیکه آندن ایله عار
ساکه نصرت ویردی بولدڭ حق ظفر   سندن خی بو فکری کوکلکدن کیدر
کندوکارین ایلدی چونکیم خدا   سنده کندو کاریکی ایله ادا
اول زری محمود هب ایتدی نثار   عاقبت محمود اولدی شهریار

سؤال مرغ دیکر

صوردی مرغڭ بری کای کان ادب   نه بضاعت آنده ایلیه‌لر عجب

سویلگل آنی بن بیله آکه ... تا آنی ایلیم او عالی درکهه
شاهه زیرا تحفه لایقدر نفیس ... تحفه سز آدم اولور غایت خسیس

جواب هدهد

دیدی هدهد اکا کیم فرماننه اول ... ایلت آنی انده کیم یوق انده اول
هر نه کیم وار انده هپ موجوددر ... آنی ایلتمک چو نا محموددر
علم واردر انده و اسرار وار ... طاعت روحانیان بسیار وار
آنده ایلت سوز جان و درد دل ... کر ایدرسک آنده آنی تحفه قل
درد دلدن ایلسک بر آه اگر ... ار شور اول حضرته بو پی جگر
جای گاه آه مغز جاندر ... قشر جان چون نفس فانیدر
سوز درد عشق مغز جان ایر ... عاشق بیچاره بوله نان ایر
آب و نانی عاشقک بر آه در ... سوز آه و محنت جانکاه در

حکایت چوب زدن زلیخا یوسف را

چون زلیخا یوسفه حبس ایلدی ... بر قولینه امر قلدی سویلدی
یوسفه یا برلک محکم اور ... اکا اللی چوب مستحکم اور
دیدی سویله اورکه فریاد ایلیه ... تا که تندن فصل امداد ایلیه
اکا طاقت چوب سخندن داد نی ... ایشیدم تا ناله و فریاد نی
یوسفک روشن کوریجک اول غلام ... قیلمدی چوب اورمغه اکا تمام
وار ایدی بر پوست انده اولزمان ... یوسفه اول قول دیدی کیم ای جوان
اوریم بن پوسته چوب گران ... سن اودمده آه و افغان ایدهسن
اوردغنجه پوسته چوب استوار ... یوسف اولدم ایلر ایدی آه و زار
ایشیدوب دیدی زلیخا اول قوله ... سویلدی اورکیم تنی مجروح اوله

یوسفه قول

یوسفه قول دیدی ای خورشید فر ... چون زلیخا چشمکه ایده نظر
چون تنکده کورمیه چوبک یرین ... قتل ایدر بن بنده نی سندن برین
کرچه کیم بو چوب ایلر سنده نشان ... اوریم تا ایده کوردکده نشان
صو یدی اول قول یوسفی چون اولزمان ... کلدی فریاده زمین و آسمان

نخت

قوتیله اوردی اکا چوب سخت ... دوشدی خاکه آه ایدوب اول نیکبخت
چون زلیخایه اول آه ایتدی اثر ... دیدی اوشته بو در آه کارگر
بوندن اول اهل نی جایی ایدی ... نی اثر نی سود هوی و های ایدی
ماتم ایدوب اغلسه یوز نوحه گر ... آه صاحب درد اولندر کارگر
اولسه گر بر حلقه ده یوز غمزده ... حلقه ده اولمز یکین ماتم زده
سن که مرد صاحب درد اولمدک ... صف مردان ایچره سن مرد اولمدک
کیمده اولسه درد عشق و آه سوز ... هیچ راحت اولمز اول نه شب نه روز

حکایت غلام و خواجه او

وار ایدی خواجه و انده بر قولی ... یبقه مشدی آب دنیادن الی
صبح اولنجه اول غلام پاکباز ... هر کیجه قالقوب قیلوردی نماز
خواجه اکا دیدی کیم ای پاک دل ... کیجه قلقانده بنی بیدار قل
تا طوروب بن داخی پاک ایدر شد الم ... بن سنک برله نمازمی قلم
قول دیدی هر کیمسه کیم بیدار اولور ... کیمسه آگاه ایتمدن بیدار اولور
کیمده کیم درد اولسه اول بیداردر ... روز و شب نی درد اولنجه کاردر
کرسنی بر کیمسه بیدار ایلیه ... اول سنکچون بیکدر کار ایلیه
کیمده کیم بر درد یوق مرد اولمز اول ... دین یولنده صاحب درد اولمز اول
هر کیمه کیم درد ایله اولسه سرشت ... ایلمز پروای دوزخ یا بهشت

حکایت شیخ بو علی طوسی

بوعلی طوسی که پیر عهد ایدی / سالك وادی جد و جهد ایدی
اولدی حق و پر شدی عز آکا / کیمسه مالك اولمدی هرگز آکا
دیدی مادام بن اهل دوزخ زار زار / اهل جنتدن صورر لر آشکار
عیش و نوش جنت و ذوق وصال / بزه ایدر کیم نجه در آنده حال
جنت اهلی دیه لر کیم شمه بس / عیش و ذوق و فندن خالی فارغز
کیم بزه کوستردی روین ذو الجلال / بزه آنده حاصل اولدی شویله حال
اول جمال دلستاندن رغبتی / خوار قلدی بزه باغ جنتی
اهل جنت ویرجون بویله جواب / آنلره هم دیه لر اهل عذاب
هر نه کیم دیلدیکوز ای اهل جنان / بویله در حقا که بزه در عیان
بزکه بر متنلکه ناخوشلق بوزن / شویله کیم سر تا قدم آتشلق بوزن
چو بزه کوستردی روی آشکار / افتراق و اشتیاق روی یار
چونکه بیلدك کیم نه یوزدن ایردوبوز / بو المله نه صاغ نه صابر وبوز
نا حسیبلر رنجه ویرت الم / آتش دوزخدن اولمز بزه غم
هر کیمك کوکلنده بر حسرت اوله / فانی اولور که مایل عشرت اوله
حسرت آه و جراحت بولمشوز / بز جراحت ایچره راحت بولمشوز
سندی بو رسمه مجروح اولمدك / محرم خلوتکه فتوح اولمدك
بس اگر مجروح ایسك بیر درد و غم / قوی جراحت اوزره داغ واوه دم

در خواست کردن مردی از رسول علیه السلام

بر کیشی پیغمبره ایتدی نیاز / کیم قله سجاده سی اوزره نماز
ویرمدی حضرت آکا هرگز رضا / دیدی کیم ایسیدلر ریکی قضا

جهکی قوی

جهکی قوی قومه تا کیم داغ اوله / اول علامتلر بله یوزك آغ اوله
تا که آندن حاصل اوله جرح جان / داغ اولور البته مجروحه نشان
تا جمال یار آکا تر دیدی اوله / شرمدن سکز جنان تاریك اوله
تا دلکده اولمیه داغ سیاه / نیجه ایلرسن یوزینه یارك نگاه
داغ دلدر نشانه اصحاب دل / داغ دلدن بللو در ارباب دل

سؤال مرغك دیکر

دیدی مرغك بیری کای دانای راه / دیده لر اولور بعید دیدلر سیاه
بر بیابانست کورینور اشبو طریق / نه قدر فرسنگ یولدر ای رفیق

جواب هدهد

دیدی هدهد یدی وادیدر همین / کچسه آندن درکهه ایردك یقین
کمسه اول یولدن جهانه کلمدی / کمسه فرسنکندن آگاه اولمدی
کمسه کیدوب کلمدی آندن بته / نیجه حکی ایرهدك آندن غوربته
جمله کیم اولدی کیدنلر بی نشان / نیجه آلورسن خبر ای بی خبر

صفت وادی طلب

اولدی وادی طلب آغاز کار / وادی عشق اولدی آندن آشکار
بس او چنجی وادی اولدی معرفت / وادی رابعدر استغنا صفت
وادی خامس چو توحید اولدی پاک / سادسی وادی حیرت صعبناک
وادی سابعدر فقر و فنا / داخی کیمدك کمسنه اولمز روا
جذبه دراننده روش هم کر اولور / قطع اولنسه اول سکا قلزم اولور
چون طلب وادیسنه بصدك قدم / یوز طوتر سکا جفالر دمبدم
یوز بلا ایدا اولور هر بر نفس / طوطی کردون اولور آنده مکس

بنجه بللر جد وجهد ایتمك كر دگ — هیچ راحت اولمیوب کیمك کردگ
دایما احوال دیکر کون اولور — دیله لر کرباݣ جکر لو خون اولور
ملك ومالی جمله ترك ایتمك کردگ — کیجه کوندز دیمیوب کیمك کردگ
جمله معلومدن کرك معدوم اولا — تا که مجهولك سنك معلوم اولا
بو صفتلردن که اولدك جمله پاك — نور ذات ایلر تجلی جمله چاك
چون اوله قلبکده اول نور اشتهار — بر طلب کوکلکده اولور صد هزار
مثل بولکه کرآتش اوله — یا بنجه بیك وادی ناخوش اوله
شرقله سن کندوکی پروانه وار — یاندررسن اول اوده دیوانه وار
جان ویررسن آکا مشتاقی اولوب — جرعه نوش ساقی باقی اولوب
اول میدکر قطره سن نوش ایده سن — جمله دنیایی فراموش ایده سن
قطره دریا ایچره اولوب خشك لب — سر جانان ایلیه جاندن طلب
ایچسه دریایی چو ریان اولور اول — اژدهادن هم هراسان اولور
کوز وایمان کلسه انك یولنه — نزد ایدر تا کیم اکا یول بولنه
چون بولندی یول نذر یا کوز و دین — اولور اولدم مالك علم الیقین

کلام عمرو بن عثمان بالتمثیل

عمرو بن عثمان اول نیکو سیم — اول سهسالار شاه محتشم
دیدی کیم باشم کسلسه ایتم آه — روشن اولدی با که چون سر اله
حق اودم کیم نفخ قلدی جان پاك — آدمه جسمینه کا ولوب آب وخاك
ایستدی خیل ملائك سربسر — اولمیا لوسر جاندن باخبر
دیدی ای روحانیان آسمان — آدمه سجده قلوك سرنی کمان
ایتدیلر جمله ملائك سرفرو — ایچلرندن بیر سی ایتدی علو

یعنی ابلیس

یعنی ابلیس لعین کیم اول نفس — دیدی خاکه سجده ایتمز هیچ کس
دیدی خاکه بو فضیلتلر ندن — کاوله مسجود ملائك جمله تن
حق تعالی دیدی ای جاسوس راه — واجب قتل اولدی دزد سرشاه
چونکه اولدك واقف کنج نهان — اولدر واقف اولانی کناه
کنج مدفونی چو کوردك آشکار — باشکی کسمکلکی ایت اختیار
باشکی تندن کسم بو دم سنك — اوله سر کیدن خلاص آدم سنك
دیدی یارب مهل ویر بو بنده یه — رحم قل بو بنده افکنده یه
حق دیدی ویردم بو کون مهلت سکا — طوق کردن ایلدم لعنت سکا
نا ملکی کذب ایلدم تا قسم — کیم اولاسن تا قیامت متهم
تا که سرم قالدی مخفی سربسر — کمسنه اولمایه سرمدن خبر
دیدی ابلیس لعین چون کنج پاك — روشن اولدی با که لعنتدن نه باك
چونکه رحمت هم سنك لعنت سنك — ملك سنك بنده قسمت سنك
لعنت ایتسك قسمتم نه باك در — سندن ایردی زهر یا تریاك در
خلق جمله ایستدیلر رحمتك — بن قبول ایتدم عضبله لعنتك
لعنتکله رحمتوکه بنده یم — بنده لعنت بنم کافکنده یم

لعنتوکه

کیمکه بولیه او لمسه طالب دکل — اکا سوداء طلب غالب دکل
اولکه طالب اولمیه عاشق دکل — غیر عاشق وصلته لایق دکل
عرض ایدر روین سکا اول روده — لك بو قلب سنك سودای طلب

حکایت شیخ شبلی رحمه الله

جان ویرر کن حضرت شبلی زار — آه ایدردی وکوکل بر انتظار
بلده زنار محبت بغلیوب — عرق بحر حیرت اولوب اغلیوب

کاه مستغرق اولوب کوزی یاشنه | کاه تپراق صاوردی باشنه
ایتدی بر سایل اکا اول دم سؤال | دیدی ای پیر ایت بزه نوری حال
کیم نه‌در بو بله سرکردانلغڭ | بو بله ساعتده نه‌در حیرانلغڭ
دیدی جانم نار غیرتدر یقان | صنمکوز کیم اشك حسرتدر اقان
بنکا حکم دینه‌دن امامی | غیرت ابلیس یاقدی جانمی
شبلی یاندردی نار حسرتی | ایلدی ابلیسه خطاب لعنتی
شبلی بونکه حسرتیله جان چکر | غیر اندن مایهٔ احسان چکر
بو اضافتدن کلور حیف قتی | یاقدی جانم اول لعنتك غیرتی
ایلسه دستندن احسان پادشاه | سندن و کوهر فرقی ایتمز مرد راه
کیم عزیز اتسه که شنك اشه خوار | دست شاهده بو قبیل زیس اعتبار
دیمه کیم بو سنکدر یا اول کهر | یار الندن نه را که ایله نظر
ساکه ویرسه دوست خاره و یا حجر | یکدر اندن کیم ویره غیری کهر
مرد اودر کیم یاری ایدوب طلب | جان ویره عشقنده اندر روز و شب
ارزودن هیچ ساکن اولمیه | راحت اولمق اکا ممکن اولمیه
یوروب کر ایتمسه انی طلب | مرتد اولوب اول بو یولده بی ادب

حکایت مجنون عامری

کوردی بر دول اوزره مجنونی برار | اوتوروب غربالله تپراق الر
صوردی اول ارا اولوب حیران اکا | دیدی ای مجنون ندر مقصد سکا
دیدی مجنون استرم لیلایی بت | آره دم هر مسکنی و ماوایی بت
دیدی تپراغ ایچره لیلی می اولور | خاک ایچنده در یکتا می اولور
دیدی کیم هر یرده انی استرم | شاید اوله کیم اکا برکون ایرم

حکایت شیخ یوسف

92

حکایه شیخ یوسف همدان رحمه الله

یوسف همدان امام عصر ایدی | انده انجق علم و عرفان حصر ایدی
دیدی کیم بر ذره کوکده هر نه وار | ذره خورشید و پنهان اشکار
هر بری یعقوب وش حسرت چکر | یوسف کیم کشته‌دن صوری خبر
درد لازملر بو یولده و انتظار | بو اکیسیله کچه تار و زن کار یشی
بو نیل ایله بولمز ایسك کار یشن | باش چکوب دونمه بو یولدن وار
بو طلبدن صبر ایله ببشعی | درده اولمز صبردن نافع دوا
صبر ایدوب بوسنده دایم طالب اول | اوله برکون بوله‌سن اهلینه یول
رحم ایچنده طفل کیبی بر زمان | مسکنوکی ماکلوکی ایله قان
قان یوطوب صبر ایله کیم جان بوله‌سن | بو دم اوله قابل قان اوله‌سن
صبر ایلدر اول طفل دایم خونده در | بو قمو سود اهمان بو ویده در
عاشق دیدار ایسك خونخوار اول | روز و شب خونخواره و بیچاره اول

حکایه ابو سعید رحمه الله

بو سعید مهنه اول شیخ جهان | بر عجایب قبضه دوشدی ناکهان
اولدی صحرایه روان اول مرد پاك | دیله پر خون چشم کریان سینه چاك
کوردی چون بر پیر نورانی صفت | روشنایی ایله صاحب معرفت
شیخ واروب یانه ویردی سلام | قبضنی شرح ایلدی اکا تمام
پیر ایشیدوب دیدی کیم ای بوسعید | فرشدن تا عرش رحمان و مجید
دانهٔ ارزنله طولدرسك تمام | بر دکل بلکه نیجه کره مدام
اوله کر دعانه مرغ اشکار | بیلسه بکن سنده بر ارزن مرغزار
بعد ازان صد بار چوب پرواز ایده | یعنی جهد آرزوی راز ایده

ذره دکلو اکلزا اندن خبر — بو سعید آسا اولور اول بی خبر

طالب اولن صبرنی غایت کرک — هر دم و هر سال و هر ساعت کرک

بر کوکلدن صبر کیم بیرون اولور — جرخ کردون اولسه هم پرخون اولور

کیمده کیم یوقدر طلب مرداولدر — صنعه آدم صورتی دیوار در

انده کیم یوقدر طلب حیوان اولور — حاش لله صورتی بی جان اولور

حاصل ایتسه سیم و زر کنج و کهر — اول طلب ایچره دمادم کرمتر

کیمکه کنج و کوهره خرسند اولور — دایم اول کنج و کهرده بند اولور

هر نه شیکم مانع راه اولور اول — بتدر اکا قالمه بی راه اولور اول

بیدل اولمه اولمسون عقلک خفیف — مست جام غفلت اولمه ای حریف

بر قدحدن مست و اوکار اولمغیل — وقت چون تنک اولدی بی کار اولمغیل

حکایت شاه محمود و خاکبیز

سیر ایدر کن بر کیجه محمود شاه — کوردی بر شخصی دوشر خاکراه

سوپوردی خاکی بغاردی جابجا — بس اکردی آنی اول مرد کدا

آنده که اقچه بولوردی که درم — بو ایدی کاری او شخصک دمبدم

رحم ایدوب اکا او شاه کامران — بازوبندین صالدی خاک ایچره نهان

کتدی اول کون تختنه اول شهریار — کلدی یارین کوردی هم مشغول کار

اکا دیدی دونکی بولدک نیجه متاع — یوز خزانه ملک ایدی اول بی نزاع

وار فراغت قل ندر بو حرص و آز — پادشهلک ایت که اولدک سرفراز

دیدی اول شخص اکا ای شاه جهان — هر نه بولدم خاکده بولدم همان

بو قپودن دولت اولدی باکه یار — تاکه جانم وار بودر باکه کار

بو قپودن چونکه اولدی فتح باب — باکه بوندن اوزکه کار اولمز صواب

بو قپویی کورمز او صلو دکل — بغلو کورن کدر قپو بغلو دکل

مناجات کردن مردی و جواب رابعه

دیدی بر بیدل ایدوب حقه خطاب — یا الهی باکه ایله فتح باب

رابعه آنده او توررمشدی مکر — دیدی بغلو میدر اول ای بی خبر

حقه آچقدر قپوسی روز و شب — لیک طالب یوقدر اولدر طلب

صفت وادی عشق

وادی عشق اولدی ثمدنکیرو بس — غرق آتش اولور آنده ایرسه کس

عشق ایچنده اولکه بر آتش دکل — وادی عشق ایچره ایشی خوش دکل

عاشق اولدر کیم اوله آتش صفت — کرم رو سوزنده و سرکش صفت

قایل درد اوله مانند شفق — اوله آتش خوار چون مرغ شفق

عاشق اولمز عافیت اندیش اولن — لایما دربند نوش و عیش اولن

عاشقه یاننده یوقدر کفر و دین — ذره جه اندیشه بلور اول نه یقین

نیک و بد یاننده هپ یکسان اولور — دهر یا معمور یا ویران اولور

ای مباحی بو سنک کارک دکل — پیر عشقه محکم اقرارک دکل

بو ایش ایکدر دایم اوله او — مست اوله و محو اوله و کوبکو

نقد ینی صرف ایلیه هر نه که وار — جکمیه فردا غمین لیل و نهار

غیریه چون وعده فردا اولور — نقد وصل یار اکا بو نداء اولور

یا قمینجه نار عشقه وار یکی — بولمزسن چکمه غم عمخوار یکی

زیت و ش یاندر منبجه هرکی — روشن اولمز هیچ شام انورکی

کربلاق افتاده صحرا اولور — جالشور تا واصل دریا اولور

عشق آتشدر همانا عقل دود — عشق کلسه عقلدن قالمز وجود

ساكه كوزر ويرسه لركيم كوره جان   كوررايدك أصل عشقى أول زمان
أويله بر كون أتسلو احسان سكا   كشف اولوردى سنره جان جانسكا
چشم عقليله اكر أتسك نظر   كوره مزسن عشقدن هركز اثر
عشقه لايق مرد كار افتاده در   عشق كار مرد كار افتاده در
سن نه عاشقسن نه كار افتاده سن   عشقه نه كار ايله كه مرد ساده سن
زنده دل آدم كركدر عشقيله زار   كيم قله هر بر نفس يك جان نثار

حكايت خواجه وعاشق شدن او

وار ايدى بر خواجه بسيار مال   ايلدى وار بن راه عشقه پامال
بر فقاعى زاده يه اولدى اسير   صرف قلدى مالنى اولدى فقير
باشنه دوشدى أندك سوداى عشق   ايلدى بى سامان انى غوغاى عشق
هر نسى وار ايسه اسباب وضياع   جمله سن هبه صاتدى والدى فقاع
آخر اولدى مفلس ومحتاج اول   مفلس وعريان وكريان آچ اول
ييلدى عشقى دمبدم اولدى زياد   بس كلالك ايلدى اول نامراد
بركشى ويرسه اكا بر پاره نان   انى ويرردى فقاعه اول زمان
هرنه كيرسه دستنه اندن تمام   جمله ويرردى فقاعه والسلام
أوتورردى دايما عريان وآچ   بس فقاع ايلدى اكا بس احتياج
ديدى بر سايل اكا كه اى مرد كار   عشق سرندن بزه ايت آشكار
ديدى عشق اولدر كه اولسه بستماع   صاتوب انى آلهسن بر فقاع
بويله بر حال اولمينجه آدمى   اوليمز اسرار عشقه محرمى

حكايت يوسف پوشيدن مجنون

أهل ليلى اولديلر بيره جمع   حجت ليليدن ايروب مجنونى منع

كوراو مجنونى نه حيلت ايلدى   واردى بر چوبانه منت ايلدى
آلدى بر پوستن آنى كيدى بودكلا   آنده قويون كيبى اولدى چاريا
ديدى الله ايچون اولسون اى چوبان   قوينى قويونلر ايچره بر زمان
أولدى سورهچى ليليدن ييكا   سيرى ديدار ايليم بن مبتلا
بويله ديرسى عاشق ديدار ياس   كوررنه ايسلر ايلمشلر اختيار
كوسكام اولسه ايدى بويله درد   عشق ايچنده بى بمك اولورساكه فرد
كيدى مجنون عاقبت اول پوستى   واردى چنه كوردى روى دوستى
روى ليلايى كورنجه اول حزين   زايل اولدى عقلى دوشدى همين
كوردى چوبان عشق ايلى ايتدى جوش   آلدى صحرايه چيقردى آنى خوش
يوزينه صو سايدى آندن اول چوبان   تاكه هوشن جمع قلدى بر زمان
بعد ازان مجنونه قومندن بيرى   ديدى كيم اى افتخار عامرى
تخشى اولمز بويله عريان اولهسن   خلق ايچنده زار وكريان اولهسن
هرنه دورلو أسترايسك استه بس   ساكه برجامه كتوررم بو نفس
ديدى مجنون باكه جامه پوستدر   پوستدر اولكم سزاى دوستدر
سومشم جان وكوكلدن بوستى   كيم أنكله كورمشم بن دوستى
عمر اولدقجه جهانده بعد زين   باكه جامه بسدر ازين پوستين
عقلى دكشور عشقده اهل حال اول   ايله تبديل صفات ابدال اول
جان اولورسن ايلسه محو صفات   عشقده رما باقى حسنو وترهات
مسكنت قل نام افراز اولهسن   تركه جان ايت تاكه جانباز اولهسن

حكايت عاشق شدن لرا بايات

عاشق اولمشدى اياز بر كدا   خلقه جمله فاش اولدى ماجرا

هر گیجه میدانده جمشیدی اپان — آتی ایلمو کنیده ایدردی تن کتان
که غبار ایله اوردی یوزه بنده — که سوررردی یوزرا یاغی یوزینه
که غبار اوردی روینه — گاه باش ویرردی قوشو کوینه
دیدیلر محموده کیم بوللی نوا — عاشق اولمشدر ایازه غالبا
شاه بر کون عزم میدان ایلدی — اول گدای رندی سیران ایلدی
گوردی گوینده ایازی اول گدا — ایلدی چوکان کبی قددن دوتا
گوی کبی هر یکا گردان ایلدی — باشی طوب وقامتی چوکان ایلدی
دیدی محمود اکا ای مفلس گدا — عشقله نیجه شریک اولدک بکا
دیدی شاهه بر گدایم گرچه بن — عشق فرق ایتمز گدا ایله شاهدن
عشقله افلاس چون همسایه در — عاشقه بیمایه لک سرمایه لک
عشق بازارینه یوق سود وزیان — عاشقک سرمایه سی جاندر همان
شاهسن جانک سنک راحتله در — عاشق اولن دایما محنتله در
غرق بحر وصلسن ای شاه سن — چکمیسن درد نار هجردن
کاروبارک وصلدر سن شاکر اول — مردایسک هجران غمنده صابر اول
شه دیدی ای گدو زندن نی خبر — بس نه ایچون گویه ایلرسن نظر
دیدی گوردم گونی کیم سرگشته در — اول دخی بنجیلین آشفته در
باش قو بو بلاده بن کبی چوکانده — طوب اولدقی انکیچون میدانده
انکیزده نی سرونی تنلوتر — واله وسرگشته نی مسکنلرز
گوی هم بن کبی درنی یاوسر — لیک نعل اسبنه اول یوز سورر
اول تنی قادشو بر چوکانده — کار ایدر بن نی نوانک جاننده
گاه اول ساکن اولور ایلر حضور — لیک بن سرگشته وافتاده دور

گاه که

گاه که آلور آنی دستینه پاد — اولورم بن فرقتیله زار زار
گوی وصلت اول بولوبدر بن دکل — ذوق عشرت اول بولوبدر بن دکل
دیدی آخر اول گدایه پادشاه — دعوینه معنی گرک چوق کیم گواه
دعوی افلاس قیلدک چوق یکن سن — ایله اثبات آنی ای لا ابوشن من
دیدی جان اولدی قچه مفلس اولمز — مدعیم مرد مجلس اولمز من
لیک گر عشق ایچره اسم ترک جان — دعوی عشقم اولور اولدم روان
دیدی گوستر محمودک معنی عشق — یوخسه قلمه لاف ایروب دعوی
بویله دیوب اول گدا عشق ترک جان — جانینی جانانه ویردی اولزمان
اول گدانک بویله حالن گوردی شاه — عقلی گیتدی حسرتیله ایتدی آه
عاشق اولمق صنمه کیم آسان اولور — کمتر نی شی بوننده ترک جان اولور
عشقدن ذوق الدک ای بی نوا — قولتقوکه ایرمدی باشک درا
عشقدن کوذرنجه اسکر جنبی — مرف ایدر دگ جمله وار گنز بسر

عشق

حکایت عرب در فتن اوبعجم

چون عجم ملکنده گیتدی بر عرب — گلدی اوضاع عجم اکا عجب
سیر ایدر کن ناگهان اول بیخبر — بر قلندرخانه اوغرر مکر
گوردی بر قماح واله وحیران ومست — شیشه ناموسه وبر مسلک شکست
هر بری اکل ایلمش اسرار نی — بر سوزه صاتمش جهانک وارنی
اول سوزک مضمونی لعنت بر یزید — گورسدک الا گندولر اندن بلید
هر بری رستنده بر کوزه شراب — ایجمدین بر قطره هب مست وخراب
گوریجک اول قومی اول مرد عرب — سیر قلدی انلری گوردی عجب
دیدی یا اکا داای هیچ کس — یعنی کیم کبی تکیده به حاقله نفس

چون قلندرخانه‌یه کیردی اول ان / هر بر ینه باقوبن ایتدی نظر
چون قلندرنه بولدی بر صادق کیشی / نه دیم آنک تمام اولدی ایشی
ایتدیلر بر جرعه دن آنی خراب / رخت و بختی جمله قلدی غرق آب
مال و ملک و رخت و تخت و سیم و زر / جمله‌سنی یغمایه و یردی سربسر
مست اولوب بو کاسه‌یه دردانه‌دن / چیقدی فی الجمله قلندرخانه‌دن
عور و مفلس تشنه جان و خشک لب / کندی کند و شهرینه چون اول عرب
دیدی اهلی اکا کای آشفته حال / قنده کندی سیم و زر له ملک و مال
ضایع اولدی بونجه مال و سیم و زر / شوم اولدی ساکه کویا بو سفر
قنده کندی بو قدر مالک سنک / اوغرمی الدی نه‌در حالک سنک
دیدی کیم صورمک یوبن دیوانه‌یه / اوغردم ایچون قلندرخانه‌یه
هیچ بیلم مست و حیران اولمشم / مال کیتمش شویله عریان اولمشم
دیدیلر کیم در قلندر ای عجب / کاوله کاری نهب و غارت روز و شب
دیدی صورمک وصفنی اندن نیکا / بو دردر وصفی که قالوا انلر را
بویله در ای خواجه اوستادکار عشق / ملک و مال و جان و یرال اسرار عشق
مرد اغرلجی کبی سرکشته اول / سنک قالوا انلر را نه کسته اول

حکایت عاشق و مردن معشوق

وار ایدی بر مردم صاحب کمال / عاشق اولدی سودی بر صاحب جمال
یتدی معشوقینه حکمیله اجل / زعفرانه برلکل اولدی بدل
اولدی عاشق خسته و زار و حزین / دیدیلر چون اولمسی اولدی یقین
مرد عاشق اغلدی بر تیغ اولدمان / جانب معشوقه اولدی روان
دیدی بن قتل ایدم آنی بو محل / قومیم کیم اوله‌ر آنی اجل

صوردیلر

صوردیلر اکا که ای سوریده حال / آنی قتل ایتمکده نه کوردک مآل
اکا کیم یتدی اجل تمدی اولور / بو قتلدن ساکه نه حاصل اولور
میتی اولدرمکه یوقدر مآل / فارغ اول بو ایشدن ای شوریده حال
دیدی بن قتل ایتسم آنی اوقولا / پس قصاص ایچون اولم بن مبتلا
بعده بن اولیجک یوم الحساب / اولم انکله کسر فتار عذاب
هم انکچون دنیده مقتول اولسم / آنکچون آنده هم مسئول اولسم
عاشقان جانبازلق حد اولدیلر / بونده آنده قائم البال اولدیلر
بونلک عشقیله جهاندن کچدیلر / نه جهاندن بلکه جاندن کچدیلر
ترکی اوردیلر جهانک جاسیله / تاکه خلوت قلدیلر جانانیله

حکایت خلیل خدا بعزرائیل

چون خلیل اللهه ایردی نزع جان / ویرمدی عزرائیله جانن روان
دیدی کیم و ارحقه سویله کار خدا / کیم خلیل الله جان ویرمز سکا
کلدی عزرائیل حضرتدن دکا / چون خلیلک سوزینی دیدی اکا
حق دیدی کر اولسه ایدی او خلیل / جانینی ایردی بو یولده سبیل
خلیلمز دعوسی اولدی بلان / کمسه خلتنده دریغ ایلر می جان
صوردی سائل کای خلیل کبریا / نه ایچون جان ویرمدک انکرا ابا
عاشق اولن لایما جانبازن اولور / دوست یولنده جاننده قالماز اولور
دیدی کیم بن بنجه ویرم اکا جان / تاکه عزرائیل اوله ایندرمیان
باکه کلدی آتش او زرده جبرئیل / دیدی حاجت استه بندن ای خلیل
قلیدم بن ذره جه اکا نظر / اکا دیدم کیم بکا لازم بتر
چونکه بن باقمدم جبرئیلله / تمدی نیجه جان ویرم عزرائیله

ویرمزم بن عزالیله اکا جان　　دیمیجه کندوسیی ویر پاکه جان
چونکه جانانه ندن بکا و زمان اوله　　قالمزم کر بنده بوز بیک جان اوله
نا کلام ایشتمیه ائذن اؤزم　　ویرمزم جان کمسیه بود ر سوزم
قصدم اولدر کیم دیه جانان بکا　　جانی تسلیم ایله کل ائمی مبتلا

کفتار در وادی معرفت

بعد ازین کورینور ای اهل صفا　　معرفت وادیسی اؤلدن صوکا
معرفت وادیسی ای صاحب نظر　　پر مهالک وادی‌لی پاو سر
کمسه بو یولدن کر کراه ایتمیه　　یول اوزا قدر دیو اکراه ایتمیه
بو طریقک اختلافی چوقدر　　شو یله کیم حد و حسابی یوقدر
اسماع اولدی که بو ردی سر سول　　خلقک انفاسی قدر در جقه یول
سالک تن سالک جان اوزکه در　　سالک انسان و حیوان اوزکه در
جان و تن سیرنده وار نقص و کمال　　هر برنده بنجه دور لو قیل و قال
مستمر درکه توقی که زوال　　مستحیل درکه حضیض و که وبال
هر نه یول کیم سالک اؤلور عیان　　کندو مقدارنجه سیر ایلر همان
بس نه ممکن درکه اؤله ای خلیل　　عنکبوت مبتلا هم سیر قیل
هر بکسک سیری کالنجه اؤلور　　هر کشینک قربی حالنجه اؤلور
هر نه دکلو کیم اوچرسه سیر و برع　　ایر بسور می هیچ باد صرصر
لاجرم چون مختلف اولدی بو سیر　　همجناح اولمادی انده هیچ طیر
بس تفاوت بولدی آندن معرفت　　معرفتده هر بریسی بر صفت
انکیچون کیم تفاوت بولدیلر　　کیمی محراب و کیمی بت بولدیلر
طوغنه چو نکم آفتاب معرفت　　عرض ایدر رخسار نورانی صفت

هر کیشی قدرنجه

هر کیشی قدرنجه بس بینا اؤلور　　کیم اکا صدر حقیقت جا اؤلور
جمله ذرات اکا هب روشن اؤلور　　کلخن دنیا اکا کلشن اؤلور
هر نه باقسه انک روین کورر　　ذره ذره هب انده کوین کورر
صد هزار اسباب هر دم بی نقاب　　کوسترر روین مثال آفتاب
صد هزاران مرد کیم اؤلور تعین　　تا که اؤله بیر تیسی اسرار بین
دنیده بر ائرکوک کامل صفت　　تا اؤله غواص بحر معرفت
اؤلسه کر اسرار دن ذوقک سنک　　تازه اؤلور هر زمان شوقک سنک
تشنه لک هر ساعت اؤلور بر کمال　　صد هزاران خون اولور اولدم حلال
زیر دستک اؤلسه کر عرش مجید　　راحی دیرسن هر زمان هل من مزید
غافل اولمه غرق عرفان اول یوری　　بو حسته سرکردان و حیران اول یوری
چون دکلسن بونده اهل تهنیت　　بنجه ایترسن اوزکه تعزیت
کورمزسن چون جمال یاری سن　　فارغ اولمه اسده بول اسراری سن
روز و شب هرکز طلبسز اؤلمه سن　　اؤلمه مانند حماری وسن

حکایت سک شدن مردی در چین

وار ایدی چینده بر آدم اولدی طاش　　کوزلرندن دمبدم اقردی یاش
باش دوکوب اغلر ایدی زار زار　　طاش اولوردی اول اقر یاش اشکار
کر اؤطاشه اوغرسه ناکاه میغ　　تا ابد باغدرمیه غیری در میغ
آنی کوروب دیدی بر اهل یقین　　علمدر اول مرد پاکر راست بیت
جهد ایله سالک چینه اول یوری　　کروار سک چینه آنی بول یوری
حضرت عطار اول بیز محرمی　　علمه نسبت ایلمش اول آدمی
صنمه نسبت ایتدوکی بهتان اولور　　کیم حصولنده جکولر قات اولور

علمسن پنهانه بولنمادی یول / طوغریلردن بو سوزی کل سامع اول
ظاهر ایله علمی مانند علم / بتر آندن کار عالم دمبدم
علمی طاش ایتمشدر کم همتان / ای دریغا وه بو کافر نعمتان
سربسر ظلمتده در او شبو سرای / علمدر آنده چراغ رهنمای
سن بو ظلمت ایچره ای یاوه سر / قالمه اسکندر کبی بی راهبر

حکایت اسکندر

چون سکندر عزم میران ایلدی / تا که قصد آب حیوان ایلدی
ظلمت ایچنده کیدرکن ناگهان / ایردیلر بر وادیه عسکر همان
جمله صحرا سربسر بکرندی ایدی / لیک هر بر وادیسی بر سنک ایدی
دیدی اسکندر که ای قوم سپاه / آلسنلر دولت ایچون عزم راه
اشبو صحراده اولن طاشلرکه وار / طاش صنمه جمله لعل آبدار
غفلت ایتمه سوزیمه آگاه اولور / ممکن اولدیغجه بو طاشلردن آلور
چون بو سر صکره نمایان اولیسر / آلمایان پشیمان اولیسر
هر کیم آلور نادم اولور ای اخی / کیم زیاده نیچون آلمادم دیجی
آلمیان خود اکلدی تخم حسرتی / کای دریغا بلدم بو فرصتی
اولکه شکوی ایدی اسکندره / آلمدی ایناندی اول سوزتره
دیدی کیم هیهات بونده احتمال / کیم تمو کوهر اوله سنک و رمال
بونده سوز در سنکه دیر کیم لعلدر / بس بو سوز بر باتر کونده نقلدر
جحد وانکار ایلیوب اولدی روان / اولدی هم دستی تهی هم خسته جان
هر کیم اول اسکندره مرآت ایدی / نور سرینه دلی مشکات ایدی
ایلدی اسکندرک سوزین قبول / قادر اولدیغجه اوطشدن آلدی اول

یکدی ظلمتده

یکدی ظلمتدن چون اولدی ناگهان / سنک کوهردن که طشدن عیان
کوردیلر هب لعل ایمش اول طاشلر / دوکدیلر حسرتله کوزدن یاشلر
آنی ایلردی چکوب درد وملال / کیم نیچون طولدرمدم خورج وجوال
آلمیان خود دیر ایدی واحسرتا / اوزن آلمدم ایلدم سهو وخطا
بلدم حیفا که قدر کوهری / ایلدم تکذیب هم اسکندری
کاش بر مقدار ایلدم اولزمان / تا که شمدی ایلیدم امتحان
مالک اولوردم برابکی کوهره / اولمز ایدم عاصی هم اسکندره
بو جهان واول جهان هب جانه در / بیلک جان دلده و دل پنهانه در
اشبو دنیا ظلمتنده روز وشب / کوهر علم لطیفی قل طلب
یکه کیسه بو قراکو عالمی / بولدرکا آنده جان خاص آدمی
اوله حقیقده بدل اشبو مجاز / هر نفسده فتح اوله صد کونه راز
دام راه اولدیسه بو دنیا سکا / وای بو تن بیک وای واویلا سکا
همدم اولسه کر سکا جوع وسهر / ظاهر اوله بو طلب سنده مکر
قل طلب تا کیم طلب هم محو اوله / اکل روز و خواب شب هم محو اوله

حکایت عاشق وخواب کردن او وآمدن معشوقش

وار ایدی بر عاشق شوریده حال / محنت عشقیله دایم پر ملال
فکر معشوقیله ایتمشدی سهر / غفلت الدی بر سحر آنی مکر
کلدی معشوقی سحر بالینجه / رحم قلدی عاشق مسکینینه
کوردی یاتور عاشق اولمش غرق خواب / چکدی بو احوالدن چوق اضطراب
یازدی بر رقعه و قودی یاننه / عاشقک بر تیر اوردی جاننه
خوابدن بیدار اولوب اول بیقرار / اولدی واقف رقعه دن بی اختیار

اولدی اولدم مست لایعقل بنه / آكا اولوب رقعه‌نڭ مضموننه
یازمش ایدی كیم بو سوزی از برایت / یاتمه بازركان ایسك زر ایت
زاهد ایسك كیجه‌لر بیدار اول / قوللغ ایله حقه خدمتكار اول
عاشق ایسڭ چونكه سن ای مرد خام / پاسدن اولدی عاشقه اویخو حرام
عاشق اولن كیجه‌لر بیدار اولور / كیجه كوندز ایشی آه و زار اولور
بوده كلسن اول ذكر ای بیفروغ / دعوی عشق ایتدڭ كل جمله دروغ
چون نه زاهد سن نه عاشق اورمه لاف / اول سكوت و عاشقم دیمه كزاف
خوابه وارمز عاشق ای بی شكر و فن / اولمیجه جامه خواب الا كفن
دعوی عشق ایتمه بر جهل ست / یات فراغت اویو كیم نااهل سن

حكایت عاشق شدن پاسبان

وار ایدی بغدادده بر پاسبان / عاشق اولدی سودی بر تازه جوان
كیجه‌لر تا صبحه دك بیدار ایدی / روز و شب كاری فغان و زار ایدی
دیدی اكا بر رفیق ایدوب عتاب / كیجه كوندز سكا هیچ كلمزمی خواب
كیجه كوندز نیجه بو آه و زار / خلق اویقا یكدن اولدی بیقرار
دیدی كیم هم عاشق و هم پاسبان / خواب و راحت نیجه ممكن بو زمان
پاسبانه خواب اولمز اولا / باخصوص اول پاسبان عاشق اولا
پاسبانلق خود یكا بر بار ایدی / خواب كلمك احتمالی وار ایدی
عشق هم سربار اولدی جانمه / اویخولی قورلرمی بونلر یانمه
بن نه رسمه خواب یا آرام ایدم / ممكن اولمز بر كشیدن وام ایدم
عشق ایدر هر شب بنی چون امتحان / شهر اولدر پاسبانه پاسبان
كیجه‌لر فریاد ایدردی عشقدن / پاسبان واری اولوردی نعره زن

كیجه كوندز

كیجه كوندز اولور ایدی پاسبان / كورمیوب اویخو یوزین بر خلق جهان
نعره یا حیله اول مبتلا / اویخولی قاچوردی ایلدن غالبا
پاسبانڭ منعتی بیدارلك / عاشقڭ كاری اولوبدر زارلق
اولمش ایدی اویخوندن چون بی خواب / بس نه ممكن آنده بر دم اوله خواب
عشق چونكم پاسبانه یار اولور / خلق عالم جمله بیدار اولور
عاشق اولن پاسبان اولمق كرك / همدمی آه و فغان اولمق كرك
طالب ایسڭ كیجه‌لر بیدار اول / غفلت ایتمه بر زمان هشیار اول
كمسیه نه همره و نه همسر اول / پاسبان آستان دلبر اول
كوی دلده كیجه كوندز حارس اول / دزد شیطان بولمسون تا ساكه یول
جوهر قلبڭ صقین ای مرد راه / دزد نفس و دزد شیطاندن نكاه
پاسبانلق چونكه اولدی صفت / حاصل اولور ساكه عشق و معرفت
طالب عرفان اولن بیدار اولور / غافل اولمز فایق و هشیار اولور
دولت آنڭ كیم اوله هشیار دل / تحفه ایسته حضرته بیدار دل
اویخوسزلقدن كوكل بیدار اولور / كوكلی بر خواب اولنڭ بیمار اولور
غرق ایجره غفلت اولدی چونكه سن / قورتلورمی غرق اولن فریاددن
عاشق اولانه حرام اولدی چو خواب / اویومز تا اولمیه مست و خراب
زهر دكلسن ندر مردانه سن / نوش قیل مردانه‌لر پیمانه سن
كیمكه نوش ایتدی محبت راحتی / بولدی ایكی عالمك مفتاحتی
كورزن ایسه مردم دانا اولور / مردانه سه بودی كران دریا اولور

نكته لطیف بالتمثیل

دیدی چون بو نكته‌یی بر اهل عشق / ذره جه هر كیمده اولسه درد عشق

١

مرد اولورسه بلکه آندن زن طوغر — کرزن اولسه مردم پر فن طوغر
کورمدلکمی زنکه آدمدن طوغر — مرد ایشتمدکمی مر زندن طوغر
کو بو نوعه اولمز ایسه خلق و عام — کرزهر آندن اولمدی ایستی تمام
بو بیله اولن آدم اهل دل اولور — هر نه کیم کوکلنده در حاصل اولور
ملک بودر دولت جاوید بو — جمله دنیا ذره در خورشید بو
کوسکا ورسه قناعت بو جهان — تا ابد ضایع قالورسن جاودان
معرفتدر سلطنت چون معرفت — جهد قل تا حاصل اوله بو صفت
کیمکه مست عالم عرفان اولور — جمله عالم اوزره اول سلطان اولور
ایکی عالم ملکی آکا ملک اولور — نه فلک بحرنده آنک فلک اولور
ایچسه لردی کو ملوک روزکار — بر قدح بو باده دن بی اختیار
جمله سی ماتم طوترردی درد ایله — روی زرد ایله و آه سرد ایله

حکایت شاه محمود با دیوانه

واردی شه محمود بر ویرانه یه — راست کلدی آنده بر دیوانه یه
باش اشاغه غایت اندوهله — صانه سن قالمشدی زیر کوهده
دیدی شاهی کوریجک کلمه یقین — بوجشه اوردم جانکه بو تیغ کین
شه دکلسین دون همت مردسین — نعمت حق کافری نامردسین
چون ایشتدی شاه محمود اول سوزی — ذره جه دوندرمدی اندن یوزی
دیدی ای دیوانه عالی مقام — بو سوزیله ایت بنی شاد ای همام
دیدی بیلسیدک اکر ای بیخبر — کیمدن ایرلدک اولوب زیر و زبر
خاک و خاکستر اولوردک زمان اول تمام — باشکه آتش صچیدک والسلام

کفتار در وادی استغنا

اول زمانی

بعد زان وادی

١٥٤

بعد زان وادی استغنادر — آنده نه دعوی و نه معنا در
هردم آنده باد استغنا اسر — بیچه کشور اولور آنده هبا در
آنده اولور یدی دریا برشمر — هفت دوزخ اولور آنده بر شرر
سکز اوچموق آنده هردم مرده در — یدی طامو بخ کبی افسرده در
اول محلکیم آنده استغنادر — موره یوز بیک فیل بر اجزادر
بر کلاغه طولمغیچون حوصله — زنده قالمز بیچه یوز بیک قافله
بر کمی تاکه حاصل ایده نوح — صد هزاران جسمده قالمادی روح
بیک چراغ قدس اولدی مختفی — بر چراغ اویاردی تا آدم صفی
صد هزاران پشه دوشدی لشکره — تا که ابراهیم اولنجه سروه
قطع اولندی بیچه یوز بیک طفله سر — تا کلیم الله اولدی دیده ور
بغلدی زنار بیچه بیک فصیح — محرم اسرار اولنجه مسیح
صد هزاران جان و دل تاراج اولور — تا محمد صاحب معراج اولور
ذره دکلو قدری یوقدر شویله بل — سن کرک فارغ کر کسه سعی قل
جمله عالم کو اولورسه دل کباب — بو بیله دیدکیم کوره سن بر کیجه خواب
کر بو بحره بیچه بیک آدم دوشر — اویله صانکم بحره بر شبنم دوشر
انجم و افلاک دوشسه سر بسر — بر شجردن طوکه بر یپراق دوشر
ماهیدن ماهیته اولسه عدم — پای موره لنک صانکم اولدی کم
اولسه یوق دنیا و مافیها قمو — اکسک اولور بحردن بر قطره صو
قالمسه کر دیو و مردمدن اثر — صانه بولنلدن قطره باران دوشر
جزو کل و کون هب اولسه تباه — اوشو خرمندن کیدر بر برکاه
بونجه بیک اجزا ایتن اولسه خاک و کل — کیم اولور حیوانلر برداننه قیل

دوشسد

براُدن بوغ اوله کرتنه فلک — اکسک اولور بوستاندن بر کلک

بچاه افتادن جوانی محمد نام

شیخ ایدروار ایدی بر نوجوان — یوسف اساجاهه دوشدی بر زمان
دوشدی انک اوستنه خاشاک و خاک — بر نفس قالمشدی کیم اوله هلاک
هم محمد نام ایدی اول مرد خاص — بر کس آنی جهد ایدوب ایتدی خلاص
چون بو سیمه کوریجک آنی بدر — دیدی کیم ای چشمه نور بصر
ای محمد بکا شرح ایت حالکی — کل اسرکی بن شکسته حالکی
دیدی بنده قالمدی هرگز سخن — سندجی باشکه براغنی کورمسن
نه محمد نه بدرنه هیچ کس — وردی جانن بو ایدی آخر نفس
اچ کوزکانی سالک صاحب نظر — کیم محمد فنده یا ابو البشر
قالمجی آدم باقی ذرتی — قالجی آنده جزوی و کلیتی
قانده دریز قنده درکوه فلک — قالمجی پری باقی دیو و ملک
قنده کتدی صدهزاران جسم خاک — قنده کتدی بو بجه نوربیک جان پاک
قالمدی چونکه جان وردی هیچ کیم — قنده کتدی جان و تن کیم بیلیر کیم
ایکی عالمده نه کیم موجود اولور — جمله نابید اولوب نابود اولور
انلری بولمغه برحال ایلسک — آره سکه افلاکی غربال ایلسک
بر سراب اولور همانا هیچ پسیح — کلمیه غربال اوزره غنی هیچ

حکایت شیخ یوسف همدان

یوسف همدان که مرد راه ایدی — سینه سی پاک و دلی آگاه ایدی
دیدی چقسک عمرلر تا عرشه دک — ینه اینسک تا که تحت فرشه دک
هر نه کیم وار ایسه اولمش او لیحق — کیم انی کاوله محیطی علم حق

جمله سی

101

جمله سی اول بحردن بر قطره در — شمس استغنادن اول بر ذره در
صنمه بو وادی بن سهل ای سلیم — سهل کورینسه اولور جهل ای سلیم
اولسه کر بر خون بیک کره دلک — اولسنه اکرم مزسن منزلک
عمر اولدنجه اکر اتسک سفر — کام اوقلدر اکر قلسک نظر
هیچ سالک بولمدی پایان راه — درد نی درماندن ایدی آه واه
کاه اولورسن نجیکی افسرده ست — کاه اولور مرد ارسن که مرده سن
نیجه عمر اتسک تک و پوهر نفس — کوش قلمز سکا دخی بانگ جرس
شاله نه کیمدر نه طورمغ بکلر — بس نه اولمکده نه دیرلمکده یکدر
مشکل ایشدر چاره سنی انمک کرک — طورمق اولماز طورمیوب کتمک کرک
اوریه باسک باش اورای مرد تمام — ترک قل کاری و درد کار اول مدام
جمله کاری ترک قیل بو کار ره — اول دمادم جهد ایلدوب اوکا ردده
چونکه آخر کاردر درمان کار — بنده آخر کاردر پایان کار
اوله کور درمان ایدوب بر کارسن — آنده تا اولمایه سن بیکار سن
ترک قل اول کاری کیم قلدی کار ازل — آنده تاکیم اولمیه کاره محل
اشبو کاره بلمز انسک شکرنی — باری ایله کار کورلک فکرنی
جمله دن فارغ در استغنا اول — سن دمادم خواه اعلا خواه کل
برق استغنا جی لمعان اولور — بر تونددن بیک جهان سوزان اولور لور
صدهزاران عالم اولدی بونده خاک — عالم اولمز سه بو وادیده نه باک

حکایت رمال بالتمثیل

کورمدکمی اول حکیم با جنس — تخته رمل اوزره نیز اشکال ایلدی
تخته اوزره ایلیوب نقش و نگار — ثابت و سیاره ایلر اشکار

کوستور کاهی فلک کاهی زمین — کاه اوج و که حضیض الیقین
هم نجوم و هم بروجی کوستور — هم هبوط و هم عروجی کوستور
هم نحوست هم سعادت کوستور — خانهٔ موت و ولادت کوستور
چون حساب سعد و نحس ایلر تمام — سلکو آنی محو ایلر بعد از نظام
کوز یوموب اچنجه هپ او بو زمان — بو غیبدر کو باکه اول که اول نقش و نشان
بس بو عالم و انده که نقش و صور — شکلیدر اول تختهٔ نده اوستاد نظر
هیچ منجم بو اشده ناظر دکل — بو طلسمک فتحنه قادر دکل
بو نده اولور جملهٔ مردان زنان — ایکی عالمده اولورلر بی نشان
بو یوله طاقت کتورمز دکمه کس — کر اوله عنقا ایدر آنی مکس

حکایة شیخ صاحب کشف

اولدی بر شیخه مکرر کشف حجاب — عالم اسراردن اچلدی باب
دیدی هاتف اکا ای مرد کزین — هر نه استرسک بودم استه همین
بیری دیدی اولیا و انبیاء — اولدیلر چون هپ بلایه مبتلا
قانده کیم وار بلانک بی شمار — انبیایه ایلدک انلاره یار
انبیایه چون بلا اولدی نصیب — قانده راحت بوله بن کبی غریب
عزت و ذلت کرکمز ای غنی — کند و عجزم مله جهان قو بکل بنی
چکلدی چون بزدن اولولر دو رنج — بن ضعیفم قنده حاصل اوله کنج
انبیا وار دو غوغای کار — بنده طاقت یوق بو کاره زینهار
طوتلم کیم اسندم بن عایده — سن آنی اسمیسکز نه فایده
کرچه بو بحر ایچره دروهم کهر — لیک دریا بو نهنک و پر خطر
بس نهنک وار دهادن وقوقول — منزل و ماوای زاهد عارف اول

دوشسک

103

دوشسک اول بحره اولورسن بی قرار — بوله مزسن تا ابد دایم کنار

حکایة مکس افتادن در عسل

بر مکس نیجه توشه زار و ناتوان — پر عسل ناکاه کوردی بر قوان
دیدی کیم وه بو نعمتدر بکا برار — کیم ویروب اکا بو دم بر حبه زر
تا بنی بردم قوان ایچره قویه — بو عسلدن اکل ایدوب کوزم طویه
آنی بلمز کیم بلایه زیر و بر — صانور اول شاخ امیدی بر ویرر
الدی آندن حبه بر او همان — قودی آنی اول قوانه بر زمان
چونکه آنی کوردی مکس نی اختیار — دوشدی دست و پای اولدی استوار
اول صنوردی کیم بیه طونیجه قند — بلمدی کیم دست و پا بن الدی بند
جد و جهد ایتدی خلاصه اول فقیر — هر چکند یجه دخی اولدی اسیر
آخر آواز ایتدی الدی آنی قهر — هیچ مدد بو شهد اولدی باکه زهر
ویروبن بر حبه الدم بو بلا — ستمدی ایکی ویرم بن مبتلا
تا خلاصی ایده بنی اشبو محل — عمرم ایچره اکمیم نام عسل
کمسه بو وادیده فارغ اولمسون — کمسون هر کیمکه بالغ اولمسون
بو عمر درائی دل آشفته کار — غفلتله ضایع ایتدی کر روزکار
عمری نی حاصل کیچر دکر ای اخی — حاصل ایچون وارمی عمرک بر دخی
بایمه قطع ایله بو راه مشکلی — قطع ایدوب بیونل جانیله دلی
کیم دل و جان هر کیمه همره اولور — مشرک اولور بیلکه هم کافر اولور
ایله بو وادیده جان و دل نثار — مشکل اولور صکره اشفتان کار

حکایة عاشق شدن درویشی بدختر سکبانی

وار ایدی بر خرقه پوش نامدار — اولدی بر سکبان قزینه بیقرار

أولقوز عشقی آنی ایتدی زبون — بحر دلده موج اوروب هر لحظه خون
کوردی ایچون رؤیتی لیل و نهار — واردی کوبی ایلرییه اولدی یار
واقف اولدی حاله قیزک اتسی — دیدی شیخه ای قیز کرد دیوانه‌یی
واردسه باشلک کو اشبو هوس — کادر سکبانلق ایچون همان
بریل ایت سکبانلکم کل خادم اول — بعده آل قیزیمی دائم اول
عشق ایچنده چون دکلدی شیخ کم — ایلدی سکبانلق بریل درست سست
سک ایله بر یل چارسو بازارده — بریل اولدی شیخ اوبله کاره
وار ایدی بو صوفی آگاه همنفس — کوردی آنی دیدی کیم ای هیچ کس
قالدی ناموس و مروت قالدی عار — کیم ابد بدر بو بیله کاری اختیار
اولدک اوتوز یل خدا انکیله سی — شمدی اولدک بر سکل انکنه سی
دیدی ای غافل اوزاتمه قصه‌یی — کوبلید کیم بنده اولان غصه‌یی
کیم بو تشنیعکی کورسه یرده کی — بیلدی الوب ساکه و یر بو سکی
بیلیم کیم کجدی جانه دردم آه — بولمدم بر چاره ایلدم درد راه
سن ایلدوب بهوده کزدم کوبکو — بولمدم سزدن بوین اسرار جو
حق تعالی چون بو اسراری بیلور — غافل اولمه هم سنی بویله قیلور
سز اولیدیکز ناکه اسرار دان — اولدم اولور کی سنه بوسو عیان
جمله عالم غفلتده اولمش کرو — ای دریغا بولمدم بر راه رو

سوال مرید و جواب شیخ اورا

دیدی شیخه بر مرید پاکباز — قل حضوری قلبدن بر کشف راز
دیدی اول چرکلوزی پاک ایلدک — تاکه کشف راز ایدم ادراک ایدک
چون نجاستله طولو کام و بدن — بوی ویرمز آنده هیچ مسک ختن

یار اولمز

یار اولمز عاقله دیوانه بس — نکته فهم ایده مستانه بس

گفتار در وادی توحید

آندن اوتنه منزل توحید در — وادی تفرید هم تجرید در
هر نجه اشبو بیابان اولسه قال — بر بقادن هپ چقار جمله باش
هر نه کثرت کیم کورسز از و جوق — بر در انجق آنده بردن غیری یوق
بو محلده بر ده بو در بیکه بیر — کثرت اعداد جمله برده بس
چون بری اورد کرش بر در مدام — جمله اعداد کر اصلی بس تمام
صد هزار اولسه احد در جمله هب — اصل احد اولدی بونی کورمه عجب
لیک صیمه بو احد در اول احد — آنده هرکز نه ازل وار نه ابد
هم ازل محو و ابد هم بی نشان — هیچ اندر هیچ در عالم همان
چونکه هیچ اوزره بنا اولدی بو هیچ — اصل دنیا اولسه نوله پیچ پیچ

سوال کسی و جواب دیوانه

صوردی بر دیوانه‌یه بر اهل حال — کیم ندر عالم بو اشکال و خیال
دیدی اشبو عالم بر نام و نشان — نخلدر اوستاد روزمش رنگ رنگ
کوستر الوان و اشکال و شجر — لون لون ازهار الوس نظر
کواکبی آسل الده صقسک تمام — جمله‌سی بر موم اولور هپ والسلام
ایکیلیک یوق یونده هب بر در ول — بلک و سنلک همان بر اعتبار
بو نجه لون و بو نجه طعم و بو نجه بو — شو بیله بلکم جمله بر شیدر قمو

حکایت شیخ بو علی دقاق

بو علی دقاق او مرد سخن — کلدی بر کون یانه بر پیرزن
هم کتوردی آکا بر زرین ورق — دیدی بندن آل بونی ای مرد خو

ديدي بن عهد ايتمشم اي پير زن / كالميم بر نسنه حقدن غير بن دن
پير زن آكا ديدي كاي بو علي / كورمدم بر ساكه بكزر احولي
مرد حق بيند چو حقدن غيري يوق / بونده فرق كعبه الله دير يوق
حقدن اوزكه نسنه كورمزدك اكي / احول اولماسك اكي اي بي خبر
چون اكلدر وجودك با پدار / هر كلا محو اولدن ايشت آشكار
اكا آندن سوز انكلدر مدام / جمله فارغ هم اولدر والسلام
بحر وحدتده اوكيم كم اولمدي / آدم اولدي ليك مردم اولمدي
مردم اولدر كيم آني كورر همان / آني بيلور آشكار او نهان
اولسه كر اهل هنر كر با حجاب / هر كيمك ذاتنده وار بر آفتاب
بر كون اولور كشف اولور يوزدن نقاب / ظاهر اولور غيبدن اول آفتاب
چونكه كوردي آفتابي اول عيان / نيك و بد قالمز آكا سري نهان
بلكه سن سن اختلاف نيك و بد / سن ارادن چيقكه اهد اولور احد
تا كه اوله سنده سنلكدن اثر / بولله نيك و بد كورورسن پر خطر
بل نه وارلقدن وجوده كلدككك / نه وجود يله كرفتار اولدغك
كاش كالا اوله اولميدك شمدي سن / محو اوليدك بو وجود فانيدن
بو صفات بدده اولوب جمله پاك / باد بركف خوار اوليدك مثل خاك
شمدي بلمزسن كه جسمك كلخني / نيجه طولمش خار و خاشاك تني
مار و عقرب بر له اولمش جمله پر / ليك زير پرده ده پنهان شرور
هر چه كيم ذره جه وصف بولنور / هر بري هفت سر ثعبان اولور
هر كيسك بر دوزخ پر ناري وار / دوزخك ظن ايلمه كيم ناري وار
كر چقارسك محو ايدوب اول دوزخي / اول امين و باث قراعت اي اخي

يوخسه خاك

يوخسه خاك ايچره بو عقرب بونجه مار / نيش اورر لر ساكه تا روز شمار
وصتك وار اولدر انلري بكون / اور مسونلر جانكه يارين دو كون
اي فدائي بيچه بر حرف مجاز / وار دي توحيدده كشف ايله راز
مرد سالك بو مقامه كر ايرر / بس مقام و مرد محو اولوب كيدر
قالمز اول زيرا كه حق پيدا اولور / لال اولور زيرا كه حق كويا اولور
جزو اولور كل و نه كل قالور نه جزو / بر عجب صورت اولور نه جان نه عضو
فارغ اولور چار دن اوشبو جهان / صد هزار اندن چقار هم صد هزار
اولدي روشن بو اسرار عجيب / اولدي يوز بيك عقل بونده خجل لب
عقل بو واديده اي جان بلدر / اولدي مادر زاد طفل كور و كر
كيمكه بوندن ذره جه بولدي خبر / مالك اولدي عالمينه سر بسر
ليك بونده ذره دكلو كمسه يوق / كيم ديه اسرار مخفي وار يوق
كرچه بو ع وكل هم اولكمسه در / كر وجود و كر عدم اول كمسه در

مناجات كــردة لقمان سرخسي

ديدي لقمان سرخسي كاي اله / پير مر و سركشته وكم كرده راه
بنده كيم پير اولسه اول دلشاد اولور / بنده لكدن قورتلور آزاد اولور
بندكي پير اولمشم شاد ايت بني / خط آزادي وير آزاد ايت بني
ديدي هاتف آكا كيم اي مرد خاص / بنده لكدن كيمكه استرسه خلاص
عقل ايله تكليفي محو ايلر تمام / ترك ايت انلري وقورتل والسلام
ديدي يارب استرم هر دم سني / عقل و تكليف ايستمم قورتر بني
عقل ايله تكليفدن چقدي تمام / كردي واديه چيقوب اول همام
ديدي شمدي كندوجي بلمم بنيم / بنده لك يوق بلمزم كيم نه يم

بنده لکن محو اولدی هم آزادلك   دلده نه غم قالدی و نه شادلك
نی صفتلك بالکه جوت اولدی صفت   عارفم الا که بلمم معرفت
بلمزم بن سنمیسن یا بنمی سن   ایکیلك کتدی کیم اولدی سنده بن

حکایهٔ عزل شدن معشوق و عاشق وی

اولدی بر معشوقه تا که عزل آب   آندی عاشق هم او زن لی اجتناب
چونکه ایلدی اکا معشوق نگاه   صوردی آکا نار ایله و ایتدی آه
چونکه روشندم غافلن کرد این بن   بنجون آندك کتدیکی وصل ایله سن
دیدی کنزم قصد ایله عزل ایتمدم   لیك سنده بن بنی فرق ایتمدم
نیجه دمدرکیم عجایب سردر   سنلکله بنلکم هب بردردر
بر عمردر بلمزم سن بن نه در   بلمزم بن بن نه در یا سن نه در
چونکه بن سن سن بن اولدق بردوام   بس ایکی بر اوله لوم والسلام   الکیمی
بنلکمی رفع ایلسك تجرید اولور   ایکیلك قالقر همان توحید اولور
آنده سن کیم اول که توحید اولدر   کمکلی محو ایت که تجرید اولدر

حکایهٔ شاه محمود و ایاز

برکون ایدی کیم عجب مسعود ایدی   روز عرض لشکر محمود ایدی
چقدی صحرایه قموم میر و سپاه   چقدی بو تل اوزره چون محمود شاه
اکا همدم بر ایاز و بر حسن   ایلر ایدی اوچی سیر انجمن
عرض اولندی شو قدر خیل و سپاه   موردن اوزون اولوب طولدی راه
بیدن اوزون کمسه لشکر کورمدی   بلکه دارا و سکندر کورمدی
ایلیوب کفتار شاه نامور   خاص ایازه دیدی ای زیبا پسر
هیبتکه اولسون بو لشکر جانور   سن همان دنیاده اول سلطان

بویله دیدی

بویله دیدی کرچه شاه نامدار   لیك ایاز اولمشدی فارغ برقرار
هیچ الف بد و قدلی لام ایتمدی   شاهه تعظیم ایدوب اکی ام ایتمدی
بر حسن میمندی دیدی ای غلام   شه سکا بونجه کلو ایتدی احترام
سن عجب کیم شاهه حرمت ایتمدك   خم قلوب قد اکه خدمت ایتمدك
سن بکون حفظ ایلمزسن حرمتی   حق شناسك بویله میدر عادتی
چون ایاز اشتدی بو رسمه عتاب   دیدی کیم وار در بونکه ایکی جواب
بر جواب اول اولدر ای حسن   شاهه قولدن احترام اولمز حسن
بنده سینه شاه حرمت ایلسه   بنده سی هم عرض خدمت ایلسه
مصنده شاهه برابرلکدر   بویله اذعان ایلمك خرلكدر
بن کیم تا شاهله یکسان اولیم   فی المثل بولنك کر قوربان اولیم
بنده انك لطف اتکز احسان اتکز   هر بنده اشتی اول ایدر فرمان انك
قولنه احسان شه فیروز ایدر   صنعه کیم نو کون آچی هر روز ایدر
نیجه بیك ییل کر عبادات ایلیم   قادر اولمم کیم مکافات ایلیم
بن نیم تا ایلیم عرض وجود   هر نه اولسه شاهدندر بارله   جود
چون حسن اندن بو سوزی ایتدی کوش   دیدی احسنت ای ایاز پاك هوش
حق بو کیم الحق اولور خلق حسن   عقلکه اولسون فدا عقل حسن
بویله عقل و بویله فهم و عذر خواه   نوله اولسك لایق انعام شاه
بر حسن دیدی ندر اول بر جواب   چون جواب اولی کوردك صواب
دیدی اولمز سا که آنی سویلمك   اولمز آنی هر کسه فاش ایلمك
خالی نامحرمدن اولسه انجمن   سویلر ایدم شاهه اول اسراری بن
بو سوزی چون رمزلی فهم ایتدی   بس حسن میمندیه قلدی نکاه

دیدی کیم وار بر سپاهه ایت نظر … اولمسون بر کوشه دن خوف و خطر
خلوت ایسه یار ایله عاشق فخر … آنده صیغمز نه حسین و نه حسن
چونکه تنها اولدی شاه سرفراز … خدمتنده قالمدی غیری ایاز
شاه ایازه دیدی کیم ای دلربا … اول خوانلی کیم دیدکسه بلا بکا
دیدی لطفندن قچنکم پادشاه … بنده سنسه ایلسه هر کون نگاه
شو بله کیم بر بو صالرا اول بر نظر … محو اولور جمله وجودم سربسر
آفتاب و شاه کامران … قالدر کو یا وجودم اول زمان
قالمیه چون آره ده بنده وجود … نیجه خدمت ایلیم اید و سجود
کر کورر سکسن وجودم اول زمان … بن دکل شاهک وجودیدر همان
هر نه لطف ایلرسه شاه کامیاب … کندوسی کندویه ایلر اکتساب
سایه قالمز چونکه طوغدی آفتاب … اومعلومی خدمت ایدن بی حجاب ب
سایهم کو نکه ای عالی نظر … طوغسه خورشید کبی قالمز اثر
بنده چونکم کندودن اولدی فنا … سن بیلورسن نه دیلرسک قل نظر آکا
سنده خود بین اولمه مانند ایاز … ساکه تا لطف ایده شاه سرفراز
دعوی عشق ایلین عاشق مدام … محو اولور معشوقه ایچره اول تمام
کر اوزین کورسه جمال یارده … حیرتی آرتار انک هر کارده
عاشقک اعضاسی هپ تغییر اولور … قانده وارسه عضودن دکلی اولور
دنزر اندامی حضور دوستده … صانکه بر مغز اولدی ایکی پوستده
عشق اولورسه کامل اول زمان … اینه بویله آنی عکس دلستان
بو محل اولور وصال جاودان … عین معشوقه اولور عاشق همان

گفتار در وادی حیرت

بوندن اوته

706

بوندن اوته وادی حیرتدر در … کار انده درد ایله حسرتدر
هر نفس آنده اولور سالکه چو تیغ … هر دم اولور سالکک کاری دریغ
بونده روز و شب تحیر اولور روز … الله ایچون درد اولور واه سوز
هر سرموبینده اورسک اکا تیغ … دو کلمز قالی یازیلور ای دریغ
آتش افسرده در مردی بونک … یخ کبی یرمه ده در مردی بونک
مرد سالک بو مقامه ایرسه کر … حیرتیله کر قالور یولده آزار
چون اوره توحید جاننه رقم … جمله محو اولور وجودی او هم
نه سلوک نه ره نه راه رو … محو اولور جمله کیدر کهنه ونو
دیسک آکا بو مستیسن یا وار میسن … مست میسن حیران میسن هشیار میسن
در میان میسن یا خارج از میان … یا کنار و یا نهان و یا عیان
قانمیسن یا حیات جاودان … یوخسه هم باقی و فانی بو زمان
یا نه یا قیسن نه فانیسن نه سن … یا هم وسی سنسن اماسن نه سن
ساکه دیر کیم بلمزم اصلا بنم … یا بلم یا بلمیم بن نه شیم
عاشقم بلیم ولی عاشق کیمه … یا که کافر یا مسلمان ندر دیمه
عشقدن هر کز خبردار اولمدم … عشقله دل طولدی عشقی بلمدم
اولمدم بر ذره عشقدن آکهی … هم طولو در عشقدن دل هم تهی
عاشق صادقلر بو در صفت … اولسه معشوقه انده اول معرفت
کاه هجر انده و که وصلنده در … که نه آنده بونده در حیرتده در

معرفت
در

حکایت عاشق شدن دختر شاه بغلام او

وار ایدی بر پادشاه بی نظیر … بر قزی وار ایدی چون ماه منیر
اولمش ایدی حسنله رشک پری … یوزینه خورشید عالم مشتری

غمزه سندن تیغ دل مجروح ایدی — جسمی خود باشدن ایاغه روح ایدی
ماه رخساری چو فردوس برین — قاشلری ایدی قوس اما عنبرین
قاشلرین کیم کورسه قالوردی طکا — قاب قوسین اکا ایلردی ثنا
خنجر مژکانله اول دلنواز — صالمش ایدی چوقلره سوز و گداز
عرض ایدوب رخسارین اول خورشید چهر — بنک اولمشدی اکا ماه سپهر
درج یاقوتی که جانه قوت ایدی — دایما روح القدس مبهوت ایدی
تشنه ایدی لعلنه آب حیوت — جرا ایدردی کورسه لعلندن زکوة
کیم زنخدانینه ایتسدی نگاه — سرنگون اولوب اولوردی بیری چاه
بر غلام نازنین مانند ماه — شاه خدمت ایلر ایدی گاه گاه
نه غلام اول دلبر صاحب جمال — مهره وبرمشدی خرازیله زوال
حسن ایچنده یوغیدی همتا اکا — رشک ایدردی سدره و طوبی اکا
شویله بی مثل ایدی اول خورشید روی — وصف حسنیله طولو بازار و کوی
بر قضا ایله او دخی حاصلی — اول غلامی کوروب اولدی مائلی
وارد غنچه عشق سیلی ایتدی جوش — ایتدی القصه انی بی عقل و هوش
الدی عقل و فکرنی عشق ایدیکه زور — جان شیرینی غمیله اولدی شور
بر زمان صبر ایتدی گرچه اول نگار — عاقبت عشق ایتدی انی بیقرار
یاقدی انی عاقبت سوز فراق — جاننه کار ایتدی درد اشتیاق
وار ایدی بر قاج کنیز مطربه — صوت آوازیله عالی مرتبه
دیردی هر بری موسیقی ذوقی — میت ایشتسه انی اولوردی حی
نغمه سندن بلبل گویا خموش — ایشیدنده قالور ایدی عقل و هوش
حالنی انلاره اظهار ایلدی — عشق سرندن خبردار ایلدی

حال زارین

107

حال زارین انلره ایتدی عیان — ترک نام و ننک قیلدی بلکه جان
شاه عشق اول دلده کیم طوتدی قرار — جان و باشه قالمز قالور اعتبار
دیدی واقف اولسه عشقمدن غلام — بد گمان اولور اوشاقدر داخی خام
گر اوله معشوق طفل خام کار — اکا اظهار ایتمه عشقک زینهار
قدرنک بیلدیکجه عشقی ایت نهان — قانده اولسه شد ایدر کیدر عیان
بلمسون عاشقلغنکی هیچ کس — آه سرد و روی زردک سکا بس
قدریمه هم ایرشور نقصان تمام — دختر شه قانده و قانده غلام
دردیمی گر ایتمز ایسم آشکار — بو حجاب ایچره اولورم زار زار
صبر قلدم تا که جانه کچدی کار — بیلمم کیم قالمدی صبر و قرار
ایسترم کام اوله اذن روا — لیک اکاه اولمیه اول دلربا
کی بو مقصود دم بنم حاصل اوله — بی گمان هم سینه کام دل اوله
چون کنیزان بو سوزی ایشتدیلر — هر بریسی عهد و پیمان ایتدیلر
دیدیلر کیم سن وار ایمدی فارغ اول — ایلمه بو کاری چون کوکلک ملول
بن بو کیجه ایده لوم انی شکار — سن بیله کیم اولمیه واقف اول نگار
ایچلرندن بر کنیز مه لقا — واروب اولدی اولدی اول غلامه آشنا
چونکه بولدی انی تنها اول غلام — اکا حاضر قلدی نقل و کاس جام
ساقی اولدی جاریه جوش ایلدی — بر قدحدن اولدی بیهوش اول غلام
بیخود اولدی چون غلام سیمبر — طوردی بولداشلره ایتدی خبر
اول کنیزلر قموسی کلدیلر — جامه خوابیله غلامی الدیلر

کوروب اول ساعت اولدیلر روان … قوندیلر دختر قتنه اول زمان
تخت زرین اوزره آنی صالدیلر … ماه رولر حوریه بایت اولدیلر
اوردیلر باشنه تاج زرنگار … ایلدیلر قرقنه کوهر نثار
آچدی نصف اللیلده کوزن اول غلام … نیم مست و نیم خواب اول خوشخبر خرام
کوردی بر قصر بلند و زرنگار … تخت زرین و یاننده بر نگار
هپ مهیا اولدی آلات طرب … شمع کافوری بنان بزم عجب
آتش اوزره عود و عنبرله بخور … جابجا سازنده‌لر مانند حور
جمله‌دن هم خوانی موبدر تمام … حسن خوبان حسننه اندی غلام
کوردی چون بو بزمی اول صاحب جمال … دیدی یارب دوشمدر بو یا خیال
سینه‌سی پر عشق و لال اولدی دلی … اولدی افزون مشکل اوزره مشکلی
ایتدیلر سازنده‌لر ساز و ندا … طولدی بوی عود و عنبردن هوا
بو زمان سیم رخ یار ایلدی … نغمهٔ چنک آنی اوکار ایلدی
صوندی دختر آکا چون بر ایکی جام … بوسه‌لردن نقل می ویردی مدام ملام
دختر کروینه ایلردی نکاه … حسرتله دلدن ایدوب آه و واه
لیک نطقی اولمز ایدی کارکر … آغلر ایدی دو کوزین خون جگر
بو زمان اول دختر زیبا نگار … آنی کوروب آغلر ایدی زار زار
طاغدوب که زلف عنبربار ربی … که سوزردی نرکس خونخوارینی
گاه اولوردی اول غلامه دلنواز … گاه بیک اعزاز ایله ایلردی ناز
گاه باخود گاه بیخود اول غلام … قلدی تا اول لحظه صبح او شام
چون عروس صبح رفع ایتدی نقاب … اول غلام عاشق اولدیکی بس خراب
یاتدی چون مست و خراب اول سرفراز … صالدی بر ینه آنی اول سرو ناز

چون سحر که

چون سحر که اول غلام سیمبر … بولدی آخر کند و کندندن خبر
کوردی کیم اول بزمه اولمش بر خیال … آه قلدی جاننه دوشدی ملال
یاقدی حیرت جان بو تشویشی … بلمدی هیچ بو دوشدکی تعبیرنی
نره اوردی جامه‌سنی ایتدی چاکر … مویني طاغتدی صاچدی باشنه خاک
صوردیلر آکا که ای شمع طراز … سا که نولدی بزه ایله کشف راز
دیدی کیم بن کوردم کلمزدل‌له … اوغرادم فارغ کزرکن مشکله
بن که سیران ایلدم بو بابده … کمسه‌لر کورمش دکلدر خوابده
بنده بلمم خوابمی یاخود خیال … کمسه اولمش دکلدر بویله حال
کوردم هم بلدم ایشتدم جمله هب … لیک نطقه قادر اولمم ای عجب
دیدیلر آکا که ای روشن نظر … عقلکی دیو و پریده ویر بر خبر
دیدی بلمم خوابمی یا سیر عجب … بنمی کوردم آنی بلمم غیبمی
هیچ ایشتدم ایشتدم چون قمسو … کورمدم کرچه که کوردم رو برو
دیدی بر غافل که رؤیاده مکر … سا که بو پری اولوبدر جلوه کر
دیدی حیران قالمشم بو بابده … بلمزم بیدار ایدم یا خوابده
بلمزم کیم مسلکده کورمشم … یا ایقلقده بو حاله ایرمشم
نه عجب حالدر رائی دوستان … حال کیم نه آشکار و نه نهان
نه دیمک ممکن و نه اولمق خموش … قالمشم بو آره ده نی عقل و هوش
نه بولنور دیمکه نطق زبان … نه بلورم ذره جه اندن نشان
کورمشم بر دلبر صاحب جمال … کمسه ده یوق اول جمال با کمال
اولسه کر روینه نسبت آفتاب … ذره در والله اعلم بالصواب
بلمزم آنی تا وصف ایلیم … کوردم اما بلمزم نه سویلیم

بزنده بوردم آنی ونه کوردم — یول بیقردم مقصدیمه ایرمدم

حکایت عجوزه دختر مرده

بر عجوزک اولمش ایدی دختری — قبراوزره اغلر ایدی اولقاری
سینه ایلوب آه دیدی بر راه بلن — کیم بوزنده بیلدن ارتقدر بعنی
بونیم کیبی دکلدر بو خبر — کیم نذن ایرلمش اولمش دریدر
بو نقدر بلمش که کیمدن اولدی دور — کیم نذن ایرلمش اولمش ناصبور
بو نذن ارتقدر غم بز غمزده — کیجه کوندز اولمشم ماتم زده
نه بکا معلوم کیمدر بو درد — کیم قلوبدر روحمی درد الله یزد
کیمدر بلم بنی حیران ایدن — صبر ایلو بو خسته و نه جان ایلد
بیلدن ارتقدر بو بزندن لاجرم — کیم تکلیف اهل بلدر راحه
بلمزم بن نه یتور دم نه استرم — کیم کیجه کوندز یا نوخ خاکسترم
خوشدر حالی اول کیم اولدر ایلور — کیمدن ایرو دوشمش و افقاقلور
بویله منزل کیم دل اولمش نابدید — نه دل و جان بیلکه منزل نابدید
یتدی کندی رشته عقلک سری — خانه بندلر اولمش کم دری
بو مقامه ایرشین حیران اولور — چار حد بین ایلدر سنلی وار اولور
جمله بوندن اکر یول بولسه کس — فهم ایلر دی سر کلی بر نفس

حکایت کم شدن کلید و جواب صوفی بصاحبش

یولده بر صوفی کیدرکن ناکهان — کوردی کم حقیر بر کاری فلان
ایدر بغا یا که حیف اولدی شدید — کیم یتوردم بو اراده بر کلید

حسرتیله بو ریکم اغلودرر — طشره ده قالدم قپو بغلودرر
قپوده قالدم مدد احسان ایدک — بو کلیدی بولمغه دیرمان ایدک
دیدی بر صوفی اکا کیم ای ددم — چون قپو نی بلدک آخر حکمه غم
بو قدر بن تک جهانده قاینولور — بغلو اولسون نک بو ایلدم بر قپو
بکله بغلو قاپوجی اولمه ملول — هیچ شک یوقکم اچیلورن بر کون اول
بس سنک کارک ای ایله سهلدر — دربدر اولمق بونکچون جاهلدر
کوزینی کیم کارو بارم نابدید — شو یله حیران نه قپو وارنه کلید
کاش بن مسکین دخی ای عقلی بوق — بر قپو بولیدی بغلو یا اچوق
جمله نک اولدی نصیبی بر خیال — کمسه جمیع روشن اولمادی بو حال
بکله کو بیسنی بیانه کیمسه کل — بو کونه دک ایلد کوکی ایتمه کل
کیمکه دوشدی بو مقام حیرتنه — بر نفسده دوشدی حد حسرتنه
یوق امیدم کیم بو طوغری کز بولم — ایرتیتور مشکل بخیت ایرتیو لسم
بلمزم کی بلسه الدم بوطن بن — بو بله حیرات اولمز الدم وحمدن
مرده بو منزلده شکوا شکر در — کفر ایمان اولدی ایمان کفردر

حکایت شیخ حسن بصری رحمة الله علیه

شیخ بصره اول رئیس اهل درد — قرق جه ایتدی بیانه اوشته مرد
بعد موی سفید و تن نزار — کوردی بر کمر آتشی کیمش ازار
دل پر آتش دیده پر خون جکر — بغلمش زنار اول صابر هنر
قالمش باشنده هیچ دعوی ولاف — کافر آتش خانه سن ایلر طواف
دیدیلر کیم ای بزرک نامدار — لطف ایت ایتمه بو کاری اختیار
ایلدک قرق جه ای شور پر مست — آخر اولدک کافر آتش پرست

بویله بر سودای خام ایتمک نه دن / کندیکی بد نام عام ایتمک نه دن

قنیقی شیخ ایتمشدر بر بویله کار / بلمدیکمی اصل ناری آشکار

دیدی کارم غایتیله اولدی محنت / ناره یاندی خانمان و رخت و بخت

اولمشم سرگشتهٔ افکار بن / بولمدم هیچ بو یدن اوزکه کار بن

اشتوا ایتدن یانوب یدر خرمنم / نام و ننگم قالمدی هرگز بنم

جانمه دوشدی بو آتشدن شرر / نام و ننگم آتشه هرگز نظر

بویله بر کاره گرفتار اولمشم / گوز و دیندن جمله بیزار اولمشم

ظاهر اولسه ذره جه حیرت سکا / بن کبی یوز طوتدی بو زخرت سکا

در خواب دیدن شیخ مرید را

وار ایدی بر نو مرید معتبری / گوردی رؤیاسنده شیخنی مبکی

دیدی شیخا اولمشم حیرتله زار / ساکه یاری بنجه اولدی آنده کار

سن گیدلدن یانرم فرقتله بن / طاقتم یوق قالمشم حیرتده بن

دیدی شیخ ای واله و حیران و مست / حسرتیله دوشلرم هر لحظه دست

اوکه محبوس چه زندان اولور / وار قیاس ایت کیم نجه حیران اولور

گرچه وار در حیرت دنیا سکا / شمدی دوشدی حیرت عقبا بکا

حیرت عقبایه نسبت اولسه گر / حیرت دنیا دکلدر بر شرر

ایچی ایشیتدی مرید شوخ و شنگ / عقلی گیتدی اولوبن حیران و دنگ

اوردی دنیا عقبا هب دیوانه لک / بو ندن آیتدن ایلدی بیگانه لک

کسدی عالمدن علاقه مطلقا / اولدی دائم همدم فقر و فنا

گفتار در وادی فقر و فنا

وادی فقر

وادی فقر و فنادر بعد از آن / بونده گفتار ایتمدی هیچ نکته دان

بو مقامه ایرشن خاموش اولور / کو اولور جم کر اولور بی هوش اولور

قالبی اولور جمله اول جاوید ده / سایه لر هپ محو اولور خورشید ده

جوشه گلسه بحر کلی حساب / قانده صورت بغلیه آنده نقش آب

نقشی اول بحر که ایکی عالمدر / کیم دکل دیر بلکه عقلی گمدر

بحر کل ایچره او کیم گمبوده در / رنج و غمدن دائما آسوده در

گو بوده زیادن تحمید حسن تعین / اولور ایدگر اتزدار و صنع بین

لیک آنلر کیم بو راهه گلدیلر / محو اولوب اول قدمده ندیلر

بس بو راه فقرک انتهاسی یوقدر / اوشبو بحرک ماوراسی یوقدر

کام اقلدر اولور چونکم فنا / بن جهان اولور اگر آدم اولا

عود و هیزم آتش ایچره گر اولور / بر دم ایچره جمله خاکستر اولور

اولدیلر یا عقله یکسان آشکار / فرقی وار لیکن صفتده بی شمار

جیفه دوشسه بحره گرچه غرق اولور / پاک اولن دوشسه ایکیسی غرق اولور

یاق بو بیلک چرکینی اول کل اول / بعد از آن شایسته بحر کل اول

پند دادن شیخ مرید را

بر گیجه گوردم که بر شیخ گزین / بو مریده دیر ایدی کیم ای حزین

بونه عشق ایچره اول قال اول / بعد از آن شایستهٔ احوال اول

ضعف ایله قیل کبی جسمک قیل نزار / ساکه منزل اوله تا زلف نگار

هر کیمه ضعف و نحولک خوی اولور ... موی زلف یاردن بر موی اولور
سن کر اولسک راه بیزه دیله ور ... قلله قل اولمق بو دردایله نظر
قل قدر قالسه وجودک کرن اثر ... بولیمزسن قل قدر اندن خبر

حکایت پروانه کان

بر کیجه پروانه لر جمع اولدیلر ... دقتله طالب شمع اولدیلر
دیدیلر خوش شمع سلطانوربزه ... بولمق انی نه نقصاندر بزه
حیفدر کیم لوالای خستهجکی ... اولمز مطلوبمزدن بر خبر
طوردی بر پروانه مزبدن همان ... شمعه دن آله خبر اول ناتوان
واردی قصره کیم نیاردی آنده شمع ... دوشمز ایدی شمعدن اطرافه لمع
نور شمعه ایتدیکی ایراقدن نظر ... دوندی وایلیدی یارانه خبر
کوردکن ایشتدکین هپ سویلدی ... فهمی مقدارنجه تعریف ایلدی
وار ایدی مجمعده بر عالی نظر ... دیدی حیفا المکس بر خبر
بیری داخی طوردی بردن همان ... شمعه اولن قصره دک اولدی روان
شمعی کوروب قالمدی صبر و قرار ... اوردی شمعه کندوزنی اختیار
عازم اسرار مطلوب اولدی اول ... شمع غالب کلدی مغلوب اولدی اول
نیم مرده نیم زنده بر زمان ... کلدی یارانه اول اوقلدی بیان
ناقد مجلس دیدی کیم ای محال ... سنده هم یوق شمعدن بوی وصال
اول بریسی داخی پروانه ایلدی ... شمعه کندوزنی محرمراز ایلدی

حکایت ایکی

111

چکدی آنی جذبه شمع اول زمان ... یاندی هر بنک اولدی شمعه اول همان
یانمدن اولمادی پرواسی انک ... یاندی آتش اولدی اعضاسی انک
ناقد مجلس انکا اولدی یقین ... دیدی وصل شمعی بو بولدی همین
چونکه باشدن آینه نار اولدی بو ... بلدم کیم خبردار اولدی بو
کیمکه اولدی بی نشان و بی اثر ... اوشبو عالمدن اودر بولان خبر
اولمینجه جسم و جاندن بی خبر ... بوله من سن وصل جانانه خبر
اوکه بو قدر ذره جانندن نشان ... بلکه آندن بی خبر دراول همان
کمسه لر اول سره محرم اولمدی ... محرم اولن جمعده بول بولمدی

تقاخوردن صوفی از کسی و جواب او

یوله بر صوفی کیدرکن ناکهان ... اوردی بر جوکی اکا بر سیله همان
دوتوب اکا دیدی ای مرد خدا ... اولدی اولکم سیله اوردکسن اکا
شمدی اوتوره بیلدرا اول اولمدرر ... وار لعنتدن جمله قوردلمشدرر
دیدی اول مرد اکا عواد ربوهم ... مرده اولن نطقه کلمز ای ددم
چون دم اوردک هیچ محرم اولمدک ... تا وجود کرد ار هدم اولمدکر
قل قدر اولسه اکمنافت آرده ... ینجه یوز بیک وار مسافت آرده
اول مقامه ایرمک استرسک اکر ... ذره جه قویمه وجودکدن اثر
نار عشقه یاق وجودک وار ایکن ... تا فنانک بوله سن اسرار حق
ایله فکر فنا و بی هت ... نار عشقه آت وجودکی کفت
بوعیله ایتدکسه مسلم اولدی عشق ... محرم اولدکسه که همدم اولدی عشق
چونکه کجدک جمله بو قدرن واردن ... قورتلورسن عجیله بندارن

كوجه عيسى كبي بر سوزن اولور — بل كه يولده ساكه اول رهزن اولور
چون وجود اولدي سنكچون سد راه — قاندن قالدي ملك و مال و عز و جاه
جمله بر بر ترك ايدوب آزاده اول — پس سفر قيدين كوروب آماده اول
بيچون اولكم ايده سن جمع درون — نيك و بددن اوله سن مطلق برون
چونكه قالمايه سن و عشق اوله سن — پس فناي عشقي اولدم بوله سن

حكايت شهزاده و عاشق كشتن كدا با او

وار ايدي بر پادشاه دلپذير — وار ايدي بر اوغلي غايت بي نظير
حسنده چونكه يوسف دوران ايدي — كورنكه يوزين بهاينك جان ايدي
تخت حسن اوزره اول ايدي پادشاه — بنده ايدي حسنده ايي بيجه شاه
سيمه چقسه ناكهان آچوب نقاب — خلق صانوردي كه چيقدي آفتاب
يوزينك وصفه يوزي يوق [illegible] — اغزي و صفتنده سوزي يوق كمنك
وصف اولنمز زلف آن شمع طراز — وصف ايدرسم اي بيجه عمر دراز
چشم خونريزي كيمه قلسه نظر — ايدر ايدي اولدروب زير و زبر
كر شكرخند ايتسه لعلندن نثار — كللر آچيلوردي اولدم بي بهار
اغزي كويا نقطه موهوم ايدي — وار ميدي يوقمي هيچ نا معلوم ايدي
قاميتي خود فتنه عشاق ايدي — قاشلري هم جفت ايدي هم طاق ايدي
ايده بيلمزدي اكا كيمسه نكاه — اولورلردي اوسعدي بي كناه
حكمتيله بر كداي دربدر — آني كوروب عاشق اولمشدي مكر
عاشق اسكسه وحيران ايدي — بر نظردن بيقلوب ويران ايدي

بر نظردن

112

بر نظردن عاشق اولمشدي همان — بردخي كورمسه ويرردي اكا جان
كيجه كوندز كوزين ايتمشدي مقام — ناله و فرياد ايدرردي صبح و شام
بي كس و بي يار ايدي اول دمبدم — يار و يولداش اكا اولمشدي درد و غم
كاه زنده كاه مرده اول كدا — اولمشيدي منتظر صبح و مسا
زنده اولدن كيم چقردي كاه كاه — ايلر ايدي اكا آيراقدن نكاه
مرده اولدن كيم اولوردي ناصبور — عقل و صبر و هوشدن اولوردي دور
چقسه كرسيرانه اول سرو روان — عالمه غوغا دوشردي اول زمان
يوللر اوزره جان ويرردي صد هزار — صانكه قيامت اولوردي آشكار
خلق هر بابدن ايدردي جوشنلر — دورت يانده اولمسه چاوشلر
خلقي چاوشلر اوررردي زور ايله — نوره كلمايكز دورا دورا ايله
بو صدايي ايشدردي اول كدا — آه ايدوب ديردي ايراقدن مرحبا
اغلوب اولدم اولوردي عرق خون — بي خبر اولوب دوشردي سرنكون
شول قدر ايلردي كوز ياشي روان — كيدر ايدي سيله تا بيله توان
بلمز ايدي كيجه كوندز خورد و خواب — مفلس و عريان ايدي بي نان و آب
بو بله بر آواره شوريده حال — وصل شهزاده محال اندر محال
ذره دكلو سايه پس كمتر بن — آفتابه اولمغ استر همنشين
بر سحركه اولدي شهزاده سوار — عسكر ايله اولدي عزم شكار
آني كوردي اول كداي ناتوان — نعره اوردي يانوب لندي آسمان
ناله قلدي ياقه سيني ايتدي چاك — بر زمان اغلادي باشه صاچدي خاك
آقدوب كوزدن دمادم ياشيني — بر زمان طشلره اوردي باشيني
كوردي اول حالي قموبر و سپاه — بر يره جمع اولدي چاوشان شاه

أول كه انك حالنه حيران اولوب   شاه واردي بيربيي يوبيان اولوب
پادشاه ديدي كيم اي شهريار   بركا شهزاده يه اولمش شكار
شاهزادك ناميني ياد ايليوب   نعره اورر آه و فرياد ايليوب
غيرتندن شويله مدهوش اولدي شاه   نار حدت بوله برجوش اولدي شاه
ديدي كيم طوتوب آني بردار ايدك   خلقه عبرت اولسون آني زار ايدك
هر طرفدن يوكسوب مير و سپاه   بغلدبلر اول گدايي بي گناه
آلديلر دار آلتنه آني روات   خلق جمع اولدي قلوب آه و فغان
هيچ دردندن انك آگاه يوق   جرمنه كمسه شفاعت خواه يوق
چون كتوردي آني داره اول وزير   آتش حسرتله يانوب اول فقير
بلوادب ديدي فقيره اول گدا   مهل وير تاكيم نماز ايلدم ادا
ويردي مهلت اول وزير خشمناك   قويدي يوزين طبراغه اول مرد پاك
سجده قلدي و ديدي كيم يا اله   اوللرر چونكم بني شو بي گناه
جان چقوب اولمزدن اول تن فنا   شاهزادك يوزيني كوستر بكا
صوكر نفس تا سير ديدار ايليم   باري جانم آكا ايثار ايليم
روي معشوقه كه عاشق جان ويره   عشق آكا عمر جاويدان ويرر
پادشاها چونكه حاجت خواهكم   قلمه رد كيم بنده يم دركاهكم
عاشق مظلوم و بي دستگاه   لطفكه اميدوارم يا اله
قاضي الحاجات سنسن دايما   حاجتم لطف ايليوب ايله روا
چون تظلم ايتدي اول مظلوم واه   دعوتني ايتدي قبول اول پادشاه
چون بوركه اغلدي حقده فقير   رحم قلدي حالنه آنك وزير

وآه

پادشاه وارب

113

پادشاه وارب اعلام ايلدي   اول گدانه ايتديكيني سويلدي
زارلق بوله مناجات ايتدكن   سجده قلوب عرض حاجات ايتدكن
ايتدي شاهه جمله بر بر آشكار   تاكه آني عفو قلدي شهريار
شاه امر ايتدي اودم شهزاده يه   ديدي وار اول عاشق افتاده يه
ايرش آكا داخي بردار اولمدين   خاكدن قالدر آني خوار اولمدين
مستمند گدر آكا بر چاره قل   درد عشقيله بتر آواره قل
لطف قل آكا كه چكمش قهر بكي   آكا تر باكرا اول كه اچمش زهر بكي
طوره يعني كندي بكي آكا يتور   قالدر آني خاكدن باكه كتور
بوبله ديوب طوردي اول نوغنجه لر   اول گدايه ايردي ماننده شمال
واردي اول خورشيد روي آتشين   ذره سيله تا اوله خلوت نشين
واردي زير داره چون اول شهريار   صان قيامت اولدي اول آن شهاه
خاكه دوشمش كوردي اول افتاده سن   آكا عرض ايتدي قد آزاده سن
كوردي اولمش كندو زندان بي خبر   باشي اوزره اغلوب اول پرهنر
شاهزاده ايتدي كوزدن يلش روان   اغلدي آكا زمين و آسمان
ليكه عشق يارده صادق اولور   عاقبت معشوق آكا عاشق اولور
عاقبت شهزاده سيمين بدن   رفع قلدي اول گدايي خاكدن
چونكه كوش ايتدي بسني شهزاده نك   عقلي كلدي بردم اول افتاده نك
كوزلري چون كوردي اوماه يوزني   بكي باشدن ضايع ايتدي اوزني
كوردمشدي يوزني زيرا انك   كوردي يوزين چونكه اول شهزاده نك
ديدي شاها شهريارا سرورا   چون بني اولدر بكي كوردي روا

تدي

بن و بوردم جانمی سن سروسه   بو غیدی حاجت بوده کلو عسکره
بویله دیوب جانینی قلدی فدا   صان انلرن اولمش ایدی کویا
چون وصال یاری معلوم ایلدی   وارلغی ملکینی معدوم ایلدی
وبردی جان جان آفرینه اول زمان   قوبلدی لشکردن قموآه و فغان
عشقک چوقدر طریق بازکون   ای یکه مردانه ایتمشدر زبون
مختلطدر بس وجود ایله عدم   مجتمعدر لذة ایله زهر غم
اولمنجه بو زمان زیر و زبر   بوی آسا ایشدن المزسن خبر
بویله کاره عارف اول مردانه کل   عشقکی ترک ایلیوب دیوانه کل
استوا اسدکیم بولاسن کیمیا   باقی وجودک مسینی ایله هبا
قوی بو فکری بر زمان بیخویش اول   کند و نفسکی بو قله دور اندیش اول
اولکیم بی فکر و تشویش اوله سن   ابری شوب بر بیچه درویش اوله کن
اوز وجودکدن اولوب محو فنا   بو قلعیله بوله سن درده دوا
قالمیه تا نه سن و نه غیری سن   خیر و شر ایک اوله خالی عشقدن
آفتاب فقر ایله بر کون عیان   کشف اوله هب قالمیه سر نهان
کر سکا ظاهر اوله اول آفتاب   قالمیاسن سن قارشیه آیه آب
هر نه شی کیم آکا مالک اوله سن   جمله سن آب روانه صاله سن
محو اوله سن قالمیا تا سنده هیچ   قالمیه کوکلکده دردیچ پیچ
قطره کبی دوشر دریایه اول   قالنده اولوب صاحب سرمایه اول
بو فناهر کیشینک کاری دکل   بو عجیبدر کمسه هیچ عاره دکل
کیمدر او کیم دهرده اوکرن صوکا   کیم اوله موجود اولمایه فنا

سوآل مرید از شیخ

111

سؤال مرید از شیخ وجواب او

ایلدی بر شیخدن بیری سوآل   کیم نه رسمه بولنور راه وصال
دیدی کیم بو یولده یدی بحر وار   اول بحارک کیمی نور و کیمی نار
قطع اولنورسه یدی دریا تمام   ماهی جذبه کورینور والسلام
شویله ماهی کیم اکر بر دم چکر   بر نفسده ایکی عالم چکر
اول نهنکک بو قدر پا و سری   بحر استغنادر آنک بری
جسمه کر اول حوت بر دم آشکار   ایکی عالم خلقینی بر دم یوطار

کفتار در احوال طیور

اوشیدوب مرغان بو سوزی سر بسر   اولدیلر هب غرقه خون جکر
جمله سی هب بیلدیلر کیم بو کمان   سختدر انلر ضعیف و ناتوان
بو سخندن اولدیلر هب بیقرار   چوقلری اول منزل اولدی زار زار
اولمینلر خسته حال و نیم جان   حیرتیله اول یوله اولدی روان
کیتدیلر چونکه نشیب و که فراز   نیجه یللر صرف ایدوب عمر دراز
آنلره اول یولده کیم اولدی عیان   شرحنه قادر دکل نطق و زبان
سن دخی بو یوله کیرم اول بوله   کیده سن تا کیم سکا روشن اوله
بو طریقک وصفنه اهل طریق   دیدیلر لا یعرف من لم یذق
سنده بر کون اول یوله عزم ایده سن   انلر کبی کیتدوک بوله کیده سن
بله سن انلرله انلر نیجه بیکر   انده لشکر دیر و ایشیدیکر

کتدیلر بو حال الله مرغان را ه　　منزله آندن ایرشدی از سپاه
کیجه کوندز نیجه قوش اولدی روان　　منزله بیکدن بری ایردی همان
بعضی یولده غرق دریا اولدیلر　　بعضیسی نابود افنا اولدیلر
بعضی اولدی طعمه شیر و پلنگ　　بعضیسنک اوردی اجل باشنه سنگ
بعضیلر یول اوزره خایف قالدیلر　　ساکن ذات المخالف قالدیلر
بعضیلر صحراده قالدی خشک لب　　چکدیلر گرما و سرمادن تعب
بعضی قالدی آرزوی دانده ده　　اولدی دیوانه قالوب ویرانده ده
بعضیسی ناز و طربدن قالدیلر　　فارغ اولوب طلبدن قالدیلر
بعضی بولنده عجایبلر کوروب　　الدانوب قالدی غرایبلر کوروب
ضایع اولدی هر بیری بو نوعله　　ایرمدی بونلر بیکده بر قوش منزله
ایردی اوتوز قوش همان رنجور و سست　　پرشکسته جان خسته نادرست
کوردیلر بر حضرت اندن بی صفت　　ایرمز آکا عقل و فهم و معرفت
برق استغنا اوردی شویله برق　　بو نفسده بو جهان اولوردی حرق　حرق
صد هزاران آفتاب معتبر　　صد هزاران انجم و شمس و قمر
اولمش اول حضرتده هر زار و نزار　　ذره کبی خسته خاطر بیقرار
دیدیلر کیم آفتاب و ماهتاب　　ذره جه کلمز نیجه عالی جناب
بونده بیزه قدر اولمز ای عجب　　حیف کیم چکدک کلوب بو نجه تعب
بونده یوقدر ذره دکلو اعتبار　　بیز کبی خاک که اولدق خاکسار
حسرتیله اولوردیلر فنا　　اولمدی امیدمز حرکز روا

یوکه بر درکاه

۱۱۷

بوکه بر درکاهدر یا یا ننده ر　　بز کوا اولسق اولمسق یکساندر
بو یله دیوب جمله بیدل قالدیلر　　جمله مرغان نیم بسمل قالدیلر
قالدیلر بو نوعله نیجه روزکار　　ضایع و کم کشته زار و بیقرار
آخرا اول درکاه عالیدن روان　　ایریشوب چاوش عزت ناکهان
کوردی اوتوز مرغ حیران بیخبر　　جمله سرکشته و نی بال و نی پر
پای تا سر غرق حیرت جمله سی　　بی نشان بی بال نی پر جمله سی
دیدی ای قوم ضعیف و پر کله　　نه سببدن کلدیکز بو منزله
نیره دن سز سیزه کیم دیرلر عجب　　بو مقامه کلمکه ندر سبب
سیزه کیم دیرلر ندر پس سیزه نام　　قانده اولور سیزلره جای و مقام
بوتله قاچان کلدیکز ای خسته کان　　نه ایش ایچون کلدیکز ایدک بیان
دیدیلر کلدککچ بز دیج راه　　تا که سیمرغ اوله بیزه پادشاه
بز برالای خسته و بیچاره یوز　　بیقرار و بیدل و آواره یوز
نیجه مدت دیج و رنج چکدک مدام　　بر عمردر بونده هم طوتدق مقام
صد هزاران مرغ ایدک قلدق هوس　　بوندن کلدک جمله مز سیمرغ بس
کیم قالدی کیمی اولدی بیحضور　　شایدا ایره بیزه حضرتدن حضور
اولدی کیم بیزه حشمتیله اول پادشاه　　ایده آخر کلد و لطفندن نکاه

مقاله در بقیه کلام

دیدی اول چاوش کای سرکشته لر　　کل کبی خون دله آغشته لر
پادشاه مطلق اولدر جاودان　　اولسکوز اولماسکوز بیر در همان

اولسه بونی بیکـ عالم وخجل وسیاه
مورد کلو بونده یوقدر قدر وجاه
نه اوله سز سزا اوتورز خوش ای فقیر
واریکن ماوا اکزه سرای حقیر
واروین ماوا اکزه ایدک قرار
بونده ضمک سینزه اولور اعتبار
بو سخندن جمله نومید اولدیلر
یرده بیجان جاوید اولدیلر
پس دیدیلر اول معظم پادشاه
عزتیله بیزه ایتمزمه نگاه
کمسه خوار اولمادی خوار ایتسون بزی
خوارلقله آشکار ایتسون بزی
خوارلق آندن بزه عزتدر
ذلت سلطان بزه حرمتدر

قول مجنون بالتمثیل

دیدی مجنون کیم قمو اهل زمین
ایتسه لر باکه هزاران آفرین
خلق عالم کر بکا اکرام ایده
یکدر لیلی اکر دشنام ایده
مدح عالمدن انک دشنامی یک
عالمک ملکندن انک نامی یک
مذهب عشاق بودر ای عزیز
ذلت محبوب عزتدن لذیذ
برق غیرت اولسه تا که آشکار
کوتوره اول جمله جانلردن دیار
اولسه عاشق نار عشقه میلده
عزت و ذلت برابر دراکا
دیدیلر بس اول کروه بیقرار
جانمز یانسه دی نار انتظار
ایلمز پروانه آتشدن نفور
بلکه آتشدن اولور اکا حضور
بیچاره ال ویرمزسه اکر وصل نگار
یانغمه موهز ازلدن آشکار
بزا کرچه دست بوسه مایلز
اولمز اسیه بای بوسه قایلز

تتمه حکایت پروانگان

جمله پرندهکان روزکار
دیدیلر پروانه کای بیقرار
نیجه جان یاقوت اولورسن خسته حال
سا که خود شمعیله جمع اولمق محال
اولدی پروانه اودم مست خراب
انده بو وجهله ویردی جواب
دیدی بن باکه وصل بردوام
کیم یانوب شمع ایچره محو اولم تمام
چونکه مرغان عشقه مرد اولدیلر
پای تا سر غرقه درد اولدیلر
کوچه استغنا ایدی حد دفنون
بنده لطف تازه اولدی رهنمون
صاحب لطف ایدی تا که برقنو
صد هزاران پرده کشف اولدی قمو
دفع اولوب بو پردهدن حجاب صد هزار
اولدی نور النور پردهدن سر آشکار
جمله سی خوان کرمله طویلدی
مسند عزتده ساکن ایلدی
او کلوبنبر قویدی بر رقعه همان
دیدی اوقو کر رقعهیی حاضران
اوقدی او شبو قصهیی اهل حال
رقعهنک مضموننی اولور مثال

حکایت برادران یوسف

یوسفک قرداشلری کورندیلر
قولمز دردیوالی صاتدیلر
مالک مصر ایدی چونکم اشتری
استدی خط بیعه تا حجت اولا
یازدیلر برخط اکا کیم بنده مز
نامی یوسف بنده ء افکنده مز
قاچمسون ایدی ای بسوزی دطوتدوقانی
بو بهایه مالکه صاتدوق آنی
مالک آلدی اول خطی قلدی نهان
چونکه عزیز مصر اولدی کوستردی عیان
مصره یوسف چونکه اولدی پادشاه
اکا ایرشمسدی اول خط کواه

قحط اولدي و چونكه عاجز اولديلر اون بارادر جمله مصره كلديلر
بلديكر يوسفي چون كورديلر آينه‌سنده جمله‌سي يوزن سورديلر
ديديلر كيم اولمشوز جان ويرنده شاكه بنده اوللم آنان وير بزه
ديدي يوسف انلره كاي مؤمنان بنده بر خط وار عبراني زبان
اوقومانغه كمسه قادر اولمدي باكه هيچ معناسي ظاهر اولمدي
كرسنز اوقورسنز اني اذعان ايدم سزه بي حد نعمت و احسان ايدم
جمله عبري خوان ايدي اول مردمان اولدي بو سوزدن قموسي شادمان
ويردي يوسف اول خطي اخوانه هر بيكلوزم روشدي جانه
كورديلر اوز خطلرين رنك اولديلر دهشتيله زعفران رنك اولديلر
قالديلر جمله تاشغده بولسن مات اولدي كار بوشغده بولسر
مست اولوب دهشتده و لال اولديلر حيرتيله جمله بدحال اولديلر
اوقومانغه حظي قدرت قالمدي هيچ برنده نطقه جرأت قالمدي
ديدي يوسف كيم نچون بيهوش سز خط اوقومدن نچون خاموش سز
ديديلر بو خطدن اولدق وهمناك بو خط اولدي چون بزه خط هلاك

تتمهٔ بقيهٔ كلام طيبوب

رقعه اوقويوب اولكيمه زار كورديلر بر رقعه‌ء پر اعتبار
اول و آخر قمو ايتدكلرين طوغزي واكري يوله كتدكلرين
كورديلر جمله يازلمش آشكار ظاهر و باطن اولوب نقش نكار
حيله و مكر و فسون ايتدكلرين يوسف رهيحي زبون ايتدكلرين
اول ايلتوب قويويه آتدقلرين عاقبت قولدر ديو صاتدقلرين
اوقوديلر جمله هب باشدن باشه قرداش اولن بويله ايتمز قرداشه

آلهدك يوق اي

آلهدي بوق اي كداي هيچ كس يوسفنكي صابوريسن هر نفس
بر كون اولور يوسفده سلطان اولور حاصلك اندن غم و خسران اولور
آج و عريان سن وارسن يانته ايكي كدا محتاج اولوب احسانينه
شمدي بيخون قويويه آتدك آني يوق بهايه ايلدوب صاتدك آني

تتمهٔ كلام طيبوب

جمله مرغان اولديلر غرق حيا اولديلر محض فنا اندر فنا
جمله يلي كليدن باكر اولديلر نور حضرتدن يكي جان بولديلر
يكي باشدن جمله نوجان اولديلر ينه بر نوعيله حيران اولديلر
محو اولدي سينه‌لردن مطلقا جمله فعل ما مضى و ما بقا
كنديلر سيمرغ ايدي چون اول زمان چهره‌ء سيمرغي كورديلر همان
ايلدي سيمرغ سيمرغه نظر كورديلر سيمرغي آنده جلوه‌كر
بونده نه بيش و نه كم سيمرغ ايدي ناظر و منظور هم سيمرغ ايدي
جانب سيمرغه ناظر اولديلر اوزلرين آنده حاضر بولديلر
كورسلر كندولرين بر سيوده كو حكم سيمرغ ليكن غيردن
باقسه‌لر ايكيسنه بر آره‌دن محو اولوردي فرق اولدم آره‌دن
اولديلر حيران و دنك و تشنه‌لر بي تفكر فكره قالديلر عجب
بو ميچ اولدي اول ياخود اول ايدي بو بيلمدي كمسه بو سري اي عمو
بلديلر چون بو رسمه اولدي حال ايتديلر بي نطق حضرتدن سؤال
سن و بنلكده حيران اولديلر طالب اسرار پنهان اولديلر
كلدي حضرتدن جواب بي زبان كيم بو حضرت آينه اولدي همان
كيم كلورسه كنديني انده سيير ايدر جان و تن هم جانله تن سير ايدر

پس اوتوز قوش بونلیله چون کلدیکوز / بونلر بس سیمرغ بیدا اولدیکوز
اولسکوز کر قرق و اللی قوش تمام / بینه کندوکزی کورسز والسلام
چوق چقای کوه و دریا کوردیکوز / کندوکزی ایده تا کوردیکوز
یوخسه چشم خلق یزدن اولدی دور / هیچ ثریایه یتیمی چشم مور
مور قوت ایله مزسند اتله / پشه فیلی طوته می دندانیله
هر نه بلدک هر نه قلدک هیچ بیل / هر نه کیم دیدک کر ایشتدک هیچ بیل
یوبجه کوه و وادی کیم قطع ایتدیکز / جمله بیز مرغلر له ایتدیکز
قطع اولندی وادی ذات و صفت / جمله بزدندر افعل و معرفت
کوچه سز سیمرغ عشز حیرانسز / بی دل و نی صبر و نی سامانسز
بزکه سیمرغ اولمغه اولیتوز / بزکه بز مرغ حقیقی کیم هرز
اولنمالکم بزده سز محو اولدیکز / کندوکوزی بزده ظاهر کوردیکز
جمله آنده محو اولدیلر تمام / یندی خورشید ایچره سایه والسلام
کنز بلدو دیدیکی ایشتدیلر / باشدن ایاغه فراموش ایتدیلر
کندی راه و رهرو و رهبر تمام / راجح سوز کوتاه اولدی والسلام

خاتمهٔ کلام در حسب حال

حمد الله ایردی سوز پایانه / اهل فهمک قالدی سوز ازعانته
دیمدکر ایشیمدکر سوز قالمدی / سو بلمکده نسنه حاصل اولمدی
اهل حاله حاجت اولمز هیچ قال / اهل قال اولنی دکلدر اهل حال
حصه مردان راه اولدی عمل / حصه مز سوز اولدی اول هم بی عمل
اولکه عامل دکل اولور دایم خموش / اولکه غافلدر قلور جوش و خروش

خلق عالم

خلق عالم سربسر اویخوده در / سویلدوکم دمبدم بیهوده در
مردم عالم قمو بیکانه در / بانلو ننه نه دیسک افسانه در
خلقه خواب اولور فرون افسانه دن / لیک طوغری سوز کلور دیوانه دن
بن که صلجلمه بو بجه در قیمتی / بو قدر ربر ذره دکلو قیمتی
سوزه چکدم عالمه ویردم رواج / لیک چقدم کندم اول مجلسدن آج
لیک فلکدن عین دقتله نظر / مقصدم بوندن دکل نفع و ضرر
دیمزم علم و کمالم وار بنم / ترجمانم بس مقالم وار بنم
طوطیم کرچه تکلم ایدرم / لیک کندم بلمزم نه سویلرم
جمله گفتارم در شهواردر / آنم چون حضرت عطاردر
منطق الطیر ینی ایتدم ترجمه / تا اوله آسان لسان مردمه
ترکی دلده آنی تفسیر ایلدم / قدرتم یتدیکجه تفسیر ایلدم
چوق تکلف قلدم خیر ایلدم اتمامینی / منطق اسرار قلدم نامینی
اهل شهرت مسلکینه کتمدم / لکسه نامیله مضمون ایتمدم
چونکه بو قدر بنده حرص و طمع خام / قصدم الحق بود عادر والسلام

گفتار در بقاء بعد الفنا

ای قلیجی ایشته بر عاقل سوال / کیم نه اولدی آخر اول مرغان جال
قالدیلر می ستمز محو و فنا / بولدیلر می پاینده سمت بقا
نیجه یوز بیک قرن کچدی بجمله / بجه زمانده ابتدا انده انتها
بعد زان اول جمله مرغان اسیر / چون بقایه کلدن اولدیلر خبیر
بی خود اولوب اوزلرینی بولدیلر / پس بقا بعد الفنایه کلدیلر
ممکن اولمز چون آنی شرح ایتمدر / اول فنا و اول بقادن سویلمدر

کمسه آنزن وبرمدی هرکز خبر — سرکی آنک خارج حد بشر
بن بخه وصفن آنک تعریف ایدم — بر کتاب نومکر تصنیف ایدم
کیم بقا بعد الفنایی اول بلور — کیم آنک اسرارینه واقف اولور
تا که وارسنه وجود ایله عدم — او مقامه قندن باصرسن قدم
بلمز او کیم سالک راه اولمدی — وارمینجه کمسه آکاه اولمدی
اولکلر اخر فکوائد همین — صکره بلدکی اصحابیتنزیل یقین
نطفه ایکن ایتدی پرورده سنی — بس متاع عقل ایله قلدی غنی
واقف ایتدی کندوبکا اسرارینه — علم حاصل ایتمیکن کار بنیه
بعده محو ایتدی باق بو عبرته — صالدی اول عزتدن ایکن ذلته
دفن ایدوب بتراغه قلدی خاکسار — ایتدی فانی آنی بنجه روزکار
بوفنا ایره دیلدی بنجه راز — آتشن ایتکله روزلری دور لوسان
بعد زان ویردی بقای کل آکا — عین عزت اولدی ذل ذل آکا
بس نه وار او کوکندبلرسن دخی — کندوکه کل بخشی فکر ایت ای اخی
تا که جاندن اولمیه مقبول شاه — اولمدکر مقبول شه ای مرد راه
تا فنا ره اولمینجه محو کل — بس بقاده وارلق ممکن دکل
اول ایلر ذلتیله خوار وزار — صکره عزتیله قلور صاحب وقار
بس فنا اول قوله سن تا کیم بقا — وارسه تا وارلق کلمز سکا
اولمینجه خوار اولور محو وفنا — قندن ایرشور سکا عز وبقا

حکایت پادشاه که معشوقرا کشتن فرمود

وار ایدی بر پادشاه کامران — حکمی هفت اقلیمه اولمشدی روان

امر جاری

امری جاری ایدی دوردا طرافه دک — حکم ایدردی قافدن تا قافه دک
بر عظیم الشان ایدی اول پادشاه — زیر فرماننده بلکه مهر وماه
وار ایدی یاننده بر عالی وزیر — عاقل ایدی خرده دان وخرده کیر
ویرمشدی ایدی حق آکا بر خوش پسر — کورمشدی مثلنی چشم بشر
حسن جیران ایدی انس وملک — بنده افکنده سی مهر فلک
بر حسنی ویرمشدی اول سبحان آکا — کورن استردی که ویره جان آکا
آنی کورن اولسون دیو اسیر — کیجه سی ایدی اول ماه منیر
کوندزی کی چهره سه اول خورشید وار — اولدم اولوردی قیامت آشکار
اوتنوردی طلعتندن آفتاب — طره سی هم ایدر بوی مشک ناب
کوزلری چون فتنه دوران ایدی — لعلی کبی با چشمه حیوان ایدی
روی پاکی آفتاب دلستان — ذره دکلو بو غبری بیکن دهان
ذره ده اول عالم سر خفی — ایلمشی اونوز ستاره مختفی
دیردی آنی سیر ایدن طلوع ماه — کیم ستاره ذره ده اولمش نهان
طره سندن باد آکی اجسه شکن — نشکر جانه اولوردی صوشکن
شکل ابروسی ایدی ایکی کمان — ویرر ایدی قاب قوسینده نشان
خوب لقده نرکس فسونکری — مات ایلردی بنجه بوزبیک سحر بابی
لبلری بر چشمه آب زلال — خط لعلی طوطی شیرین مقال
مشک خالی نقطه جیم جمال — ماضی ومستقبلی ایتمشدی حال
آنده اولمشدی که متکمل حسن وآن — وصفی اولمز قابل نطق وبیان
عاشق اولمشدی آکا شاه جهان — اولمز ایدی اندن ایرو بر زمان
آنی مفتون ایلیوب عشق پسر — بلمز ایدی اوزوجودندن خبر

سیر دیدارینه ایردی هوس — اولمز ایدی راحت آنسز بر نفس
شاه بر دم آنسز اولمز ایدی — کیجه کوندز همدم و همراز ایدی
خوابه وارب کیجه کم اول خوش خرام — شه کوزینه اویقو اولوردی حرام
صبح ایرشنجه اولوب بیدار شاه — شمع رخسارینه ایلردی نگاه
باقدقجه عشقی اولوردی فزون — اغلیوب هر دم دوکردی اشک خون خون
هر کیم استه رو ینه انک نگاه — اولدروب قانن دوکردی پادشاه
باقه مزدی ایلیوب شهدن حجاب — کیجه کوندز آفتاب و ماهتاب
قوجسه اول سیمین تنی پیراهنی — پاره پاره ایدر ایدی شه آنی
شویله اولمشدی مفتتن اول پسر — حسرت ایدی اکا مادر هم پدر
وار ایدی بر کسنه‌نک بر دختری — شاهله همسایه ایدی اول پری
بامه دردن ایلیوب اکا نگاه — عاشق اولدی اتفاق اول بو ماه ماه
بر کیجه فرصت بولوب اول نوجوان — دختر ایله عشرت ایلر ناکهان
اول کیجه چون مست ایدی شاه جهان — واردی دختر یاننه اول نوجوان
اولدی چون یارم کیجه بیدار شاه — کوردی کیم خالی پسردن خوابگاه
چکدی نعره قلدی آنی جست و جو — عاقبت دختر یاننده الدی بو
نصف لیل فوت اتمیوب منصوبه‌یی — بولدی اول محبوب ایله محبوبه‌یی
غیرت ایدوب اول شه عالی جناب — اولدر اولدی نار غیرتله کباب
مست عشق و مست جام و مست جاه — غیر ایله معشوقنی چون کوردی شاه شاه
دیدی حیفا ای سفیه روزکار — پرده‌ء ناموسی قلدک تار مار
ترک ایتدک بر بنم کبی شهی — بن زن ایچون ایتدی بانک ابلهی

بن سکاو یردم

بن سکا و یردم بو دولتلو عز و جاه — و بن ویردی هیچ کیمسه‌یه پادشاه
مال کرانسز خوش مکافات ایلدک — بخششی قلدک خوش مجازات ایلدک
مالک مفتاح کنج و مال سن — جمله‌ء آفاقده خوشحال سن
هم بکا همراز و همدم سن مدام — سن بکاهم درد و مرهم سن مدام
بر گدایه صاتدک ای نادان بنی — عیبت ایدر شهری زنبانه سنی
بویله دیوب قلدی امر اول پادشاه — ایتدیلر بند اول جوانی پرگناه
قلدی اولدم ضرب چوب پادشاه — سینه‌یی خام جسمن ایلسن سیاه
اذن امر ایلدی که جلدین سلخ ایلدک — اول عقوبتدن بوله عیشی تلخ ایدک
بعد ازان جسمن انک بر دار ایدک — شهره هر کوچه و بازار ایدک
تا که هر کیم محرم اسرار اوله — غیری کر میل ایلسه بر دار اوله
بجلدیلر اولدم انی خوار و زار — تا مقامن ایده‌لر بالای دار
چونکه وزیر اکاه اولدی قصه‌دن — آتش اولدی یاندی درد و غصه‌دن دن
پاشه یر اوردی صاحب اغلادی بدر — ایلدی قربان و دیدی جان بدر
بونه خذلاندر که ایردی ساکه آه — دوستک ایکن شاه که دشمن اولدی شاه
ایتمک ایچون اکا زجر و انتقام — شاه تعیین ایتمش ایدی اون غلام
بیلوارب انلاره دستور زمان — هر برینه ویردی کوهر بیکران
دیدی کیم سز ایندر بو کیجه شاه — هم پسرکه اولقدر بو قدر کناه
شبهه سز هشیار اولیجه شهریار — هم پشیمان اولور و هم بیقرار
شاه اولمش کورمسه انی نهان — جمله‌کز بر دار ایدر و بن همان
وهم ایدوب قولکز بو سوزدن جمله‌لر — دیدیلر کیم ایمدی تدبیر ایله سنی

شه کلوب دارا وزره کوردی انی
جمله مو تر اولد و کلوب یارین قانی

واردی نه مدانه و نه بر نکنه دآن
بولدی بر خوش کنور دیخی او زمان

بوزدیلر بو کتبنی بر دار ایتدیلر
امر شاهیله نکونسار ایتدیلر

اول جوانی ایتدیلر کوزدن نهان
صاقلدیلر جان کبی انی همان

صبحدم بیدار اولدی چونکه شاه
قوللری چاغردی اول دم پادشاه

صوردی کا اول بدبختی نیچه ایتدیکز
انی بو دار ایتدیکزمی تند بکز

دیدیلر جلدی بز صوبی خوار ایلدک
امرا وزرا انی بر دار ایلدک

شاه بو سوزلردن اولدی شادکام
هر برینه ویردی خلعتلر تمام

دیدی قوی دارا وزره طورسون بر زمان
عبرت السون قمو خلق جهان

شهر خلقی ایلیدوب هپ کلدیلر
عبرت ایدوب آنی چکر خون اولدیلر

اغلدی هپ جمله عالم اکا
شهر خلقی طویدیلر ماتم اکا

اغلشوب اولورلر ایدی قانه غرق
ایلمزدی آنی لیکن کمسه فرق

بر نجه کون بو لشه کچدی دوزکار
لشه پشیمان و کون اولدی بیقرار

اولدی مشتاق

121

اولدی مشتاق جمال دلربا
اولدی نادم کار یتیه اول مبتلا

مست ایدی وصلنه شراب اندن مدام
بس خمار هجر قلدی تلخ کام

ایلیوب تا ایچره شاهه بو خمار
عاقبت بر خلوت ایتدی اختیار

ایلدی دایم کریه و افغان ایدی
اوز ایشینده دمبدم کریان ایدی

دوکنوب کاهی قلوردی سینه چاک
اغلیوب کاهی صاچردی باشه خاک

یاس طوتوب کیدی ماتم طونلرین
درد و محنتده کچوردی کونلرین

ترک ایدرلر نه طعام و نه شراب
چشم خون افشانه کلمزدی خواب

کیجه لر ایلدی نهان اول پادشاه
واروبن دار الشفا ایلردی آه

بر بر اولی ماجرانی ذکر ایدوب
ناله ایلردی بو ایشی فکر ایدوب

دردی بی اندازه اولدی عاقبت
اشکی دردی تازه اولدی عاقبت

هر کیجه تا صبح اولنجه شمع وش
کاه یانوب کاه دوکردی قانلو یش

چون نسیم صبح اولوردی آشکار خلوتینده واروب ایلردی قرار

گیدی بو نوعیله چون قوق کون تمام بر هلال اولدی ثنه عالی مقام

قوق اولنجه ثنه عالی جناب بلدی اصلا بر بله خورد و خواب

منکی بر خسارت اولدی قانه غرق غرق سیلک بلا ازیا بفرق

بر گیجه غرقه ایم افکار ایکن یاری کوردی خواب بیدار ایکن

زیر دولمش اول عذار لاله گون یاشدن ایاغه اولمش غرق خون

دیدی ثنه کیم ای لطیف جانفزای غرق خون سن ینه بکوزلر بابای

دیدی بیننده اولمشدر غرق خون صورمه بالله درد می ایتمه فزون

باکه اول آشنالق ایلدی صوکره دوندی بیوفالق ایلدی

بو ستمی بویتر درد اول بیگناه بو میدر شرط وفا ای پادشاه

دوستلغه کار دشمن ایلدی کافر ایتمز آنی کیم سن ایلدک

بر گون

122

بر گون ایشتمدک فریاد می روز محشر سنده نالم داد می

کر اوله دیوان محشر آشکار آله سندن دادمی پروردگار

شور غایت کان ابتدی جاننده تار سودا دوشدی خانمانه

اغلیوب فریاد قلدی زار زار قالمدی انده عنان اختیار

دیدی کیم ای حاصل جان و دلم بلمسیم کیم بندن اولدی مشکلم

بندن اولدی حق بو کیم سن کشته سن اولدی آخر زارلقله کشته سن

غافل ایدم بالله ای نور بصر اوزالمه بایمه اوردم تبر

سنجهم کر اولم زار و حزین کندو معشوقمی اولدردم یقین

باکه بد اولمدی بن ایتدم بد اگر هر نه ایتسم کندومه ایتدم ضرر

بویله زار و مست و حیران سندنم بی قرار و خانه ویران سندنم

قندن بولنم بلمزم جانا سنی لطف ایدوب اودلاره یاندرمه بنی

رحمت قیل دینه اکر یانمه فرقتک آجیسی گیدی جانمه

بن سکا کو اولدم ایسه بیوفا سن وفادار اول بکا ایتمه جفا

دوکرم ایسه قانکی بن بیخبر دوکمه قانم رحم ایت ای نوزبر

مست ایدم بن ایلدم کرچه خطا لیك بونی ایتمدی الا قضا

بندن اول کند کیسه نوله سن بیجه قالم سندن ایرو زنده بن

کلدی جانم اغزیمه ای کلعذار قان یهادی اچون ایدم آنی نثار

اولدکومه المم ای ماه رو قورقرم دلده قاله بو آرزو

جانم اوله حسرت اولنجه عذرخواه بنده معذور اولمیه ایشبو کناه

خالقا یا قوری ینی نار فراق جانمه کیدی سوز درد اشتیاق

قالمدی بنده دخی تاب و توان کیم فراقه صبر ایده بو ناتوان

جانمی ال ای خدای دادکر قورتلم بو درد هجراندن مکر

بویله دیوب نوخ اخ چکی اولدی شاه عقل کیدی دوشدی بیهوش اولدی شاه

چون تنور رحمه اولدی او شاه جهان بس وزیر اولمشدی اول بر نهان

اوغلولی الدی

اوغلولی الدی اولوب خرم وزیر صالدی شاهك یانینه اولدم وزیر

یرندن چقدی او ماه تابدار عرض دیدار ایتدی شاهه آشکار

ثم قنده واردیکی بعو ایتدی زمین کوتریشی ایتدی روان اول نازنین

آنی چونکم کوردی سلطان جهان اولمش ایکن بنده بولدی تازه جان

عاشق و معشوق کوردی بربرین بن برینکه اوپدیلر پای و سرین

دوشدی بیهوش اولدی هم بسر کیم بلور کیم داخی نه اولدی خبر

شاه اولوب قوقدن آزاد اولدمك کندیلر ایوان شاهده شادمان

دیدیلر اشندیلری دورکو خبر کیم آنی کوردی ایشتدی کوروکر

بعد ازان نمه خبردار اولمدی بوندن اوته کتمکه یول بولمدی

نیجه شرح ایتسون تنی آنی اخی کیم کیدنلر کلمز بر دخی

ممکن اولمز سویلمك اسراردن پس سکوت اولی در کفتاردن

کرچه سوسن کبی اولسکده زبان — بچاره سی خاموش اولمقدر همان

قل فدانی بس کلامی اختتام — بی عمل کفتار ده یوقدر نظام

خیر ایله چون بو کتاب مستطاب — اولدی ختم الله اعلم بالصواب

ایلدم رحمت چکوب لیل و نهار — منطق الطیردن رموزین آشکار

بن کیم کیم واقف اسرار اولم — بن دراوکم ناقل کفتار اولم

کرچه بن بن عاجز و خوار و حزین — ایلدم نقل کلام عارفین

عارف اول بو قصه دن بر حصه آل — لا تنظر من قال انظر کیف قال

خاتمة الكتاب حكايت صوفي

دیدی بر صوفیه بر پیر کهن — مرد حقدن نیجه سویلرسن سخن

دیدی بالکه خوش کلور کیم دایما — ذکر و فکرم اوله مردان خدا

کرچه بن آنلر کبی اولمزسم تمام — باری دلده اولسون آنلردن کلام

ذکر ایتسه اولسه دلده رمیدم — یکدر آنلر کیم اغزده اوله کم

خالقا پروردکارا منعما — همت لطفک نصیب ایتسن دایما

بو کتابی هر کیم اوقورسه آتی — رحمتک خوانیله طویله باغنی

عون حق ایله کتاب اولدی تمام — هجرتدن بیک قرق بشده والسلام

رحمت ایتسون حق اوم ردکر جاننه — با جمیع بو بنده نک نقصاننه

تمت و بالخیر عمت علی ید افقر العباد
عبده محمد بن علی بن احمد
وصلی الله علی سیدنا محمد
وعلی آله وصحبه
وسلم في يوم ٣ في
شهر رمضان المبارك
في سنة ١٠٤٧

تمت